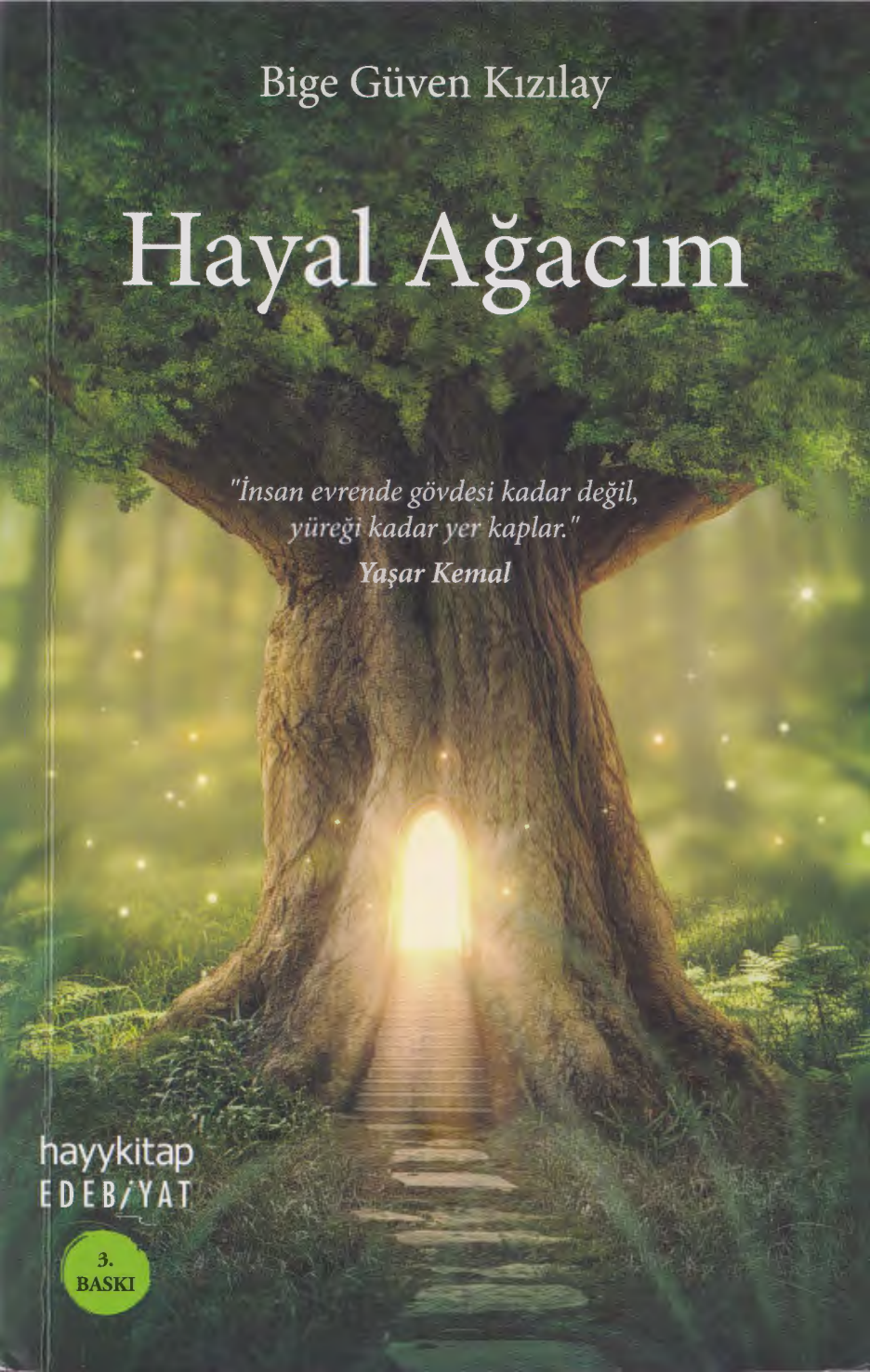
Bige Güven Kızılay

Hayal Ağacım

"İnsan evrende gövdesi kadar değil,
yüreği kadar yer kaplar."
Yaşar Kemal

hayykitap
EDEB/YAT

3.
BASKI

Bige Güven Kızılay

Hayal Ağacım

Hayat Güzeldir filminin bir repliği vardır içime işleyen,
" İyilerin aptal olduğunu sandığımız yerde
yitirdik insanlığımızı" diye...
İşte biz şu sıralar tam da o yerdeyiz bence.
Benim hayalim, ülkemin bu tuzağa düşmeden dimdik doğrulması.
"İyilik aptallık değildir" diye yan yana saf tutsun insanlar istiyorum.
Dayak yedikçe ayağa kalkan bir adam düşleyin. Kim ne kadar vursa
yine kalkıyor ayağa.. Yine silleyi yiyor, yine kalkıyor. Defalarca...
Ta ki birileri artık ona vurmaya cesaret edemeyene,
kendi kötülüğünden yorulana dek.
İşte o zaman, "Dik Duran Adam" diyorlar ona.
Ben...
Ülkem "Dik Duran Adam" olsun istiyorum.
İyiler aptal değildir.
İyilik mucize de değildir.
İyilik, iyiliktir işte!
Yaşamın normal halidir iyi olmak.
Balkondan sarkan begonviller kadar basit ve güzel...

hayykitap

ISBN: 978-605-9841-68-9

25 TL

Hayykitap - 361
Edebiyat - 27

Hayal Ağacım
Bige Güven Kızılay

Hayykitap Edebiyat Yayın Yönetmeni: Caner Yaman
Kapak: Özle Çetinkaya
Sayfa Tasarımı: Turgut Kasay

ISBN: 978-605-9841-68-9

1. Baskı: İstanbul, Kasım 2016
3. Baskı: İstanbul, Aralık 2018

Baskı: Yıkılmazlar Basım Yay.
Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62/C
Güneşli - İstanbul
Sertifika No: 11965
Tel: 0212 630 64 73

Hayykitap
Zeytinoğlu Cad. Şehit Erdoğan İban Sk.
No: 36 Akatlar, Beşiktaş 34335 İstanbul
Tel: 0212 352 00 50 Faks: 0212 352 00 51
info@hayykitap.com
www.hayykitap.com
facebook.com/hayykitap
twitter.com/hayykitap
Sertifika No: 12408

© Bu kitabın tüm hakları
Hayygrup Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.
Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Hayal Ağacım

Bige Güven Kızılay

Bige Güven Kızılay

1966'da Ankara'da dünyaya gelmiştir. TED Ankara Koleji ve ODTÜ Sosyoloji Bölümünü bitirdikten sonra, tekstil yaşamına devlet memuru olarak Sümerbank'ta çalışarak başlamış, EGS Holding ve Tekstil Yatırım Holding yapısında Pazarlama Müdürü ve İstanbul Bölge Müdürlüğü görevlerinde bulunmuştur. Güneydoğu Anadolu'da ilk konfeksiyon atölyelerini kuran TYH Tekstil'den Genel Müdür Yardımcılığı görevi sırasında ayrılmıştır. 2003 yılından beri Pesh Collection markası ile, oteller için özel tasarım bornozlar üretmektedir.

İlk romanı olan *Kehribar Zamanında Aşk*, Ekim 2015'te Hayykitap'tan yayınlanmış olup, kendi anneanne ve dedesinin gerçek hayat hikâyesidir.

Facebook'ta "Hayal Ağacım" sayfasında yazılarını okurlarıyla buluşturmaktadır.

bigeguvenkizilay@gmail.com
https://www.facebook.com/hayalagacim/
https://www.facebook.com/Kehribar-Zamaninda-AŞK-/

Canım kızım Ece'me...
En şahane kitabım sensin.

İÇİNDEKİLER

Önsöz 9
BÖLÜM 1: GÖZÜMÜN NURU MEMLEKETİM 13
Zeytin Ağacı 15
Bakar mısın Kardeş! 18
Martı İle Adam 21
Dostlarla Siyaset Konuşmayın 24
Farz Edin ki Savaş Kopmuş... 27
Barış Nedir? 32
Ha Canözüm? 36
Hastanede Empati 39
Kıyamam Sana! 43
Mavi Müşkülüm Nedir? 46
Kintsugi 50
Mimoza 53
Duvara Tırmanan Kurbağa 55
Perişan Ali 58
Şaşırmak İyidir 60
Sostalji 63
Türküler Güzeldir 67
İyileştin mi Canımın İçi? 71
Yokuş Yukarı Pedal Çevirmek 75
İyi Bayramlar Türkiye! 78
Düşünceler Ölür mü? 81
Su Gibi Aziz Olma Zamanı 83
BÖLÜM 2: PORTRELER 87
İlmek İlmek, Oya Oya 89
Perihan'ın Hikâyesi 94
Kimin Eli Öpülecek, Bilirsin... 101
Pamuk Ninem 105
Sen Artık Her Yerdesin 109
Bütün Kitaplar Annem Kokar 112
Leblebi 115
Hayatımı Kurtaran Adam 119

Halil İnalcık Hoca'nın Ardından... 123
Barış Manço ... 127
Kayahan ... 131
Belki de Bulabildiği Tek İş Budur... 133
Aferin De Bana! ... 137
BÖLÜM 3: ANKARA DİYE İNSANLAR VARDIR ... 141
Koyduğunu Yerinde Bulamamak ... 143
Kar Demek Ankara Demek ... 147
Benim Adım Türk İnciri ... 150
Çocukluğumun Yazları ... 155
Ankara'nın Kalbi ... 159
Pembe Gözlük ... 163
Yalova'm ... 167
Ankara Diye İnsanlar Vardır ... 172
BÖLÜM 4: KALEM DE SENSİN, SİLGİ DE ... 177
70 Yıl Süren Araştırma ... 179
Küp İle Küre ... 183
Bazen de Dostluk ... 186
Çocukluğum Kapıyı Çalsa ... 189
Hayatımı Değiştiren Film ... 194
İki Hamal ... 198
Patates, Yumurta, Kahve ... 202
Bir Tablonun İçine Girseniz ... 206
Bu Sabah İki Hediye Açtım ... 210
Arabayı Kenara Çekebilmek ... 213
AVM'ler Yokken Hayat ... 216
İhtimaller ve Gerçekler ... 220
Doğmamış Oğluma Mektup ... 224
Herkes Senden ... 227
Korkunun Üstüne Yürümek ... 228
Dört Mum ... 232
Hayatın Akışı ... 235
Affetmek Özgürlüktür ... 238
Silah Çiçeği Yener mi? ... 242
Duvara Bakmayın! ... 245
Bir Nane, Bir Name ... 249
Şikâyet Diyeti ... 252
Kalem de Sensin, Silgi de ... 257
Teşekkür ... 261

Önsöz

Bu kitap, bunalan ruhunuza merhem olsun diye yazıldı.

Avcunu bir akşamüstü bir top fesleğene dokundurup sonra da koklar gibi...

Mis gibi sade kahveden "hüüp" diye ilk köpüklü yudumu çeker gibi...

Tam sokak kapısından girerken burnunuza çarpıveren hanımeli kokusu gibi...

Yazın yapış yapış sıcağında sırtını koca gövdeli bir ağaca yaslayıp, gölgesinde kuş cıvıltıları eşliğinde nefeslenmek gibi...

Buz gibi soğukta, ayaz üfüren rüzgârdan sonra sıcacık eve gelip, pencerenin önünde elinde bir fincan karanfilli ıhlamuru yudumlar gibi...

Ayakta durmaktan dizlerinde derman, bacaklarında fer kalmamışken, evdeki en rahat koltuğuna kavuşup ayaklarını uzattığın o benzersiz an gibi...

Ne bileyim,

Bir çocuğun kahkahası, buğusu üstünde, fırından yeni çıkmış ekmeğin ya da taze biçilmiş çimenin kokusu gibi...

Damağında erittiğin bir kare fıstıklı sütlü çikolata gibi...

Hayata dair...

Hayatın ta içinden...

Ama manzarayı keşfedebilmek için, bakmaya alışkın olmadığımız, çok daha ferah, daha güneşli bir pencereden bir yolculuğa çıkacağız sizinle...

Neden biliyor musunuz?

Aslında yaşam bizi bunaltan, geren, umutsuzluğa düşüren bu iyiyle kötünün savaşından, bu kötülerin iyileri susturduğu bilim kurgu filminden çok öte bir şey de ondan.

Kendimize sormayı unuttuğumuz soruları hatırlayabilmek için.

"Ne sorusu?" dediğinizi duyar gibi oluyorum.

"Hayat nedir" sorusuna ne dersiniz?☺

Bence...

Hayat, birilerinin hayallerinin gerçeğe dönüşmesinden ibarettir.

Siz kendiniz hayal kurmazsanız, başka birinin hayalinin gerçeğinde yaşamak durumunda kalırsınız.

Şu anda yaşamakta olduğumuz, hoşumuza giden gitmeyen her şey, birilerinin bir zamanlar hayaliydi.

Başımıza gelen en güzel şeyler, en çok istediklerimiz, en acı veren şeyler ise en korktuklarımızdı.

Peki bu durumda korkmak mı doğru, tutkuyla hayal etmek mi?

Hayalperest olmak sorumsuzluk değildir. Bugün keyfini sürdüğümüz pek çok konfor, bir zamanlar birinin hayal etmesiyle başladı. Edison mesela, hayalperest olmasaydı, biz bugün hâlâ mumla aydınlanıyor olabilirdik değil mi?

Bana gelince...

Ben, görüp görebileceğiniz en hayalperest çocuktum.

Dedem şahane masallar anlatırdı bana. Kaf Dağı diye bir yer cidden var ve 40 gün 40 gece yürüsem orada yaşayan Zümrüdü Anka kuşuna ulaşabilirim zannederdim.:) Sahiden, bir ayva gülebilir ve bir nar ağlayabilir zannederdim.:)

Bu yaşımda artık hayalleri nasıl kurmam ve o hayallerin peşinden nasıl gitmem gerektiğini öğrendim. O Kaf Dağı denen şeyin bizim korkularımız olduğunu, Zümrüdü Anka kuşunun da ta kendimiz olduğunu biliyorum artık.

40 gün 40 gece yürümekse, evet, o da doğruymuş, yollarda kaybolup sağa sola savrulmadan, oraya buraya çarpıp dizlerini kanatmadan, saçma sapan gölgelerden korkup sabah olunca kendi haline gülmeden, aslında o yolun ne kadar yeşil, ne kadar keyifli, ne kadar açık olduğunu zınk diye anlayamıyor insan. "Zaman" gerekiyor çünkü.

Kaf Dağı'na tırmanmak, kendine yolculuk etmek resmen.

"Amaaan, adı üstünde, 'hayal' işte, ne var üstüne bu kadar konuşacak" da diyebilirsiniz.

Ama, bir dakika...

Hayaller pekâlâ da gerçek olur.

Elinizde tuttuğunuz şu kitap benim için iki sene önce hayaldi mesela...

Şimdi sayfalarının içinde birlikte bir yolculuğa çıkacağız sizinle.

Hadi oturun Hayal Ağacım'ın altına...

"Hayalleri olmayanın yarınlarını başkaları çizer" derler.

Kalem de biziz, silgi de...

Yarınlarımızı çizelim.

Bige Güven Kızılay

Bölüm: 1

Gözümün Nuru Memleketim

ZEYTİN AĞACI

Dedemin meşhur sözüydü: "Ağaç gibi ol, vakur... Köklerine sahip çık ama ne ağacı olacağına dikkat et. Kaskatı, kuru bir ağaç olursan ilk fırtınada kırılır dalların. Sen Söğüt ağacı ol. Rüzgâra göre esneyen dalların olsun senin."

İnsanoğlu için şahane bir tavsiye. Ömür boyu da kulağıma küpe olmuştur.

Ama bugün ilk defa düşündüm. Memleketimiz ne ağacı acaba? Hiç öyle düşündünüz mü? Bu güzelim ülke bir ağaç olsaydı, ne ağacı olurdu?

Asırlık bir zeytin ağacı diye düşündüm ben. Çınar ağacı desem, gövdesi kocaman, ama meyvesi yok.

Türkiye'm, olsa olsa, birkaç yüzyıllık bir zeytin ağacı olurdu. Aynı onlar gibi gövdesinde onca fırtınanın, depremin, üzerinde gezinen börtü böceğin izini kabuk kabuk nakış gibi taşıyan. Onca badireye, onca görmüş geçirmişliğe karşın hâlâ sadakatle, dallarını o bereketli zeytin taneleriyle dolduran, gölgesini insanlara sunan, o açık yeşilden kadife gibi yapraklarını gümüş gümüş parlatan. İşte o. Zeytin ağacı.

Bu sene Gökçeada'da zeytin ağaçlarına âşık oldum ben. Yüzlerce fotoğrafını çekmişimdir. "Hah, işte bu çok güzel! Ay, bu daha da güzel!" diye arabayı yollarda durdura durdura. Karşılarında saatlerce oturasım geldi. Sanki dillenip konuşacaklar gibi. Annem eskiden kavak ağaçları için dermiş ki, "Başka ağaçlardan daha çok canı var." Hah işte, bana da zeytin ağaçları öyle geliyor,

sanki onların tüm diğer ağaçlardan daha çok canı var.

Oradayken sohbet ettiğimiz, adanın yerlilerinden Bayan Anna'ya söyledim de, dedi ki, "Ah sormayın, onlar da çile çekiyor. Adanın asıl köylüleri kalktı gitti, yeni köylülerin çoğu buralı değil aslında. Bilmiyorlar zeytin toplamayı. Sopalarla vura vura topluyorlar!"

İçim gitti resmen.

Bu güzelim ağaçlara, bu yaşlı başlı, bu bilge ağaçlara sopayla mı vuruyorlar sunduğu zeytinleri alabilmek için? O sana bereket sunarken, sen ona nasıl sopayla yaklaşırsın?

Dallarına tırmanıp, altına bembeyaz sakız gibi örtüleri serip sallaya sallaya, patır patır yere düşüveren zeytin tanelerini toplamak varken, sopayla vurmak nasıl bir ruh halidir?

Zeytin hasadını hayal ettim. Dallara tırmanıp sallayan adam bir yanık türkü tutturuyordur, yavuklusu da aşağıdan cilveli cilveli bakıyordur... Sopayla vuran adamın, sopasını sallarken türkü söylemek aklına gelir mi acaba?

İnsan sopa kullanırken ne hisseder?

Bana hep zeytin ağaçlarında bir bilgelik var gibi gelir. Hani ninelerimiz, dedelerimiz vardır, sohbetlerine doyum olmaz, öğütleri de yılların getirdiği yaşanmışlıkların demini almış çayı gibidir. Bir konuşsa derim içimden, bize ne der acaba?

Bir zeytin ağacı konuşsa neler anlatır?

Peki Türkiye'm, o neler anlatır dersiniz?

"Böylesi tehlikeli bir coğrafyada, bunca badireyi yüzyıllardır başım dik, sırtım pek, atlattım. Sizi bugünlere getirdim. Bugünleri de aslanlar gibi atlatırım evelallah!" der mi?

"Sağım solum, önüm arkam düşman ülke. Dostum yoktur benim. Siz evlatlarım her şeyimsiniz. İşte burada,

haritanın en güzel yerinde tek başıma bir zeytin ağacı gibi dikiliyorum. Vurmayın dallarıma sopalarınızla" der mi?

"Bir dalım Laz, bir dalım Çerkez, bir dalım Kürt, bir dalım Alevi, bir dalım Sünni, bir dalımın başı örtülü, bir dalımın başı açık, ama gövdem Türk. Kırmayın dallarımı, gövdeme baltayı vurmayın" der mi?

"O dallar olmasa ben ağaç olmam, gövdem olmasa o dallar büyüyemez. Beni olduğum gibi sevin, ben sizi öyle bağrıma basıyorum" der mi?

"Gölgemde hepinize yer var. Zeytinlerim hepinizi besler. Yeter ki siz sevgi türküleri söyleyin, kardeşlik şiirleri okuyun yamacımda" der mi?

"Üstünde dikildiğim toprağa kürek vuruyorsanız, gencecik fidanları gömmek için olmasın. Köklerim sızlıyor. Kahroluyorum. Siz dolu dolu, buğulu buğulu buğday taneleri ekin. O buğdayın ekmeğini kardeşçe paylaşmak şeref sözünüz olsun" der mi?

Vurmayın dallarıma sopalarınızla...

Kıymayın bana...

Ben size hiç kıymadım...

Der mi?

BAKAR MISIN KARDEŞ!

Geçen seneydi sanırım. Cumartesi günü Kadıköy çarşıya indik, Mercan'da kendimize şööyle bir güzel midye tava çekelim dedik. Hava da buz gibiydi. İçimiz ısınsın diye içeri geçtik, çıktık üst kata.

Kalkmamıza yakın, arkamıza bir anne-kız geldi oturdu. Soğuktan donan, bizim gibi içeri atıyor kendini. Tüm masalar doldu, garson oradan oraya koşturup duruyor. Arkam dönük ama farkındayım, bir türlü dikkatini çekemediler adamın. Sonunda kadıncağız yüksek sesle seslendi:

"Kardeş, bakar mısın!"

Hani filmlerde olur ya, zaman tüneline girer, döne döne bambaşka bir devirde bulur insanlar kendilerini.

Öyle oldum.

"Kardeş, bakar mısın!"

Yahu, biz çocukken tanımadığımız herkese böyle seslenilirdi!

Çünkü kalben, tanıdık yabancı, herkesin kardeş olduğuna inanarak büyütülürdük, yetişirdik biz.

Pazarda sebzeleri taşıyan hamal kardeşti, yolda adres sorduğumuz takım elbiseli adam da öyle, parkta salıncağımızı kapan çocuk da kardeşti, okul çıkışında renkli macun satan delikanlı da, kasapta sıra beklerken anneannemin sohbet ettiği teyzeler de.

Aslında nasıl bir sosyal adalet düşünsenize: "Herkes eşit!"

Çocuk bahçesinde oynarken bir çocuk kaydırak sırasında sizi ittirip önünüze geçince veya tahterevalliye sizden önce koşup binince, anne-babalar uyarırdı hemen:

"Kızılmaz öyle! O senin kardeşin..."

Yani o yaştan itibaren, birbirimize karşı hoşgörülü olmayı öğrenirdik. Eninde sonunda hepimiz kardeşiz ve birbirimize karşı anlayışlı, sabırlı olmalıyız.

Kızım üç yaşındayken, bir salıncak kuyruğunda, sıra kimin çocuğunda diye kavga eden iki anneyi gördüğümden beri şok içindeyim.

"Biz neyi yanlış yapıyoruz?" diye sordum kendime o anda.

"Kızılmaz, o senin kardeşin"den, iki çocuk adına kavga ederek örnek olan annelere. Bu ne zaman bu kadar değişti? Niye değişti?

Sonra düşündüm ki, bu iki soru çok anlamsız aslında.

Sorulması gereken şu: Doğrusu hangisi?

Şimdilerde internette, orada burada yorumlar yazılıyor, görüyoruz ya hani, "Biz buyuz zaten." "Bu millet bunu hak ediyor."

Siz özümüzü ne zannediyorsanız, sizin karşınıza "işte o" insanlar çıkıyor.

Peki, biz bundan mı ibaretiz?

Bence değiliz.

Hangi dünya ülkesinde çocuğunu "siz kardeşsiniz" diye yetiştirecek bir bilgelik vardır sizce?

Anadolu'da bir köye gidin bakın, kendisi aç kalır, son bardak ayranını size ikram eder.

Bir kamyon şoförüne, sigarasının izmaritini yere atmamayı öğretemezsiniz belki, ama bir zorda kalsanız, koşar yardıma gelir.

Yere biri düştü mü, on kişi toplanır başına, onu oradan kaldırmak için.

Şu sıralar daha değişik görünüyor olmamız, özümüzün değiştiği anlamına gelmiyor. Ben özümüzün hâlâ şahane olduğuna ve bir süreliğine gömülmüş bu yönümüzü aslında hepimizin çok özlediğine şahidim.

Sadece birine "kardeş" diye hitap etmek bile karşı tarafın yüreğini yumuşatmaz mı? İkinizin "bir" olduğunu düşündürmez mi?

Bence şu güzelim, şu hırpalanmış, şu inanılmaz derecede bahtsız ve aynı zamanda inanılmaz derecede şanslı ülkede, bizler hepimiz binbir renkten acayip bir ahenk oluşturan kocaman bir aile değil miyiz?

Hem hangi kardeş birbirine tıpatıp benzer ki? Birbirine kızar, küser, farklı görüşte olabilir? Hayat kardeşleri farklı yollara sürmüş, farklı giysiler giydirmiş de olabilir? Ama onlar özde kardeştir. Birinin eli kesilse, öbürünün canı acır diğer odada. Kardeşlik tam da böyle bir şeydir.

Bir şey oldu, bir virüs girdi içimize, hani şu bilgisayarlarımıza girenler var ya, işte onlardan.

Fabrika ayarlarımıza dönmek sandığınızın aksine, pekâlâ mümkün.

Şifre sorarsa hayat size...

Şifremiz şu: "Bakar mısın kardeş!"

MARTI İLE ADAM

Eylül başıydı... Kuzguncuk'ta, denizin kenarında sakin sakin çayımızı içiyoruz. O kıyılara ne zaman gelsem İstanbul'a yeniden âşık olurum, sesim soluğum kesilir, hiç konuşmadan ööyle manzaraya bakmak isterim. Etraftaki insanlar da benim gibi, huzurlu bir sakin hal var, herkesin elinde ince belli bir bardak çay, banklarda oturmuş, dalgın dalgın semaya bakmaktayız. Hatta arabasında 5-6 aylık bir bebek var, o bile aynı dingin ruh halinde.

Derken kocaman, bembeyaz bir martı ortaya doğru pike yaptı. Hepimiz şöyle bir irkildik. Martının gelmesiyle birlikte bir adam, son derece seri bir hareketle martıya uzandı, kanatlarını avuçlayıp uçmasına mani olduktan sonra, kedi kucaklar gibi sarılıp kaldırdı. Sonra da rüzgârın sesini bastırır bir tonda, yanı başımızdaki lokantadan garsona seslenip bir şey istedi. Garson tahta saplı, kocaman, ama cidden kocaman, sipsivri uçlu, tırtıklı bir bıçakla geldi. Adam kucağında martı, yere çömeldi, uzandı, bıçağı eline aldı.

Nefesimi tuttum. Dehşet içinde, "Aman Tanrım, aklımdan geçen şey olmasın! N'olur, lütfen burada böyle bir şeye tanık olmayayım!" diye geçirdim. Bıçak ve tutsak martı! Ne gelir ki insanın aklına? Sanki adam oracıkta, kurtulmak için çırpınan martıcağızın o bembeyaz boynuna bıçağı dayayacak ve...

Her şey saniyeler içinde oluyor. İçimden diyorum ki, "Direkt gideyim, adama bağırayım, DUR diye, bıçağı

elinden alayım." Sonra diyorum ki, "Ya yanılıyorsan?". Sonra diyorum ki, "Ama yanılmıyorsan çok geç kalmış olabilirsin". Etrafa bakıyorum, o huzurlu insanlar, herkes alarm halinde, şaşkın ve dehşet içinde bakıyorlar.

Adam bıçağı alıp martının kanadına değdiriyor önce. Boşluğa bıçak atar gibi bir hali var. Sonra bir daha, sonra bir daha. Bu arada martıcık önce deliler gibi çırpınırken, adam bıçağı salladıkça sakinleşiyor. Anlamaya çalışıyoruz, epeyce bir süre anlamıyoruz ama topluca hepimiz, martının teslimiyetine bakıp bir nebze rahatlıyoruz. Adam her ne yapıyorsa martı durumdan memnun.

Meğer uçarken misinalara dolanmış kanatları.

O yüzden öyle pat diye inivermiş aramıza martıcık.

Adam da muhtemelen balıkçı. Bizim göremediğimiz misinayı hemen görüvermek, o martıyı öyle becerikli yakalayıvermek her babayiğidin harcı değil ki. Sıkıysa bir deneyin bakayım martı kucaklamayı.

Herkes birden sakinleşti, o elle tutulur dehşet enerjisi, yerini şefkate bıraktı. Toplaştık balıkçının etrafına, izledik. Adamcağız, belki yarım saat uğraştı sabırla. O martıcığın bedenine, kanatlarına dolanan, düğüm olan o misinaları ona zarar vermemeye çalışarak bir bir kesti. Bir kuş ile bir insanoğlunu arasındaki o güven bağını izlemek çok etkiledi beni.

Sonra kanatlarını o kaba elleriyle şöyle bir okşadı ve kollarını kaldırıp gökyüzüne saldı. Kanatlarını özgürce kocaman açıp uçtu gitti martı İstanbul semalarına.

Üzüldüm.

Güpegündüz, adamın birinin, sebepsiz yere, Kuzguncuk'un ortasında, bembeyaz bir martının boğazını kesebileceğine "bir an için dahi olsa" inanabildiğime üzüldüm.

Sevindim.

Bu ülke hâlâ, bir kuşun dahi özgürlüğüne kıymet verip, bunun için mücadele edebilecek yürekte insanlarla dolu diye...

Sevindim.

O martıcık, en umutsuz zamanda, kendisini kurtaran bir kocaman yürek buldu diye.

Sevindim.

Demek ki... Kanatlarımız misinaya dolanırsa günün birinde, bizi de şefkatle kucaklayıp, sakinleştirip, nihayetinde de özgürleştirip gökyüzüne salacak bir kahraman illa ki vardır.

Vardır değil mi?

Vardır. Vardır.

DOSTLARLA SİYASET KONUŞMAYIN

Sizi bilmem ama ben siyasetten gerçekten çok bunaldım. Artık hiçbir politik söylemi bünyem almıyor. Bir yerlerde çok ciddi bir hata yapıyoruz diye düşünüyorum ben. Bilmiyorum, belki de sosyolog damarım ağır basıyor. Toplumun fabrika ayarlarıyla oynanıyor duygusu içindeyim.

Bu ülkede öyle bir algı yönetimi var ki, bize "insan olduğumuzu" unutturuyor. İnancımız, rengimiz, tercihimiz her ne ise ne, biz "öncelikle" insanız. Buna odaklanmaya ihtiyacım var benim. Yoksa kafama huni takıp gezeceğim.

Geçenlerde Hasan Ali Yücel'in bir sözünü duydum. "Doğru, iyi ve güzellik olmasaydı, insanlık boş bir söz olurdu" demiş. Yazdım not defterime, defalarca okudum.

Düşünsenize, gözyaşının bile rengi yokken, biz nasıl o benden, bu senden diyebiliriz ki?

Üzüldüğümüzde gözümüzden akan yaş bile saydamken, son nefesimizi verdiğimizde gömüleceğimiz çukur aynıyken, bizi birbirimizden ayıran şeyin önemi, şu koca evrende nedir?

Fi tarihinde okuduğum bir söz aklıma geliyor, hani der ya, "Dostlarınızla asla politika konuşmayın, dostluk daha değerlidir" diye. Kendimi geçenlerde, çok da sevdiğim bir dostumla siyaset konuşurken ve üstelik, ana fikri aynı bir şeyi savunurken tartışır buluverdim.

O kadar üzüldüm ki anlatamam. Biliyorum, o da memleketini en az benim kadar seviyor. Öyle gerginiz ki, bizden farklı düşünen hiç kimseye tahammülümüz kalmadı. İşte en tehlikeli olan şey tam da bu.

Herkes aynı şeye inanmak zorunda değil çünkü herkesin yolculuğu aynı değil. Bizim geçtiğimiz yollarda, savrulduğumuz virajlarda savrulmayan, bizim yaptığımız kazadan sağ salim ya da yaralı bereli çıkmamış olan bizim bu yoldaki duygularımızı anlayamaz. Biz de onun hangi yolu nasıl duygularla kat ettiğini bilemeyiz. Biz, birbirimizi olduğumuz gibi kabul etmek zorundayız. İnsanlık denen şey bundan ibaret aslında.

Doğaya bakın. Gülün kokusu farklı, sümbülün farklı, adaçayının farklı, lavantanın farklı. Hepsi de aynı koksun diye bir mantık olabilir mi? Bir ağacın meyvesi değerliyse, diğerinin gölgesi kıymetli. Bir kuşun ötüşü güzelse, diğerinin görünüşü güzel. Yaradan her şeyi farklı yaratmış. Bence sırf bu yüzden. Onca apayrı varlık uyum içinde var olup gidiyorlar. Biz insanız diye gezerken, bir doğa kadar olamıyoruz.

Diyorum ya, siyasetin "s"sine tahammülüm yok artık. Ben "insan" faktörüne odaklanmak istiyorum. Hep derim zaten, iyiye inanırsanız iyiler sizi bulur, kötüye inanırsanız kötüler sizi bulur diye. Bir başka deyişle, canavarlardan korkuyorsanız, baktığınız her yerde canavar görürsünüz, meleklere inanıyorsanız, melek. Yaşam bu kadar basit aslında.

Benim naçiz bünyem artık bu memlekette kardeşlik, huzur ve sevgiye aç. Biliyorum, siz de öylesiniz. Açız hepimiz.

İyiliğe, güzelliğe, doğruluğa açız. Huzur istiyoruz.

Aramıza siyasetin gölgesi girmeden, soyunup üstümüzden bütün kimlikleri, sırf insan sıfatımızla var olmak istiyoruz.

Mevlana'nın çok sevdiğim bir deyişi vardır. Her daraldığımda imdadıma yetişir: "Her ne istiyorsan kendinde ara! Senin canının içinde bir can var, o canı ara! Senin dağının içinde bir hazine var, o hazineyi ara! Eğer yürüyen dervişi arıyorsan, onu senden dışarda değil, kendi içinde ara!"

Sağınıza soluna bir bakın. Yan kapıdaki komşunuz, bankadaki veznedar, ne bileyim, meşhur bir işadamı, bir araba tamircisi, canınızı kurtaran doktor, öğretmen, şiddet gören bir kadın, kahvenizi getiren garson, her işinize koşturan apartman görevlisi, ömrünü şantiyelerde geçiren mühendis, sokakta yerde yatan, salyası sümüğüne karışmış çocuk veya üstü başı yırtık çöp toplayıcısı...

Onların her biri sizsiniz.

Çünkü her biri siz de olabilirdiniz.

Siyaset bizi yeterince birbirimize düşürdü. Farklı sonuçlar istiyorsak, farklı düşünme zamanı.

Bize doğruları söyleyecek derviş yürüyüp de gelsin diye beklemenin anlamı yok, o derviş bizim gönül hanemizde dinleniyor.

Ve dağın içindeki hazinenin adı da "insanlık".

İnsanlık boş bir söz olmasın. Başımızın tacı, gözümüzün nuru olsun.

FARZ EDİN Kİ SAVAŞ KOPMUŞ...

Şöyle bir arkanıza yaslanın. Gözlerinizi yumun. Hayal edin şimdi...

Dünya savaşı patlamış!

Yaşadığınız ülke burası, yine Türkiye.

Erkeklerin yüzde sekseni, seferberlik nedeniyle askere alınmış. Anneler, çocuklarla baş başa. Giden erkeklerin çoğu kırsal kesim kökenli olduğu için tarım dibe vurmuş. Mahsul alınamıyor.

Kaynaklar öyle sınırlı ki, bu milletin olmazsa olmazı, ana gıdası ekmek bile lüks. Her birimizin günde sadece "125 gr" ekmek hakkı var. Ötesini çatlasanız bulamıyorsunuz. Öyle torpil morpil geçmiyor. "Yok" çünkü.

Şeker de yok. Şanslıysanız pekmez kullanabilirsiniz. O da belirli bölgelerde.

Gömleğimin yakası eskidi, atayım da yenisi alayım diye bir şey yok. Eteğinden kesip yakayı yenileyebilir evin hanımı. Aynı şekilde, takım elbiseyi de ters yüz ederek kullanabiliyorsunuz. Kumaş çok pahalı, ithal ediliyor ve terziye her sene bir takım elbise diktirmek öyle her babayiğidin harcı değil.

Çıkar alırım çarşıdan mı diyorsunuz?

Hazır giyim diye bir şey yok ki.

Misal çorabınız delindi, özel tahta yumurtalar var. Hanımlar onu çorabın burnuna dayayıp tamir ediyor.

Ama bunca telaşın, tehlikenin arasında, erkekler

mutlaka takım elbiseli, sinek kaydı traşlı, cilalı pabuçlu, kadınlar şık, özenli, ince çoraplı, bakımlı.

Oysa ülkede yoksulluk kol geziyor.

Savaş kapıya dayanmış.

Kıyametler kopuyor.

Sadece birkaç yüz kilometre uzağınızda Rusya'ya kadar ilerlemiş bir azgın güç söz konusu. Dünyayı kırıp geçiren bir diktatör var. Acımasız.

Yöneticileriniz savaşa girmesin ülke diye cansiperane mücadele veriyorlar, ama nereye kadar.

Bilmiyorsunuz.

Televizyon yok. İnternet yok. Teknolojik hiçbir ulaşım yok.

Tek haberleşme yolu mektup.

Her evde telefon da yok. Bazı evlerde var, yalvar yakar, rica minnet oradan konuşuyorsunuz ama öyle zırt diye bağlanmıyor her yer.

Çamaşır makinesi yok. Bulaşık makinesi yok. Her evde buzdolabı yok. Öyle gürül gürül akan sıcacık duşlar da yok. Şanslıysanız evinizde, değilseniz mahalle hamamında, teneke tasla suları döküne döküne, bir kalıp zeytinyağı sabunuyla yıkanıyorsunuz.

Anneler, hazır bebek bezi de yok. Elde dikeceksiniz bezleri, her kullanıştan sonra da yine elde yıkayacak, bir de asıp kurutacaksınız. Yetmedi, ütüleyeceksiniz mikroplardan arınsın diye. Ütü dediğim de birkaç kilo ağırlığında dökme demir ütü ha. Kaldırdıkça kas yaparsınız artık.

Hazır yemek diye bir şey yok. Tarhanayı kendiniz kurutacak, sucuğu kendiniz dolduracaksınız.

Beyler, evin tek geçim kaynağı sizsiniz. Hanımınızın

çalışması diye bir şey söz konusu değil. Size katkıda bulunamaz, o, ev işleri ve çocuktan sorumlu. Yani tüm maddi geçim sizin omuzlarınızda. Sizin işiniz varsa aile tok, yoksa aç. Ona göre.

Evler sobalı. Odunu, tütmesi, kurulması, sökülmesi derken bu da sizin işiniz. Kalorifer mi, o da ne?

...

Bunları düşünmek size nasıl bir duygu veriyor?

Düşünemiyorsunuz değil mi?

Ama öyleydi.

Bu güzelim ülke bundan sadece 60-70 sene önce aynen böyleydi.

Çok önemli bir farkı vardı yalnız.

İnsanlar bunca yokluğa, yoksulluğa, savaş tehdidine rağmen "umutluydular".

Kendi şahısları için değil, gencecik Türkiye Cumhuriyetini kalkındırmak için "el ele" çalışıyorlardı.

"Olmayana üzülmek" yerine, "ellerinde olana şükrediyorlardı."

Kendilerine acımıyor, karamsarlığı kapılarından içeri sokmuyorlardı.

Bağımsızlık mücadelesini kazanmış, dünyada eşi menendi görülmemiş bir savaşın galibiydi anne-babaları.

Onlar için imkânsız diye bir şey yoktu.

Dinlenmemek üzere yola çıkan bir nesildi onlar.

Yoruldum demediler, hayat üstüme üstüme geliyor demediler, bu millet adam olmaz demediler.

Kaçıp gitmek istiyorum bu ülkeden hiç demediler.

Onlar o gün vatana böylesine sahip çıkmasalardı, biz bugün aptal aptal detaylara bu kadar üzülme ve şımarma lüksünü bulamazdık.

Onların sahip olduğu sorunların onda birine sahip değilken bu kadar karartıyorsak içimizi, bir oturup düşünmememiz lazım.

"Dinlenmemek üzere yola çıkanlar asla yorulmazlar" demiş Atatürk.

Onlar dinlenmemek için yaşadılar, biz ise iliğimiz kemiğimiz yorgun, bıkkın, bezgin, sadece şikâyet edip mızmızlanarak dolaşıyoruz.

O kuşaktan örnek alacağımız o kadar çok şey var ki.

Hiç unutmam, dedem su isterken, "Bana yarım bardak su getirir misin yavrum" derdi. Ben de ayıp olmasın diye bardağı ağzına kadar doldururdum. Bir gün elimi tutup yanına çekti, şefkatle dedi ki:

"Bak, ben sadece yarım bardak su içeceğim, kalanını dökeceksin. Yazık değil mi suya? Siz tabii harp görmediniz. Harp zamanı, yarım bardak suyun bile kıymetini anlar insan evladım. Bana ayıp olmaz merak etme. Sen yarım bardak su getir."

Ah be dedeciğim! Yarım bardak suyun lafı mı olur, "insan israfı" yaşıyoruz biz bu dönemde.

Biz birbirimizi sevmeyi unuttuk.

Koydular önümüze televizyonu, verdiler elimize akıllı telefonları tabletleri, biz birbirimizin yüzüne bakmayı unuttuk.

Başınızı bir kaldırın, bakın. O küçük çocuk sizinle oynamak istiyor. O genç kızın, o delikanlının dertleşmeye ihtiyacı var. O başı örtülü teyzenin elindeki poşet çok ağır, yardım elini uzatıverin. O kadın çok dalgın, ezilebilir caddeyi geçerken, uyarıverin. O adam çok sinirli araba kullanıyor, ona yol verip gülümseyiverin. Şu gencecik anne, kaldırıma çıkartamadı bebek arabasını,

ucundan tutuverin.

"Birbirinizi seviverin."

Bu kadar basit.

"Yarım bardak suyun kıymetini hatırlayıverin."

BARIŞ NEDİR?

Geçenlerde "Eğitimpedia"da bir yazı okudum, çok etkilendim. Bir üniversite hocası derste tahtaya yazıyor:

"Barış nedir?"

Öğrenciler kalakalıyor. Hani savaşı tarif et desen, hepsi paragraflarca konuşacak da. Barış nedir diye sorunca lal olup kalıyorlar.

Hadi, şimdi bu satırları okurken siz de "barış"ı kendinize bir tarif etmeyi deneyin. Cidden tıkanıyor insan.

Niye?

Çünkü bize çocukluğumuzdan beri hep savaş hikâyeleri anlatıldı, savaş filmleri izletildi, tarih diye barış değil, savaş öğretildi. "Galip-mağlup" ilişkisi içinde yoğrularak büyüdük.

Savaş bir çatışma hali. Sonunda biri yener, diğeri yenilir. Yenen kahraman olur, yenilen utanç duyar. Yenmek için her yol mubahtır, yeter ki sonunda utanan olma.

Erkek çocuklarının oyunları hep savaş üzerinedir, muhtemelen birisi "Ben savaşmayacağım Alican, gel barış ilan edelim" dese, o çocukla cümle âlem alay eder.

Tüm dünya tarihine şöyle bir tepeden baktığımda, Atatürk'ün sözünden daha anlamlısını göremiyorum: "Yurtta sulh, cihanda sulh". Bir asker söylüyor bunu dikkat edin. Hem de tarihin en şanlı şerefli zaferini kazanmış, bunun için de evlatlarına, "Size ölmeyi emrediyorum" demek zorunda kalmış bir asker. Bir düşünüyorum da, dünyada barışın kıymetini en çok anlayacak

kişi de o olsa gerek.

Kızım küçükken bir psikolog bize şahane bir örnek vermişti. "Çocuğunuz elinizden kurtulup koştuğunda, hep arkasından KOŞMA diye bağırırız. Bunu yaptığınız an odağını koşmaya kilitliyorsunuz ve dikkat ederseniz, çocuk daha hızlı ve delice koşmaya başlar. Bu gibi durumlarda çocuklara yapmasını 'istemediğiniz' hareketi değil, yapmasını 'istediğiniz' hareketi söylemelisiniz. Yani sakince 'Yürü' deyin. Bağırmadan, sakin sakin, 'Yürüyoruz canım' deyin."

Denedim. Yüzde yüz sonuç aldım. Kulağıma küpe olmuş bir açıklamadır.

İşte ülkenin yangın yerine döndüğü şu günlerde hep bunu düşünüyorum. Odak ne yazık ki savaşta. Tv'lerdeki açık oturumlar, gazetedeki başlıklar, köşe yazıları, sosyal medya paylaşımları hep bunun üzerine. Savaş.

Öyle günler yaşıyoruz ki, barış lafı bile bize hakaret gibi gelir oldu. İntikam istiyor herkes.

Yani ortalık yerde herkes birbirine KOŞMAAA diye bağırıyor. Bilin bakalım ne oluyor? Ortalık, yönünü bilmeden deliler gibi koşturan insan dolu. Arkamızdan atlı kovalıyor gibi koşturuyoruz. Bedenimiz dursa zihnimiz durmuyor.

Ben şimdi sizlere şuna kızmayın, buna hırslanmayın, buna üzülmeyin demeyeceğim.

Ben sadece rica edeceğim: "Barışı düşünün."

Medyada bahsedilen şartlardaki barıştan bahsetmiyorum. "Sizin" barış hayalinizden bahsediyorum.

Bu ülke barış içinde olsa nasıl olurdu, onu hayal edin.

Herkesin birbirine nasıl davranmasını isterdiniz, hayal edin.

"Sizin için" barışın tarifi nedir, bunun üzerine düşünün.

Barış, sadece son birkaç senedir medyada işlenen başlıklar değil. Bence çok daha derin, daha ince anlamları var.

Benim barış hayalim ne biliyor musunuz?

Fabrika ayarlarımıza geri dönmek. Özümüzdeki iyilikleri yeniden su yüzüne çıkarmak. Ne bileyim, yardımseverliğimizi, misafirperverliğimizi, mertliğimizi, dost canlısı oluşumuzu, fedakârlığımızı, merhametimizi.

Kim aksini ne kadar iddia ederse etsin, ben bu güzelim değerleri genetik olarak özümüzde taşıdığımıza yürekten inanıyorum.

Yaşam öyle sert rüzgârlarla savuruyor ki bizi, kendimizi o rüzgârdan korumak için kat kat duvarlar örüyoruz. O esinti içimize işlemesin diye ama bunu yaptıkça, bir bakıyoruz ki, kendi yarattığımız kalın ve karanlık duvarların içinde tutsak kalmışız. Yalnızlıktan boğuluyoruz aslında.

Biz, "güvenmeye" çok önem veren bir milletiz. "Hiç kimseye güvenme" deniyor bize son birkaç senedir. Komşuna güvenme, akrabana güvenme, arkadaşına güvenme, hatta eşine bile güvenme. Şu halimize bakın, boşanma davaları nasıl arttı farkında mısınız? Toplum dediğiniz şey, çekirdek aile ile başlar. Biz çekirdek aileleri bile bir arada tutamaz olduk. Hep neden? O kahrolası duvarlardan...

Yeni bir kitap okuyorum bu sıralar, insan beyninin frekansları ile ilgili. Biz normal hayatta beta frekansındaymışız. Yani bilincimiz yerinde ve uyanıkken. Aslında beta denen frekans, bir ceylanın avcı tarafından kovalanırken bulunduğu tetikte olma haliymiş. Bir dü-

şünsenize, dıştan herhangi bir etken olmadan bile biz bu kadar alarm modundayken, Türkiye'mde yaşayan herhangi bir vatan evladında, "Beta frekansı + gündem" dediğinizde, içerde ne kıyametler kopuyor :)

Aynı dehşet içinde kaçan ceylan benim beynimde de koşuyor. Kimi zaman öyle öfke patlamaları hissediyorum ki, içimde havai fişekler patlıyor sanki. Bazen hüzün gelip, yapış yapış bir bulut gibi çöküyor üstüme ama sonra kendime, "Yürüyoruz Bige'cim" diyorum. Sakince. Usulca. "Yürüyoruz."

Biz ve bizden önceki üç nesil, barışı ancak savaşla tanımlıyor olabilir. Çocuklarımızın barışı uzun ve sevgi dolu cümlelerle anlatması bizim elimizde. Belki de bu hırpalayıcı, yıpratıcı süreçten sırf barışın anlamını ve kıymetini içimize sindirelim diye geçiyoruzdur.

Barışın tarifini başka kimseye bırakmayın. Kendi barış tarifinizi "kendiniz" yapın.

Ve ilk adımı, kendiniz o tarife uygun davranarak atın.

Barış aslında birbirine duyulan koşulsuz sevgidir.

KOŞMAyın, yürüyün.

Lütfen "Yürüyün".

HA CANÖZÜM?

Hiç unutmam, yıllar önce bizim İsveçli müşterilerden biri, "'Yani' ne demek?" diye sormuştu. Kalmıştım öylece. Onca kelimenin arasında niye "yani"? Hemen ekledi, "Hepiniz çok sık kullanıyorsunuz da, merak ettim". İngilizcede "yani"yi anlatmak kolay değil, dilim döndüğünce tercüme ettim. "Ama" dedi, "bu kadar olmasa gerek. 'Evet' anlamında da kullanıyorsunuz". Artık kadıncağız ne biçim dikkat kesildiyse. O an fark ettim ki, biri bir soru sorduysa ve cevabı kesin evet değil, ama "evetimsi" bir durumsa da, biz "yani" diyoruz gerçekten.:)

Ondan beridir hep dikkat ederim dildeki farklılıklara. Bizim dilimizde olup da başka yabancı dillerde karşılığı olmayan bazı kelimeler, bazı deyimler var. Çatlasanız tercüme edemezsiniz.

Buyrun size bir demet: Nimet, Can, Öz, Dost, Kısmet, Cana yakın, Yürek, Gönül...

Bir ülkenin dili, o ülke insanının karakterini, özünü anlatıyor aslında. Eflatun yüzyıllar önce söylemiş bunu: "Dil, bir ulusun aynasıdır, bu aynaya baktığımız zaman, orada kendimizin en gerçek yankısını buluruz." Toplumsal olarak sürekli birbirimizle uğraştığımız bu günlerde, bunları ince ince düşünmemiz gerekiyor bence.

Yani, (aha, ilk yani geldi.:)) "can"la başlayalım. O kadar çok türetebileceğimiz bir kelime ki, can dedik mi, ta içimizi kastederiz biz. Canım. Canın sağ olsun. Canın mı sıkıldı? Kıyamam senin canına. Canına yazık. Canımın içi. Hepsinde "ihtimam" duygusu var eskilerin deyimiyle. Özen

var yani (ikinci yani huzurlarınızda. :)) Nasıl derin, nasıl ucu bucağı sınırsız bir deyim bu hiç düşündünüz mü? Ve hadi deneyin başka bir dile çevirmeyi. Can'ı çeviremezsiniz çünkü başka kültürlerde kavram olarak yoktur.

Öz. Özümüz temizdir. Özümüz iyidir. Öz kızım. Öz ablam. Öz hemşerim. Ne demek öz? Sözlüğe göre çeşitli anlamları var: "Bir kimsenin benliği, kendi manevi varlığı, iç, nefis, varoluş" "İçine, arılığını, saflığını bozacak hiçbir şey karışmamış olan, saf, arı" "Kalıcı, değişmez olan, gelip geçici olmayan, her zaman var olmakta olan varlık" "İç, çekirdek." Var mı böyle yalın, böyle kısa, iki harfle bu kadar çok şeyi anlatabilen bir kelime başka dilde? Bilen varsa beri gelsin.

Dost ve arkadaş. Farklıdır bir biçimde. Arkadaştan daha derindir dost. Dost kelimesinin içinde güven vardır, sadakat vardır, fedakârlık vardır, süreklilik vardır. İngilizcede "friend" dersiniz biter. Dost diye ayırmazlar. Öylesi bir yakınlık kültürel olarak bizdeki kadar sık bulunan bir kavram değildir çünkü.

Yürek. Kalpten başka bir şeydir. Yürek deyince cesaret gelir doldurur içini, kahramanlık gelir, fedakârlık gelir yine. Ne bileyim, kalpten daha ağır çeker yürek nedense. O yüzden, cesur insanlara "yürekli" deriz, kalpli demeyiz ama değil mi? Velhasıl, yürek, derin konudur kardeşim.

Nimet. Ben bunu söyleşilerimde de hep söylerim. Ekmeğe nimet diyen bir toplumuz biz. Nimet sözünde emek vardır, şükran vardır, kutsallık vardır. O yüzden, yere düşen ekmeği alıp, üç kez öpüp başımıza koyarız biz. Sizi bilemem, ben hâlâ yapıyorum.☺

Teşekküre gelinceeee... Tek kelimeden ibaret değildir. Koca bir teşekkür menüsü var, günlük hayatta kullanıp duruyoruz da farkında değiliz.

Sağ ol! Var ol! Bir durup düşünün. Ne güzel iki sözdür. "Sağ" ol. "Var" ol.

Sonra... Ellerin dert görmesin, eline sağlık, kolay gelsin. Yani teşekkürümüzde bile karşı taraf için harika bir dilekte bulunuruz.

Aile bağları çok önemlidir bizim için. Elin yabancısı "aunt" ve "uncle" diye işi birer kelimede bitirirken, biz anne tarafına ayrı, baba tarafına ayrı deyimler kullanırız. Dayı, amca, hala, teyze. Bitmez, yöresel deyimlerimiz gelir, "emmi, bibi ". Çeşit boldur yani.

Dahası, biz bunları hiçbir akrabalık bağımız olmadığı halde, yolda karşılaştığımız, hiç tanımadığımız insanlara da kullanırız. "O domatesler kaç para dayı?" "Hangi durakta ineceksin teyze?" "Hah, bak şu köşeden dön, hemen solda amca."☺

Hiç üstünde bile düşünmeden yapıyoruz değil mi? Çünkü bilinçaltımızda, taa derinlerde, o kişiyi kendimize yakın bularak hitap etmek var.

E, koskoca bir ülke, kocamaaaan bir aile değil miyiz zaten?

Mevlana ne güzel demiş: "Dilinle söylediğini kalbinle de söyle."

Öyle bir dilimiz var ki bizim, ağzımızdan her çıkanı kulağımızın da duyduğu gün, toplum olarak kaderimiz değişir.

Her sözümüz, her deyimimiz hazine de, farkında değiliz maalesef...

Çil çil altınları dandik çakıl taşlarıymış gibi toprağa saçarcasına savurup geçiyoruz kelimeleri. Kıymetinin farkında bile olmadan...

Konuştuğumuz dil bile bu kadar çok sevgi şifresi ile doluyken biz neyi paylaşamıyoruz?

Ha can özüm?☺

HASTANEDE EMPATİ

Bir devlet hastanesinin poliklinik bölümündeyim. Hiç size de olur mu bilmem, çok bunaldığım bazı zamanlarda kendimi rahatlatacak bir oyun bulurum. Mahsusçuktan ben ortamın dışında bir odada oturuyormuşum da, bir kameradan kendim dahil her şeyi uzaktan izliyormuşum gibi.

Allah'ım tam bir kaos var. Kalabalık, korkunç kalabalık. Feci de sıcak. Açılan birkaç pencereden sanki fön makinesi üfürürcesine mıyıl mıyıl bir hava geliyor. Yapış yapış nem. O kalabalıkta zaten, herkes bir kez hoh dese yetecek, "nem" de sanki istenmeyen bir oyuncu gibi gelmiş başrole geçmiş. Öylesi bir durum yaşamaktayız.

Kimisinin yaşlı annesi veya babası yanında. Koluna girmiş, zorlukla yürüyen bir yaşlıya destek olmaya çalışıyor gergin bir yüzle. Kimisi çocuğunu kucaklamış koşturuyor, çehresinde korku var, yorgunluk var. Belli, gece hiç uyumamışlar. Bazısı kendi hasta, eli karnında, iki büklüm sabretmeye çalışıyor, yüzü adeta grileşmiş acıdan. Daha sağlıklıymış gibi görünen, ama kim bilir nesi olan bir sürü sabırsız, yorgun, bunalmış, dip balığı gibi insan.

Herkes "önce girme" telaşında. Sıraya önce gireyim, sırayı aldım, bir bahane odaya önce gireyim, yürürken öne geçeyim. Bunun için bir farkında değilmiş gibi itekleme, bir omuz, kimi zaman alenen çarparak geçme hali hâkim.

Oturacak yer bulmak ayrı bir rekabet duygusu yaratıyor. Onca kalabalığa yetecek yer yok. Büyük çoğunluk ayakta.

Bebek ıngaları, inlemeler, birbirine avaz avaz seslenmeler, mikrofondan gelen anonslar, havasız salonda sinir bozucu bir tını yaratıyor.

Doktorlara ve sağlık görevlilerine bakıyorum sonra.

O kalabalığa yetmeleri lazım. Hem insan olarak, hem zaman olarak.

Babamın sesi çınlıyor kulaklarımda: "Düşün ki kızım, bütün gün hasta ve mutsuz insanlarla muhatapsın."

Bir doktor kızı olarak, ben masanın iki tarafını da bilen az kişilerden biriyim.

Önümden 40 yaşlarında bir doktor geçiyor, suratı asık, gergin. Ah diyorum, "Kim bilir gece nöbetteydi, kaç acil vakayla ilgilendi, tam uyuyacaktı, servisteki o kadın kanama geçirdi, acil ameliyata girdi, sabah oldu, poliklinikte 10 dakikada 1 hasta bakması gerekti. Oysa akşam kızının mezuniyet töreni var. Ona bir hediye almak isterdi, alamadı. Vakit kalmadı çünkü. Akşam evde 20 dakika koltukta kestirip kızının yanında olmaya gidecek. Yarın mı? Yarına devam. Düşünsenize, o da bir çeşit kürek mahkûmu gibi. Otomatiğe bağlamış ama mesleğini hayal ettiği gibi mi yapıyor, kim bilir... "

Çaresizce baktım etrafıma.

"Eksik olan ne?" diye uzun uzun düşündüm.

Bir hasta ile bir doktor arasına bu uçurumu çizen ne?

Yetmedi, bir hasta ile başka bir hasta arasındaki rekabeti yaratan şey ne?

Ne olmuş bize?

Sonra daank diye cevabı geliverdi: "EMPATİ"

Biz, sevgili kardeşlerim, kendimizi birbirimizin yerine koyarak düşünmeyi unutmuşuz.

Empati olmayınca "hoşgörü" de olmuyor.

İşte o zaman sevgi saklanıyor bir kuytunun dibine. Sevginin olmadığı yerde de her türlü melanet at koşturuyor.

Yani bir hasta, bu doktor kaç saattir ayakta acaba, yemek yiyecek vakti bulabildi mi, bu gece uyudu mu diye düşünmeyi aklına bile getirmiyor. Bir doktor hiç yorulmaz, hiç acıkmaz, hiç uykusuz kalmaz, hiç onun da bir yakını veya kendisi hastalanmaz, hiç derdi tasası olmaz, o bir süper kahramandır zannediyor. Sadece kendini düşünüyor. Doktoru karşısında kendisini iyileştirmekle mükellef bir robot sanıyor. Duyguları, ihtiyaçları ve zaafları olamaz diyor.

Doktora gelince, onca hastanın içinde, onca dert dinleyince, sanıyor ki kendisi hiç yatağa düşmeyecek. Hiç o ağrıları kendisi çekmeyecek. Hiç kendisi de bir başka doktorun ağzına bakmayacak iyileştirsin kendini diye. Ağrım var diyene "normal, olur bu" derken, o ağrıyı kendisi çekse ne hissederdi diye düşünmüyor.

Diyeceksiniz ki, sağlık sektörü, maddi imkânsızlıklar vs. vs. Evet onlar da var, ama şöyle bir arkanıza yaslanıp düşünün, "insan" faktörünün hiç mi önemi yok?

Şartlar ne olursa olsun, hoşgörünün olduğu ortamda çiçekler açmıyor mu?

Olmasını istediğiniz şeyi siz başlatın.

Şu bencillik hastalığının sizi ele geçirmesine izin vermeyin. Bir bakın etrafınıza. Sizden daha kötü olduğunu düşündüğünüz biri varsa, ona sıranızı veriverin ya da kalkın yerinizi verin ya da sadece basit bir "Geçmiş olsun" deyin. Bir tek kişi bunu yapsa, o koridorun havası değişir biliyor musunuz?

Bekleyen diğer hastalar sizin engelli yarıştaki rakip-

leriniz değiller. "Hasta"lar. Tıpkı sizin gibi. Kendinizi onların yerine bir koyun.

Sevgili doktor kardeşlerim, siz de n'olur, gözlerine bakarak konuşun hastaların. Onları sadece "hasta bir beden" olarak değil, düşünen, hisseden, acı çeken, endişe duyan bir "insan" olarak değerlendirin. Muayene 5 dakika bile sürse, çıkarken "İyi olacaksın" deyin. Bir doktordan bunu duymak bir hastaya öyle bir moral, öyle bir güç verir ki inanamazsınız. Sırf bunu söylediğiniz için iyileşecek hastalar olacaktır.

Ona rağmen kaba davranan insanlar da var diyeceksiniz.

Eeee, ne demiş Mevlana,

"Neyi arıyorsan o'sun sen,

Sen gül ol da, uğruna ötmeyen bülbül utansın."

KIYAMAM SANA!

Uğultulu bir kalabalık. Sıcak. Yapış yapış nem... İnsanların telaşla koşturduğu bir hastane koridorunda gördüm onları.

Üç gencecik delikanlı. Üçü de nefes nefese.

Arkalarından şaşkın şaşkın yürüyorum.

Aynı boylarda, benzer kilodalar.

Aynı esmer, ince, aynı traşlı enseler, aynı cılız kollar. Daha palazlanmamış hiçbiri. 20'lerinde yoklar.

İki jandarmanın arasında bir suçlu.

Belli ki yeni, az önce yakalanmış. Bileklerinde kelepçe yok. Jandarmalar kollarını arkaya bükmüşler, sımsıkı yapışmışlar iki yandan, öyle götürüyorlar.

Sanki üçünün de kalp atışlarını duyuyorum. Gümbür gümbür.

Üçü de korkmuş. İkisi birinden, biri ikisinden.

Üçünün benzerliği öyle bir çarpıyor ki beni, arkalarından sersem sersem yürüyorum.

Kendime soruyorum:

"Bu üç gencin birini suçlu, diğer ikisini emniyet görevlisi yapan fark ne?"

Öyle ya, şartlar farklı olsaydı, burada üçü kol kola, omuz omuza yürüyor, itişip gülüşüyor olabilirlerdi.

Neden birisi yoldan çıktı, suç işledi, kanunları çiğnedi de, diğer ikisi kanunu koruyan olmayı seçtiler? Neden biri kötü, diğer ikisi iyiyi temsil eden oldu?

Fark ne?

O üç gençten biri, sevgi ve ilgi görmedi. Onaylanma-

dı. Desteklenmedi. Kimse başını okşamadı. Kimse ona "aslan oğlum benim" demedi. Kimse ona, "Yaparsın koçum, sana güveniyorum" demedi.

Muhtemelen hep horlandı, itildi, kakıldı. Yetmedi, şiddet de gördü. Öyle öyle çıktı yoldan. Doğrularını kaybetti. Vicdanıyla hiç tanışamadan hayata böyle yamuk bir tutunma yolu buldu.

"Ne yapmalı peki" diyorum yine içimden.

Her toplumda olduğu gibi bizde de bu kayıp gençler var. Kim hangi birine yetişebilir? Elimizden ne gelir?

Gözümün önüne, araba durduğunda ellerindeki kirli bezlerle camı silmeye çalışan veya cama tık tık vurup para isteyen 8-10 yaşında, kirli yüzlü oğlan çocukları geliyor. Bu da kesin küçükken öyleydi diyorum içimden.

Peki, ben ne yapabilirim?

Ben belki bir daha sefere, o çocuklarla göz göze gelmemeye çalışmak veya ters ters kovalamak yerine, camı açıp, onunla kibarca konuşup, bir de elimi uzatıp başını okşayabilirim mesela. Yapar mıyım, yaparım.

O çocuk da günün birinde tam umutlarını yitirmişken beni hatırlar belki. "İyi insanlar da var" der. "Kadının biri, beni hiç tanımadığı halde başımı okşamıştı" der. "Hayat sadece acıdan, aşağılanmadan oluşmuyor, hayatın böyle bir yüzü de var" der.

Der mi?

Bu, kolları arkaya bükülmüş çocuk, her ne suç işleyip kimin canını yaktıysa, çocukken birisi başını okşasa, acaba yine yapar mıydı?

Biliyor musunuz, kaç gündür şunu düşünüyorum. Türkçede "kıyamamak" diye bir kavram vardır. Karşılığı başka dillerde olmayan o güzelim kelimelerimizden biri.

En azından benim bildiğim dillerde yok.☺ Çünkü diğer toplumlar birbirini bizim kadar benimsemez, umursamaz. Kıyamamak kavramını bir Amerikalıya, bir Avrupalıya anlatmaya çalışın bakalım, nasıl zorlanacaksınız.

Biz hızla bu kavramı kaybediyoruz diye düşündüm.

Oysa "kıyamam sana" diye düşünmek, bir kalbin başka bir kalbe vereceği en değerli hediye.

Bugün başımıza ne geliyorsa "kıyamam sana" cümlesini kaybetmekte olduğumuz için geliyor.

Altı boş değildir o sözcüğün, empati vardır, hoşgörü vardır içinde.

Çünkü "kıyamam sana" sözcüğüyle yüreği yıkanmış bir insan, başka bir insana kıyıp da kötülük yapamaz.

Üşümüş yürekler suç işler.

Bunu görsek diyorum.

Toplumca, "Allah'ım, aklıma mukayyet ol" diye düşündüğümüz günlerdeyiz ya hani.

Mevlana'nın şu meşhur sözü gibi:

"İsyanlardayım dedi. Hayır, imtihanlardaydı. Fark etseydi, kurtulacaktı."

Fark etsek kurtulacağız bence...

İmtihan için kopya vereyim mi size?

"Kıyamam sana!"

MAVİ MÜŞKÜLÜM NEDİR?

Size şimdi, bana birkaç çiçek ismi sayın desem, aklınıza hangileri gelir?

On tane çiçek ismi çıkartabilir misiniz merak ediyorum ama on tane tanınmış marka sayın desem, pıırrrt diye uçar gider diliniz. Hah. İşte biz buna kapitalizm denen tek dişi kalmış canavar diyoruz efenim.

Ben birkaç çiçek ismi sayayım size de, mest olun: Allıgelin, Mavi Müşkülüm, Morgöbekli, Dilliçan, Akçaçıngırak, Gıvışkan, Hokkalı Köpürgen, Yanar döner, Köygöçüren, Tülübaş...

İsimleri bile şahane değil mi?

Yook, hiç hava atacak durumum yok. Ben de daha dün öğrendim bunları. İstanbul, Anadolu yakasında, gökdelenlerin arasındaki vahadan; Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesinden.

Bu çiçeklere "endemik" deniyormuş, o da, ekolojik özelliklerinden dolayı sadece belirli bölgelerde yetişebilen bitkiler demekmiş efendim.

Aklıma hemen Halfeti'nin siyah gülü geldi. Sadece Urfa'nın Halfeti ilçesinde yetişen simsiyah kadife görünümünde bir gül var. Kopardığınız anda rengi kırmızıya dönüyormuş rivayete göre ve tohumunu alın, gelin, istediğiniz kadar deneyin, Türkiye'nin başka hiçbir yerinde siyah açmazmış. Ne enteresan değil mi? Sevgili Nazlı Eray boşuna roman yazmamış üstüne.

Girişte nefis nilüferler var. İtiraf edeyim, nilüfer benim için düne kadar, çocukluğumda halamların evinde asılı duran Japon bahçelerini gösteren takvim sayfalarından ibaretti. Oysa şimdi karşımda. Bu kadar taptaze, bu kadar dipdiri, capcanlı, bu kadar göze şölen nilüferi hayatımda ilk defa görüyorum. Orasında burasında kurbağalar zıplıyor, su kaplumbağaları yapraklarına tırmanıyor haliyle.

Ben şanslıydım, anneannemlerin şahane cennet bahçesinde büyüdüm ama kızım tam bir şehir çocuğu. Botanik parkına gidince anlayıverdim. Çocukcağızıma otur dinlen diyoruz, tahta banka oturacağına gelip kucağımıza oturuyor. Yolda birkaç börtü böcek, kertenkele görünce huylandı resmen. Kurbağaları çizgi filmlerde pek seviyordu, gerçeği tüyler ürpertici geldi. Oturduk kısacık bir piknik yaptık, yiyeceklerimizi minicik serçelerle paylaştık, onlara kırıntı atarken bile çekingendi. Eşimle bakıştık, biz buraya daha sık gelmeliyiz dedik.

Çeşit çeşit çiçeklerin içinde, ortada bir yerde mor mor narin dallar uzanıyor önümüzde. Bir hevesle yanaşıyoruz, ah diyorum içimden, lavanta olsa. Cidden lavanta çıkıyor. Taze lavantaya dokunmamışım ben, kadifeye dokunmuş gibi oluyorsunuz, o koku var ya, mis, mis. İçine çek dur. Biraz ilerde taze biberiye var, onu tanıdım bak, öbür elime de biberiye kokusu yerleşsin.

Hani parfümerilerde yeni koku denersiniz, bir sağ bilek, bir sol bilek, bir sağ el üstü, bir sol el üstü. Sonunda bütün parfümler karışır, bir tuhaf, ağır koku olur, elinizi nerede yıkayacağınızı şaşırırsınız. Bu onun gibi öyle bir buldumcuk hali yarattı bende ama kokular üstünüze sinmiyor, burnunuza uçuşup, ta zihninizin en

derin odalarına sızıp size binbir anı hatırlatıp, sonra zarifçe bulut olup buharlaşıyorlar. Hanımeli mesela, sonra leylak. Birçoğunun adını da bilmiyorum üstelik.

Onca ağaç içinde en çok mavi çama meftun oldum. Dedemlerin evinin önünde duran o heybetli, o gri mavi çam. Kocaman, güçlü, her ağaçtan daha değişik, daha güzel. Gri desem değil, mavi desem değil, o dumanlı, o derin rengi beni küçüklüğümden beri hep hipnotize etmiştir. O evin en büyük süsü o mavi çamdı sanki. Nerede mavi çam görsem, gidip gövdesine sarılasım, kucaklayasım gelir, sanki anneannemmiş, sanki dedemmiş gibi.

İki saat kadar kaldık, her tarafını gezemedik. Kesinlikle bir daha gideceğiz. İnanılmaz olan tarafı, çevre yolunun iki kenarında yer alması. Bazı yerlerden bakınca, onca güzelim çiçeğin bitkinin arka planında gökdelenler gözünüzü acı biçimde tırmalıyor. Bardağın dolu tarafına odaklanırsak buna da şükür demek lazım sanırım. Sonuçta bu kocaman arazi botanik parkı olarak kalmış ya. Şükürler olsun.

Bazı yerler bakımsız göründü gözüme. Üzüldüm. İçimden ne geldi biliyor musunuz? Yani her gezene deseler ki, "Ey ahali, burasının bakıma ihtiyacı var ama bütçemiz yetmiyor. Gelin gönüllü olarak yardım edin." Vallahi de, billahi de, gider el atarım. Gül bahçesi çok haraptı, güller yanmış sanki güneşten, onlara su vermek istedim, kuruyan yapraklarını toplamak, onlarla konuşup "canım da canım, niye soldun bakiim sen, çok mu susadın?" demek istedim. Kurtlanmış bir taflan vardı, ona doğal bir ilaç bulayım püskürteyim de yapraklarına nefes aldırayım istedim. Solan çimleri sulamak, dutları

yere dökülen ağacın dutlarını tabaklara doldurup ahaliye dağıtmak istedim...

O piknik masalarının birine örtümü serip bütün gün orada, kuş seslerinin, arı vızıltılarının arasında kitaplara gömülmek istedim.

İçten içe üzüldüm, ben neden bir "hokkalı köpürgen" gördüğümde tanıyamıyorum, neden bir "allıgelin"in adı niye allıgelin olmuş bilmiyorum diye. "Mavi Müşkülüm", bir aşk hikâyesi belli ki. "Köygöçüren" ne yaptı da adı öyle kaldı acaba? Kültürümüzün çok renkliliğine bir kez daha hayran oldum sırf çiçek isimlerine bakarak.

Tam çıkışa yakın, Çorak Bahçeyi gezerken, benim kızım büyüdüğünde bu botanik bahçesini de mi bulamayacak acaba dedim. Kaktüs pek sevmem zaten. Hüzünlendim.

Sonra bir baktım ki, sapsarı bir çiçek.

"O çorak toprakta yetişen, o diken diken kaktüs bile, bu güzellikte sapsarı bir çiçek açıyorsa, korkma be kızım Bige!" dedim.

Bu memlekette daha çok çiçek var açacak.

Toprağına, taşına kurban olayım.

KİNTSUGİ

Muhteşem bir Japon sanatı var. İsmi, "Kintsugi". Daha önce internette dolaşan fotoğraflarını görmüş olabilirsiniz. Belki öylesine "beğen"e tıklayıp geçtiniz, üstünde bile durmadınız. Halbuki büyütüp duvara asılacak kadar önemli bir fikir var altında.

Herhangi bir eşyamız kırıldığı zaman ne yaparız? Çok tuzla buz olduysa kaldırır atarız, ya da aman çakılmasın diye özen göstererek yapıştırır, sonra da başarılı olduysa, "Oh, kırıldığı hiç anlaşılmıyor, pek güzel oldu" diye arkamıza şöyle bir yaslanırız değil mi?

Hah işte, bu bir toplum kültürü efendim. Neden derseniz, bizim geleneğimizde "ayıbı örtmek" vardır. "Kol kırılır, yen içinde kalır" vardır. "Elâlem ne der" vardır. Böylece kırılan vazoyu çaktırmadan yapıştırmak ya da kaldırıp çöpe atmak gibi, başımıza gelen dertleri de, başarısızlıkları da, şanssızlıkları da aynı şekilde yok saymak veya olmamış gibi davranmak rolüne soyunuruz. Hiç kaşınızı gözünüzü kaldırmayın, ben de bunun olgun ve asil bir tavır olduğuna inanırdım. Sizdenim yani.:)

Gel gör ki Japonlar farklı düşünüyor. Kırılan eşyayı "altın tozu" ile onararak, hasar gören bir eşyanın daha da değer kazandığına inanıyorlar. Altındaki mantık tam olarak şu: "Mükemmel olmayanı kucaklamak!"

Aynı şeyi insan hayatına yansıtırsak, adamlar diyor ki, bir insan acı çekmiş, hasar görmüşse, bundan büyük bir ders çıkarmıştır ve artık eskisinden daha güzel, daha değerlidir.

Anlayacağınız, hasarlı olan kısmı saklamak yerine, altınla kaplayıp değer vermek ve bu şekilde saygıyla karşılamak söz konusu.

Ne kadar farklı bizden değil mi?

Tüm Japon halkı bu şekilde yaşıyor mudur onu bilemem, pek de fikrim yok Japon kardeşlerimiz hakkında, ama felsefeye bayıldım. Kaç gündür de üzerinde deriiin derin düşünüyorum.

Yahu dedim, hayata neden geliyoruz ki? Hep yazarım ya, bence öğrenmeye. Hayat da her şeyi canım cicim diye öğretmiyor ki, bazen aşk ediyor yüzüne tokadı, bazen indiriyor kafana balyozu ve bazen ittiriyor sırtından kabaca. Biz bu mantıktan gidersek, "Acımadı kiiii... Bir şey olmadı kiiii..." diye dolaştıkça, o darbeler bu defa daha sert, daha sarsıcı geliyor, çünkü dersi yok saymışız. Öğrenene kadar hırpalıyor bizi.

Kırılıp dökülmeden insan kemale eremiyor kardeşim.

Ama, zaman denen o şahane merhem her yaraya şifa oluyor illa ki.

Renkleri flulaşmış suluboya resimlere dönüyor çektiğimiz acılar. Bakıp bakıp, yahu ben bir zamanlar bu resmin içinde miydim diyorsunuz, ya da eninde sonunda diyeceksiniz.

O zaman işte, önemli olan ne biliyor musunuz, o acılardan sertleşmiş, katılaşmış bir kalple çıkmamak çünkü o kalp sertleşti mi, en çok sahibine batıyor.

Ve aynaya bakınca hırpalanmış bir beden ve yüz görüyorsanız eğer, yaralarınızı altın tozuyla kaplayıp parlatmanın zamanı gelmiş demektir.

Sadece kişisel hayatımızda da değil, Kintsugi'yi düşünürken aklıma hep Türkiye'm geldi. Dolmuşta, markette,

şurada burada duyduğum zaman resmen kalbime diken gibi batan bir söylem var, "Biz adam olmayız" diye...

Bu güzel memleketin orası burası çatlamış, kırılmış olsa da, o kırıkları altın ile kaplamadığımız sürece, böyle konuşmaya devam ettikçe, bizi sinesinde saklayacak bir vatanımız kalmayacak çünkü bence her bu cümlede bir kenarı daha kırılıyor bu caanım ülkenin.

Hiç, ama hiçbirimiz mükemmel değiliz, belki de hiçbir zaman olmayacağız.

İç içe geçmiş çanaklar gibiyiz, milyonlarca.

Hepimizin kırıkları, ayıpları var. Yok sayamayız onları. Onları görünmez bir yapıştırıcı ile tutturup başımızı başka yöne çeviremeyiz ya da başka bir çanağı parmağımızla gösterip nasıl kırıldığından da bahsedemeyiz. Önce kendimizin, sonra da birbirimizin kırıklarını, hasarlarını altın tozuyla kaplama zamanı.

Gözümün nuru memleketimin mükemmel olmayan yanlarını kucaklama zamanı.

Altın tozu nerede mi?

Zülfü Livaneli'nin türküsünde:

"Bir insanı sevmekle başlayacak her şey..."

MİMOZA

Zihnim sürekli alarm halinde. Yoruldum.

Sadece bedenimi değil, ruhumu da dinlendirmeye ihtiyacım var.

Deniz kenarında, dalgaların ayağıma bir karış kala kuma vurduğu, küçük, salaş bir kafede oturmak istiyorum.

Kimse konuşmasın.

Dalgaların sesi, kuşların ötüşü ve rüzgâr dışında hiçbir ses duymadan, sus pus, ööööyle oturup bakasım var.

Sessizce önüme mis kokan bir sade kahve gelsin. Köpüklü köpüklü.

Yanında incecik bir bardakta su.

Önce suyu yudumlarım, sonra kahveyi.

Fincanın kulpundan tutarım, önce bir koklarım, içime çekerim, öyle yudum alırım.

Güneş yüzüme yüzüme vursun. İçim ısınsın. Gözlerim kamaşsın ama rahatsız olmayayım.

O sıcaklığın beni iliğime kemiğime, dişimin kovuğundan kirpiğimin teline kadar iyileştirdiğini, şifa verdiğini düşüneyim.

Denize bakayım konuşmadan.

Deniz çarşaf gibi olsun. Martılar konsun üstüne.

Hani güneş üstüne vurunca gümüş rengi olur ya, işte öyle görünsün.

Cebimde bir yarım simit olsun. Onu alıp martılara, serçelere minik minik atayım.

Sessizlik. Huzur.

Saatlerce oturayım orada.

Sonra kalkayım, tembel tembel yürüyeyim birazcık.

Yol boyu sümbüller olsun, kokuları burnuma dolsun keskince.

Çimler yeni biçilmiş olsun. Taze biçilmiş çim kokusuna bayılırım.

Sonra bir mimoza ağacı bulayım, oturayım altına.

Şöyle bağdaş kurayım çocukluğumdaki gibi. Sırtımı dayarım gövdesine.

Gümüş rengi deniz hâlâ önümde olur, ona bakarım dalgın dalgın.

Derin derin nefes alır veririm. Doğayı çekerim içime ilaç gibi.

Gözlerimi kapatırım sonra. Sadece ses ve kokuları duymak için.

Zihnimi susturmanın tek yolu bu gibi geliyor bana.

Çok yorgun zihnim, çok karışık, çok.

Hayal ağacımın altına gidip oturasım var anlayacağınız.

Oh, bunun hayali bile iyi geldi.:)

Bir de bakmışım orası mimoza ormanıymış.:) Benim gibi içi sıkılan, kafası karışan herkes gelmiş bir ağaca sırtını dayamış oturuyor.

Saatler sonra göz göze gelelim.

Hepimiz aynı anda kalkıp el ele tutuşalım.

Huzur içinde denize bakalım ve aynı dileği geçirelim içimizden:

"Gözümün nuru memleketim huzur bulsun."

DUVARA TIRMANAN KURBAĞA

Kurbağa hikâyesi boldur, ama bunu duymamış olabilirsiniz.

Zamanın birinde, bir ülkede, duvara tırmanma yarışı yapılıyormuş.

Bir sürü kurbağa dimdik bir duvara tırmanmaya çalışırken seyirciler aşağıdan konuşup duruyorlarmış: "Bu diklikte, bu yükseklikte bir duvara hayatta çıkamaz bu kurbağalar. Mümkün değil."

Ve beklenen olmuş, hayvancıklar patır patır dökülmeye başlamışlar yerlere.

Bir tanesi hariç. İki kayıyor, üç tırmanıyor. Bir türlü pes etmiyormuş.

"Aman düşeceksin, in artık! Ölürsün oradan düşersen!" diye sesleniyormuş herkes.

Bizimki bir azim en tepeye ulaşmış.

Alkış kıyamet, inliyor ortalık.

İmkânsızı başarmanın zaferiyle mest olan kurbağa, bir süre sonra insanlara garip gelmeye başlamış. Sorulara karşı tepkisiz. Cevaplar bir garip.

Uzatmayayım efendim, sonunda anlaşılmış ki...

Şampiyon kurbağamız "sağır"!

Ben niyeyse bu hikâyeye bayılırım ve ne zaman herhangi bir konuda cesaretimi kıracak bir söz duysam, içimden "Sağır kurbağa ol Bige" derim.

Geçenlerde bir yazı geziyordu internette: "'Elâlem ne

der' lafından yüksek duvar mı var?" diye.

Burada kastım kimseyi takmadan, toplum kurallarını hiçe sayarak yaşamak değil. Toplum kuralları yüzyıllarca yaşanmış tecrübelerden ve geleneklerden kaynaklanır ve bence de gereklidir. Ben hayatta birtakım kararları almaktan bahsediyorum, mesela üniversite tercihi yaparken, mesela iş seçimi yaparken, misal, evlilik kararı alırken vee hatta ve özellikle de "bir hayalinizi kovalarken".

Dikkat edin, özellikle hayallerimiz söz konusu ise çok çekingeniz. Çok güvensiziz çünkü hayalperestlik, bizim toplumumuzda biraz da sorumsuzluk olarak değerlendirilir.

"Büyüyünce ne olacaksın evladım?"

"Atomun yapısını incelemek istiyorum ben."

"Aaa o ne öyle canım, mühendis olucam desene kısaca."

"Sen evladım?"

"Şair olmak istiyorum"

"Daha neler canım, nasıl geçineceksin şair olunca."

"Ben kansere çare bulucam amca."

"Haa, doktor olacaksın yani."

Hapsediliyoruz kalıpların içine. Mühendis olan çocuk, asıl hedefinin bir zamanlar atomun yapısını incelemek olduğunu unutuyor. Geçim derdine, iş bulma derdine düşüyor. Doktor oluyor çocuk, TUS sınavıydı, mecburi hizmetti, günde 150 hasta bakmaktı, boğuluyor detaylarda, oysa amacı vardı onun; kansere çare bulacaktı.

Dikkat edin bizim çocuklardan bilim insanı olacağım diyen çıkmıyor çünkü sistem ittirip kaktırıyor oncağızları. Hiçbiri sağır kurbağa olamıyorlar. Önlerine konuyor hedefler, "Şu duvara şu şekilde tırmanacaksın." "Ama

şu duvar daha değişik, ben onu denesem..." "Hayır, o duvar tırmanmak için değil, seyretmek için evladım."

Bir kişi bile işini sevmeyerek yapsa, zincirleme reaksiyon, hepimiz olumsuz etkileniyoruz. Şefkat beklediğimiz asık yüzlü bir doktor hayatımızı karartabiliyor, işini savsaklayan bir mühendis yüzünden onlarca insan hayatını kaybedebiliyor, kızgın bir öğretmen bir sürü çocuğun yaşamında simsiyah bir iz bırakabiliyor, adil olmayan bir hukukçu felaketlere sebep olabiliyor. Bunların hepsi, aslında hedefsiz ve yaptığı işten bir şekilde memnun olmayan insanlar. Diyeceksiniz ki, şartların hiç mi payı yok. Olmaz mı, elbette var ama işte sorun da burada, bir işi severek yaptığınızda şartları da kendinize uyduruyorsunuz.

Dünyayı değiştiren ve iz bırakanlar, yaptığı işe âşık olanlar. Hedefi olanlar. Bunun için kimseden onay beklemeyenler. Kısacası, "sağır kurbağalar".:)

Bayıldığım laftır: "İmkânsız diye bir şey yoktur. İmkânsız, daha önce denenmemiş olandır."

Birileri, zamanın birinde imkânsızı denediği için bugün uçakla seyahat edebiliyoruz, birileri imkânsızı denediği için klavyede bir tuşla tüm dünyadaki bilgilere ulaşabiliyoruz ve birisi imkânsızı denediği için dünyanın yuvarlak olduğunun farkındayız.

Sağır kurbağaya dönersek... O başardı çünkü "başaramayacağını bilmiyordu."

Lütfen kimsenin hayallerine karışmayın. Yapamazsın demeyin.

Şu dünyada büyük keşif dediğimiz ne varsa "sağır kurbağa"ların eseri.

Bırakın tırmansınlar.

PERİŞAN ALİ

Bugün İz TV'de bir program izledim. Karadeniz'de, Ordu'nun oralarda şahane yaylalar, şelaleler, uçsuz bucaksız yeşillik... Güzel ülkemde bir türlü denk getirip de göremediğim yerlerden birisi Karadeniz. Dolayısıyla onunla ilgili bir şey oldu mu içine dalıyorum resmen, çok da istiyorum görmeyi. Kim bilir ne zaman kısmet olacak.

Her neyse, bir iki dakika mutfağa gittim geldim, bir baktım ki, sunucu abla "Perişan Ali" diye birinden bahsediyor. Anladığım kadarıyla Off Road tarzı yarış gibi bir şeyler yapıyorlar, o kısmını kaçırdım ama var ya, "Perişan Ali" harika bir karakter. Arabası da kendi gibi perişan. Kir, pas, çamur içinde. Her girdiği çukurdan o balçık balçık çamurlar Ali'nin suratında patlıyor, üstü başı batıyor, ama adamın yüzü ışıl ışıl, gülüyor. Ben de, elimde kumanda, pür dikkat, yüzümde kocaman bir gülümseme, mest olmuş izliyorum.

Zoru severmiş Perişan Ali. Nerede en derin kasis, nerede an balçık çamur var, oraya sürermiş arabasını. Millet yüreği ağzında izlermiş, "Hah, bu sefer kurtaramayacak paçayı" diye ama Ali öyle bir korkusuz, öyle bir kararlı, öyle bir inançlıymış ki, çıkamadığı çukur, kurtulamadığı çamur, üstünden aşamadığı kaya olmazmış.

Oto Sanayii'nde de bir dükkânı varmış, haşat olan arabasını götürür, kendi elleriyle tamir edermiş. Yani kendi işini kendisi gördüğü için, arabama bir şey olur diye korkusu da yok güzel kardeşimin.

"Perişan Ali" demeleri, başı hiç dertten kurtulmadığı için olsa gerek. Sürekli perişan duruma düşüyor olabilir, ama kendisi hiç de perişan merişan değil bence. Zor koşullara asla teslim olmayan, inancını yitirmeyen, en tehlikeli durumda bile sadece kendine güvenen biri.

Hayran oldum Ali'ye.

Ya dedim, hepimiz birer "Perişan Ali" olsak.

Hiçbir çukurdan, hiçbir çamurdan, bataktan, kayadan, taştan, fırtınadan, selden korkmasak...

"Ben bunun içinden de aslanlar gibi çıkarım, üstüm başımı çamurladığımla kalırım, onu da yıkar paklarım, geçer gider. Arabama bir şey olursa da kimseden yardım beklemem, kendi kendime tamir eder, yine tıkır tıkır çalıştırırım düldülümü" desek.

Bizim gayretimizi gören de bizim gibi yapsa. Biz birbirimizde aydınlığı, aklı, fikri, inancı, ümidi taklit etsek.

Hepimiz birer "Perişan Ali" olsak.

Perişanlığı nasıl savacağımızı bildiğimiz için bize "perişan" deseler.

Sonra da o sözü nişan gibi taşısak göğsümüzde.

Ne dersiniz?

ŞAŞIRMAK İYİDİR

Çocukluğumuzda Türk filmleri izleyerek büyüdük biz.

Zengin kızla fakir ve onurlu gencin aşkları, zengin ama iyi kalpli patronlar, "küjük hanım, küjük hanım" diye konuşan tatlı dilli Arap dadılar, sadık dostlar, bolca şarkı, türkü... Koca filmde on iyi karakter varsa, sadece bir tek kötü karakter olur, o da filmin sonunda illa ki cezasını bulurdu. Kız olsun, erkek olsun, zengin ve şımarıkken, filmin sonunda imana gelir, kibrini bırakır, kendini sevgiye teslim eder, pamuk gibi yumuşacık bir karaktere dönüşürdü. Körlerin gözü sabun köpüğüyle açılır, kötürümler aniden tekerlekli sandalyeden kalkıp, "Yürüyorum, yürüyorum Ferit" diye çığlıklar atarak mutlu son yazısının altında kucaklaşırlardı.

Biz hep, kötülerin "azınlıkta" olduğunu ve "iyilerin kötüleri her zaman yendiğini" görerek büyüdük.

Tek şiddet, Cüneyt Arkın'ın vurdulu kırdılı sahneleriydi, o da hep kahramandı ve "kötü insanları" döverdi. Cezalarını verirdi yani. Şiddetin bu hali, ancak kötülere ceza olabilir diye beynimize işlenirdi.

Derken... Bize bir haller oldu.

Milletçek "şaşırma" refleksimizi yitirdik!

Bu yaşımda anlıyorum ki, şaşırmak iyi bir şeymiş meğer. Şaşırmadığın şeye tepki veremiyorsun çünkü.

Şaşırmanın kontrastı varmış, onu keşfettim. Şaşırmadığını "kanıksıyorsun". Başka bir deyişle, normal buluyorsun.

Rüşvete şaşırmaz olduk, hırsızlığa, hileye, milletine küfür edene, şiddet görene, hapse girene, haksızlığa, adaletsizliğe, cinayetlere şaşırmaz olduk. Aç parantez, bunları "normal bulur" olduk.

Bu nasıl bir tehlike farkında mısınız?

Şaşırmakta bir saflık var halbuki. Bir inanç var. Yani iyiliğe inanıyorsan kötülüğe şaşırırsın. Adalete inanıyorsan haksızlığa şaşarsın. Barışa inanıyorsan şiddet dehşete düşürür seni. Özetle, kötülüğe şaşıyorsan, aslında sen iyilerdensin.

Oysa bakıyorum da, 7 yaşındaki küçücük kızımın sınıfında bile bir şekilde şiddet var ve okul yetkililerine bunu söyleyince, "E hayatın her aşamasında var şiddet, televizyonlarda görüyorlar, filmlerde izliyorlar, oyunlarda oynuyorlar" dedi birisi. Şok oldum!

Yahu şiddet ne zaman "normal" oldu bu ülkede? Televizyonda, filmlerde, hele ki bilgisayar oyunlarında sürekli ve sadece şiddet olması normal mi ki, gündelik hayatımıza da bulaşsın vıcık vıcık? Bu nasıl bir mantıktır. Bir eğitimci bunu nasıl söyler?

Ben iki çocuğun yerlerde yuvarlanarak kavga etmesinden bahsetmiyorum. İki küçük kızın birbirinin örgülerini çekmesinden de. Zamanında benim de birkaç çocukluk arkadaşımla böyle saç saça baş başa kavga etmişliğim var.☺

Ben, 7 yaşındaki çocukların şiddeti "normal" bulmalarından bahsediyorum!

İnsan içgüdüsel olarak, kanıksadığı şeylerden bir yaşam kuruyor kendine. Ben sanırım hâlâ o saftirik Türk filmlerinin etkisi altında yaşıyorum. Neye inanırsam da onu çekiyorum.

Geçenlerde bir bilimkurgu filmine takıldım, öööle bakıyorum. Eşim geldi, aceleyle kumandayı elimden alıp kanalı değiştirdi. Ben dik dik bakınca da, "Sana göre değil, sonunda kötüler kazanıyor" dedi.

Ya...

Artık iyilerin azınlıkta olduğu, bir avuç iyi insanın bir ordu psikopatla mücadele ettiği filmler izliyoruz. Sonunda ya kötüler kazanıyor, ya da iyiler kazandıysa bile o kadar hırpalanmış, harap olmuş oluyorlar ki, yanmış yıkılmış bir dekor önünde perişan bir adamın zaferine sevinme zevki bile kalmıyor insanın.

Ben kendi adıma bu algı yönetimini reddediyorum.

Hayatta neye inanırsan onu çağırırsın ve neye odaklanırsan hayatında onun bolluğuna şahit olursun. Hiç öyle dudağınızı bükmeyin. Bu yaşımda sahip olduğum en değerli bilgi bu.

Hem de film izlemeye mecbur muyuz canım? Aslında hayat dediğimiz şey bir filmin içinde oynamak değil mi? Kendi filmimizin esas kızı, esas oğlanı biziz. Senaryoyu yazan da biz, oynayan da biz!

Hayat zaten film içinde film değil mi?

Varsın bizim filmimizde iyiler kazansın hep. İyiler çoğunlukta olsun.

Ve... Çocuklarımız... Kötülüğe "şaşıracakları" bir dünyada yaşasınlar.

Çünkü bu yaşımda anlıyorum ki, "şaşırabilmek" bile bir lüks haline gelebiliyormuş.

Korkmayın, şaşırın.

Şaşırmak alışmaktan iyidir.

SOSTALJİ

İstanbul'a erguvan mevsimi geldi. Leylaklar açtı. Kara kuru ağaç dalları bembeyaz pıtırcıklarla bezendi. Ağzı açık ayran budalası gibi bakıyorum renk gördükçe, koku geldikçe burnuma.

Her sene bahar gelince beni böylesi sevindirik bir durum alır. Hani bu solmuş yapraklar döküldü, yerine tazecik minicik yemyeşil sürgünler verdi, saksıdaki çiçekler tomurcuklandı, toprak bir başka koktu diye düşünürken... Ya derim içimden, hayat da böyle bi şey değil mi? Kara kışın üstüne yemyeşil bahar geliverir. Bahar olduğu sürece umut da vardır, hep öyle hissederim. O yüzden, mevsimlerden en çok baharı severim.

Geçenlerde gazetede vardı, "Sostalji nedir?" diye bir başlık. Hayırdır inşallah, bu da neymiş diye atladım okudum hemen. Efendim, "doğadaki yeşillerin yok olup yerine binaların, alışveriş merkezlerinin, otoparkların inşa edilmesiyle insanda oluşan acı ve üzüntü hali"ymiş. İnsanın sevdiği ve yaşadığı ortamın tehdit altında olmasıyla ortaya çıkarmış.

Eskiye duyulan özlem diye nostaljiye takılırken, hiç beklemediğimiz bir şey oldu, bir de sostalji çıktı başımıza. Hiç beklenmeyen diyorum, çünkü ben kendi adıma hiçbir zaman çok doğa tipi bir insan olmadım, börtü böcekten çok korkarım mesela, çok fazla çiçek adı bilmem, ağaçları pek de teşhis edemem. Daha doğrusu öyle "idim".

Son yedi sekiz senedir, inanılmaz bir doğa özlemi başladı bende. Şehrin gürültüsüne karşı fazla hassas ol-

dum. Hele şu kentsel dönüşüm denen şey, korkunç bir kirlilik kaynağı, beni benden alıyor. Hor, hor inşaat makinelerinin sesi, o kocaman kaba kamyonların motorları, tozu, pisi ve en sinir olduğum, yıkılan apartmanların gümbürtüsü.

Bir binanın yıkılış sesi diyorum... Nasıl stres yaratmasın insanda. Gümbür gümbür, parça parça yıkılan binalar. Kafanızı kaldırıp bakıyorsunuz, bir zamanlar birilerinin ocağında çorba pişirdiği, dolabında çay bardaklarının dizili olduğu mutfağına koca bir balyoz iniyor, pencerenin yarısıyla birlikte aşağıda o mutfak. Koca bir toz bulutu kalkıyor yerden. İyi niyetli, düzgün bir müteahhitse bir başka araç su fışkırtıyor oluyor, değilse, o kalkan toz bulutu, olanca ağırlığıyla çöküyor üstünüze.

Onca bina yerle bir ediliyor da, birisi de kalkıp, sokağın şu köşesini de park için ayıralım, şuraya da mahalleli toplanıp meyve ağacı dikelim demiyor.

Üniversitede bir hocamız vardı, bahar geldi mi, "Hadi çocuklar, dışarı" derdi. Biz alırdık kitapları, serilirdik çimenlerin üstüne, bahçede ders yapardık. Onca hocadan onca ders aldım, hayret edersiniz, o bahçede çimlere uzanmışken dinlediğim derslerin hiçbirini unutmam. Kimisi sigarasını tüttürür, kimisi çayını içer, kimisi bisküvisini paylaşır, ama can kulağıyla dinlerdik. Demek ki insan dört duvar arasında değilken algıları daha bir açık, daha bir engin oluyor.

Şimdilerde, sanki ruhum açık yara, tek merhemi doğada. Garip bir duygu yani. Teşhis kesin canım, bende "ağır sostalji" durumu var.

O yüzden işte, benim için şu sıralar en şahane program, bir salaş çay bahçesinde, muşamba örtülü bir ma-

sada oturup, eflatun rengi erguvanların ve yemyeşil çam dallarının ardından sakin, usul usul denizi izlemek. Tek ses, "Bir çay daha alır mısınız?" olsun ya da yan masadan gelen ince belli çay bardağına şıkır şıkır değen çay kaşığının sesi. Belki bir gemi düdüğü. Bir martı çığlığı. Bir çocuk kahkahası. Bir simitçinin gevrek narası da olabilir. Evden getirdiğim bir parça eski kaşar eşliğinde 1 liraya simit alıp yesem, yanında da bir tavşankanı çay olsa. Üstüne tatlı niyetine bir köpüklü sade kahve ve sadece güzelliklerin dile geldiği bir fal.

Artık ağaçları tanıyorum. Şu yaprakları deriye benzeyenler manolya mesela. Şu mat kocaman yapraklı olanlar yenidünya, şu dut, bu ıhlamur, o mimoza. Hanımeli ne zaman kokar, leylak hangi mevsim açar, artık biliyorum. Börtü böcek görünce yerimden zıplamıyorum artık. Doğayı onlarla paylaşmamız gerektiğini öğrendim. Simidimi minik bir serçe ile paylaşmanın tadına vardım. Eteğimden yere süpürdüğüm ufacık bir kırıntının bir karınca için nasıl bir nimet olduğunu anlıyorum.

Geçenlerde bir video izledim. "İnsanoğlu olmasa da, doğa var olur ama insanoğlu doğa olmadan var olamaz" diye bitiyordu.

Bence sostalji bir uyarı. Doğaya uyum sağlayarak yaşadığımız sürece, hayatın doğal dengesine uyum sağlıyoruz. Doğadan uzaklaştıkça bozuluyoruz çünkü doğa paylaşmak üzerine kurulu. Doğanın ritüellerine bir bakın, hani "kurda, kuşa, aşa" derler. Anadolu insanının yaşayışında hep bu vardır, ne bileyim, karpuzun içini siz yersiniz, kabuğunu ineklere verirsiniz, o da size süt verir. Sonsuz bir almak-vermek dengesidir. Şükran duygusu vardır, teşekkür vardır. Paradan çok takas vardır.

Doğa size ihtiyacınız olan besini verir, siz onu yer, sonra tohumluk ayırırsınız, o tohumu eker, ona geri verirsiniz, o kendi kendini yağmurla sular zaten.

Doğadan uzaklaştıkça alma-verme dengesini kaybediyoruz bence. Ya hep almak, almak, almak, ya da hep vermek, vermek, vermek.

Aslında hayat bundan ibaret değil mi? Almak-vermek. Yeter ki aldığınız ve verdiğiniz dengede olsun. Fiziksel olarak bu denge şaştı mı, manevi alma-verme dengesi hepten alaşağı oluyor.

Doğanın öğretmenliğine ihtiyacımız var.

Diyeceğim o ki, bir karış saksı bile olsa, gidin yarın bir tohum alın, bir çiçek dikin. Ne bileyim, apartmanınızın bir avuçluk toprağına bir meyve ağacı fidesi dikin. Her sabah onu sulayın işe gitmeden. Takip edin büyüyüşünü. Sabretmeyi öğretiyor insana. Emek vermeyi. Beklemeyi ve sonunda emeğinin karşılığını almayı.

Belki ilişkilerimizde de böyleyiz biz. Bir karışlık saksıda bir çiçek yetiştiremeyen biri, bir ilişkide sabretmeyi, emek vermeyi, fedakârlıkta bulunmayı nasıl öğrensin?

Şahane bir İngilizce söz vardır: "To plant a garden, is to believe in tomorrow."

"Bir bahçe yaratmak, yarına inanmaktır."

TÜRKÜLER GÜZELDİR

Kollarımı kavuşturmuşum, başımı da kollarıma gömmüşüm, sıranın üstünde hüngür hıçkırık ağlıyorum. Teneffüs zilini zor beklemişim güzelce ağlayabilmek için. En yakın arkadaşım başka sınıfta. Yanımda bitiveriyor. Dehşet içinde, "N'oldu sana?" diye soruyor. Hıçkırıklarımın arasından içimi çeke çeke zor konuşuyorum: "Necdet Hoca beni Türk halk müziği korosuna yazdı!"

Bizimki kahkahalarla, katıla katıla, sinir bozucu bir şekilde gülmeye başlıyor. Gözlerimde yaşlarla, yanaklarım ıslak bakakalıyorum. "Ben ağlarken nasıl güler?"

Kendini tutmaya çalışarak, "Ee, ne var ki, ben gittim kendim yazıldım" diyor.

Biz böyle zıt kardeşleriz işte. Benim ceza olarak yazdırıldığım koroya o gönüllü gider.:) Hayır, düşünüyorum, çok da kaşındım aslında. Adamcağız beni defalarca uyardı. "Konuşma sınıfta" dedi. "Bak son defa uyarıyorum" dedi. Yine çenemi tutamadım. 16 yaşın pervasızlığı ele geçiriyor bünyemi. Sonunda da dedi ki, "Bak Bige, sana öyle bir şey yapacağım ki, gelip yalvar yakar olacaksın". Ben üstüne bir daha konuştum. Hak ettim yani bunu. Orasının farkındayım da...

O yıllarda türkü söylemek ve dinlemek bizim okulda çok "kıro" bir şey. Hem de sütunlu salona koro listesi asılacak. Duyan gelecek, duyan gelecek, dalga geçecekler benimle. Panik içindeyim. Türkü sevmem ki ben zaten, niye seveyim...

O öğlen teneffüsünde ilk provamız var. Müzik sınıfı-

na giriyoruz. On beş-yirmi kişilik koronun yüzde sekseni "cezalı olduğu için" burada. Necdet Hoca, bizimki dışında pek de fazla gönüllü bulabilmişe benzemiyor. Herkes beş karış surat, kollarını kavuşturmuş, sinir ve isyan içinde sıralarda oturuyor. Üç çocuk giriyor içeri, biz yaşlarda. İkisinin elinde bağlama, birinin elinde dümbelek. Sınıfta öyle bir negatif enerji var ki, siniyor zavallıcıklar. Yapabilseler, boyunlarını içeri çekip, kafalarını vücutlarına gömecekler. Hepimiz burnumuzdan soluyoruz. Tek neşeli insan var içimizde, Necdet Hoca.

Elindeki türkü sözlerini teker teker hepimize dağıtıyor. Buradan söyleyeceksiniz diyor. Pis pis bakıyoruz hepimiz. Türkü? Biz?

Elimizdeki türkü "Maçka Yolları Taşlı". Ellerini kaldırıp bağlamalara komut veriyor, giriyor iki bağlama tertemiz tınılarla. Derken dümbelekçi çocuk başlıyor çalmaya. O ergen, o öfkeli kulaklarımıza merhem gibi süzülüyor nağmeler. Öyle coşkulu, öyle güzel ki!

Yavaş yavaş bir kıpırdanma başlıyor. Omuzlarımız oynuyor yahu, tutamıyoruz.☺ Derken söylemeye başlıyoruz. Söyledikçe seslerimiz birleşerek yükseldikçe coşuyoruz. Ayağa fırlıyoruz. Gülerek, "Oturun" diye işaret ediyor Necdet Hoca. Nağmeler içimizde çağlıyor, dümbelek mest ediyor, durmak ne mümkün.

O öğlen teneffüsü var ya, bize sanki on dakika geliyor. Zil çalıp da herkesin sınıfına dönmesi gerektiğinde, isyankâr bir "Aaaaaaa...!" dökülüyor dudaklarımızdan. Kalalım biz bu sınıfta, sabaha kadar türkü söyleyelim. Adamcağız bizi sınıfa zor sokmuştu, bu defa zor çıkartıyor.

Biz o koroyla okulda şahane bir konser verdik. Gerçi annem hâlâ, "Seyircilerden çok kendiniz eğlendiniz"

diye anlatır, ama olsun.☺

Yetmedi, Silifke Müzik Festivali'ne götürdü Necdet Hoca bizi. Daha biz yoldayken festival iptal edildi, isabet de oldu çünkü yol boyu o kadar çok türkü söylemiştik ki, Silifke'ye vardığımızda topumuzun sesi kısılmıştı.☺ Hocamız gencecik aslında, muhtemelen okuldan mezun olalı birkaç sene olmuş sadece ama çok olgun, acayip de şaka kaldırıyor.

Her durakta otobüste hepimizi teker teker sayıyor, o 1, 2, 3, 4 diye giderken her kafadan ayrı ses çıkıyor, "354", "177", "88" filan gibi. Unutuyor rakamı, güle güle tekrar otobüsün başına gidiyor, bir daha saymaya başlıyor. İçimizden biri, "Hocam bence ayakları sayıp ikiye bölün" diyor, o da bizimle kahkahalarla gülüyor. Öyle bizden biri ki, öyle seviyoruz ki onu... Ağabey gibi. Ne bileyim, memleket gibi işte. Candan cana.

Hâlâ türkü deyin, içimde incecikten bir tel sızlar. Başkadır yani yeri benim için. Bunca sene niye dinlememişim derim, derin, aydınlık anlamlarına şaşarım, etkilenirim, mest olurum, bayılırım. O yıllarda Türk sanat müziği evlerde hiç susmazdı. Hep radyo açık. Televizyonda cuma cumartesi geceleri mutlaka bir konser olur, ama türkü modası yoktu. Biz Türkçe sesli pop müzik veya yabancı parçaları takip ederdik heyecanla.

Hep birlikte bir ağızdan söylediğimiz okul marşımız vardı o güne dek. Nakaratında kendimizi yırta yırta ama kimisi çok hüzünlü ve anlamlı, kimisi çok hınzırca ve komik, o güzelim türküleri hep birlikte söylemenin tadına varışımızı Necdet Hoca'nın azmine, zekâsına ve güzel yüreğine borçluyduk bizler.

Bir sınıf dolusu zapt edilemez, çıldırık ve öfkeli er-

geni, türkülerinin o buğulu, o kekik kokulu dokusuyla buluşturmak, bir cezadan bir memleket sevgisi doğurtmak, her babayiğidin, her hocanın harcı değildir.

Şimdi düşünüyorum da, bizim o yaşta o kadar etkilendiğimiz şey, türkülerin birleştirici gücüymüş aslında ve aidiyet duygusu. Ne kadar farklı kültürlere kayıp ne kadar değişik şeylere özenirsen özen, hamurunda var olan o güzelim, o sihirli melodiler kulağına çalınınca yüz yıllık uykundan uyanıvermek gibi.

Ne dersiniz, belki bu sersefil, bu parçalı bulutlu zamanlarda da bizi uyandırıp ellerimizi kenetleyecek bir türkü illa ki vardır.

Hani Neşet Ertaş demiş ya:

"Nerede bir türkü söyleyen görürsen korkma, yanına otur çünkü kötü insanların türküleri yoktur."

Türküler çaldığı sürece korkmayın.

Belki de en güzel türkü henüz söylenmemiş olandır.

(Sevgili Necdet Çelik hocama ithafen...)

İYİLEŞTİN Mİ CANIMIN İÇİ?

Bıktım. Gerçekten bıktım.

Bu memlekette ne zaman bir olay olsa, ki olmadığı gün yok gibi, birileri çıkıp, "Bu ülkede yaşanmaz artık" deyip, göç etme hayalleri kuruyor. Sanki bir düğmeleri var bu insanların, her olayda birisi o düğmeye basıyor, kaydedilmiş robot sesi gibi aynı ses yayında. "Yok kardeşim, yok. Bu ülkede yaşanmaz artık. Çivisi çıktı buraların."

Yahu diyorum içimden, siz, çocuğunuz bir yanlış yaptığında, sizi üzdüğünde, "Bu çocukla yaşanmaz artık, ben gidip başka bir çocuk evlat edineyim" diyor musunuz?

Anne-babanıza kızdığınızda, "Bu ana-babayla hayat geçmez, ben gidip başka bir ailenin evladı olayım" diyor musunuz?

Velev ki dediniz, bir yabancı çocukla, bir başka anne-babayla, hiç mi sorun yaşamayacaksınız acaba?

Her terk ediş, size cennet vaat eden bir değişime mi dönecek sanıyorsunuz?

Yavrunuzun kokusunu başka kimin evladında bulabilirsiniz? Size kendi dünyaya getirdiğinizden varlıktan başka kim, o tonla "anne" diye seslenebilir? Kimin evladını kendi çocuğunuzmuş gibi hatasıyla sevabıyla, hesapsız çıkarsız, beklentisiz, aynı yoğunlukta sevebilirsiniz? Kimin nefesinin sesine âşık olur, kimin kahka-

hasıyla havalara uçabilirsiniz bu kadar?

Başka hangi kadının sinesi sizin annenizin koynu gibi hissettirir, başka hangi erkek sizi babanız gibi omuzlarında taşır? Kim çeker kaprisinizi, kahrınızı onlar gibi? Sizi kim onlar kadar veya onlardan iyi tanıyabilir? Kim anlar sizin neyi sevdiğinizi, neden korktuğunuzu, neye öfkelendiğinizi, sizi nasıl mutlu edeceğini kim onlar kadar bilebilir?

Her şey bir yana, bedeninden kopup dünyaya geldiğiniz annenizden veya sizinle nefesini paylaşarak dünyaya getirdiğiniz yavrunuzdan hangi kuvvet vazgeçirebilir sizi?

Eee?

Memleketinizin ne farkı var?

Siz bu memleket sadece refah, barış içinde, mutlu, huzurluyken mi buranın vatandaşısınız?

Var mı böyle bir seçim?

Var mı sürekli mutlu, sürekli sorunsuz bir ülke? Bir ilişki?

Siz şimdi bu ülke yangın yeri diye buradan kaçmak istiyorsunuz ya, gideceğiniz yerde kucak açmış bekliyor mu başka ülkenin insanları sizi acaba?

Siz şimdi bu gemiyi, onu ateşe verenlere mi teslim edeceksiniz? Bu mu kararınız yani?

Aile olmak nasıl bir şeyse, bir memleketin vatandaşı olmak da öyledir.

Ailenizde de mutlu günler olur, kavga sesleri de yükselir. Kapılar da çarpar, örtülür birbirinin yüzüne, hıçkırık sesleri gelebilir o kapalı kapıların ardından ama o çatı altında yaşarsınız ve gün gelir, yüzünü gözünü yıkar, kapısını açar, gelir boynunuza sarılır yine yeniden ve bu kavgalar, bu küslükler kimi zaman anlatılmaz biçimde

sizi birbirinize daha da yakınlaştırır. Bağlarınız güçlenir.

Diyeceksiniz ki şimdi, tam tersi de olabilir. Doğru. Olabilir. O çatıdan ayrılmak serbest ama başka hiçbir yerde orada hissettiğiniz kadar "oraya ait" olamazsınız.

Dedem derdi ki, "Her şey hallolur yavrum, yeter ki uzlaşmaya niyeti olsun insanın".

Siz, "Uzlaşmaya niyetiniz var mı" ondan haber verin.

Bir hastalık durumunda bile önce ilaçla tedavi yapılır, olmadı, durum vahimse o organ oradan kesilir alınır. Onsuz yaşayabileceğiniz organlar vardır, kolaydır ameliyatı. Peki, siz içinizde patlayan duygulardan şikâyetçisiniz diye, gidip kalbinizi aldırabiliyor musunuz?

Valla kimse kusura bakmasın, ortalık karıştı, ülke yangın yerine döndü diye burayı terk etmek, benim için kalbimi söküp atmakla bir.

Başka bir kalple yaşayamam ben.

Ben bu topraklara aitim. Türk'üm, Kürt'üm, Aleviyim, başı örtülüyüm, açığım, hiç fark etmez. Benim "yuvamsa" burası, başımdaki çatı ise burası, işte kalbim de tam burada atıyordur.

Alırım elime bir kova, bu gemi batıyorsa bile, kovayla olsun suları boşaltırım denize. Yangın mı var, o alevi söndürmeye bakarım, bir damla suyum yoksa da nefesimle. Siz niyete bakın.

Ben başka hiçbir yerde, "buradaki ben" olamam. Hiçbir yere bu kadar "ait" olamam.

O zaman bu ülkeye karşı sorumluluklarım var benim. Yoksa hasta yatağındaki sevdiğime arkamı dönüp gitmek olur. Gider miyim?

Zor süreçtir hastanın iyileşme süreci. Sabır ister. Emek ister. Gayret ister ama en çok sevgi ister. O gücü

sevgiden alır insan.

Ama yatağa düşen biricik memleketimse eğer, o kadar çok kardeşiz ki biz, nöbetleşe başında bekler, alnını sıvazlar, lokma lokma besler, başında bekler, sevgiye, şefkate doyurursak onu, günün birinde, bir sabah bir uyanırız ki, gözlerini açmış, pırıl pırıl, ışık ışık gözlerimizin içine bakıyor.

"İyileştin mi canımın içi" deriz.

Deriz değil mi? Deriz be!

Valla gidenler gitsin. Ben kalkmıyorum başından.

Nöbetimi paylaşacak varsa buyursun gelsin.

Kalan sağlar bizimdir.

YOKUŞ YUKARI PEDAL ÇEVİRMEK

Geçenlerde, bir nefes alayım diye yürüyüş yapmaya çıktım. Yoldaki devasa inşaat araçlarına söylene söylene giderken, öyle kendiliğinden bir bisiklete kenetlendi bakışlarım. Bu sıralar bisikletler özel ilgi alanımda. Çok binesim var, ama açıkçası trafiğe çıkacak cesaretim de yok. Fena halde tırsıyorum anlayacağınız. Sahil şeridinde pıtı pıtı sürsem diyorum, bir türlü başlayamadım. Neyse işte, bir bisikletli görünce algıda seçicilik oluyor bende.

Baktım ki adamcağızın el damarları şişmiş, yüzünde gergin ama azimli bir ifade... Nefes nefese belli ki, körük gibi soluyor. O anda fark ettim ki, ben yokuş aşağı yürüyorum, ama o "yokuş yukarı" pedal çeviriyor.

"Yokuş yukarı pedal çeviriyor."

Bir anda tak diye durmuşum yolun ortasında.

Yahu dedim, ben bu ülkede aynen böyle hissediyorum, "Yokuş yukarı pedal çevirir gibi"...

Hani bacaklarında fer, derman kalmaz, kesilirsin resmen. Aldığın nefes ciğerlerini yakar, tıkanırsın. O yokuş gözünde büyür de büyür, dimdik dağ olur. Durayım dersin, duramazsın. Arkan araba doludur çünkü. O fersiz bacaklarınla o pedalları çevirmekten başka çaren yoktur.

Farz et ki, arkanda araba filan yok. Yokuşta pedal çevirmeyi bıraktığın anda kendini o yokuşun taaa dibinde bulursun kardeşim.

"Ben bunca gayreti niye gösterdim o zaman, neden sabrettim, neden azmettim, bu bacakları niye harap ettim, madem geldiğim yere dönecektim" dersin.

Freni de var bisikletin, basar dinlenirim diyorsan, yokuş yukarı dinlenmek olmaz.

Tut ki öyle yaptın, elinle o freni sıkarak ne kadar durabilirsin sence?

Hem de yolda tek sen yoksun ki. O yolda milyonlarca kardeşin seninle birlikte pedal çeviriyor. Biriniz durdu mu, çoğunuz devrilir. Buna sebep olmak ister misin?

Anlayacağın, bu yoldan caymak yok. Bu yoldan dönüş de yok. Bacaklarına kuvvet, çevireceksin o pedalları. Hem de aslanlar gibi. Bıkmadan, söylenmeden, çünkü bıkarsan o yol bitmez, çünkü söylenirsen o yolculuk sana eziyet olur.

Bu güzelim ülkenin sadece ovaları yok. Ben sadece düz gideceğim diyemezsin. Nasıl gönlün bile yazı kışı varsa, memleketin de dağları tepeleri var ve unutma ki, en güzel manzaralar, o dağları tırmandıktan sonra tepede göreceğin yerdedir.

Şu anda yolculuğunun "bu" bölümündesin. Yokuş yukarı yani.

Ve o yokuşu bir tek sen çıkmıyorsun güzel kardeşim.

Bu yapayalnız, bu hırpalanmış ülkede, senin ataların, dedelerin, o yokuşları çıplak ayakları kan içinde yürüdüler gıklarını çıkarmadan. Onların devrinde bir çorap bile lükstü farkında mısın?

O sayede sen bisikletin pedalını, ayağında konforlu spor pabucunla çevirmektesin. Onlar zamanında pes etselerdi, senin pedal çevirdiğin bu yol, "senin" olmayacaktı.

Hayat biteviye dümdüz değildir. Olsa sıkıcı olurdu zaten.

Farklı manzaralar için farklı yollardan gitmen lazım ya hani, işte o yollar düz olsun diye bir pazarlık yok maalesef.

Ha, vardır öyle dümdüz ülkeler, ama sen bu toprakların çocuğusun be evladım.

"Memleketin her bir köşesi yokuş da olsa, ben o bisikletin pedallarına sımsıkı yapışırım arkadaş" demen lazım senin.

Bacaklarındaki derman yüreğindeki imandan, memleket aşkından gelir. Sen onu taze tuttuğun sürece, en engebeli arazi, en dik yokuş, en çamurlu yol sana vız gelir tırıs gider.

Nâzım Hikmet, memleketine en hasret olduğu günlerde demiş ya, "Ve ipek bir halıya benzeyen toprak, bu cehennem, bu cennet bizim".

Hadi güzel kardeşim, bacaklarına kuvvet!

Bas pedala, uç şu yokuşun üstünden!

Varsın cehennem onu yaratanların olsun.

Sen, cennete inan.

Senin cennetin kalbindedir.

İYİ BAYRAMLAR TÜRKİYE!

Annemin emekli maaşını ben çekiyorum. Bu bankadan da, laf aramızda, haz etmiyorum çünkü gişedekiler "acayip" suratsız. Annemin hesap Ankara'da olduğu için her seferinde binbir problem çıkıyor, tef gibi gerilerek gidiyorum.

Bekleyenlerin yaş ortalaması 80+. Ben çıtır kalıyorum diğer bekleyenlerin yanında öyle söyleyeyim yani.:) Büyüklerimiz oturmuş, dizi dizi birbirlerini süzüyorlar. Bir ikisi aralarında sohbet ediyor ama genelde konu hep şikâyet, hep şikâyet.

"Çınn" ötüyor, öndeki teyzenin sırası geldi. İlk dikkatimi çeken, kıyafeti oluyor, simsiyah, kalın bir çorabın üstüne beyaz, burnu açık ayakkabılar giymiş, belli ki yazı getirmiş ama babaannem gibi, ayakları dört mevsim üşüyen cinsten.:) Elinde bir baston, çok ağır hareket edebiliyor. Saçları kısacık kesilmiş, boynunda rengârenk bir eşarp, hem bastonu idare etmeye, hem gözlüğünü takmaya çalışarak ağır ağır gişeye ilerliyor, hiç acele etmeden.

Onun işi biterken benim numaram yanıyor ve ben de yanına bankoya yanaşıyorum. O daha ağır ağır paraları cüzdanına yerleştiriyor çünkü.

Tam çıkarken dönüp gişedeki suratsıza, "Bayramınız kutlu olsun şimdiden evladım" diyor. Çocuk başını bile kaldırmıyor, homur homur bir homurtu çıkarıyor ses

niyetine. Onun yerine ben utanıp gülümseyerek bakıyorum teyzenin yüzüne, ama hiç de bozulmuş bir hali yok, başını çapkınca eğerek, yan gişede oturan diğer suratsıza sesleniyor: "Sana da iyi bayramlar karaoğlan".

Karaoğlan?

Bizim gişedeki nemrut hayretle başını kaldırıyor, kadına bakakalıyor, "Aaa gözleri maviymiş ayol bunun. İyi bayramlar boncuk gözlü, demin duymadın herhalde" diyor yine tatlı tatlı.

Karaoğlanla Boncuk Gözlü gülmeye başlıyorlar birbirlerine bakarak. İkisi de içtenlikle "İyi bayramlar teyze" diyorlar, biraz utanarak.

Teyzemin keyfi yerine geldi.

Bankanın orta yerine ilerleyip, suratı asık tüm bekleyenlerin karşısına geçip, yüksek sesle, "Haydin, hepinizin bayramı şimdiden kutlu olsun" diyor.

Bir uğultu oluyor şubede. Herkes kendi daldığı dünyadan çıkıp teyzeye bakıyor. Ben durduğum yerden hayretler içinde, insanların yüzlerindeki ifadenin nasıl gerginlikten şaşkınlığa, oradan mutluluğa dönüştüğünü izliyorum.

İnsan neşelenince resmen genç görünüyor yahu.

Her kafadan bir ses çıkıyor: "İyi Bayramlar" "Ay sağ olun" "Sağ ol var ol kardeşim" ama istisnasız şubedeki herkes gülümsüyor şu anda.

İçimden diyorum ki, yaşlanmak hikâye demek ki, enerjin böyle yüksekse, kaç yaşına da gelsen, simsiyah çorabın üstüne burnu açık beyaz pabuç bile giysen böyle güneş gibi parlarsın, etrafı da aydınlatırsın işte. Kara bulut mu olacaksın, pırıl pırıl güneş mi, o seçim sana kalmış.

Mucize denen şey aslında o kadar yakında ki. Hiç tanımadığınız birine gülümsemek ve iyi bir dilekte bulunmakla bile etrafınızda inanılmaz muhteşemlikte bir sevgi halesi oluşturabilirsiniz.

Teyzem son bombayı tam çıkarken patlatıyor. "TÜM TÜRKİYE'NİN BAYRAMI KUTLU OLSUN" diyor bağıra bağıra, sesi hafif titreyerek.

Tam bir kreşendo.

Ben kendimi bir anda ağlar buldum desem dalga geçer misiniz?

Arkasından koşup ellerinden öpeyim istedim, çekindim.

Sonra baktım bir sürü insan gözleri dolu dolu donup kaldılar.

"Ya... Üzmeyin bu güzel memleketi bu kadar" dedim içimden.

İYİ BAYRAMLAR TÜRKİYE..!

DÜŞÜNCELER ÖLÜR MÜ?

Kızım bana 3,5 yaşındayken sormuştu: "Anne, birisi gelip bize kötülük yapmak isterse Atatürk kalbimizden çıkıp bizi korur mu?"

Çok etkilenmiştim. Bazen küçücük bir çocuğun ifadesi o kadar vurucu olabiliyor ki... Kırk yıl düşünseniz öyle ifade edemezsiniz bir yetişkin olarak.

Ona demiştim ki: "Aslında korur."

"Nasıl yani?" dedi gözlerini kocaman kocaman açarak...

"Atatürk'ün bize örnek olduğu, öğrettiği şeyleri yaparsak, kendimizi kötü insanlardan koruyabiliriz. O zaman da bir anlamda bizi yine Atatürk korumuş olur."

"Hee anladım" dedi, güldü. Ne kadar anladı pek bilemedim. Anladım dediği bir şeyi tekrar anlatmaya çalışınca bozuluyor çünkü.:)

Şu anda 6,5 yaşında. Bu sabah bir resim yapmış, getirdi. Okulda, 29 Ekim'de dağıtılan Atatürk resmini saklamış, onu kesmiş yapıştırmış, etrafını masmavi boyamış, yani Atatürk gökyüzünden aşağı bakıyor gibi olmuş. Altına da yazmış: "Atatürk'ü tebrik ederim. Atatürk'ü seviyoruz, o bizim kalbimizde ve onu kucaklıyoruz."

"Nereden bildin, yarın Atatürk'ü anma günü" dedim. Ölüm yıldönümü filan gibi şeyler söylemiyoruz, aklı karışmasın diye, çünkü konu babama, yani kendi dedesine geliyor ve çok iç ezici sorular sorabiliyor.

"Aslında Atatürk'ü görmeye gidilen bir yer varmış,

Atatürk oradaymış, sen beni neden götürmedin" diye sitem etti bana. Anıtkabir'den bahsediyor.

"Evet ama Atatürk'ü anmak için bir sembol orası, Atatürk yaşamıyor, öldü biliyorsun" dedim.

"Orada yatıyormuş, öyle diyorlar" dedi.

"Evet bedeni orada, ama bedenini göremiyoruz artık, biliyorsun birisi ölünce onu bir daha göremiyoruz" diye ekledim korka korka.

Dedi ki, "Bedeni Anıtkabir'de, anladım. Kendisi ölmüş olabilir, ama düşünceleri ölmedi değil mi?

Düşünceler ölür mü anne?"

Yutkundum.

"Düşünceler ölmez" dedim.

SU GİBİ AZİZ OLMA ZAMANI

Hani bazı korkuları vardır insanın. Ne bileyim, gecenin bir körü telefon çaldığında tüylerinin ürpermesi gibi. Yeni bir paniğim var bir süredir. Whatsapp gruplarımın birinde "Herkes iyi mi?" mesajı görmek. İnanın, ensemden aşağı buz gibi bir sopa giriyor, benliğimin taa içine buzdan çatır çatır dallar yürüyor bir anda. Bedenim donarken başım ısınıyor, keçeleniyor. "Allah'ım" diyorum, "yine nerede ne oldu"...

Tatilin ortasında, bir baktım eski iş arkadaşlarımdan biri yazmış, "Herkes iyi mi?"

Bence bu soruyu başka anlamıyla sormamız lazım artık.

"Herkes, İYİ mi?"

Herkes iyi değil.

Bu dünya sahnesinde kötüler de var.

Eskiden itişe tepişe bir şekilde bir arada yaşardık. Oysa şimdilerde, bu kötüler, iyileri hepten yok etmeye çalışıyor maalesef.

Sanki dehşetengiz bir tiyatro oyununda, koca sahnede tek mikrofon varmış da, kötü karakterler onu eline almış, sadece onların sesi duyuluyor ve iyiler, akvaryumdaki balık gibi ağzını açıp kapatırken, kötüler o mikrofondan bangır bangır dehşetengiz sesler çıkartıyorlar. İşte öylesi bir duygu içindeyim.

Havaalanı katliamını düşünürken, kendimi sürekli şu cümleyi tekrarlarken buldum: "Bir insan, başka bir insa-

na, hiç tanımadığı halde masum, savunmasız insanlara bunu NASIL yapar? Nasıl bir duygu, nasıl bir ruh hali bunu yaptırır? Onlara insan deniyorsa, ben insan olamam. Ben bunlarla aynı türden geliyor olamam."

Şimdi bir dakika olsun duygusallığı bırakıp mantıklı düşünelim.

Bu içinde yaşadığımız düzen, "düalite"den ibaret. Yani aydınlık-karanlık, yani çirkin-güzel, yani acı-tatlı, aç-tok, kirli-temiz, çalışkan-tembel, eksik-tam ve bunlar "birbirini yaratan" şeyler. Karanlık olmasa, aydınlığa aydınlık diyemezdik veya kıymetini bilemezdik. Güzel, bakınca nefesimizi kesmeseydi, çirkini o kelimeyle tanımlayamazdık. Sadece tatlı olsaydı, bize normal bir şey gelirdi, acıyla ağzımız yanınca tatlının kıymetini anlıyoruz. Açlık çekmeden tokluğa şükredemiyoruz. Yani biri yoksa, diğeri de "tanımsız".

Şimdiii... Bu mantıktan gidersek, kötülüğün var olması normal. Olacak ki, iyiliğin kıymetini bilelim. O pencereden bakınca kendimi sakinleştirmek için diyorum ki, "Kötülük, doğasını yapıyor". Sadece şiddeti arttı.

Peki, kötülük doğası gereği kötülük yaparken, biz iyiler doğamız gereği ne yapıyoruz? Bu cümleyi n'olur, lütfen birkaç kez sindirerek tekrar tekrar okuyun.

Şu facebook paylaşımlarına bir bakın. Sürekli kötülerin hikâyelerini anlatıyoruz. Onların sebep olduğu korkunç fotoğrafları yayınlıyoruz. O kargaşada insanları 100 TL'ye taşıyan taksicilere küfrediyoruz. Kötülerin yayın organı gibi hizmet ediyoruz resmen.

Oysa kim bilir o can pazarının içinde ne isimsiz kahramanlar vardı. Canlı bombayı öldürüp kendi de oracıkta can veren gümrük memurundan, topuklayıp kaçmak

varken etrafa yardım edeyim derken ikinci patlamada vefat eden kahraman vatandaşımıza kadar. Detaylara girmeyeceğim, günlerdir, yazıp çiziyoruz, hepimizin içi katıldı kederden.

Diyeceğim o ki, biz "iyiler", "kötülerin" hikâyelerini birbirimize anlatıp köpürtüyoruz.

Kötüler bizim yaptığımız kadar iyilerin hikâyelerini birbirine anlatsalardı, değil Türkiye'm, dünya cennet olurdu.

Öyle günlerde yaşıyoruz ki, 100 yıl öncesinin bilumum hastalığına birkaç kutu hapla çare bulunmuşken, yaşama kalitemiz, ortalama yaş düzeyimiz yükselmişken, hiç ummadığımız bir yerde, bir dolmuş beklerken, mutlulukla bir tatile giderken, hatta öylemesine yolda yürürken, ruhunu şeytana satmış bir yaratığın patlattığı bombayla ölebiliriz. Tesadüfen yaşıyoruz yani ve bunun bir önlemi de yok artık. Kötülük, her an, her yerde karşımıza çıkabilir.

Çare ne biliyor musunuz?

İçimizdeki iyiliğe sarılmak.

Eğer sadece kötülerin sesinin duyulduğu bir dünyada yaşamak istemiyorsak, alet olmayacağız. Zaten amaçları bizi de yoldan çıkartıp kendilerinden biri haline getirmek. Öfkeli, saldırgan, duygusuz, yıkıcı. Onlar nasıl bize anlatılacak dehşet hikâyeleri yaratıyorsa, biz de onlara anlatılacak iyilik hikâyeleri yaratacağız. Onların kötülüğüyle bizim iyiliğimiz yarışacak.

İyilerle yaşamak istiyorsak, günün birinde birisi bize "Herkes iyi mi?" diye sorduğunda ensemizden buz gibi bir sopa girsin istemiyorsak, "iyi olmanın gereklerini" yapacağız.

Paulo Coelho, "Işığın Savaşcısının El Kitabı"nda tatlı tatlı anlatır. Ne zaman içim daralsa, ne zaman çaresiz hissetsem hemen elimi atar, sayfalarında huzur bulurum. Kenarını kıvırdığım sayfalarından birinde ne diyor biliyor musunuz:

"Kimi zaman da 'su' gibi davranmak gerekir. Suya çekiçle vurup onu kıramazsınız veya bıçakla yaralayamazsınız. Dünyanın en güçlü kılıcı gelse, suyun yüzünde izini bırakamaz. İşte su dediğimiz şeyin gücü de tam buradadır. Akışa bilgece uyum sağlayıp süzülürseniz, eninde sonunda derelere, ırmaklara, nehirlere ve engin denizlere ulaşırsınız. Hayatın amacı dediğiniz şey işte o buluşmada gizlidir."

Dedelerimiz boşuna dememişler, "Su gibi aziz ol evladım" diye.

Su gibi aziz olma zamanı.

Eğer bizler berrak, tertemiz, içinde güneşin ve ayın ışıklarının yansıdığı bir su damlası olursak bu gidişat değişir. Tüm çirkinliklerin üstünden akar gider, tüm kötülüklerin pisliğini temizler, uçsuz bucaksız billur gibi denizlere ulaşırız.

İyilikte kalın. Kötülüğün baş edemeyeceği tek şey odur.

Bölüm: 2

Portreler

İLMEK İLMEK, OYA OYA...

Bugün anneannemle dedemin nişan yıldönümleri. Tarih 26 Şubat 1938. Yani 77 sene önce bugün.

Anneannem, dedemi hayatında ilk defa o gün görmüş. Düşünsenize, evleneceksiniz ve hayatınızı paylaşacağınız adamı nişan günü görüyorsunuz. Beğendin beğendin, beğenmedinse hayat boyu çek dur.

Bizimkilerin hikâyesi ise tam bir "onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine" hikâyesi. Sonu gerçekten mutlu olan şahane bir masal yani.

Anneannem kendisinden 16 yaş büyük dedeme resmen âşık olmuş. Dedemse o yıllardaki genel davranışın aksine, o gencecik kıza ömür boyu hem aşkla, sevgiyle, hem de "saygıyla" bağlanmış.

Ben onların evinde hiç yükselen ses, hiç kavga gürültü duymadım.

Evlendikleri ilk gün, dedem uzun bir konuşma yapmış. Üç şey istemiş gencecik karısından:

Bir: "Bana İhsan Bey değil, İhsan demeni rica ediyorum" (o devir için müthiş bir adım). Evde kıyametler kopmuş, sen kocana, koskoca adama nasıl ismiyle hitap edersin diye. Aile büyüklerini sakinleştirip ikna etmek yine dedeme düşmüş.:)) Anneannem ömür boyu hep İhsan'cığım dedi. "Cığım"sız bir hitap hiç duymadım ağzından.

İki: Dedem, hâkimdi. "Bak" demiş, "mesleğim gereği eve senden torpil isteyenler gelebilir. Asla, katiyen ka-

bul etmeyeceksin. Hediye asla kabul etmeyeceksin. Hâkim demek, tarafsızlık demektir. Böyle bir şeyi mesleğim adına şerefsizlik addederim. Bu ricaları reddetmeyi ayıp sayabilirsin, asıl bunu teklif etmek ayıptır, bilesin". Sonraları ikisi bir olup güzel bir reddetme cümlesi bulmuşlar. Anneannem çok ısrarcı olanlara: "Dosyanızı titizlikle tetkik edeceğini söyledi" derdi.

Üç: "Benim" demiş, "küsme huyum vardır. Kızarsam tartışmam, sadece küserim. Ben sana küsersem, sen bana küsmeyeceksin. Yoksa evlilik gemisi yürümez. Sabır rica ediyorum senden".

Bir şey diyeceğim, inanmayacaksınız, "ömür boyu hiç küsmediler".

Diyeceksiniz ki, e kadın her şeye uyum sağlarsa evlilik elbet yürür. O dönemin evliliklerinde bir kere, çok keskin kadın-erkek ayırımları var. Kadın asla çalışmıyor, evin bakımı, çocuklar vs. ile ilgili, erkek ise çalışıp evi geçindiren. Bu kadar net. Bugünkü gibi herkes her şeyi paylaşır durumu yok. O yüzden, değerlendirirken hep bunu düşünürüm aslında.

Yani ben hayatımda dedemi mutfakta görmedim. Bir tabağı içeri taşıdığını bilmem. Kalkıp bir bardak su aldığını bilmem. Anneannem getirirdi her şeyini ama mesela su mu istedi, anneannemin elinden bardağı alır, öbür eliyle, onun suyu getiren elini tutar öper, gözlerinin içine bakarak "Eline sağlık, zahmet oldu Münevver'ciğim" derdi. Anneanneme aniden bir enerji gelir, gözleri parlar, genç kız gibi seke seke, uça uça dönerdi mutfağa.

Anlayacağınız, "Görevi tabii, elbette yapacak!" zihniyetinde hiç olmadı dedem. Teşekkürü, takdiri hiç ihmal etmedi bir ömür boyu.

Annemler küçükken, dedem öğlenleri işten mutlaka eve gelirmiş, alelacele yemek yiyip, bir tek de tavla atarlarmış, öyle dönermiş dairesine. O bir saate hepsini nasıl sığdırırdık diye konuşup gülerlerdi.

Evlilik diye oya gibi işlenmiş, inci gibi dizilmiş anılar gördüm ben. Fedakârlık, sabır, özen ve minnet gördüm. İçinde hastalıklar da oldu elbet, ölümler de, acılar ve hayal kırıklıkları da ama bütün bu gerçekler nasıl taşınır, nasıl her bir korku, her bir hüzün sevgiyle harmanlanıp akide şekeri gibi ağızda eritilir gider, işte onların masalı bunu da anlatır.

Dedeciğim, sayısız hastalıkla mücadele etti, ama etrafına en ufak bir rahatsızlık vermedi. Anneannem ona hep canı gönülden sevgiyle, bir melek gibi baktı.

Dedeme şeker teşhisi konduğunda, insülin iğnelerini bile iğneciye bırakmadan kendi yapmak istemişti mesela. O zamanın iğneleri şimdiki gibi değil, kocaman metal enjektörler vardı, ucunda kalın, dehşetengiz iğneler olan. O verev kesimli iğne uçları hâlâ gözümün önündedir.

O enjektör her sabah ocakta, çayın yanında kaynardı. Fonda radyoda Türk Sanat Müziği, mesela "Benzemez kimse sana" çalar, enjektörün tıkır tıkır kaynama sesi çaydanlığın fokurtusuna, limon kolonyasının kokusu kızarmış ekmek kokusuna karışırdı. Anneannem seve okşaya karnından yapardı iğneleri dedeme. Nasıl öğrenmiş iğne yapmayı derseniz, normalde portakala batırarak öğretirler, ama anneannem "kendine batırarak" öğrenmişti iğne yapmayı. Dedemin canını yakmasın diye.

Ne bir gün anneannem bıktı bunu yapmaktan, ne de dedem bir gün şikâyet etti her Allah'ın günü iğne olmaktan... Anlayacağınız, o dana kadar iğneleri yapmayı

bile keyif haline getirmişlerdi.

Anneannem bir şey öreceği zaman yünleri alır, dedemin yanına getirirdi. Dedem hemen gazetesini, kitabını bırakır, kollarını anneanneme uzatırdı. O çilenin iki ucuna ellerini geçirir, anneannem çabuk çabuk hareketlerde yünü top haline getirdikçe, son derece uyumlu hareketlerle, bir sağ, bir sol elinden kaydırırdı yün çilenin iplerini. Gülüşüp sohbet ederlerdi. Anneannem ona uzun uzun ne öreceğini anlatırken, ilgiyle dinlerdi.

Televizyonun olmadığı o güzel zamanlarda, annemle dayımın okuduğu şiirleri dinlemeye bayılırlardı. Akşam oldu mu çay demlenir, yaz ise bahçeye açılır kapanır sandalyeler atılır, cırcır böceklerinin sesi eşliğinde, yıldızların altında uzun uzun, tatlı tatlı sohbet edilirdi.

Televizyon geldikten sonra ise çocukluğuma ve onlara dair en net anım, kanepede dedemin göğsüne yaslanıp uyuklayışım, ayıkladığı kabak çekirdeklerini bir bir ağzıma verişi. Anneannemin soyduğu portakalın kabuğunun kokusu. Usulca uykuya teslim oluşum ve sonra alnımdan öpülerek uyanmak: "Hadi yavrum, İstiklal Marşı başladı".

Dedemle yan yana, son derece ciddi ayakta beklemek, marş bitene kadar. Askerler rap rap yürüyene kadar. Sonra sanki memleketi emin ellere teslime etmişçesine güvenli hissederek uykuya dalış. Sabah puhu kuşlarının seslerine uyanmak.

Onların nişan günü bugün. 77 sene önce parmaklarına taktıkları o yüzüğü ömür boyu sevgiyle taşıdılar.

Tıpkı o yün çilesini top haline getirmek gibi bir evlilik. İlmek ilmek, emek, emek. Dedem tuttu, annean-

nem ördü. Dedemin ellerinden ilmek ilmek anneannemin ellerine kaydı.

İlmek ilmek. Oya oya.

Ruhları şad olsun.

(Bu hikâyenin romanı *Kehribar Zamanında Aşk*, Hayykitap etiketiyle Kasım 2015'te çıkmıştır. Tüm kitapçılarda ve internette bulabilirsiniz.)

PERİHAN'IN HİKÂYESİ

Ortaokul yıllarımda ev işlerine yardımcı olan bir Perihan'ımız vardı. Ben ona teyze derdim. Normalde annem çalıştığı için evde illa bir yardımcı olurdu ama sabah gelir, akşam giderlerdi, oysa teyzem geceleri de bizde yatardı. Üç oda bir salon, yüz küsur metrekare o evde, dördümüz beraber yaşadık yıllarca.

Şimdi bunca "kadına şiddet" tartışılıyor ya hâlâ, işte o kelimenin tam anlamıyla bir şiddet mağduruydu. Severek evlendiği kocası hem alkolik, hem de kumarbazdı. Eve her gece kumar masasından kalkıp zil zurna gelen bir adam düşünün. Ezik, kompleksli. Kumarda kaybettiği para bile kendi kazandığı değil, karısının kazandığı para olan bir adam. Günün birinde Perihan isyan etmiş, adam zaten kendinde değil, almış eline bıçağı, karnından defalarca bıçaklamış kadıncağızı.

Sonrası, kendisi hapse, bizimki hastaneye.

İki de oğulları var ha. Çocuklar babaannede. Anneye göstermiyorlar, "Sen bizim oğlumuzu katil edeceeeğdin" diye.

Bizim tanışmamız da tam bu sıralara denk gelir.

Annemle babamın fısıl fısıl konuştuklarını hatırlıyorum. "Gidecek yeri yok kadıncağızın, e ne yapalım, bizde kalsın bari" dediler.

Ben, "hamile mi" diye sorduğumu hatırlıyorum. Kocaman bir karın düşünün 8-9 aylık hamile gibi. Adam

bağırsaklarını deşmiş meğer, sık sık öyle şişer, sıkıntı çekerdi kadıncağız.

O zamanlar uzun etek modası vardı, upuzun, kocaman desenli etekler giyer, etek ne kadar uzun, desenler ne kadar büyükse karnını o kadar saklayabildiğini zannederdi. Ben şakalaşırdım onunla, "Teyze, papatyalı olan daha güzel kapatıyor karnını" diye. Gülerdi hemen. Çok severdi beni.

Bir dolma sarardı, küçük parmağım kadar. İncecik, minicik. Pek de ağırdı eli, annem akşama dolma yap dedi mi, o minicik dolmaları sarması bütün gün sürerdi. Nasıl olsa hep buradayım diye düşünürdü herhalde. Her işi ağırdan alırdı, misal, "Toz almayı unutma" dersin, "E daha iki gün önce aldım ya abla" der.☺

Şimdi düşünüyorum da, aklı bizde değildi, iki oğlunda, çözümsüz gördüğü sorunlarındaydı aslında. Bedeni bizim evde, ruhu kim bilir nerede... Sonuçta evimizin, ailemizin bir parçasıydı ve biz öyle hep birlikte yaşaar giderdik.

Derken. Günün birinde haber geldi. Perihan'ın kocası hapisten çıkmış.

Nasıl korktu anlatamam...

Epeyce bir süre beklediğimizi hatırlıyorum, herkesi aldı bir kaygı. Etraf tembihlendi, aman bizim adresi adama vermeyin diye.

Biz de o sıralar Selanik Caddesi'nde, Anayasa Mahkemesinin tam yanında oturuyoruz. Babam bize sıkı sıkı tembihliyor, "Bakın eğer adam gelirse hemen balkona çıkıp Anayasa Mahkemesi'nin polislerine seslenin, yardım isteyin".

Hani bu tür şeyler en beklenmedik anda olur ya. Öyle oldu.

Bir bayram zamanı. Bayramın üçüncü günü. Perihan evde yok. Annemler de kırk yılın başında bir beni evde yalnız bırakıp yarım saatliğine bir akraba ziyaretine gittiler.

Ben mest olmuş durumdayım. Oooh, bütün ev benim. Yaşasın.

Hani hayatın dili olsa, "Hadi oradan!" der ya bazen.

Birden bir gümbürtü koptu, amann ne oluyor derken bir baktım sokak kapısından geliyor. Birisi sokak kapısını tekmeliyor. Ama ne tekmelemek... Bir tekme, bir omuz. Haykır haykır da bağırıyor bir taraftan... "PERİHHHAAAAAAAN... ORADASIN BİLİYORUM. ÇIK ULAN DIŞARIIIIII!"

Donup kalmış durumdayım.

Adam kapıyı kırsa langadank karşımda. Tir tir titriyorum resmen. Alelacele koridor kapısını kapatıp önüne bir sandalye dayıyorum, sonra annemlerin yatak odasına giriyorum, onun da kapısını kapatıp ne bulduysam kapıya yığıyorum. Sanki adam kapıyı kırsa bunlar engel olabilecek ona.

Allah'tan yatak odasında paralel telefon var. Titreye titreye tuşları çevirip hüngür hıçkırık annemleri çağırıyorum eve. Babam, "Kızım balkona çık, Anayasa Mahkemesinin polislerini çağır" diyor ama nafile. Bu odadan çıkıp, kapının önünden geçip de balkona ulaşmam söz konusu bile değil.

Bayram zamanı ya, apartmanda da kimse yok adama höt diyecek. Allah'ım ne küfürler ediyor, hayatımda duymamışım öyle senaryolu, yakası açılmadık, ağza alınmayacak küfür. Benim babam küfretmez ki zaten, en kızdığı zaman "eşşek" der.

Neyse, bizimkiler gelmeden adam pes etti, gitti.

Ama çok geçmedi, bu sefer, hepimizin evde oldu-

ğu bir pazar günü yine çıkageldi. Bağıra çağıra, küfür kıyamet. Bu sefer herkes yanımda ya, ben daha sakinim, teyzem titriyor zangır zangır. Adam gelmiş, "Sen bu evde nasıl kalırsın, bu adam seni dost mu tuttu" diye bağırıyor apartmanda. Yani babamı tahrik etme derdinde ve yine kör kütük sarhoş.

Babam bizi içeride bırakıp, kendisi kapının dışına çıktı. Anneme de kapıyı kilitle dedi. Annemin içerden kapıyı yumruklayarak, "Terbiyesiz!" diye bağırdığını hatırlıyorum, annemi hiç öyle görmemiştim. Hatta babama, "Çak şunun ağzına bir tane" bile dedi. İnanamıyorum.

Bu sefer Anayasa Mahkemesi'nin polislerini ben çağırdım. "Amcaaa, koşuuun Perihan'ın kocası geldi" diye. Düşünüyorum da adamlar kim bilir ne gülmüşlerdir.☺

Polisler gelip adamı götürdüler. Karakola mı çektiler ne oldu, o kısmını hatırlamıyorum ama babamın içeri girdiğinde anneme, "Sarhoş adama vurulur mu hiç? Zaten kendinde değil, bir patlatsam yıkılacak, sonra al başına belayı. Ona uyar mıyım ben" deyişini hatırlıyorum.

O gün Perihan valizini toplayıp karşımıza geldi. "Ben gidiyorum, sizi de bu şekilde rahatsız etmesine izin veremem. Sadece Bige'yi korkutması yeter" dedi.

Annemle babam bakıştılar ve dediler ki: "Hiçbir yere gitmiyorsun. Sıkıysa bir daha gelsin!"

Sonra sormuştum baş başa kaldığımızda, "Gitmesi daha doğru diye hiç mi düşünmediniz" diye.

Annem dedi ki, "Zaten bunca rezilliği, biz Perihan'ı işten çıkartalım da evsiz barksız kalsın, kendine muhtaç olsun diye yapıyor. Hayatta bu kadını sahipsiz bırakmayız. Artık onun ailesi de, kimi kimsesi de biziz."

Ben sarhoşlardan ömür boyu hep korktum bu yüz-

den. Hâlâ da insanları o kadar kontrolünü yitirmiş görmekten hiç haz etmem.

Perihan birkaç sene sonra bizden ayrıldı, başka işlerde çalıştı. Kendine ev açtı, oğullarını yanına aldı. Adam hastalanıp öldü. Kısacası, ilahi adalet bir biçimde yerini buldu.

Ve gün geldi ben evlendim. Teyzem, bana bildiğiniz çeyiz yapmış getirdi. Allah'ım, havlulara isimler mi işletmemiş, dantel örtüler mi almamış, bir anne kızına ne yaparsa o detayda. Sonra bebeğim oldu, yine torununa hazırlanır gibi kocaman bir bohçayla geldi. İncecik tülbentinden yeleğine, patiğine kadar. Kendi küçücük bütçesinden ne yapabiliyorsa, annemin deyimiyle "dört başı mamur" bir çeyiz de kızıma.

Sonra... Babamı kaybettik.

Babasını kaybedenler bilirler, insan, sırtını dayadığı koca çınar gidince nereye yaslanacağını bilemeden kalıyor öyle.

Camide, kabristanda oradaydı mutlaka, gözüm görmüyordu, hatırlamıyorum ama dua için eve gittiğimizde kapıyı ona ben açtım. Elinde koca bir tepsi baklava, iki de koca poşet dolusu meyve suyu almış, üç kat merdiveni tırmanmış nefes nefese.

Artık iyice yaşlandı, parasızlıktan dişlerini yaptıramıyor halbuki. Gülerken elini ağzına kapatıp gülüyor, dişlerinden utandığı için. Hâlâ düşünürüm, onca şeyi nasıl aldı, borç harç mı yaptı yoksa diye.

Sarıldık, ağlaştık. Annem, "Kızım, ne yaptın sen" diyecek oldu, "Abla sakın parasını vereyim deme. Yılmaz Abime 'ben' aldım bunları. Siz bana evinizi açtınız, başıma çatı verdiniz. Ben size ne yapsam hakkımı ödeyemem" dedi.

O gün bizim evin kızı oldu yeniden. Mutfaktan çıkmadı, herkese elleriyle servis yaptı, dört döndü. Bir ara duayı dinlemek için oturduydu, bir ses duydum duaya eşlik eden, baktım teyzem. Meğer ne güzel sesi varmış, meğer ne çok dua bilirmiş.

Bir anda babacığım gözümün önüne geldi, sokak kapısının önünde o sarhoş adama nazikçe meydan okurken. Sonra annemin, "Hayatta bırakmam bu kadını o sarhoş katilin eline" deyişi.

Onun, iş yapmaktan yıpranmış, kaskatı olmuş, sertleşmiş o kaba saba ellerine ilişti gözüm.

Uzandım, tuttum elini, göz göze geldik.

"İyi ki geldin be teyze" dedim.

Gülümsedi gözünde yaşlarla. Bir eliyle elimi tuttu, diğer eliyle ağzını kapattı yine mahcupça. Gülerken hep çocuklaşırdı zaten ya, öyle oldu. Yaşı küçüldü sanki.

O hep bize dayanmıştı ya.

Şimdi de annemle benim sırtımızın en boşta olduğu an, "o" gelmişti bize destek olmaya. Hem de en esaslı biçimde, en içteninden.

Diyeceğim o ki, hani bunca kadın sığınma evi vs. açılıyor ya şimdi...

Hani kadına şiddete hayır diye bir sürü yazı paylaşıp rahatlatıyoruz ya kendimizi...

Aslında bunların hepsi gâvur icadı.

Kötü anlamda söylemiyorum, bunlar bizim toplumumuz için tasarlanmış kurumlar değil.

Bizde "sahip çıkmak" esastır.

Ezileni korumak, kol kanat germek.

Bir şiddet mağduruna evimizi açıp, sarhoş ve saldırgan kocaya göğüs germeye cesaret ettiğimiz vakit, her

hane bir kadını kucaklasa, şiddet var ya... Hikâye olur bu memlekette.

Bir hayat kurtarmanın yolu, işte tam da buradan geçer.

Gün gelir, o kurtardığınız hayat, arkanızda sımsıkı bir dağ gibi, öyle sağlam durur ki, inanamazsınız.

Ve dünyada sırt sırta vermiş iki dağ kadar anlamlı manzara yoktur.

KİMİN ELİ ÖPÜLECEK, BİLİRSİN...

Çocukluk yıllarımda en çok sevdiğim iki şey, simit ve anneannemlerin bahçesiydi.

O cennet bahçesi varsa, Yusf'amca sayesinde vardı. O yüzden çok, ama çok severdim onu ben. Sadece bahçıvanımız değil, o evin her şeyiydi. Çalışırken izlemeye bayılır, dibinden ayrılmazdım adamcağızın.

Onu en çok çimleri biçerken hatırlarım. Şimdiki gibi çim biçme makineleri yokken, ağır, koskocaman makasla kesilirdi çimenler. Acayip ağırdır. Biliyorum, çünkü denedim. Kendi incecik sesimi duyar gibi oluyorum şu anda: "N'oolur Yusf'amca ver de, bi de ben deniyim." "Olmaz küçük hanım, bir yerin kesilirse ben ne derim sizinkilere?" Sonra dayanamaz verirdi. Yerinden bile kaldıramazdım o koca makası, değil çimen biçmek. Halbuki, o bir aldı mı eline, saz gibi, enstrüman gibi, tıkıdık tıkıdık öyle güzel biçerdi ki, bakakalırdım. O çimenler yeşil yeşil, kesildikçe uçuşur, saçılır, bir de kokar mis gibi. Büyülenir, izlerdim öylece. Mis kokan müzik aleti gibi gelirdi bana o bahçe makası. Yusf'amcamın ellerinde...

Dedem yepyeni renkli bir gül mü hayal etti? Baş başa verir, konuşurlardı. Hangi renkte gülü ne ile aşılarsa o renk gül çıkar? Gider, o civardaki bahçeleri arar, tarar, kimi zaman ta Atatürk Orman Çiftliğindeki seraya kadar koşturur, ne yapar eder, dedeme söz verdiği gülü yara-

tırdı. Eflatun gülleri vardı dedemin. Sabahı zor ederdi, üstünde çiğ tanesi varken gidip selamlayabilmek için. Yusf'amcam aşılamıştı.

Arka bahçedeki ağaçların dalları sulu sulu meyvelerle ağırlaştı mı, Yusf'amcam doğru ağaçların tepesine. O toraman haliyle pıtı pıtı tırmanıverirdi en yüksek dalına. Anneannem sakız gibi beyaz örtüsünü ağacın altına serer, Yusf'amcam ha babam de babam sallardı dalları. Patır patır dökülürdü o zerdaliler, dutlar, elmalar. Ben çığlık çığlığa zıplayarak çarşafın üstünden meyve aşırırken, dallarının arasından, onun o yuvarlak güleç yüzünü görürdüm ışıl ışıl.

Bir karıncayı incittiğini görmedim. Bir kediye, köpeğe, bahçeyi bozdular diye yalancıktan tekme savurduğunu. Her şeyimize koşardı Yusf'amca. Perdeler mi takılacak, ona da koşardı, kalorifer kazanı mı bozuldu ona da. O ev Yusf'amca olmasa dönmezdi, anneannem hep öyle söylerdi: "Sağ kolum benim o, Allah razı olsun" derdi.

Tam ergenlik çağına girdiğim yıllardı, gelen giden komşular olur. Anneannem sürekli bana, "Öpsene... teyzenin elini yavrum" der, ben de off poff yapar, gözlerimi devire devire otururdum.

Bir gün dedemle dertleştiğimizi hatırlıyorum, "Haklısın, ben de çok sevmem el öpmeyi" demişti bana. "Evet dedeciğim ya, bir de elini burnuma vuranlar var ya, en çok onlara dayanamıyorum" diye söylenmiştim.

"Gün gelir, kimin eli öpülmeye layık daha iyi anlarsın, o zaman kendin seçersin kimin elini öpeceğini" demişti.

Derken o kocaman evle başa çıkamadı bizimkiler. Yıkılıp yerine apartman yapıldı. Hayatımın ilk ciddi

travmasıdır o evin yıkılışı. Bana kimse söyleyemedi bunu. Soruyorum doğru mu diye, herkes başını öbür tarafa çeviriyor, konuyu değiştiriyor.

Sonunda haberi vermek Yusf'amcama düştü. Ona gittim sordum. Gözümün içine bakarak, "Evet, maalesef doğru" dedi bana. Hüngür hıçkırık, ağlaya ağlaya içeri kaçtığımı, koşarken salonun camından yansıyan görüntüde, Yusf'amcamın arkamdan hüzünle baktığını hatırlıyorum.

Böylece o cennet bahçesinin yerine koca bir apartman dikildi. Epeyce bir süre, çocukça bir tepkiyle o apartmandaki bütün komşulara garez oldum. Sanki zorla gelip benim bahçemi işgal etmişlerdi. Anneannemler o apartmanda bir daireye taşındılar. O ev benim için hiçbir zaman aynı ev olmadı.

Yıllar geçti.

Dedemi kaybettiğimiz gün, upuzun yıllar sonra görüverdim onu yeniden. Salonun en uç köşesinde bir sandalyeye oturmuş, o yusyuvarlak, üç numaraya vurulmuş kısacık saçlı başını önüne eğmiş oturuyordu.

Yusf'amcam!

Birden kulağıma bahçe makasının sesi geldi: Tıkıdık, tıkıdık. Saçılan çimenler. O mis gibi koku. Burnumun direği inceden inceye sızım sızım sızlayıverdi. Ah! Çocukluğum! Cennet bahçem! Ah Yusf'amcam be!

Sonra içimden kendimi peş peşe sıfatlar sıralarken buldum: Vefa, çalışkanlık, dürüstlük, sevgi, onur, şeref, güven...

Beni görmeden, başını kaldırıp kimseye bakmadan oturuyordu oracıkta mahcup mahcup. Gözlerinden süzülen inci tanesi gibi yaşlar, o toprakla uğraşmaktan

sertleşmiş, rengi toprağa dönmüş kaba ellerine düşüyordu pıtır pıtır. Yeleğinin cebinden alelacele kahverengi çizgili bir mendil çıkardı, gözlerini sildi çabucak, daha silerken iki inci tanesi daha düşüverdi avuçlarına.

Gözlerimi ayıramıyordum o güzel insandan. Hürmet, saygı, sevgi, içtenlik, minnet...

Dedemin sesi yankılandı kulaklarımda: "Gün gelir, kimin eli öpülmeye layık, anlarsın."

Birden fırladım yerimden, son hız yanına gittim. Eğildim, o sert, o kaba elini alıp öpüp alnıma koydum.

Sıçradı resmen yerinden. Elini kaçırmaya çalıştı. Kan çanağı olmuş gözlerimiz karşılaştı.

"Teşekkür ederim Yusf'amca" dedim.

Size bir şey diyeyim mi, kendi en yakın aile büyüklerim haricinde, ben hayatımda hiç kimsenin elini o kadar içimden gelerek öpmedim.

Eğer el öpmek, "hak etmek"le ilgili olsaydı, en çok hak eden Yusf'amcamdı.

Bize bu dünyadaki cennet bahçesini o yetiştirmişti.

Umarım şimdi kendisi de gerçek cennet bahçelerinde dinleniyordur.

Bakın... Taze biçilmiş çimen kokusu geliyor mu burnunuza?

Sesi geliyor makasının. Duyuyor musunuz?

Tıkıdık, tıkıdık, tıkıdık...

(Değerli Yusf'amcam, Yusuf Bilişik'in aziz anısına...)

PAMUK NİNEM

Bu sıralar sıklıkla babaannem aklıma geliyor. Pamuk Ninem benim.

Babamın dediğine göre, Sarıkamış'ta bir "bey" kızıymış. O zamanlar herkes "efendi" ya, "bey" olmak bir çeşit paye galiba. Tutmuşlar, Hamdi dedeme vermişler. O dönemde bey kızı olmaktan öte okumuş yazmış olmak makbul. Dedem ise tapu memuru. Üstüne bir de 5 çocuk. Geçim derdi, göç, ne ararsan bunlarda.

Hamam günleri olurmuş. 5 çocuğu yıkayıp, çamaşırları da yıkayıp, bir de kendisi yıkanıp eve dönünce acayip sinirli olurmuş. Kızınca da küçük parmaklarını ısırırmış bizimkilerin.☺ Şimdi sadece biricik kızımı yıkayıp saçını kuruturken harcadığım enerjiyi düşününce, 5'le çarpılmış hali inanılmaz geliyor.

Oysa babaannemi hiç, ama hiç sinirli görmedim ben. Hayatımda tanıdığım en sakin, en uysal, en huzurlu kadındı. Adeta sinirleri alınmış gibi. Kulakları çok ağır işittiği için, duymasa bile bizim yüz ifademize bakar, gülüyorsak güler, üzüldüysek üzülür, şaşırıyorsak şaşırmış gibi yapardı. O pamuk elini diğer elinin üstüne koyup kanepede uzun oturur, bütün gün pencereden bakardı. Annemle konuşurduk, ya bir örgü örse, iş işlese, hiç mi sıkılmaz diye.

Ama şimdi düşünüyorum da, onca senenin yorgunluğunu, ancak yıllarca dinlenerek çıkartabildi herhalde.

Bembeyaz, apak saçları vardı. Beline kadar hem de. Onları iki yandan incecik iki örgü yapar, başına taç gibi

dolardı. Kolunda bir burma altın bileziği vardı, hiç çıkarmadığı. Ayakları hep şiş olurdu. Çok üşürdü, hep kat kat giyinirdi o yüzden.

Günde beş vakit namazını kılardı. Küçükken o namaz kılarken önünden geçip namazını bozmaya bayılırdım. Çocuk aklı işte. Hiç kızmazdı ya, tatlı tatlı güler, yeniden başlardı. Öyle bir oyun oynardık adeta.

Yıllar geçti, ben o sıralar sıkı bir John Travolta hayranıyım. Odamın her tarafı poster dolu. Bir gün misafir gelmiş, babaannem de namaz kılmak için benim odama girmiş. Bir de baktım ki her yerden bir örtü sarkıyor.

"Babanne bu ne?"

"Kızım, günah olur, günah. Her yerden aynı adam bana bakıyor, eğilip bükülüyorum. Olmaz."

Ben kahkahalara boğulunca da benimle birlikte gevrek gevrek güldü. Kulağıma mahcupça eğilip "Yalınız güzel adam Bige" deyiverdi.

O günden sonra aramızda o güzel adam esprisi hep kaldı. Bana arada bir "güzel adam" deyip göz kırpardı uzaktan.

Ben 45'lik plakları koyup eteklerimi savura savura dans ederken, istekte bulunurdu.

"Hele Bige, deli kızdan çal."

Deli kız dediği, Füsun Önal. Bayılırdı ona. Barış Manço'nun Dağlar Dağlar'ını da çok severdi, ne zaman dinlesem hep onu anarım. Bir onda ağlardı, bir de uzun havalarda.

Ben türkü çok severim, ama uzun hava en dayanamadığım şeydir çünkü hep pamuk ninem gelir gözümün önüne. İçini çeke çeke, gözlerini tülbendinin kenarıyla sile sile ağlardı. Ben onu öyle görmeye dayanamaz, gi-

der kapatırdım radyoyu, "Aç da biraz ağlayayım" derdi. Ne düşürdü kim bilir. Söylemezdi.

Şahane un helvası yapardı. Bir de kuymak. Bizde kaldığı zamanlar, pazar kahvaltısı, babaannemin kuymağı olmadan olmazdı. Çökelekle yapardı ve yavaş yavaş, uzun uzun, sabırla karıştırırdı. Sonraları çok denedim, onunkine benzemedi bile.

Babam gençken çok gezer tozarmış, geceleri de geç gelirmiş. Yine öyle geldiği bir gece, babaannem oturmuş yatağının kenarına, "Sen beni uyutmuyorsun, gecikiyorsun, ben de şimdi seni uyutmayacağım" demiş. Babam da onu kucakladığı gibi alıp, kendi yatağına götürmüş. Ne zaman anlatsalar çok gülerdi babaannem. Babam doktor diye ona çok nazlanırdı zaten. Babam ne zaman halini hatırını sorsa, "Heç iyi deelim" derdi. Babam da kızardı, "Anne, bir gün de iyiyim de yahu" diye.

Televizyonda bir öpüşme sahnesi olunca hemen başını çevirirdi, nedenmiş, "nikâhı bozulurmuş"☺ Ben buna çok gülerdim, özellikle onu baktırmaya çalışırdım o sahnelerde. Ajans vaktini asla kaçırmaz, bütün politikacıları bilirdi. Şahane Demirel taklidi yapardı, yerlere yatardık.

Sonra bir gün benim pamuk ninem kanser oldu. Doktorlar 5-6 ay ömür biçtiler. Ona hiç söylenmedi tabii. Kemoterapiye giderdi, dönüşte derdi ki, "Görseniz, ne ağır hastalar var orada, onlar üstelik de kanser. Benim halime şükürler olsun. Namaz kılarken dua edeceğim hepsine". Öyle diye diye, üstüne 20 harika sene daha yaşadı.

O nesle ait bir özellik miydi diye düşünmeden edemiyorum, çok çile çekip, sonra müthiş bir tevekkülle sakin sakin, hiç onları yaşamamışçasına olumlu biçim-

de hayatına devam etmek.

Günümüzde bizler, sağlıklı beslenmeye, spor yapmaya vs. çabalıyoruz, bunun için tonlarca para döküyoruz ya. Günlük yaşamdaki en ufak olumsuzluğu ballandıra ballandıra anlatıp mızıl mızıl mızıldanıyoruz ya. Onların hiç böyle şeyleri düşünecek vakti olmamış. "Bulabildiklerini" yemişler. Hayat önlerine ne getirdiyse onu yaşayıp sakin kalmayı becermişler. Kendilerine acımamışlar. Umutsuzluğa kapılmamışlar. Şikâyet edip mızlanmamışlar.

Onların torunları olarak bizim umutsuzluğa kapılma hakkımız hiç yok.

Onların yaşadığı yokluğu yaşamadık.

Onlar savaş gördü, göç gördü, yokluk gördü.

Biz bunları yaşamadan umutsuzluğa teslim oluyorsak "orada bi dur" dememiz gerekmez mi?

Nasıl olacak diyorsanız, elinize bir albüm alın, bakın anneannenizin, babaannenizin yüzüne.

Ben öyle yaptım.

SEN ARTIK HER YERDESİN

Arslan babam benim,

Sen, o sessiz gemiye binip gideli bugün tam dört yıl oluyor.

Her sene bugünler geldikçe, "bir yangının külünü yeniden yakıp gittin" durumu yaşanıyor bende. Bu hep böyle mi olacak, bilmiyorum.

İlk sensiz uyandığım sabahı hatırlıyorum da, pencereden şaşkın şaşkın bakmıştım; "Bu güneş hâlâ nasıl arsız arsız doğabilir, nasıl bu çiçekler hiçbir şey olmamış gibi açabilir" demiştim içimden.

Oluyor işte, baban kuş olup uçup gidiyor ve güneş de yeniden doğuyor, bahar da geliyor, yaz da geliyor.

Dünya duracak sanıyorsun, ama hayat devam ediyor bir şekilde.

Zaten o ilk bir sene, sanki yüreği kocaman bir cılk yaraymış gibi geziyor insan. Bir nefes değse, ya da hafiften bir rüzgâr üfürse canın yanıyor.

Sonra yavaaş yavaş yokluğa alışıyorsun, ama özlem artıyor.

Gün geliyor, günün acayip bir yerinde, sesi kulağında çınlıyor, an geliyor, bir yel esiyor sanki, kokusunu burnuna getiriyor.

İçine incecik, keskin bir sızı gelip oturuyor, hançer yarası gibi. Cızzt diye çiziyor yüreğini yeniden.

Zaten ben senin gidişinle anladım ki büyük acılar sessiz oluyor.

Hani dizin kanadığında ortalığı ayağa kaldırıp, hayati bir ameliyat geçirdiğinde gıkını çıkaracak halinin kalmaması gibi bir durum.

Bu acı sessiz çekiliyor, içine içine akıyor gözyaşların. Öyle işte.

Özlem de, aynen sevgi gibi minicik şeylerde tetikleniyor.

Evde terliğinin sesini özlüyorsun mesela.

Geldiğini haber veren kapı zilini.

Hiç anahtarla açmazdı kapıyı, genelde zili çalardı babam.

Kendine has bir çalışı vardı, iki kez üst üste, kısa kısa.

Sonra hava çok soğuk veya çok sıcaksa, "Aklı olan dışarı çıkmaz kızım" diye girerdi içeri. Nedense o cümlesi bende hep, "İyi ki evime döndüm" etkisi yapardı, huzur duyardım o öyle deyince.

Sabah, kahvaltının bir yerinde, karşımda oturuyor da bana bir kaşık bal uzatıyormuş gibi geliveriyor mesela. "İlaç niyetine, hadi al bi kaşık. Buruşturma yüzünü, keçi."

Kızınca da, sevince de keçi derdi babam.

Keçi onun için bir sevgi kelimesiydi aslında, öyle söylerdi. Sarılır, "Keçi kızım benim" derdi. Şimdi şurada olsa da bana yine keçi dese diyorum.

Kâh çocukluğuma gidiyorum, Pinokyo resimli mavi karyolamın parmaklıklarının arasından sabaha kadar elimi tutuyor korkuyorum diye, kâh Yalova'da sitenin bahçesinde, ayağında tokyolarla lap lap arkamdan koşturuyor bana bisiklete binmeyi öğretmek için. Kâh Ankara'nın kuru sıcağında Allah'ın t temmuz ayında dışarı çıkarken hırka al diye tutturup ben söylenince de hırkamı hiç gocunmadan elinde taşıyor bütün gün.

El kızartmaca oynuyoruz bazen, babamı hayatımda çocuklaşmış gördüğün tek an. Yüzü değişiyor, benim ya-

şımda muzur bir oğlan çocuğuna dönüşüyor adeta. Gözlerimizden yaşlar gelene kadar gülüyoruz onu oynarken.

Sabahın zır köründe kalkar, bana portakal suyu sıkar, hastaneye gitmeden kütüphaneme bırakırdı babam.

Sabah kalkıp bir bardak, baldan tatlı portakal suyunu rafın üstünde, şuracıkta buluversem mucize gibi diyorum.

O bardağa babamın eli değmiş olsa.

İnsan, varlığına alıştığı birinin yokluğunu kabullenemiyor önceleri.

Önce isyan ediyorsun.

Gözlüğü duruyor, kulaklığı duruyor, okuduğu kitabın arasında kaldığı yeri gösteren kâğıt duruyor, briç notları, sayfalarca el yazısı duruyor, yahu kazağının omzunda saçının teli bile duruyor, "kendisi" nerede diyorsun.

Derken, yıllar geçtikçe, o içindeki hançer yarası cızz diye sızladıkça, günün birinde bakıyorsun ki, "yok olmak" diye bir şey de yok aslında.

Sen onu kalbinde, zihninde, anılarında taşıdığın sürece, sen nereye gitsen o seninle geliyor.

Güneş olup içini ısıtıyor, rüzgâr olup yanağından öpüyor, çiçek olup kokuyor, kuş olup uçuyor, ezgi olup kulağında çınlıyor.

Bu kalp seni unutur mu babacığım?

Sen artık "her" yerdesin!

BÜTÜN KİTAPLAR ANNEM KOKAR

Annem çok güzel şiir okur. Çocukluğum, dayımla ikisinin bir ağızdan okuduğu o güzelim şiirleri hayran hayran dinleyerek geçti.

"Sana şiirler okuyacağım, gitme" diye başlardı... Çenem aşağı düşer, ağzım bir karış açık, gözlerim kocaman kocaman açılmış, elimi çeneme dayayıp, kalbim güm güm atarak dinlerdim annemin sesini:

Güneşler doğacak yalnızlığımdan
Sana bir ışık getireceğim
Büyük aydınlığımdan

Sana bir dolu umut getireceğim
Küçük ellerine sığmayacak
Sana Afrika gecelerini getireceğim
Sımsıcak

Sana çiçekler getireceğim
Bozulmuş güz bahçelerinden
Sana bir serinlik getireceğim
Yağmur tanelerinden
...

Masal anlatmaktan sıkılırdı, bana şiir okurdu annem.

Kendi bedenimden büyük bir şiir kitabı vardı evde, ansiklopedi gibi. Kırmızı ciltli. Okumayı ilk sökünce o an-

tolojiyi almıştım elime. Haliyle ilkokul 2'den itibaren şiirler yazmaya başladım. İlk şiirim de ona: "Anneciğim seni ben, çorbalarla patatesli köfteden çok severim..." diye başlayan.☺ Sonra demişti ki, "Hep anne, baba, Atatürk yazıyorsun, bir de başka konularda yaz". Bunun üzerine, oturma odamızdaki yeşil halıya şiir yazmışlığım vardır.☺

Kitap keyfini, yine ilk annemle tattım. Çalışmadığı bir-iki sene olmuştu, ikimizin de mest olarak hatırladığı. İşte o vakitler, beni süsler, belime kadar uzun saçlarımı her gün başka bir model yapar, kendi de iki dirhem bir çekirdek giyinirdi. Ana-kız el ele Kızılay'a inerdik. O dönemin Ankara'sında en şahane gezi yeri orasıydı. Program belli, önce Piknik'te veya Goralı'da yemek yenecek, sonra da Tarhan Kitabevi'ne gidilecek. O kitapçıda kaç saat kalırdık bilmiyorum, annem kendisine kitap seçerken ben de kendimden geçip o rengârenk kapaklarının arasında kaybolur, kokularını içime çeker, sayfalarını çevirir, sanki film gibi içine atlardım o kitapların. O yüzden, kitap kelimesi bana direkt annemi hatırlatır ve keyif, neşe, mutluluğu. İkimizin ortak keyif alanıydı kitap okumak, sonra onları tartışmak. Annem kokar bütün kitaplar.

Çok okuyan çocuklar biraz bilmiş olurlar. Ben de öyleydim. Kadıncağız bir gün beni azarlarken, "Senin Çocuk Hakları Evrensel Beyannamesi'nden haberin yok galiba" demişim.:)

Benim suçum da yok aslında, o beyannameyi elime verip, "oku" diyen yine ta kendisi. Hukukçu ya. Haklarını bilmelisin kızım der hep.

Ben annemle hep gurur duydum. Bizim ailede alenen övünmek çok ayıptır, o yüzden, içten içe övündüm çünkü annem hem tayyörlerini, ince çoraplarını, topuklu ru-

gan pabuçlarını giyer, topuzunu yapar, eline dosyalarını alır, daireye gider, tam gün çalışırdı, hem de evde akşama üç kap yemek, mis gibi sofra hep hazır olurdu. Sabah TBMM'de komisyon toplantısına giderdi, akşam bana etek dikerdi, kazak örerdi. Hepsini birden yapmaya çalışmakla geçti ömrü. Ona sorarsanız hiçbirini yeterince yapamadı, evladı olarak bana sorarsanız, "mükemmel" bir anne oldu.

Gün geldi, işim gereği başka bir şehre taşınmam, yuvadan uçmam gerekti. Bana "gitme" dese, kalacaktım. Dedi ki, "Sen bir yerde mutlu ol da, nerede olduğun önemli değil, yeter ki mutlu ol". Bir ürkek güvercini pencereden salar gibi, salıverdi beni avucundan.

Şimdi ben de anneyim, anlıyorum, kim bilir yüreği ne kanamıştır. Hiç çaktırmadı, aslanlar gibi sağlam durdu. O apartmanın merdivenlerini hüngür hıçkırık inişimi hâlâ unutamam. Evden ilk uçuş biraz sancılı oluyor, ama yepyeni ufuklar açıyor insana. O ufuklar, annem sayesinde açıldı benim önümde.

İnsan çocuğunu kendi bedeninin bir uzantısı gibi kabul ediyor, belki annelerin evlatlarına çok karışması tam da bundan. Annem, farklıydı doğrusu. Her zaman benim ayrı bir birey olmama saygı duydu. En zoru bu bence. Salondaki masada günlüğümü bulmuştu bir gün, aldı getirdi: "Bunu ortada bırakma, sana saygımdan okumadım, ama kendimi zor tuttum" demişti hiç unutmam ve biliyorum, "gerçekten" okumamıştı.

O gün okumama olgunluğunu gösterdiğin çocuksu günlüğüme karşı ben bugün sana kitaplar yazıyorum anneciğim...

Bütün şiirler sen...

Bütün kitaplar sen...

LEBLEBİ

Başı dönüyor, gözleri kararıyordu. Sanki birisi bense kökünden bir kablo sokmuş, elektrik veriyordu bedenine. Saç diplerinden tırnak uçlarına kadar ürperiyordu her yanı...

Buraya kadar mıydı yani? Bunca emek, bunca gayret, bunca hayal. "Bu" yüzden mi kalacaktı? Sen her engeli aş, aş, gel bunda takıl. Allah'ım senin hikmetinden sual olunmaz ama beni bununla mı sınayacaksın?

Beş kardeşin ikincisiydi, büyük erkeğiydi evin o. Babaları Erzurum'da tek bir tapu maaşıyla hepsini birden okutabilmek için paralamıştı kendini ömür boyu. Sarıkamış'tan kalkmış, Gönen'deki amcasının yanına ortaokulu okumak için gelmişti. Elektriğin bile olmadığı o yıllarda, gaz lambasına "lüks lambası" denirken, gecenin bir saatinde lamba söndürülecek diye, bir tanecik beyaz mumun ışığında çalışıyordu derslerini.

O yıllarda gözünde ne top vardı ne krampon, ne de 10 yaşında bir çocuğun hayalinde olabilecek bir bisiklet. Okul çıkışında eve dönen arkadaşlarına anneleri bir dilim ekmeğin üstüne zeytinyağı sürüp, kırmızı biber ekip verirlerdi, oydu hayali. Üstüne zeytinyağı sürülmüş, sevgiyle uzatılan bir dilim ekmek. Arkadaşı Hasan'ın annesi verirdi ona, o bir dilim bayat, ama dünyanın en lezzetli ekmeğini. Hasan ki, sınıfın en yoksul çocuğuydu, doklarda hamaldı babası. Onca boğaz varken evde beslenecek, yine de bir dilim ekmeği Hasan'ın sınıf arkadaşına ayırırdı o kadıncağız.

Annesine, babasına arada bir mektup yazar, her şey yolunda, çok mutluyum, çok iyi bakıyorlar bana derdi. O yaz devlet imtihanlarına girdi. Dereceyle kazandı. Artık devlet bursuyla okuyacaktı. Babası ayda birkaç lira gönderiyordu ve devlet yılda bir takım elbise veriyordu. Bir seferinde, her gün kuru fasulye pilav veriliyor diye yemekhaneyi protesto etmeye kalktılar, müdür hepsini sıra dayağından geçirdi. "Savaş yılları, bunu bulamayanlar var, sizi gidi nankörler" diye hem de. Düşündü. Hak verdi hocasına.

O günden sonra yemeklerden en çok kuru fasulye pilavı sevdi. Adına da "cumhuriyet yemeği" dedi okuldaki gibi.

Ne çalıştı ama. Ne çabaladı, önce babasının yüzünü kara çıkartmamak, sonra da devlete karşı mahcup olmamak için. Kolay mı, koskoca "devlet baba" okutuyordu onu. Kötü not getirmek olur muydu? Her sene iftihara geçti. En iyi notlarla süsledi karnesini.

Lise bitirme sınavını, olgunluk imtihanını da geçti aslanlar gibi.

Sonra düşündü, doktor olmalıyım dedi. Bana hep bir yardım eli uzandı, ben de birilerine çare olmalıyım. Gitti Askeri Tıbbıye sınavlarına girdi. Kazandı! Her şey tamamdı artık. Annesi, babası "Oğlum doktor olacak" diyebilirlerdi artık.

Derken, sağlık taramasından geçileceğini söylediler. Tamam. Ne de olsa "askeri tıbbiye". Ellerine de bir liste verdiler. Sağlıkta hangi sorunlar var ise alınmayacaklar.

İçi rahattı. Gençti, sağlıklıydı, dinamikti, enerji doluydu. Nasılsa aşar geçerdi onca testi.

De...

Bu da ne?

Kilo ve boy oranı şartı...

Kilom... Ama benim kilom bu kadar yok ki...

Boyum 1.80, tamam ama kilom...

Allah'ım, sınırın altındayım!

Kilom tutmuyor, kilom!

Ben bunca sene beynimi patlattım, çalıştım, çabaladım, kilom yüzünden mi doktor olamayacağım yani?

Eline cebine attı. Son kalan parasıyla gitti yarım kilo leblebi, bir kocaman şişe su aldı. Leblebileri tıktı ağzına, içti kana kana suları. Titreye titreye sırasını bekledi.

O tartıya sırat köprüsüne çıkar gibi çıktığında, boncuk boncuk ter döküyordu alnından. İçtiği sulardan, yediği leblebilerden içi bulanıyor, kusmamak için kendini zor tutuyordu. Gözleri kararak tartıya baktı.

Onca eziyete sadece 1 kg fark etmişti. Oysa 7 kg farkı vardı istenilen kilodan.

Hayallerimin bittiği yer diye düşündü. Tartının başında bir er duruyor, bir subay da önündeki formlara sonuçları yazıyordu. O subay eğilip bakmak istedi yüzüne, başını kaldıramadı. Gözlerinin yaşardığını görsün istemiyordu çünkü.

Omuzları düşük, ruhu yıkık, indi o tartının üstünden.

Subay sert sert kâğıda yazdı sonuçları.

Sonra uzattı: "Yürü git, kaydını yaptır, kilon tamam."

Kulakları öyle uğulduyordu ki anlamadı. Odadan çıktığında hâlâ kara kâbusta gibiydi.

Neden sonra subayın söylediği yankılandı beyninde: "Kilon tamam."

Gözyaşlarının arasından elindeki formu okumaya çalıştı.

Kilosu, olması gerektiği gibi yazılmıştı. Yani yedi kilo

fazlası!

Önce lavaboya koştu, içinde ne varsa çıkarttı. Sonra yüzünü yıkadı.

Forma bir kez daha, bir kez daha baktı.

Sırtı dikleşmiş, gözleri çakmak çakmak parlamıştı yeniden.

Gitti kaydını yaptırdı.

Sonradan o anı, kapkara kâbustan pırıl pırıl güneşe uyanmak diye tarif edecekti.

O... Benim babamdı.

O subay, o gün, o kâğıt parçasına 7 kilo fazla yazmasaydı, babam doktor olamayacaktı ve yüzlerce hastasının da hayatını kurtaramayacaktı.

Babam ömür boyu o subaya teşekkür edemediğine üzüldü.

Hayat öyle paha biçilmez tesadüflerle doludur ki, bakarsınız o subay da kendi ailesine babamın tartıdaki halini anlatmıştır. Kızı, torunu, birisi bunu okur da, babasına, dedesine gider, "O genç sana ömür boyu minnet duymuş ve çok da iyi bir doktor olmuş" der.

Mucize, kimi zaman da bir kâğıt parçasına 7 kilo fazlasını yazmaktır.

Bir kalem darbesiyle sadece bir gencin değil, yüzlerce hastanın hayatını kurtarıp, onların mucizesi, şifası siz olabilirsiniz.

Hepimizin içinde mucize tohumları saklı.

Her şey anlık bir karardan ibaret.

HAYATIMI KURTARAN ADAM

Muhtemelen 5-6 yaşlarındayım, olayı tüm detaylarıyla hatırladığıma göre. Zayıf, sıskacık, çok sık hastalanan bir çocuktum. "Bu nasıl doktor kızı" derlerdi, sanki doktorların çocukları hiç hastalanmazmış gibi. Çok da alınırdım öyle denince. Sanki hastalanmak benim suçummuş gibi.

Neyse işte, yine bademciklerim şişmiş. Benim doktorum babamdı zaten. Mutfak çekmecesinden bir çorba kaşığı alır, "Aç ağzını, çıkar dilini bakiiim" der, sonra yüzü düşer, "Yine kıpkırmızı" diye söylenirdi.

Konu sadece bademcik ise, Alfasilin ve B vitamini verip iyileştirirdi beni. Yok eğer kulaklarım da ağrıyorsa ver elini doktor amcaaa...

Yine öyle bir kulak ağrısının üstüne hastaneden dönüyoruz. Babam arabayı eczanenin tam önüne park etti, ben halsizim, kötüyüm diye de kıyamadı, "Sen bekle beni" dedi. Ben arabada bekliyorum. Eczane ile arabanın arası üç, bilemedin beş adım.

Hâlâ düşünürüm neden oldu diye. Herhalde kıpırdandım, bir şekilde el freniyle oynamış olmalıyım. Araba yokuş aşağı hareket etti birden. Yahu yarım yüz yıl geçmiş neredeyse, bak hâlâ şu an yazarken bile fena oluyorum. Sağa sola baktım dehşet içinde. N'oluyor Allah'ım? Ben arabada yalnızım ve araba aşağı doğru kendi kendine gidiyor!

İnsanların önce şaşkınlıkla, sonra dehşetle bana baktıklarını hatırlıyorum. Önce net seçtiğim yüzler gittikçe hızla akmaya başlıyor gözlerimin önünden, çünkü araba hızlanıyor.

Kendimi oradan oraya atıyorum. "İmdaaat! Yardım ediiiiin!" Öyle bakıyor insanlar. Kontrol edemiyorum. Kontrolüm dışında oluyor her şey. "Kurtarın beniiiiii! " Kapılara vuruyorum bir faydası olurmuş gibi. Avazım çıktığı kadar bağırıyorum.

O küçücük yaşta öyle bir dehşet duygusu ki anlatamam size. Sonum geldi yani. Son ne demekse, onu da bilmiyorum daha ama bana korkunç bir şey oluyor, onu anlıyorum. Çığlıklarıma sessiz sessiz baktıkça insanlar, kapkara bir buluta giriyorum çıkmamak üzere. Öyle hissediyorum. Karanlık...

Derken birden mucize gibi bir adam beliriyor yanımda.

Direksiyonun olduğu tarafta, arabanın yanında koşmaya başlıyor.

Esmer, bıyıklı, genç bir adam. Ben adam diyorum ama, kim bilir kaç yaşında. Otuz bile yok belki. Daha hiçbir şey yapmadan, o yanımda koşmaya başladığı an aydınlanıyor dünyam. Karanlıktan ışığa çıkıyorum. İçime dolan ferahlığı, mutluluğu anlatamam size. "Birisi yardım ediyor!"

Araba hızlandıkça o da hızlanıyor. Göz göze geliyoruz, gülümsüyor bana. "Karşıya bakma" dediğini hatırlıyorum. O dediği an bakıyorum, bir ağaç var. Ve biz o ağaca doğru hızla gidiyoruz.

Allah'tan yaz zamanı ve arabanın camları açık. Kolunu içeri uzatıp direksiyonu çeviriyor, nefes nefese, arabayla adeta sürüklenerek koşuyor. Ve o abi, ani bir

kararla resmen balıklama dalıyor arabaya açık pencereden. Baş aşağı, arabanın içine. Elleriyle frene basıyor. Gırç diye duruyor araba silkelenerek. Sonra hızla doğrulup el frenini de çekiyor. Arabanın kapısını açıp beni kucaklayarak dışarı çıkartıyor.

Katıla katıla ağlıyorum. Hiç tanımadığım bir "abi"nin, kucağında, boynuna sımsıkı sarılmış, katılarak ağlıyorum. Göğsüne bastırıyor beni, resmen gümbür gümbür atan kalbinin sesini duyuyorum.

Etrafımız insan dolu, ama ben sadece kahramanımı, "o abi"yi duyuyorum, onu görüyorum. Benim hayatımı o abi kurtardı, sadece onu görüyorum. "Baban nerede" diyor bana. Hıçkırmaktan konuşamıyorum.

Sonra yokuş aşağı delirmiş gibi koşan babamı görüyorum karşıdan. Bir insan evladının ağlayabileceği en yüksek sesle ve şiddette ağlıyorum, sanki ağlayarak o dehşeti üstümden atabilecekmişim gibi.

Geçenlerde bir arkadaşımla "Türkiye'min özü iyidir" tartışması yaparken aniden aklıma geliverdi bu örnek.

Çok da aklımdan çıkmaz zaten laf aramızda. Ne zaman kâbus görecek olsam, bir arabanın içinde kontrolüm dışında yokuş aşağı giderken görürüm kendimi. O yüzden de araba kullanmıyorum. Ehliyetim var, epeyce bir süre zorladım kendimi, ama o dehşet hissini hâlâ atamıyorum üstümden.

Ama ne enteresandır ki, çocukluğumda yaşadığım bu kâbusun iki etkisi var üstümde: Arabalara güvenmiyorum ama insanlara güveniyorum. Çünkü birisi benim için hayatını tehlikeye atarak beni kurtardı. Yaşadığım o dehşet ne olursa olsun, insanlık adına bende bıraktığı iz bu olduğu sürece, iyi ki de olmuş derim.

Hani şu meşhur istavrit hikâyesi vardır. Adamın biri, kovada çırpınan balıkçığı alır denize geri atar ya. Yanındaki balıkçı sorar, "E ne fark etti bir tanesini kurtardın da? Onlarca istavrit avlayacağım ben daha". Gülümser adam. "Günün birinde, bir istavrit gibi çaresiz ve ümitsiz kalırsam kovanın dibinde, bileceğim ki birisi gelip beni kurtarabilir."

Beni birisi kurtardı ve ben bunu nefes aldığım sürece kalbimde taşıyacağım.

Ve iyiliğe inanacağım.

Ve başka bir çocuk, bir yetişkin, bir "insan" yardıma ihtiyaç duyduğunda, ona çare olmak için ben tam da orada olacağım.

Diyeceğim o ki, "Özümüz iyidir".

(İsimsiz kahramanıma gitsin. Yetmişli yılların Ankara'sında, bir 404 Peugeot'un içinden katıla katıla ağlayan, beline kadar uzun saçlı, sıskacık bir kız çocuğunu kim kurtardıysa ona ulaşsın dualarım. Minnetimle...)

HALİL İNALCIK HOCA'NIN ARDINDAN...

Sevgili Halil İnalcık Hoca'yı kaybettik. 80 yaşından sonra bile onlarca kitap yazmış ve son nefesine kadar araştırmaya, üretmeye devam etmiş çok değerli bir tarihçimizden söz ediyoruz. Hep düşünmüşümdür, insan bu kadar uzun yaşayacaksa tam da böyle yaşamalı diye. Yıllandıkça gölgesi genişleyen bir koca çınar gibi yaşlanmak ve şerefle göçüp gitmek.

Bir röportajında ne demiş biliyor musunuz, aynen aktarıyorum: "Karamsarlık korkaklıktır. Korkanlar kolaya kaçar. Korkarken üretemez, güvenemez, yeniliklere açılamazsınız. Size benzemeyen herkesten korkarsınız; böceğin insandan korktuğu gibi. Korku hayatı durdurur."

Bizlerde şöyle bir refleks gelişti: "Ne kadar karamsarsak, o kadar gerçekçiyiz ve sorumluluk sahibiyiz." O yüzden, sürekli bu söylemleri, kolera yayar gibi köpürtüp yayıyoruz. Bunu anlayalı epey bir zaman oldu. Rahatsızım bu söylemden çünkü. Bir vatandaş olarak, hem her şeyin farkında ve sorumluluk sahibi, hem gerçekçi, hem de iyimser olabiliriz. Emin olun, ülkenin şu halinde bile bu mümkün. Son zamanlarda en tepemi attıran söz: "Daha kötüsü olacak." Olur canım kardeşim, sen gök kubbeyi bu simsiyah düşüncelerinle kirletmeye devam edersen, o da olur."

Ne demiş Atatürk, "Umutsuz durumlar yoktur, umutsuz insanlar vardır. Ben umudumu hiçbir zaman kaybet-

medim". Bunu savaş alanında, emrindeki gencecik neferler patır patır can verirken yazmış. Bir düşünün, barut kokuları içinde ve memleketin her bir metrekaresi işgal altındayken... 30 Ağustos zaferinden bir gece önce sabaha kadar kitap okumuş, zaferin ertesi sabahında çadırını toplayan askerlere kitaplarını tembihliyormuş ha bire.

"Kitapları yüklediniz mi çocuk?"

"Sandık bekliyoruz Paşam..."

Sonunda sabırsızlanıp, mermi dolu bir sandığı yere devirip, askerin eline vermiş ve demiş ki: "Şimdi o savaş bitti, yeni savaşımız başlıyor. O da kültür ve sanat savaşımızdır ve okumakla, kitapla olur; işte şimdi cephane taşıdığımız o sandıklara kitaplarımı koy, bu sandıklarla taşınsın, cephanenin yerini artık kitaplar alsın."

Savaşın en umutsuz anında bile oturup, savaşı kazandığımızda cumhuriyeti nasıl ilan edeceğinin planını yapıyor. Karamsarlık yok Ata'mızın defterinde. Bizde neden olsun? Halil hoca son röportajında, "Bu ülke bu zor günleri de atlatır" dedi de gitti.

Bizim sokakta bir dut ağacı var. Nefis, sulu sulu karadutlar sallanır dallarından ama tabii hepsini toplayamadığımız için yerlere saçılır. Kocaman da bir ağaç üstelik. Altından geçerken adeta İzmir Efe'si adımlarıyla yürürüz ki ayakkabılarımız batmasın.:) Her sene belediye gelir budar. Her sene onu öyle cascavlak görünce benim içim gider. Şehir çocuğuyum ya aklım ermiyor bu budama işlerine, amann ya bu sene meyve vermezse? Bu yıl öyle bir budadılar ki, bir gövdesi kaldı neredeyse. İçim kaldırmıyor, başımı çeviriyordum yanından geçerken, öyle söyleyeyim. Sonra bir gün bir baktım ki, bizim o kocaman dut ağacı, meğer bir kökte iki göv-

deymiş. Birbirine sevgiyle sarıp sarmalanmış iki gövde, bir kökte. Meğer o yüzden bu kadar çok dut verirmiş, o yüzdenmiş dallarının gölgesinin o denli uzağa ulaşması.

Üstünden geçti yine bir-iki ay, baktım yine dal verdi, yeşillendi. Yine yanından neşeli neşeli geçer oldum. Kendi kendime de dedim ki, "Bu ağaç böyle budanmayaydı, ben onun bir kökte iki gövde olduğunu asla görmeyecektim".

Şimdi biz, o güzelim dut ağacı budandı, yapraklarını döktü diye, "Ne çirkin ağaç, bundan adam olmaz artık" mı diyeceğiz? O ağaç, budandı diye ağaçlığından kaybeder mi? Ağır ağır, sulu sulu karadutlar sarkıtan, yemyeşil yapraklı da aynı ağaç, budanmış bir gövdesi, kökü kalmış kuru haliyle de aynı ağaç. O ağacı seveceksek, her haliyle seveceğiz.

O yüzden işte, karamsarlıklarla, korkularla köküne baltayı vurmayalım n'olursunuz.

Biz de anlamadık mı bir kökte kaç gövdeymişiz meğer. Nasıl sarmaş dolaşmışız meğer. Halkın iradesi dediğimiz şey, tam da bu değil mi?

Şu andan itibaren, içi vatan sevgisiyle titreyen, ama ne yapacağını bilemeyen herkesin yapacağı tek şey var: "Vatanını en çok seven, işini en iyi yapandır" diye öğrettiler bize okulda. İşte onu benimseyeceğiz yeniden. Çok çalışacağız, üreteceğiz. Bilime, sanata, spora odaklanacağız. Çok okuyacağız. Kitapların o güvenli, o rengârenk dünyasına sığınacağız. Zaten bedenimizi ve zihnimizi bunlarla meşgul ettiğimiz sürece korkaklık ve karamsarlık kapımızdan içeri giremez.

Normalleşeceğiz artık gündelik hayatlarımızda. Patlıcan kızartacağız. Tavla oynayacağız şakır şukur, "dü

beş, pencü se" diyerek. Birbirimize kek tarifi vereceğiz. Apartmana girerken, çocukların topuna bir şut da biz patlatacağız ceketi çıkartıp bir kenara koyarak. Simitçiden simit alacağız. Ne bileyim, balkonumuzu yıkayacağız bir kova su dökerek, sonra o mis gibi balkonda ince belli bardakta tavşankanı çayımızı içeceğiz, şıkır şıkır karıştırarak. Birbirimize kardeşim diyeceğiz yeniden, sırtını sıvazlayacağız.

Ne demiş Mevlana, "Sesini değil, sözünü yükselt. Yağmurlardır yaprakları büyüten, gök gürültüleri değil".

BARIŞ MANÇO

2 Ocak, Barış Manço'nun doğum günüymüş. Canım, demiş ki, "Beni ilerde ölüm yıldönümümde değil, doğum günümle anın". Ne güzel bir dilek!

Kim sevmez ki onu?

Hemen, çocukluğuma dair onunla ilk anım ne zaman diye düşündüm. Bir anda kendimi Ataç Sokak'taki evimizde, üstümde annemin diktiği mavi şile bezinden elbiseyle ve elbisenin eteklerini uçurarak dans ederken görüverdim. Phillips marka pikapta, "Nick the Chopper" çalıyordu, 45'lik. Plağın üstündeki kâğıdı da turuncuydu, hâlâ gözümün önündedir.

Bir de şeyi severdim, "İşte hendek, işte deve". "Kuyu başına vardıım, Zeynebim bekler diyeee, nasıl haberin almışsa, dayı emmi hep ordaaaa..." Hayalimde o şarkıdaki Zeynep olurdum, nazlana kırıta dört dönerdim salonun içinde.

Babaannem bizde kaldığı zamanlarda Dağlar Dağlar'ı çal derdi bana. "Dağlar dağlaaaar, Kurban olam, yol ver geçem, Sevdiğimi son bir olsun yakından görem" dedikçe, o boncuk boncuk yaşlar döker, ben de plağı adeta czzt diye çizerek bir telaşla durdururdum şarkıyı. Hiç dayanamazdım onu ağlar görmeye. Kimi hatırladın filan diye de soramazdım. Sanki pandoranın kutusunu açmak gibi, ya daha da çok üzülürse diye. Kıyamazdım pamuk nineme hiç. O göçüp gideli uzuun yıllar oldu, şimdi ben o parçayı duydukça, daha "Ellerimle büyüttüğüm, solar iken dirilttiğim" kısmında boğazım düğüm

düğüm olur, gözümün önüne, o başına taç gibi doladığı bembeyaz, upuzun, pamuk rengi örgülü saçları, elinde kumaştan mendili, gözünün yaşını silen babaanneciğim gelir, gözlerim nemleniverir.

Yıllar geçti, "Senin bana gönlün var gibi gibi " diye dans ettik, "Kol düğmeleri" ile aşk acıları çektik, karlı kış günlerinde Ankara sokaklarında, "Hava ayaz mı ayaz, Ellerim ceplerimde, Bir türkü tutturmuşum, Duyuyorsun değil mi?" diye bağıra çağıra dolaştık.

Pazar günleri 'Adam Olacak Çocuk' izledik. Ertesi sabah o miniklerin halini, Barış Manço'nun o sabırlı, şefkatli, o tatlı davranışlarını konuştuk. Düşünüyorum da, nasıl güzel bir bilgeliktir, sadece 10 puan olması. Bütün çocukları şampiyon ilan etmek. O bir sanatçıydı, ona neydi halbuki değil mi? Hem çocukları çıkart şarkılar söylet, hem de ıspanak yemelerini öğütle.:)

Japonya'da konser verip, o koskoca salonu, konserin yapıldığı üniversitenin rektörü dahil ayağa kaldırıp coşkuyla "Kara Sevda"yı söyletişi. Vay be. Müthiş olaydı yani. Sanki milli takımımız şampiyon olmuşçasına bir mutluluktu bizim için. Hem de şahane örnekti. Barış Manço ne yapıp edip birkaç vurucu cümle öğrenmiş, onlarla Japonca konuşuyor, rektörle kucaklaşıyor, o ciddi, o sakin Japonlar, bir Türk'ün Türkçe şarkısıyla eğlenerek, mutlulukla, deliler gibi dans ediyordu. Nasıl bir karizma, nasıl bir özgüven! Sadece müzisyen değildi, aslanlar gibi ülkesini tanıtıyordu.

Düşünüyorum da, o dönemin Türkiye'sinde nasıl da sıra dışı bir adamdı. Upuzun saçları, değişik giyimi, on parmağında onlarca koskoca yüzükleri ile. Ankara deyimiyle "elden ayrıksı"! Oysa kendini aynen öyle kabul

ettirmişti, her kesimden, her yaştan insan sevgiyle kucak açmıştı ona. Herkesin Barış'ıydı o.

Çağdaş bir ozandı bence. Şarkılarının sözlerine bir bakın. Dikkat edin, hiçbir şarkısı diğerine benzemez. Konusu, sözü, melodisi, hepsi apayrı güzelliktedir. Nasıl oluyorsa, taa içinden akıp gidiveriyordu, su gibi.

Eğer bir eleştiri yapacaksa bile öyle naif, öyle esprili yaklaşırdı ki, dokundurduğu kesim bile dayanamaz gülerdi. "A de bakiiim. Şimdi bi de Y I de bakiiim... Oku bakiiim..." Bizim sokakta çok kaba saba bir adam vardı, hadi mesleğini filan söylemeyim şimdi, ama cidden adıyla müsemma bu şarkının konusu; onu günün birinde bu şarkıyı mırıldanırken görüp aylarca gülmüştük.:)

Yıllar geçti, anneannemle dedemi kaybedince, "Sakız Hanım ile Mahur Bey" dokunur oldu yüreğime. Dudaklarım titremeden dinleyemez oldum. Sonra oğluna bir şarkı yazdı "Güle Güle oğlum" diye, daha o zamanlar evli değildim, çocuğum filan da yoktu, yine de gözlerim nemlenir, burnumun direği sızlardı duyunca. Hele bir "Mutluluklar sana, benim aslan oğlum" deyişi vardır ki...

Bir semtle adını kaynaştıran adamdı o. Kültürlü, derin, duygusal, iyi yürekli, vatansever, mütevazı. O farklı dış görünüşüne rağmen hep içimizden bir parça gibi hissettiğimiz. Bizi bize anlatan.

Annesi Rikkat Hanım, Türkiye'de "Barış" kelimesini ilk defa çocuğuna isim olarak veren kişiymiş. Bu ülkenin "ilk" Barış'ı o'ymuş yani.

Barışa bu denli hasret kaldığımız şu günlerde, "Halat gibi bileğiyle, yayla gibi yüreğiyle" adını onun kadar hak ederek yaşayacak nicelerine ihtiyacımız var.

Tuz ekmek hakkı bilene
Sofra kurmasan da olur
Ilık bir tas çorba yeter
Rızkım buymuş der içerim

Kadir kıymet anlayana
Sandık açmasan da olur
Kırk yamalı hırka yeter
İdris biçmiş der giyerim

Bir çorbayla karnım doydu
Hırka bana yorgan oldu
Bir de kalem tutmayı öğret
Kırk yıl sana hizmet ederim
Bana bir harf öğret yeter
Kırk yıl sana hizmet ederim

BARIŞ`ım uzaktan geldim
Dört kapı önünde durdum
Dört kapıdan geçemezsem
Geldiğim gibi giderim

Geçtiğin kapılar seni ışıklara taşısın Barış Ağabey.
Sana bu ülkede ölüm yok.
Yeter ki "adın" da yaşasın.

KAYAHAN

Bazı şarkılar dışarda değil, bedeninizin taa içinde, yüreğinizin orta yerinde çalar ya.

O şarkıların bestecisi, güftecisiydi o.

Sevgili Kayahan.

Hani bir şarkında dersin ya, "Dudaklarında şarkı, göğsünde nefes olmak istiyorum" diye.

Oldun.

Senin şarkılarını sadece dudaklarımız değil, yüreğimiz de söyledi.

Şimdi de...

Sen de mi o sessiz gemiye binip gittin? Hani o dönüşsüz sefere?

Bir Barış Manço'ya çok üzülmüştüm, bir de sana.

Çünkü ikiniz de müzisyenden öte, çağdaş birer "ozan"dınız.

Hiç unutmam, bir röportajında demiştin ki, "Küçücük odamda, dört duvar arasında, bir beste yapıyorum, sonra konserde onu on binlerce kişi söylüyor, bundan güzel bir duygu olabilir mi?"

Daha önemlisi, sen o küçücük odanda yaptığın bestelerle, bizlerin küçücük odalarına sızıyordun aslında. Biz ağlarken sırtımızı sıvazlıyor, âşıkken yanımızda alkış tutuyordun.

Hani insan der ya, ne hissettiğimi "ben" anlatamazken, "o" nasıl anlatabiliyor?

Anlatıyordun.

Seni ilk ne zaman gördüm acaba diye düşünüyo-

rum... Bir taburenin üstünde oturuyordun. Elinde gitarın, kıvır kıvır saçların, kocaman gözlüğünle. Bir de askıların vardı, çok komik bulmuştum önceleri ama o ses var ya, o yorum. İçime içime işleyince susup bakakalmıştım, kim bu diye.

Ve annemi hatırlıyorum şimdi. Sen, "Seni versinler ellere, beni vursunlar" diye içli içli şakıdıkça, "Ay, bu kızı versinler bu adama, çok üzülüyor yazık, paraladı kendini" dediğinde ne gülmüştüm.

Şimdi biz bu ülkede "günlerin sersefil, ışığı beklediği" zamanları yaşarken, sen o zamansız diyara gittin öyle mi?

"Yolu sevgiden geçen herkesle bir gün, bir yerde buluşuruz" derdin ya.

Hepimizin bir gün buluşacağı yerdesin.

Ruhun şad olsun.

Işıklara yürü.

BELKİ DE BULABİLDİĞİ TEK İŞ BUDUR...

Hani bazı günler vardır, fark etmeden, kendinizi yetişemeyeceğiniz kadar çok programla doldurursunuz. Geçenlerde öyle yapmışım işte. Sabahtan itibaren nefes nefese oradan oraya koşturdum durdum. Engelli yarışta çırpınır gibi bir durum. Bütün gün adrenalin pompaladığınız zamanlar vardır, işte ondan.

Günün bir saatinde Metro'ya gittik alışveriş için. Hani o kadar gerilmiş vaziyette koştururken önünüze çıkan her şey sanki engelmiş hissine kapılıp sinirlenirsiniz ya. Tam elimde alışveriş arabası tenha bir kasa arıyorum, kızın biri önüme geçti, elinde bir kangal sucuk, onu tanıtmaya çalışıyor. Bir anda içimde manasız bir öfkenin yükseldiğini hissettim: "Yahu, bir sen ve sucuğun eksiksiniz." Üstelik de hiç güvenmediğim bir marka. Kıza sert bir sesle "Hayır" deyip, ters ters bakarak yanından hızla geçtim.

Neyse aklıma başka alacağım şeyler geldi filan, bir beş dakika içinde acayip bir biçimde sakinleşiverdim aniden. "Aaa n'oluyo, kendine gel, şükrederek yap her şeyi" dedim içimden.

Ani bir huzur geldi üstüme.

Yine kasa yönüne dönünce baktım ki o kızcağız orada. Biliyor musunuz, kendimden utandım. Gencecik bir kız. Kasaların olduğu taraf soğuk, üstünde incecik bir üniforma, her önünden geçene aynı cümleyi söylüyor.

Elinde bir kangal sucuk. Yorulmuş belli, ama yine de yüzü asılmamış, azimli bir hali var. Önünden bir sürü "meşgul" insan, aynen benim gibi asabi ve kaba bir biçimde geçiyor.

"Ne zor iş" dedim içimden. Bunu bulmuş, bunu yapıyor. Bütün gün o soğukta ayakta dikil, sucuk tanıt, bir de insanların terslemesine katlan. Kıyamadım. Yanından tekrar geçerken göz göze geldik, gülümsedim, "Kolay gelsin, bol satışlar olsun" dedim içtenlikle. Öyle şaşırdı ki, bakakaldı bir süre. Sonra bir saniyeliğine omuzları düştü, "Sağ olun" dedi. Sanki daha küçüldü yaşı bunu söylerken. Gidip sarılasım geldi.

Geçenlerde bir yazı dolaşıyordu, "Mağazalarda, sokakta, tanıtım için yolunuzu kesen gençlere iyi davranın, belki de bulabildiği tek iş budur" diye. Kesinlikle o cümleden etkilenmiş olmalıyım. Çok doğru diye düşünmüştüm okurken çünkü.

Hele gençlere davranırken çok daha özenli olmak gerek. Bir tek kişinin bir davranışıyla o fidanın hayatı çok parlak veya çok sönük geçebilir çünkü.

Çünkü şu koca yaşamda, hepimiz, birbirine dayanmış domino taşları gibiyiz aslında. Biri devrilirken diğeri de illa ki yerinden oynuyor.

Diyeceğim o ki, çevremizdekilerin hayatında, aslında farkında olmadığımız kadar etkiliyiz. Toplum olmak tam da bu demek... Birbirimizin üzerinde "iz" bırakıyoruz resmen. Yani hiçbirimiz birbirimizden bağımsız değiliz. Farkında mısınız bunun bilmiyorum. Bilmeme rağmen ben de unutuyorum zaman zaman.

Ama sonra, mesela bir AVM'de tuvaleti temizleyen kadıncağızla göz göze geliyorum. Ayılıyorum aniden.

"Ellerine sağlık" diyorum. Eğer o bana gülümsediyse sırtını sıvazlıyorum.

Ne bileyim, bizim apartmanın önünde mendil satan bir adam var. Bacakları yok. Tekerlekli sandalyede oturuyor yaz kış bütün gün. Kâğıt mendil almayacaksam bile ona gülümseyerek selam veriyorum. Başıyla eğilerek bir karşılık verişi var, görmeniz lazım.

Yine sokağın bir ucunda kimi zaman rastladığım bir kadın var. Kaldırım taşına oturuyor, kollarını dizlerine sarıyor. Dilenmiyor, bir şey söylemiyor, bakıyor sadece ama inanılmaz bir keder var bakışlarında. Ona sadaka vermek aşağılamak olur gibi geliyor. Bir seferinde, yazın yapış yapış sıcağında bir torba kornet dondurma vardı elimde. Yavaşça yanına sokulup, "Sana bir dondurma ikram etsem yer misin" dedim. Şaşırdı. Baktı, baktı, "Yerim" dedi gülümseyerek. "Afiyet olsun" dedim verdim eline kibarca.

Özellikle kendini umutsuz hisseden insanlara daha nazik, daha yumuşak olmamız gerekmez mi? Eflatun, yüzyıllar önce söylemiş: "Şefkatli ol. Karşılaştığın herkes zor bir mücadele veriyor" diye.

Bizi bizden koparan şey, en zor durumda olan, en büyük sorunu yaşayanın "kendimiz" olduğunu düşünmemiz. Bu sadece genel olarak toplum hayatında değil, evliliğinizden anne-baba ilişkilerinize, dostlarınızdan iş arkadaşlarınıza uzanan bir bağ. Buna inandığınız sürece, etraftaki herkesi önünüze çıkan engel, boş yere sızlanan biri, kısacası, "hayatınızı zorlaştıran bir faktör" olarak görmeniz işten değil.

İnsanların kendine "Neden yaşıyorum?" diye sorması gerekmez mi sizce de? Ne yazık ki bu sorunun ceva-

bı bu dönemde, büyük harflerle "BAŞARI"dan oluşuyor gibi görünüyor. O da rekabet yaratıyor. Rekabet de hoşgörüyü, empatiyi silip yok ediyor.

Oysa bence, bizim top yekûn şu anda en çok ihtiyaç duyduğumuz şey "UMUT".

O umut denen şey aslında elden ele sarmaşık gibi yayılan, yediveren gülleri gibi pıtrak pıtrak açıveren bir şey. Fena halde bulaşıcı yani.

Umut, enteresan bir şey aslında. "Hava"ya benziyor. Havayı görmeyiz, ama varlığından eminizdir ya. Umut da, aslında gözünle görmediğin bir şeye inanmak ama eğer inanırsan, umudun yolu seni "mucizelere" götürür.

Bir tek kişiye gösterdiğiniz olumlu tavır sadece o kişinin hayatını olumlu etkiliyor gibi görünse de, onun yaşamda geldiği nokta günün birinde sizin hayatınıza dokunabilir.

Diyeceğim o ki, karşınıza bir mucize çıkmasa bile, siz günün birinde birisinin mucizesi olabilir ve bir toplumun kaderini değiştirebilirsiniz.

O zaman işte, o mucizenin "içinde" yaşamanın keyfini çıkartırsınız.

Şefkatli olun. Nazik olun.

Hayat size mutlaka ama "mutlaka" karşılık verecektir.

Aferin de Bana!

Tam arabayı park edeceğiz, ileri geri derken, dört küçük Çingene çocuğu göründü karşıdan ama nasıl, frenleri patlamış gibi koşuyorlar çığlık çığlığa. Ayakları çıplak, saçlar yoluk yoluk, üstleri yırtık pırtık, sokağın kirinden simsiyah olmuş küçücük yüzlerinde bembeyaz ter izleri. İkisi kız, biri oğlan. Oğlan hepsinden küçük.

Niye bağırıyor ki bunlar dedim. Sonra bir baktım, hepsinin de elinde birer küçük rüzgârgülü ama yepyeni. Pırıl pırıl. Belli ki cadde üstündeki kırtasiyeci hediye etmiş. Az önce vitrinde gördüydüm.

Gelip bir anda arabanın etrafını çevirdiler, öyle ki, manevra yapamıyoruz. En önde koşan cimcime var, belli ki lider o. Benim tarafıma geldi, yüzünü cama yapıştırdı bağırıyor. Önce anlamadım ne dediğini, sürekli aynı şeyi tekrarlıyor. Para istiyor sandım haliyle.

Sonra bir de baktım ki, burnunu cama dayamış, gözlerimin içine bakarak: "Bana aferin de! Bana aferin de" diyor.

Nasıl kararlı bir bakış o anlatamam size. Dişleri tane tane muntazam, ama çürümüş. Gözleri çakmak çakmak. Elinde tüm yaşamı ona bağlıymış gibi tutuyor rüzgârgülünü. Bağırıyor: "Bana aferin de!"

Boğazım düğümlendi bir anda. Camı açmayı filan akıl edemedim, "Aferin" dedim. Dudaklarımı okudu. Şok oldu. Bir daha, ama bu sefer bağırmadan "Bana aferin de" diye tekrar etti, alt dudağı titreyerek. Avazım çıktığı kadar bağırdım bu defa gülerek, "Afferim sana!"

Öbür kız da geldi yanına. O da bağırıyor aynı şekil-

de. Ona da bağırdım ellerimi coşkuyla çırparak. "Afferim! Afferim sana!"

Lider olan, ufak oğlana döndü. Çığlık çığlığa "Aferin dedi, bana aferin dedi" diye bağırmaya başladı zıp zıp zıplayarak.

Basiretim bağlandı, camı açıp bir başlarını okşasaydım, ya da inip bir kucaklasaydım diye düşündüm sonradan. Her şey o kadar hızlı oldu ki, trafik tıkandı, gelenler oldu filan, gözden kaybettim oncağızları. Son hatırladığım, 4 yaşlarında, incecik boyunlu, kocaman kara gözlü oğlan çocuğunun, biri onlara nihayet aferin dedi diye donup kalmış, inanmaz gözlerle bakışıydı, sanki bir mucizeye tanık olur gibi.

Düşündüm sonra. Bugün "kötüler" dediğimiz insanlar, işte bu sahipsiz, bu dışlanan, horlanan, hayatında en büyük mutluluk eline bir rüzgârgülü alıp koşmak olabilen, sırtı hiç sıvazlanmamış, başı okşanmamış, "Afferim sana" denmemiş çocuklardan çıkıyor.

İyiliğin yüzünü görmüyor bu yavrucaklar. Ufacık yaşlarında hayat mücadelesinde ancak zorbalıkla istediklerini elde edebileceklerini görüyorlar.

Artık insanı tarif için iki sıfat kaldı: İyi ve kötü.

İbni Haldun'un bir sözünü yeni okudum: "Coğrafya kaderdir" demiş. Belki de her şey bu kadar basittir.

Bu güzelim vatan, dünya coğrafyasının bu mutena köşesinde olduğu sürece, zaman var oldukça, üstümüzdeki hesaplar kumpaslar bitmeyecek.

Bir panzehir geliştirmemiz lazım bunun için. İyiler neden iyi, kötüler neden kötü diye sormamız lazım.

Ve biz iyilere daha çok görev düştüğünü anlamamız lazım.

Bu coğrafyada, gün gelip size kötülük yapacak kişiler şu anda çocuk. Onları severek başlayalım mı işe?

Anne babası kötülerden bile olsa, iyi bir insanın gözlerindeki sevgi pırıltısıyla tanışmış, o aydınlık duyguyu tatmış bir çocuktan ümit kesilmez bence.

Şikâyet etmek, gerginleşmek, huysuzlaşmak yerine belki de tam tersi, yumuşamamız gerekiyordur.

Belki de mutluluk, elinde bir rüzgârgülü ile yokuş aşağı koşmak kadar basit ve detaysız bir şeydir.

Belki de birbirimize daha çok ve cömertçe "Aferim sana" dememiz gerekiyordur.

Kaderimiz olan şu coğrafyada, belki de panzehir "sevgi"dir. Ne dersiniz?

Bölüm: 3

Ankara Diye İnsanlar Vardır

KOYDUĞUNU YERİNDE BULAMAMAK

Geçenlerde Kadıköy çarşıda bir köfteciye gittik. Masalara birer cam kestirmişler, altında da gelenlere yazdırdıkları notlar. Kimisi peçeteye yazmış, kimisi bir sinema biletine, işte "Köfteniz çok nefis." filan gibi şeyler. Klasik, duvarda ünlülerle çekilmiş fotoğraflar.

Sonra gözüme notlardan biri ilişti: "Biz buraya üniversite yıllarında flört ederken gelirdik, şimdi kızımız ve torunumuzla geldik. Özlediğimiz tat hâlâ burada, ne mutlu" diye yazmış bir çift. Sağa sola baktım, her yerde 35 senelik lezzet yazıyor. Demek ki atmasyon değil, ne güzel diye düşünürken, kızım, ben de yazacağım diye tutturdu. Hemen ona bir kâğıt bulduk buluşturduk, güzel güzel yazdı, hayatımda yediğim en güzel köfte sizinki filan diye. "Hadi" dedim, "götür kasadaki ablaya ver".

Bizimki utana sıkıla kasaya yürüdü. Kızcağız kasadan kalktı, elinden tuttu, bir de yaşlıca garson geldi yanına, "Bu notu koymak istediğin masayı sen seç" dediler. Arka masayı seçti. Camı kaldırıp notu özenle oraya yerleştirdiler. Sonra da dedi ki garson: "Sen buraya 10 sene sonra fidan gibi bir genç kız olarak geldiğinde bu notu bıraktığın yerde bulup arkadaşlarına göstereceksin."

Bir anda gözlerime yaşlar hücum etti, boğazım düğümlendi, dudaklarım büküldü. Zor tuttum kendimi. Yahu insan köftecide ağlar mı? Deli derler. Çatlak derler.

Anladım ki, beni en çok boğan, bunaltan şeylerden

biri bu ülkede "koyduğumu yerinde bulamamak". Ankara'da benim de böyle anılarım olan üç yer vardır. Biri Kızılay'daki Piknik, diğeri Atatürk Orman Çiftliği'ndeki Merkez Lokantası ve sonuncusu Tunalı'daki Flamingo. Biliyor musunuz, üçü de bugün yok. Sanki onlarla birlikte birileri zihnimden, gönlümden anılarımı çalıyor duygusundayım.

Flamingo'daki Laz amcam, daha üç yaşındaydım, dondurma boğazıma dokunuyor diye bir dönem almazdı bizimkiler, taze pişmiş sıcacık boş kornet verirdi bana. Sonra koca kız oldum, oradan geçerken beni hâlâ tanır, muzip muzip gülümseyerek boş kornet uzatırdı göz kırparak. Kendimi yeniden çocuk hissederdim. Hâlâ nerede taze pişmiş kornet kokusu duysam burnumun direği sızlar.

"Piknik", annemin çalışmadan evde olduğu bir harika yıl vardı, o dönemimizin en şahane süsüydü. Anne-kız el ele tutuşur Kızılay'a inerdik.

İştahsız, cılız bir çocuktum. Sevmezdim yemek yemeyi. Tek istisna Piknik'teki bezelyeli pilavdı. Yusyuvarlak kâseyle pilavı kalıplayıp tabağa koyarlar, üstüne de biraz bezelye. O yaşlarımın deyimiyle "bici bici". Çok ciddi görünüşlü, ama bana hep çok nazik davranan, adımla hitap eden bir garson amcam vardı. Annem beyin tava söylerdi kendine. O yıllarda beyin salatası filan pek bi modaydı. Ben pilavımı bitirirsem tezahürat yapar, "Bak, bitir yemeğini, sana dondurmayı ben ısmarlayacağım" derdi.

Yıllar geçti, üniversiteyi bitirmişim, çalışıyorum, iş arkadaşlarımla öğlen ne yapsak, ne yapsak dedik. Birisi Piknik'e gidelim diye teklif etti. "Aa hâlâ açık mı Piknik"

dedim, ikiletmedim tabii. Tam geçtik oturduk, aramızda çocukken buranın pudingi meşhurdu, kapının önünde dondurma satılırdı filan diye konuşurken, başımızda bekleyen yaşlıca garson bana doğru eğildi, "Bige, yoksa sen misin?" diye sordu.

Göz göze geldik. Evet o! Benim garson amcam. Hayatımda lal olduğum nadir anlardandır. Daha ben bir şey söyleyemeden, bizim yabancı müşteriler geldi, masada bir kargaşa oldu, etrafıma bakındım, yok garson amcam. Kendi kendime, "hayal gördüm herhalde" diye bile düşündüm.

Derken tam menüye bakarken, burnuma tanıdık bir koku esti. Daha başımı kaldıramadan, önüme yavaaaşça bir tabak bezelyeli pilav kondu. Bak şimdi yazarken bile ağlıyorum.

"Hâlâ seviyor musun" dedi bana. Gözümde yaşlarla, boğazım düğümlendi, konuşamadım. Başımı salladım evet niyetine. Eliyle omzuma pat pat vurdu ve gitti. O pilavı hesaba katmamışlar, ısmarladı bana garson amcam. Nereden baksanız 20 yıl sonrasıydı. Hâlâ adımı ve sevdiğim yemeği hatırlıyordu.

O bir tabak bezelyeli pilav, çocukluğumun kokusuydu, anısıydı, o yılların Ankara'sının sesleri, yüzleri, ne bileyim, çocukluğumun ta kendisiydi.

Değişim dönemindeyiz, bunun farkındayım. Değişime direnmenin de budalalık olduğunu hatırlatıyorum hep kendime ama bu kadar da değişmese her şey. Yani koyduğumuzu da yerinde bulabilsek biraz. Hele ki o bahsedilen, kendine has, özenli, farklı, sevgi dolu bir dokunuşsa. O dokunuşlar hep ulaşabileceğimiz bir yerlerde dursa diyorum.

Neyse. N'apalım, "Hatırlamak bir buluşma biçimidir" diyor Halil Cibran.

Sadece mekân veya yemek değil, bir duruş, bir felsefe sunan gençliğimizin, çocukluğumuzun o güzelim, o sevgili yerleri.

Biz sizi hatırladıkça buluşuruz.

Kızım, dilerim sen de o köfteciye yazdığın notu gerçekten 10 sene sonra orada bulursun. Senin de önüne şefkatli bir el, bezelyeli pilav etkisi yapan bir tabağı yavaşçacık konduruverir.

KAR DEMEK ANKARA DEMEK

Benim için kar demek, Ankara demek. Memleketim yani.

Çocukluğumda sabah perdeyi açıp her yeri bembeyaz görüp sevinçten zıp zıp zıplamanın verdiği duyguyu özledim. O zamanlar zırt pırt, iki lokma kar yağdı diye okullar tatil olmazdı böyle. O zamanların Ankarası'nda her yer yürüyerek ulaşılabilecek mesafedeydi.

Ve babam beni kat kat, kuru soğan gibi giydirir, kafama, tüm benliğimle nefret ettiğim, dönemin deyimiyle "kıro" bulduğum, tepesi ponponlu kocaman bir şapka takar, ağzıma da bir atkı bağlardı, nefesim sıcak kalsın diye. Katlardan hareket edemeyip, acayip gıcık olduğumu hatırlıyorum. O kar taneleri yüzüme, saçlarıma değsin isterdim. Hatta dilimi çıkarıp öyle yürürdüm, dilime değip eriyen kar tanesinin tadını alabilmek için.

Yepyeni yağmış, tertemiz, bembeyaz kara ilk basan kişi olmak nedense bana müthiş bir coşku verirdi. Gıcırrr diye bir ses çıkar ya. Bayılırdım. Kaymazdı da hem. O karlar birikip birikip, bir de gece dona çekti mi, işte o zaman, ertesi sabah yürümek meziyet olurdu. Yarı kayıp yarı yürüyerek bir acayip sekelek tempoyla, söylene söylene giden ve düşmemek için, hiç tanışmadıkları halde birbirine tutunan insanlar görürdünüz etrafta. Çok da normal bir durumdu.☺

Annem, karda kaymaktan deli gibi korkar. Ödü kopar

karlı havada yürüyecek diye. Babam da onunla tatlı tatlı dalga geçerdi. İkisi kol kola girerler, babam anneme sürekli, "Topuklarını batırarak yürü" diye talimat verip, annem de telaşlı telaşlı "Batırıyorum, batırıyorum" dedikçe, tatlı tatlı atışırlarken onları izlemeye bayılırdım.☺

Hepimiz aynı şekilde paketlenmiş vaziyette, bata çıka okul yoluna düşerdik. İlk derse sokmak zor olurdu bizi, çünkü bahçede kartopu oynamaktan kendimizi alamaz, sonra da yeniden oynamak için öğlen tatilini zor beklerdik.

İlla ki ayakkabılarımız, botlarımız su alırdı. Kar deyince hep ayaklarım üşür. O ıslak çorabın şu an bile buz gibi ayağıma yapışma hissini duyabiliyorum.

Lise yıllarımda, hava şartlarına karşı bir manasızca efelenme, meydan okuma halim belirdi. O kuru ayazda, okul bahçesine, anneannemin deyimiyle "zemheri zürafası" gibi çıkmayı marifet zannederdim. Babam böyle zamanlarda hem kızar, hem de, "İlerde anne olunca anlayacaksın ne hissettiğimi" derdi. Artık anlıyorum. "Haklıymışsın be baba" diyorum içimden, "hem de çok haklıymışsın".

Ankara ve kar deyince aklıma hep buğulu camlar gelir. Akşamına illa ki ıhlamur kaynardı evde. İçine birazcık da karanfil atardı annem. Kaynadıkça rengi koyulur, evi şahane bir koku sarar, biraz da bal ekledin mi, fincan fincan içer insan, tadına doyamadan. Tunalı'ya bakan mutfak penceremizdeki buğuları işaret parmağımla silip, bembeyaz sokağa bakıp, o ıhlamur kokusunu içime çekerken müthiş bir mutluluk ve huzur sarardı içimi.

Annem babam eve nasıl dönecek derdi olmazdı hiç. En kötü, yürürler derdik. Karda yürümek zaten nefis bir şeydi. Eve ilk kim gelirse ıhlamuru koyar, kaloriferin

üstü ıslak çoraplar ve eldivenlerle bezenirdi.

Yemekten sonra, ışıkları söndürür, bütün perdeleri açardık. Berjerleri salondaki pencerenin önüne çeker, üçümüz karanlıkta oturup bembeyaz sokağı izlerdik, elimizde ıhlamur fincanlarıyla. Fonda illa ki güzel bir müzik çalardı. Bazen de elektrik kesilirdi, mecburen öyle olurdu, her halükârda tadını çıkarırdık.

Çocukluğumun Ankarası'nda kar, kutlanacak bir şeydi.

Çook yıllar sonra, iş hayatına yeni atıldığım yıllarda, bir gün İzmir'e kar yağdı. Oradaki fabrikada çalışan bir arkadaşım, kızının pencereden hayretle bakıp, "Anneee, koooş, gökten OMO yağıyooor" dediğini anlatınca aslında kara doymanın bile lüks olduğunu anlamıştım.

İki senedir şu lapa lapa kar bir türlü İstanbul'a yağmıyor ya, özledim.

O bembeyaz bulut gelsin, her yeri kaplasın, her türlü kötülükten, umutsuzluktan, bezginlikten arındırsın bu güzel şehri istiyorum.

Üç sene öncesi, kar yağan bir sabah, kapının önünden geçen insanların birbirlerine gülümseyerek günaydın dediğine şahit olmuşluğum var.

Doğa insanın gönlünü bu kadar yumuşatıyorsa bize bir kıyak yapsa fena mı olur?☺

BENİM ADIM TÜRK İNCİRİ

Kızımın okulundan yazı geldi, cuma günü "Yerli Malları Haftası" kutlanacakmış. Hâlâ kutlandığına çok seviniyorum. Ne yazık ki içi boş bir kutlama bence ama... Allah'ın güzelim muzunu bile ithal eder halde olduğumuz için, "Nelerin yerli olduğundan eminim acaba" diye kendicağzımı kıvranırken buldum, sonunda kurabiye yapmaya karar verip sıyrıldım işin içinden.:)

Sınıf anneleri aramızda hemencecik bir whatsapp toplantısı ile imece usulü paylaştık, sen meyve al, ben yemiş alayım, o meyve suyu, öteki plastik çatal bıçak getirsin filan diye anında organize olduk. Bizimki de pek hevesli, üstünde yerli malları olan taç şeklinde şapka yapacakmış okula giderken.

Ne biçim iz yapmışsa, kendi çocukluğumdaki Yerli Malları Hafta'larını çok net hatırlarım.

Hele ki bir tanesi. Zerrin öğretmenimiz, en şahanesinden bir müsamere düzenlemişti. Ben "incir" olmuştum. Pilili, minik çiçekli bir etek ve yeşil bir bluz vardı üstümde, annemle Kızılay'dan bir de yeşil çorap bulup sevindirik olmuştuk. Elimde kumaştan yapılmış bir incir resmi vardı. Okuduğum şiiri ise bunca sene sonra hâlâ hatırlarım:

Benim adım Türk inciri,
Elindeyse vur zinciri,
Gel attırma, gel tattırma,

Bin bir cihana duyur da.

Yanımda Mizyal vardı, üzüm olmuştu o, aynı kumaştan koca bir salkım üzüm resmi göğsünden eteğine kadar elbisesinin üstüne dikili taşıyordu, adaşım Bige de kuru üzüm olduğunu hatırlıyor. Hatta bütün fotoğraflarda Bige'nin eli ağzında, niye ki diye düşünürdüm hep, bu seneki sınıf toplantımızda anlattı, avcunun içindeki kuru üzümleri yemiş durmuş meğer gösteri boyunca.☺

Düşünüyorum da, bizim orada okuduğumuz o şiirler, yaşayışımızla çok uyumluydu. Biz harbiden "Yerli malı yurdun malı, herkes onu kullanmalı" şeklinde yaşıyorduk o vakitler.

Öyle pek fazla hazır giyim yoktu. Bir kısım Ulus'ta, bir kısım Kızılay'da, üç beş yer vardı çocuk giysisi satan.

Bizler ilkokuldayken hâlâ daha evde Singer dikiş makinelerinin ve Burda dergilerinin baş köşede olduğu zamanlardı. Annem onca işinin arasında hem dikiş diker, hem de Tarhan Kitabevi'nden bulduğu İngilizce örgü dergilerinden öğrenip harika kazaklar örerdi. Her evde bir "parça bohçası" olurdu o yüzden ve o bohça, illa ki ilerde bebeklerimize elbise dikmek için kullanılırdı. Yıllar, çok yıllar sonrası o "parça bohçası" bana sanki zaman tüneli gibi değerli gelmeye başladı. "Ah işte bu elbiseyi annem beni okulda birinci sınıfa götürürken giymişti, ah işte bu oturma odamızdaki somyanın örtüsüydü, aa, bu mutfak perdemizdi, ne severdim" diye diye kumaşları bir bir okşadığım.

Koca Ankara'da çocuk ayakkabısı satan bir tanecik dükkân vardı, "Yavuz". Küçücük bir yerdi, ama sanki hiç çirkin ayakkabı yoktu orada. Ne denesek, ne giysek beğenirdik. O zamanlar fabrikasyon üretim çok az

bulunduğu için, öyle herkes aynı ayakkabıyı bir örnek giymezdi. Aldığımız pabuç, bize özel olurdu. Hepsi gerçek deri, hepsi el üretimiydi. Kırmızı rugan çizmelerim vardı çapraz bağcıklı, hiç unutmam. Ayaklarım büyüdü de onları giyemeyeceğim diye nasıl üzülmüştüm.

Pijamalarımızı, sabahlıklarımızı annelerimiz dikerdi. Kızılay'da bir kumaşçı vardı, Goralı'nın oralarda. Adını hatırlayamadım şimdi bir anda. Annem bana kapitone kumaş alır, bebe yakalı, cepleri fisto biyeli, dünya tatlısı sabahlıklar dikerdi. Buz gibi Ankara sabahları, sabahlıksız olmazdı.

Saç tokalarımızı, yün iplikleri kat kat serip, sonra kendi etrafında bükülene kadar çevire çevire kendimiz yapardık. Rengârenk, çeşit çeşit. Annelerimizin iplerinden ne kaldıysa. Adına da "makarna" derdik.

Oyuncaklarımız mis gibi tahtadan, sapasağlam, yerli malıydı. Bugünkü gibi Çin malı, dandik, plastik, bir örnek değildi hiçbiri.

Yiyeceklerin tamamı mevsiminde, tamamı yerliydi. Her şey sadece mevsiminde bulunurdu. Yaz geldi mi, "Domates çıkıyooor" diye sevinirdik. Tadı vardı, kokusu vardı ya domateslerin. Salatalık kokusunu bilmiyor şimdiki çocuklar, kokmuyor artık çünkü. Her şey, saçma bir biçimde her mevsim var, ama tadı yok. Domates yaz kış var şimdi, ama tadı saman, ortaları odun gibi. "Portakal çıkmış yaşasın! Aa kış geliyor kestaneci gelmiş sokağın köşesine" gibi sevinç başlıklarımız vardı bizim.

"Dışarda yemek" istediğimiz zaman, öz be öz lokantalarımız vardı. Kendine has, lezzetli, doğal. Masaları beyaz örtülü, özenli. Şimdiki gibi bir örnek, plastik yiyeceklere mahkûm değildik.

Bakkala gittiğimizde milyon çeşit, katkı maddeli ucubik abur cubur yoktu. Bir iki çeşit şeker, Tipitip ciklet, şemsiye çikolata filan vardı en fazla. Bana sorarsanız, saman kâğıdına sarılı o bakkal peynirlerindeki tat bugün marketlerdeki vakumlu paketlerde asla yok.

Bir topun varsa senden kralı yoktu. Okula topu sen götürdüysen oyunu sen belirler, kuralları sen koyardın. O top, illa ki yerli malı bir filede taşınırdı.

Basittik ya. Teferruat yoktu. Basit, ama kaliteli. Özenli. Çoğu şey el emeği olduğu için aynı giysiyi giymedik bizler ama aynı sağlıklı, aynı güzel yerli mallarını tükettik.

O bereketli, o hibrit tohumlarla kirletilmemiş topraklarda yetişen güzelim sebze meyveleri yerdik. Tavuklar mis gibi tavuktu, etler başkaydı sanki. Kutu sütü icat edilmemişti, saatlerce kaynatılan sütler vardı mutfaklarımızda. Yoğurtlar marketten süt tozuyla üretilmiş yoğurt değil, omzuna koca değneği asmış, iki ucunda kapları taşıyan yoğurtçudan alınırdı. Tarhanaları babaannelerimiz bizzat kuruturdu salondaki yemek masasının üstünde, naneler boşalmış Vita kutularında yetiştirilirdi.

Bugün güya çarşıya çıktığımızda heeer şey elimizin altında.

Ama doğal mı? Gerçek mi? Sağlıklı mı acaba? Siyaha boyanmış zeytinler, ağartıcı ile zehirlenmiş pirinçler mi, yoksa antibiyotikle şişirilmiş tavuklar mı bizi bekliyor?

Organik dediğimiz şey aslında "yerli malı" farkında mısınız? Eski, geleneksel üretimle satışa sunulan mallar hepsi ve ne acıdır ki, içine katkı maddesi basılmış o market ürünlerden kat be kat pahalı.

Neden biliyor musunuz?

Arz- talep meselesi kardeşlerim.

Sağlıklı ve yerli olanı talep edin, onu üreten kişilere destek olun. Hem kendi sağlığınıza, hem de yerli mallarına sahip çıkın.

Türk incirine zinciri vuran vurdu ey çocukluğum, zaman onu kurtarma zamanı...

Yerli Malları Haftamız cümleten kutlu olsun!

ÇOCUKLUĞUMUN YAZLARI

İskeleler paslı ve bakımsız, deniz ise tertemizdi benim küçüklüğümde.

Düşünüyorum da, tatil diye gittiğimiz yerler nasıl sade, nasıl mütevazı mekânlardı. Açık büfe diye bir kavram henüz icat edilmemişken, yemek çeşitleri sınırlı, ama moda deyimle hepsi "organik" ve masalar illa ki bembeyaz mis gibi örtülü olurdu.

Büfede kaç çeşit tatlı çıkmış, umrumuzda bile olmazdı, yeter ki yemeğin üstüne buz gibi bir dondurma yalayabilelim. Tatil demek, yemek içmek demek değildi. Tatil, mis gibi turkuaz deniz, ellenmemiş kıyılar, tertemiz incecik kumlar ve bol bol dostluk, muhabbetti. Kahkaha demekti tatil. Gevşemek, dinlenmek demekti. Az ve öz kıyafetle, bir çift terlik, bir çift pabuçla gidilen, deniz yağı sürmeyi aklımıza bile getirmediğimiz, güneş gözlüğü takmadan gözlerimizi kısa kısa bakıştığımız, yüzümüze basan çillere sinir olduğumuz, ıstakoza dönersek yoğurt sürdüğümüz, iyot, patlıcan kızartması kokan, çınçın neşeli seslerin yükseldiği günlerdi.

Biz, beş aile peş peşe arabalarda çıkardık tatile. Minik bir kervan sürüsü gibi, güle oynaya. Arabalarda klima filan yoktu. Serinlemek isteyene camdan üfüren fırın ısısında hava vardı. Yol uzun demiyorduk, o yolun da tadını çıkartıyorduk. Annem her yola çıkışımızda yumurtalı sandviçler yapardı babam seviyor diye, o araba

kullanırken lokma lokma ağzına verirdi. Babam mest olurdu. Emniyet kemeri filan icat edilmemişti henüz. Arabanın arka koltuğuna boylu boyunca uzanırdım.

Genelde istikamet devlete ait misafirhaneler olurdu. O zamanlar öyle beş yıldızlı otel filan hak getire. Bir İzmir'de Efes oteli vardı, bir Kuşadası'nda Kısmet, bir de Turban'lar vardı meşhur. Annemle babam, karar almışlardı, önce bir hafta misafirhanede tatilimizi yaparız, sonra en lüks otelde bir gececik kalırız. Finali o konforla yapardık yani. Vay, değmeyin keyfimize. Efes otelinin meşhur havuz barı vardı, havuzun dibini, batan, çıkan, dalan insanları izlediğiniz bir cafe. İlk gördüğümde bana adeta bilim kurgu gibi gelmişti.:)

Yolun ilk birkaç saatinde etrafa meraklı meraklı bakar, sonra bulutlardan fal tutar, en nihayetinde de içim geçer uyurdum. Ta ki annem, "Kalk, kalk, deniz göründü" diyene kadar. Bir Ankaralı için çok önemlidir, o ilk denizin göründüğü an. Bir yokuşu çıkarsınız, ucundan masmavi gösteriverir kendini. Yılda sadece bir kez, bilemediniz iki kez görüyorsanız, denizi ilk gördüğünüz an çok önemlidir. Uyku sersemi, saç baş darmadağın, başımı annemle babamın koltuğunun arasından uzatıp, "Aaa" diye heyecanla baktığımı hatırlarım. İşte "o" an, tatilin başladığı andı. Denizi gördüğümüz an.

Anneler odalara yerleşirken, babalar bizi hemen kumsala götürürdü. İşte o paslı iskeleden, çekingence ilk denizle kucaklaşma gerçekleşirdi. Keşif zamanı. Deniz ne kadar derin, su ne kadar soğuk, yosun var mı, kaya var mı... Keşif tamamlanınca, hele bir de iskele müsaitse, en büyük zevkimiz atlamak olurdu. Çivileme atlama, arkasını dönüp atlama, bağdaş kurup atlama,

bacakları çapraz yapıp atlama ama illa da illa burun elle tıkanacak.☺ Yüz kere atlar, yüz kere çıkardık. Yorgunluktan bitap düşene kadar. Sonra, şanslıysak baldan tatlı bir portakal suyu veya çıtır bir tostla cila çekerdik keyfimize.

Sonra ver elini kum oyunları. Ben kendimi bildim bileli, ellerimi kuma bulamayı sevmem ama ıslak kumdan yaptığın kalenin üstüne kuru kum döktüğünde, bir hoş gölge, bir renk oyunu olur, işte ona bayılırdım.

Ne tablet vardı, ne akıllı telefon, ne de bilgisayar oyunları. Biz kendi kendimizi bütün gün, hem de keyifle oyalayacak bir sürü şey bulurduk. Kıytırık bir teypte, çaldığımız birkaç kaset vardı, aynı şarkıları dinleyip dinleyip dans ederdik. Şarkı sözleri ne de iyimser, ne de güzeldi: "Bütün dünya buna inansa, bir inansa, hayat bayram olsa, insanlar el ele tutuşsa, birlik olsa, uzansak sonsuzaaa..."

İskambil kâğıdı olurdu yanımızda mutlaka, öğlen yemeğinden sonra oturur "Eşek" oynardık, "Pis yedili" oynardık. Fal açardık bol bol. Rüzgâr yoksa iskambilden kuleler yapardık.

Şimdi düşünüyorum da, annemlerin neşeli sohbetleri, babamların şakalaşmaları, bize asıl huzur veren onlardı sanırım. İnsan anne-babası mutluyken mutlu oluveriyor zaten.

Beklentiler yoktu. Daha lüks, daha her şey dahil, daha çok sayıda havuzlu, daha rahat şezlonglu, daha çok yıldızlı otel ummuyordu kimse. "Birbirimizin tadını çıkartıyorduk."

Bir seferinde kertenkele dolu bungalowlarda kalmıştık. Yatmaya gitmeden babalar içeri girip kertenkele ko-

valıyor, sonra "Oda tamamdır" diye bizi çağırıyorlardı. "Kertenkele gözümün içine çok acıklı baktı" diye kıyamayan bir Sezgin amcam vardır benim. O kertenkeleli tatile hâlâ kahkahalarla güleriz.

En dandik yerde tatil yapıyorsak, odalar sıcaksa kumsalda uyuyor, yemekleri yemekhanede yiyor, geniş geniş masaları dolduruyor, kocaman bir aile gibi, hepimiz aynı anda konuşup, enteresan biçimde birbirimizi duyarak☺, yediğimizi, içtiğimizi paylaşıyorduk. Vara yoğa, mantıklı mantıksız, ha bire gülüyorduk.

İskeleler çürük, merdiveni paslı ve bakımsız, ama deniz mis gibiydi benim küçüklüğümde.

Beklentisiz tatilleri özledim.

Yıldızların otelin giriş kapısında değil de gökyüzünde parladığı tatilleri...

ANKARA'NIN KALBİ

Kızılay deyince aklıma ortaokul yıllarımdaki basık, uzun, iki renkli dolmuşlar gelir. Okuldan çıkıp itişe tepişe, Güvenpark'ın oradaki üç erkek heykelinin anatomisi üzerine saçma sapan şakalar yaparak kıkır kıkır yürür, cebimizdeki birkaç kuruşu verip iki büklüm eğilip binerdik. Naylon kaplı koltukları, bangır bangır çalan radyoları olurdu. O yıllarda arabesk müzik icat edilmemişti daha, tertemiz türküler yükselirdi radyodan. Türkü sevmediğimiz zamanlardı, yüzümüzü buruştururduk. Seneler geçmesi gerekti türkülerin değerini kavrayabilmemiz için.

Genelde elimizde bir kara, kavruk, ama çıtır çıtır Ankara simidi olurdu yoldan aldığımız. İlla ki paylaşarak yerdik. O simit var ya o simit, paylaştıkça daha bir tatlı olurdu sanki. Hiçbir zaman hepimizin elinde birer simit hatırlamıyorum. Beş kişiysek iki simit mesela. Kapışa kapışa yemenin, bir taraftan yerken, ağzından susamları saça saça gülmenin, susamlar saçıldı diye daha da gülmenin, katıla katıla gülmenin, pervasızlığın, ferahlığın, çocukluğumun o aydınlık günleri.

Daha geri gidiyorum sonra. Beş yaşlarında filanım. Annemle el ele tutuşmuşuz, şık şıkıdım giyinmişiz, piyasaya çıkmışız Kızılay'da. Annem saçlarımı özene bezene örmüş iki yandan, kendi elleriyle diktiği en güzel elbisemi giydirmiş. Ay başı ise, Set Kafeterya'ya gidi-

yoruz. Asansöre binmek büyük olay. Ankara'nın en yüksek binası o. Self servis bir restoran olarak da ilk. Bir seferinde asansörde kendi yaşlarımda kızın biriyle tepiştiğimi hatırlıyorum, durup dururken annesine sarılıp, bana kaşlarını çatıp, "Benim annem" diyor, ben de suratımı asıp, kendi annemin bacaklarına sarılıp "Benim annem" diye çemkiriyorum... Annelerimizden habersiz, alt boy seviyesinde, kıyasıya bir kişilik çatışması. Ne manasız, ne garip bir kesişmeydi, hâlâ gülerim o çocuğa duyduğum keskin öfkeye.:)

Başka bir sefer, yağ kıtlığı var. Annemle bu sefer Gima'ya gitmişiz. Kuyrukta bekleyip itiş kakış, birkaç paket Sana yağı almışız. Adamın biri kapıda, elimdeki kese kâğıdına uzanınca ben basıyorum çığlığı. "Hırsız vaaar!" Meğer adam yağların fişini kontrol edecekmiş.:) Göğsüme bastırdığım, vıcık vıcık olmuş Sana yağı paketleriyle eve ulaştığımızda kendimi hâlâ muzaffer bir kahraman gibi hissetme duygusu.:)

Lise yıllarım. Kıvılcım hocamızın cenazesi. Kurtuluş'tan Kızılay'a lacivert bir sel aktı diye yazmıştı bir gazete. Ağlaya ağlaya yürümüştük ardından.

O yolları göğsüme bastırdığım kitaplarla arşınladım. Elimde iş çantasıyla arşınladım. En can dostlarımla kol kola arşınladım.

Hayatımda ilk defa peşime bir adam takıldı, yine Kızılay'da. Korktum. Sonra bas bas bağırınca o sapıkların utanıp kaçtıklarını öğrendim, rahatladım, palazlandım.:)

İlk maaşımla ilk alışverişlerimi oradan yaptım. Vakko'nun önünde arkadaşlarımla buluştum. Yanındaki Selin mağazasından taksitle en sevdiğim kıyafetleri aldım.

Kızılay'a adını veren o güzelim, o özgün Kızılay bina-

sı yıkıldı diye kahroldum. Yerine yapılan yeni ve çirkin binadan hiçbir zaman haz etmedim.

O yollardan binbir ruh haliyle geçtim. Sevinçten eteklerim zil çalarak, kimi zaman endişelenerek, bazen bütün dünya üstüme yıkılmış gibi, bazen kalbim ağzımda atarak, ya da çın çın kahkahalar atarak.

Kızılay, benim hayatıma şahitlik etti.

Tüm Ankaralılar için öyledir.

Sonra evlendim, soyadım Kızılay oldu. Birkaç kere fatura alırken adımı söylediğimde Bige Güven diye ismimi yazıp, Kızılay'ı semt kısmına yazdı kasiyerler. Hatırladıkça hâlâ gülerim.:) Hayatımın şahidi Kızılay, şimdi de soyadım oldu diye hep içten içe keyif duydum.

Ankara Garı'na bomba attılar... Kahroldum. Genel Kurmay'ın orada patlama oldu... Kahroldum. Her ikisine de "Ama nasıl olur? Orası Ankara'nın kalbidir" dedim.

Kızılay'da patlayınca...

Anladım ki Ankara'nın kalbi diye bir yer yokmuş.

Ankara kendisi kocaman bir yürekmiş benim için, onu anladım.

O bomba sadece o tertemiz, günahsız insanları öldürmedi. Anılarımızın, masum çocukluğumuzun üstünde patladı o kahrolası bomba.

Kimsenin bizim en kıymetli anılarımızı kirletmeye hakkı yok.

Bu hakkı size vermeyeceğiz.

Biz inadına o anıları taze tutacağız.

Siz kötüler, iyileri öldürmekle bitiremezsiniz.

İyilik tohumları gibi, toprağa bir bir ekiliyor o masum canlar.

Siz öldürdükçe kirleneceksiniz, kararacaksınız.

Bizler öldükçe çoğalacağız, ışık ışık parlayacağız.

Kötülüğün de bir öğretmen olacağı hiç aklıma gelmezdi.

Siz var ya, bize sevmeyi öğretiyorsunuz. Birbirine öteki diye bakmamayı. Kucaklaşmayı. Kıyamamayı. Halden anlamayı. Sevmeyi. Ne zamandır kapitalizmin hain çarklarının bize unutturduğu o pırıl pırıl kadim değerlerimiz canlanıyor sayenizde yeniden.

Canım Türkiye'm, iyilik ile kötülüğün savaşıdır bu.

Eğer iyilerden iseniz, en önemli kaleniz "umut".

Onu çok iyi koruyun.

Umutsuzluk sürekli bir can çekişme halidir derler.

Hani soğukta donmamak için uyumamanız gerekir ya.

Bu dönemde de hayatta kalmak için umudunuzu canlı tutun çünkü hedefte o var. Umudumuzu tükettikleri an, biz toptan bir seferde ölürüz.

Sakın ölmeyin.

Sağ kalın.

Kocaman, yumuşacık, mis kokulu bir yastık gibi sarılın umuda.

Kim ne derse desin, ne olursa olsun, sakın bırakmayın.

Sakın bırakmayın.

PEMBE GÖZLÜK

Küçük şeyler hep hayatımızı yönlendiren.
Taaa çocukluğumuzdan başlıyor.

Belki bir kırmızı pabuç, sahip olmak isteyip te olmadığımız,

belki yemyeşil bir nane şekeri, o an dilimizde eritemediğimiz için bizi mutsuz eden,

belki yağmurlu bir gün, sokağa çıkıp oynamamızı engelleyen,

belki babamızın izlememize izin vermediği acıklı bir Türk filmi gecenin dokuzunda,

belki banyo yapmak istemeyişimiz o anda,

belki dondurma diye tutturup, boğamız ağrıyor diye bir topçuk pespembe çilekli dondurmadan mahrum kalışımız,

belki sınıfta öğretmenin sorduğu bir soruya yanıt veremeyişimiz,

belki beğendiğimiz kocaman kadife gözlü, dişlek "oğlanın" söylediği bir kötü laf,

belki o akşam yemekte ille de "bamya" yemek zorunda oluşumuz,

belki düşüp dizlerimizi bereledikten sonra sürülecek tentirdiyotun acısı ödümüzü kopartan,

hani ilk sokak kavgamız saç saça baş başa komşu kızıyla; hem de neden, dalya taşlarını kim devirdi diye...

Küçük mutluluklar sonra, yine küçücük yaşımızda başlayan...

Sabahları annemizin öpücüğüyle, babamızın tıraş

olurken burnumuza sürdüğü tıraş köpüğüyle "bak orada sakal çıkacak" diye dalga geçtiği neşeli sabahlara uyanmak,

çilek reçeli sürülmüş bir dilim kızarmış ekmeği nazlana nazlana, şımara şımara yedirilmek,

dedemizin masalları,

anneannemizin maydanozlu köfteleri,

arkadaşlarımızla oynadığımız, o bitmesin diye dua ettiğimiz sonsuz zevkli evcilik oyunları, hani kim anne, kim çocuk olacak diye kavga ile başlayan, kâğıtları minik minik kırpıp plastik oyuncak kaplara doldurduğumuz sözde pilavlar,

gizlice annemizin tuvalet masasına oturup, o içinde kolye ve küpelerin durduğu büyülü, yaldızlı, yuvarlak teneke kutuyu açıp ta içindekileri takıp takıştırmak, taktıkça kendini prenses gibi hissetmek,

babamızın haydi seni dönerciye götüreyim demesi,

annemizin dalgın dalgın saçlarımızı okşaması,

hasta yatarken önümüze gelen bir kâse sıcacık, kakaolu muhallebi ve şefkatli bir el alnımızı tutan. Okuduğumuz ilk güzel kitap, o bambaşka dünyalara ilk ayak basma hissi,

Sevdiğin bir şarkıyı yüzlerce kere bıkmadan, usanmadan kendinden geçerek dinleyebilmek.

Büyüdükçe yeni yeni zevkler. Alışveriş... Sinema.

Bir cafe'de arkadaşlarla "anne-baba olmadan" oturabilmenin gururu.

Kahkahalarla, karnın ağrıyıncaya, gözlerin yaşarıncaya, yanakların acıyıncaya kadar gülmek...

Ve sapasağlam, sevgi dolu bir omuzda hüngür hıçkırık doyasıya ağlamak...

Güzel bir karneyi anne babana götürürken duyduğun sevinç.

Ve okuldan bir hocanın onları seni şikâyet etmek için çağırdığını bilirken, kapının dışında tırnaklarını yiyerek beklemek...

Hayatının en önemli ilk sınavına girmek. Dünyadaki en önemli, en hayati konu bu zannederek.

Bir gazete sayfasında, istediğin üniversitenin karşısında kendi adını yazılı görmek, çıkıp yazlık evin balkonuna, kazandığın yeri avaz avaz bağırmak...

Derken... Âşık olduğun adamla el ele yolda yürüyebilmek. Hani bütün dünya ayaklarının altına serili hissedersin ya, işte öylesine.

Dedem derdi ki: "Mutluluk sürekli bir şey değildir. Kısa kısa anlardan oluşur. Ne kadar çok an biriktirirsen o kadar mutlu bir hayatın olur."

İnsan her yaş döneminde farklı küçük şeylere üzülüp, farklı küçük şeylerle mutlu oluyor. Çok da farkında değiliz ama, hayat da tam bunlardan oluşuyor aslında.

Küçükken nefret ettiğin bamya yemeği, bekâr evinde yalnız yaşarken sana ziyafet gibi görünebiliyor mesela. Gecenin bir saati yorgun argın eve dönünce, bamya olsa da yesem diyorsun.

Küçükken geç yatabilmek için çevirdiğin binbir dolap aklına gelince gülüyorsun, çünkü kimi zaman erken yatabilmek bir lüks görünüyor gözüne.

Yaş aldıkça sevindiğin küçük şeyler bir önceki yaşının umurunda bile olmayan konular oluyor genellikle.

Telefonun diğer ucunda babanın sesini duyabilmek gibi mesela.

Eskiden seni boğan, bunaltan bayram gezmeleri an-

lam kazanıyor, öpülecek el sayısı azaldıkça, "kalan" ellerin senin için ne kadar değerli olduğunu anlıyorsun.

O zaman "an"ları biriktirmek daha da, daha da önemli oluyor. Bir çocuk kahkahasından sıcacık bir kucaklaşmaya kadar, yağmur kokusundan, çok susadığında kana kana bir koca bardak su içmeye kadar...

Hafif esintili bir havada, saçların uçuşurken, iğde kokularını içine çekerek yürümenin verdiği özgürlük ve minnet hissini tadıyorsun mesela.

Ve, mutsuz anları biriktirmenin, eskilerin deyimiyle ne kadar "beyhude" olduğunu kabul ediyorsun.

Bir gün aniden.

Öyle birdenbire.

Etrafına bakıp, şikâyet etmek yerine şükredeceğin şeylere odaklanmayı öğreniyorsun. Yetişmeyen bir işten, sıkışan trafikten, ağrıyan baştan, dökülen çaydan bahsetmenin ne saçma, ne boş olduğunu hayat sana öğretiveriyor.

Sen büyüdükçe dertlerin büyümüyor aslında, mutlulukların daha gözüne görünür hale geliyor.

Bu yaşımda anlıyorum ki, hayat senin gözüne bir gözlük takıyor illa ki.

İşte sen, o gözlüğün camlarını ne renge boyarsan etrafı o renk görüyorsun.

YALOVA'M

Anneannemler Yalova'dan yazlık aldıklarında ben ilkokul son sınıftaydım. Aydın 6 sitesi B blok.

Ankara'ya hiç de uzak değildi. Bilemedin 5 saat. O zamanlar direkt oraya giden otobüs yoktu, önce Bursa'ya, Bursa garından ayrı bir otobüsle Yalova'ya gider, sitenin önünde sabaha karşı inerdik.

Genelde annemle ikimiz önden giderdik, babam birkaç gün sonra arabayla gelir, bize katılırdı. Sabahın beşinde otobüsten inersiniz, sıcak, nemli, deniz kokulu hava yüzünüze çarpar. Annemle el ele tutuşur, güle oynaya, valizleri çeke çeke siteye girerdik.

Ev ahalisi mışıl mışıl uyurken, anneannem bizi illa pencerede bekliyor olurdu. Beline kadar sarkmış, yüzü sevinçten pırıl pırıl, el sallayıp öpücükler gönderen halini her hatırladığımda burnumun direği incecikten sızlar.

Zor çıkardık o iki kat merdiveni. Kapının önünde kimseyi uyandırmamaya çalışarak fısıl fısıl sarmaş dolaş olur, ayaklarımızın ucuna basarak içeri girerdik.

Hava o sırada yavaş yavaş ağrıyor olurdu, üçümüz turuncu tentenin dünya güzeli bir renge boyadığı geniş, kocaman balkona çıkar, heyecanla sohbete başlardık:

"Aaa bahçeye yeni lambalar koymuşlar anneanne!"

"Evet canım, biz dedenle böcek diyoruz onlara. Gece öyle güzel görünüyor ki bayılacaksın. Mustafa Efendi çok güzel bakıyor bahçeye, bak çimler nasıl sağlıklı oldu, yemyeşiller."

Sonra duramazdı, "Hadi ben size çay koyayım" diye

tuttururdu. "Yok" derdik, "Bekleyelim, herkes kalkınca hep beraber kahvaltı ederiz".

Sonra ilk dayım uyanırdı eğer oradaysa. Sonra Semra ablam, sonra iki küçük kuzenim. İçerden çıplak ayaklarla, bronzlaşmış bir tenle ve uykulu gözler, sıcacık bedenlerle gelen tüm sevdiklerimizle kucaklaşır, öpüşür, birbirimize bakar, gülüşür, bir daha öpüşürdük.

Kahvaltı hazırlığı başlardı. Annem, anneannem, Semoş mutfağa girerken, dedemi uyandırma zamanı gelirdi. Yataktan yüzünde güller açarak, "Aman da aman, kimler gelmiş" diye ellerini çırpa çırpa kalkışı hiç gözümün önünden gitmez. Kemiklerimi kıracak gibi sarılırdı dedem. "Hoş geldin sultanım" derdi kulağıma.

Balkona sofra kurulurdu. Her öğün, hep aynı saatte hepimiz illa ki o masanın etrafında olurduk. Anneanneciğim, her öğüne taptaze, şahane yemekler pişirir, onun üstüne de kasayla aldığı baldan tatlı Bursa şeftalilerini, kocaman bir kayık tabağına soyar, dilimler getirirdi. Salataların suyuna kim ekmeğini banacak diye tatlı tatlı tepişirdik.

Yemek bitti mi, herkes birbirinin elinden iş almaya çalışırdı. Bunu abarttığımızı, kuzenim Seda, üç yaşlarındayken, bir yemek sonunda, "Hadi şimdi de Allah aşkınıza oynayalım" dediğinde anlamıştık.:) Birbirimizin elinden tabakları çekiştirirken, "Allah aşkına" deyip duruyormuşuz meğer.:)

O sıcacık yaz gününde, içeri dışarı gire çıka o sofrayı kurmanın, sonra da maaile oturup bir güzel yemenin, bir ağızdan konuşup gülmenin tadı nerede vardır?

Yalova'nın denizi bence hiçbir zaman ahım şahım olmadı. Kumsaldaki muhabbetti güzel olan. Ben hemen

Yüksel Sitesi'ne, arkadaşlarımın yanına koştururdum. "Sosyete" dediğimiz taşlıkta kâh sohbet eder, kâh iskambil oynar, bol bol şakalaşır, denizanaları izin verirse de biraz olsun denize girer çıkardık.

Deniz dönüşü anneannem kapıya yeşil bir plastik leğenin içine su koyardı ayaklarımızı yıkayalım diye. O minicik evde, sıra bekleyerek duşa girer çıkardık. Öğleden sonraları, turuncu tentenin o huzur verici renginin duvarlara vurduğu salonda hepimiz ayrı bir yere serilir, tatlı tatlı şekerleme yapardık.

Saat altı gibi piyasa saati başlardı. Misler gibi giyinir, süslenir, siteler arası dolaşmaya çıkardık. Dedem tembih ederdi, "Ön taraftan gidin de, sizi görelim evladım". Biz ördek ailesi gibi dizi dizi önlerinden geçerken anneannemle dedem mutluluktan mest olmuş halde bizi izlerlerdi.

Her site öyle miydi bilmiyorum, Aydın 6, yaş ortalaması yüksek bir yerdi. Bir şey gereksin, bahçeye yürü, yukarı doğru "anneanneeee, dedeeee" diye bağır, her balkondan bir anneanne, dede çıkardı bir anda. Sanki orası Anneanne, Dede Sitesi'ydi.:) Bana öyle gelirdi.

Lise yıllarımda benim için Yalova'da hayat, iyice Yüksel Sitesi'ne kaymıştı. Oradaydı tüm arkadaşlarım.

Ayıptır söylemesi, bir "moklu" deremiz vardı bizim.:) Onun üstünde de köprüler. Oralarda buluşurduk hep. Çekirdekler orada çitlenir, Roma dondurmacısından o nefis çıtırık kâğıt helva arası karamelli dondurmalar oradan alınır, langırt maçları, basket turnuvaları orada yapılır, gece kumsal ateşleri orada yakılırdı. Heyecan ve aksiyon oradaydı anlayacağınız.

Ama akşamüstü oldu mu, ille de ille eve döner, de-

demle el ele güneşin batışını izlemek ve dilek tutmak isterdim. O saatte beni başka hiç ama hiçbir şey bunun kadar cezbedemezdi.

Canına yandığımın güneşi de bir güzel batardı ki denizin içine, anlatamam size. Turuncudan gir, mordan çık, muhteşem renklere boyanırken gökyüzü, biz dileğimizi diler, gözümüzü diker, altından bir topun denize dalması gibi, büyülenmiş gibi, kayboluşunu izlerdik. O balkonda dedemle el ele dilediğim dilekler hep gerçek olurdu.

Bugün artık Yüksel Sitesi yok. Onunla birlikte birçok sevgili varlığımızı da sonsuzluğa uğurladık. Aydın 6 ayakta kaldı. Deprem gecesi dayımlar cümbür cemaat oradalardı. Onların sağ salim olduklarına dair haberi alana dek ömrümden ömür gitti. Hâlâ aklıma geldiği her an Allah'a şükrederim onları bize bağışladığı için.

O sevgili ev yıkılmadı, ama harap oldu. Dayım, oradan ayrılmadan önce, o evdeki en değerli iki şeyi yanına aldı, kapıyı çekip çıktı. Anneannemle dedemin duvarda asılı fotoğraflarını.

Konuştuğumuzda hep diyoruz ki, iyi ki o depremi görmediler, yaşamadılar.

Bizler de, hiçbirimiz, içimiz kaldırıp o evin içine giremedik yeniden.

Depremin sadece yıkıcı yüzü yoktu bence. İnsanların nasıl kenetlendiğini, nasıl birbirine yardım etmek için çırpındığını, ayağımızın altındaki yer sarsılırken insanlığın nasıl güneş gibi parladığını hatırlayalım diyorum ben.

Yüksel'deki canlarımdan dinlediğim öyle hikâyeler var ki inanamazsınız.

Anneannemin çocukluk arkadaşı, 80 yaşındaki Şaziye teyzemi, kaldığı enkazın üçüncü katından bir gen-

cecik köylü kurtarmıştı mesela. Oraya nasıl geldi, nasıl tırmandı, onu tatlı tatlı diller dökerek nasıl aşağıya indirdi, nasıl kucakladı, taşıdı... Uzunca bir zaman konuşmuştuk. Sanki bir melek, genç delikanlı kılığına girip gelmiş gibi.

Aslında bu ülke, "hiç tanımadığı" biri için, "enkaza girip", "kendi canını hiçe sayarak can kurtaran" insanların ülkesi.

Hani sevgili Kayahan şarkısında der ya, "Günler, güneşi özlüyor sersefil". İşte bu sersefil günlerimizde en çok bunu hatırlamaya ihtiyacımız var diyorum ben.

Ne dersiniz?

ANKARA DİYE İNSANLAR VARDIR

Hani cümleler vardır, olmadık bir yerde bam telinizden yakalar, yüreğinize dokunuverir aniden. Bir arkadaşım bana mesaj attı geçenlerde, "Aklıma sen geldin" diye, ekinde de bir yazı:

"Ankara diye bir şehir yoktur. Ankara diye insanlar vardır."

Var ya. Can evimden vuruldum resmen. Nasıl da yerinde bir ifade!

Doğru.

Ankara diye insanlar vardır.

Ve o insanlar güven demek, kardeşlik demek, sahicilik demek, vicdan demek, merhamet demek, birlik beraberlik, kenetlenmek demektir. Huzur demektir. Neşe, coşku, ferahlık, aidiyet demektir ya da benim aklıma ilk bunlar geliyor çünkü benim Ankara'larım öyle.

Nedense sonbahar geldi mi daha çok özlüyorum memleketimi. Ekim yumuşak geçer, gündüzleri ılık, geceler serin. Ankara'm, kasım geldi mi kasımpatı kokar. Kokusu yoktur ki dersiniz şimdi. Bir çeşit vardır kokusu, kasımlarda Atatürk kokar Ankara. Anıtkabir'in yolları, yolundaki aslanları, o yolda yürüyen Ankara'ları gelir gözümün önüne.

Kış dedin mi közlenmiş kestane kokar, o simsiyah is kokusuyla karışık. Yahu insan is kokusunu sever mi dersiniz. Memleketim gibi kokunca sever işte. Anka-

ra'lar ellerinde birer kese kâğıdı, içinde kabuğu kömür olmuş kestanelerle, bir taraftan parmakları yana yana ayıklayıp yerken, sokaklarda söyleşe gülüşe yürürler. Ayıkladığınızı yanındakine verirsiniz, o da kendi ayıkladığını size ikram eder. Birbirinizi doyurursunuz yani.

Ayazı fenadır. Burnum donup kopacak, yerlere düşecek, yüzümden ayrılıverecek dersiniz. Elleriniz uyuşur soğuktan. Kulaklarınızı hissetmezsiniz, o kadar yani ama girer bol tarçınlı bir salep çekersiniz kendinize. Canına yandığımın salebi de ılınmak bilmez bir türlü. Varsın diliniz bir güzel yansın. Bir dost muhabbeti ile salep birleşti mi, tadına doyum olmaz.

Kar yağdı mı, harbiden yağar. Öyle İstanbul'daki gibi yere düşen kar eriyivermez. Sözünün eri yiğit gibi düştüğü yere yapışır kalır. Bilek boyu oluverir kaşla göz arasında. O tertemiz kar, ilk bastığınızda bir gıcırdar, bir gıcırdar, öyle güzel sestir ki o. İşte bu yüzden karla ilgili çok anısı vardır Ankara'ların. O konuyu açmayagörün, askerlik hatıraları gibi anlatır dururlar, susturamazsınız.:)

İstanbul gibi gezip tozacak yeri fazla yoktur. Ankara'da hayat dostluktan ibarettir o yüzden. Bir program yapacaksanız, özünde "insan" vardır. Yani, Ayşe ile buluşacaksanız, amaç Ayşe'yi görmektir, gideceğiniz yer sadece teferruat.

İstanbul'a ilk taşındığımda hayret etmiştim. Önce mekân seçiliyor, misal, Boğaz'da kahvaltı, sonra kimlerle gidileceği belirleniyor. Yani asıl amaç Boğaz'da kahvaltı. Ayşe gelmezse Fatma aranır, yeter ki Boğaz'a gidilsin. Masaya otururken genelde denize bakacak şekilde oturulur, mümkünse yan yana da dizilebilir, yeter ki deniz görünsün.

Bir gün baktım ki sırtını denize dönüp oturan bir tek biz Ankara'larız. Denizi sevmediğimizden değil ha, dostluğu ilk sıraya koyduğumuzdan. Keza sabah kahvaltısı diye buluşup gazete okumak da beni ayrı şok eden bir şeydi. Ankara'da da gazete var kardeşim, ama biz evde okuruz onu. Madem denize bakarak gazete okuyacaktın, beni niye çağırıyorsun?

Diyeceğim o ki, yalnız değildir Ankara insanı. Etrafı illa ki dostlarla çevrilidir. Akşam gittin, bir kargacık burgacık meyhanede iki tek rakı mı içtin, herkes birbirini eve bırakır, kendi giden varsa mutlaka sağ salim vardın mı diye aranır. Seyahate mi çıktın, giderken arar, veda edersin, gelince arar, ben geldim dersin. İster iki gün git, ister iki ay. Birileri vardır mutlaka senin yolunu gözleyen.

Hastasın diye programlar iptal edilmez. Program senin evinde yapılır. Toplaşılır gelinir, hasta yatağının başında muhabbet edilir. Sen uyuyakaldıysan, fısıldaşarak çıkarlar odandan. Uyanınca onları yine evinde, yanı başında bulursun, sen uyurken güldükleri şeyleri anlatırlar, sen de güler, derdini, tasanı unutursun.

Önceden planlanmaz her buluşma. Bir akşamüstü, fırından yeni çıkmış esmer, kavruk, çıtırık Ankara simidini alırsın, telefon edersin, "Evdeysen sana geliyorum" demen yeterlidir. Eski kaşar, demli çay eşliğinde seni bekliyor olur Ankara'ların. Herkes birbirini arar, müsait olan kim varsa doluşur eve. Öyle ikram derdi yaşanmaz. Beraber yumurta kırsan, bir menemen, bir bulgur pilavı attırsan, en şahane ziyafet niyetine moh moh yenir.

Sevincinde sırtını sıvazlayanın, üzüntünde gözyaşını silenin dolar etrafına. Dedim ya, Ankara yalnızlar şehri değildir.

Ben Ankara'dan taşınalı tam 18 sene olmuş. Laf aramızda, son gidişlerimde hep üzüldüm çünkü şehir olarak, şekil olarak Ankara benim bıraktığım Ankara değil. Çocukluğumun, ilk gençliğimin geçtiği yerler, Kızılay, Tunalı, Mithatpaşa, Bahçelievler, Çankaya öksüz kalmışlar sanki. Herkes şehir dışında yaşıyor. Şehre eğer Ulus tarafından girmezsem, kendimi Ankara'ya girmiş gibi hissetmiyorum. Tunalı'da Flamingo kapanmış, salebimi nerede içeceğim diyorum. Merkez Lokantası kapanmış, Anneler Günü'nü nerede kutlayacağız, o mavi kutularda mis gibi süt kokan dondurmaları nereden alacağız diyorum, Vakko kapandığından beri Kızılay ucubik bir yere dönüştü benim için. Ne bileyim, Ankara sanki o 80'li-90'lı yıllardaki haliyle beynimde bir dosya gibi "save edilmiş", ama yerinde yeller esiyor.

Sonra bakıyorum şöyle etrafıma. Şükürler olsun, "Ankara'larım" yanımda diyorum. Benim için Ankara artık onlar diyorum.

Derler ki, her Ankaralı İstanbul'a geldiğinde, kendi küçük Ankara'sını kurarmış. Ben nerede olursam olayım, ister Türkiye'mde, ister dünyanın öbür ucunda, o ahretlik Ankara'larım var olduğu sürece benim sırtım bu dünyada asla yere gelmez diyorum.

Ankara diye bir artık şehir yok gerçekten.

Ankara diye insanlar var.

Doğru.

Ben nerede olursam olayım, Ankara'yım.

(Bu arada, yazıma ilham olan sevgili kardeşim, her kimsen ellerine, kalemine sağlık. Keşke ismini bilseydim ve buradan duyurabilseydim.)

Bölüm: 4

Kalem de Sensin, Silgi de...

70 YIL SÜREN ARAŞTIRMA

Bir araştırma düşünün ki 75 yıl sürmüş olsun. Tam 75 yıl boyunca 750 kişiyi takip etmişler. Birbiriyle çok zıt iki grup üstelik. Bir yarısı Harvard Üniversitesi mezunu, diğer yarısı Boston'un en gariban mahallerinde yaşayan gençler.

18 yaşında tutmaya başlamışlar kayıtları. Gençlere sormuşlar, "Hayatta seni en mutlu kılacak şey nedir" diye. Çoğunluk ne cevap vermiş tahmin edin... İki zıt toplumsal kesim, tutmuş aynı yanıtı vermişler: Zenginlik ve şöhret!

Şimdi buraya kadar normal, ee ne olmuş ki diyebilirsiniz.

Ama iş o 750 genci 70-80 yaşlarına kadar takip etmek olunca enteresan sonuçlar çıkıyor. Hem de öyle böyle detay değil, sağlık raporlarından banka hesaplarına, aile bireyleri ile görüşmelerden her yaşta ayrı fotoğraflarına kadar.

Araştırmayı sunan, Amerikalı bir Psikiyatr, Robert Waldinger. Fotoğrafları gösteriyor, 18 yaşındaki hali, 80 yaşındaki hali. Öyle enteresan ki görmeniz lazım.

O 750 kişiden kaçı ünlü ve zengin olmuştan öte, hedefte şu soru var, "Kaçı mutlu ve sağlıklı yaşlılar olabilmiş"?

Hani zengin ve ünlü olunca mutlu olacaklardı ya...:)

Olabilmişler mi?

Sizce?

Keşke yazı değil de sohbet olabilseydi bu, cidden aklınızdan ne geçtiğini duymak isterdim...

Neyse, fazla merakta bırakmayayım sizi.

Zengin ve ünlü olmanın mutlu ve sağlıklı olmakla direkt bir ilgisini "kuramamışlar" efendim.

Anahtar kelime ne biliyor musunuz?

"Sosyal ilişkiler!"

Onca 750 kişinin içinde mutlu ve sağlıklı olan kişiler, etrafında dostları, akrabaları, komşularıyla çevrili olanlar. İster Harvard mezunu olsun ister yoksul bir ailenin çocuğu. Fark etmiyor.

Bu arada kaç arkadaşınız olduğu da önemli değil. İlişkilerin "kalitesi" önemli. Güven duygusu, kabullenilme, takdir edilme, aidiyet vesaire.

Yani anlayacağınız, 60-70 yaşlarına geldiğinizde kolesterolünüzün veya tansiyonunuzun kaç bastığı bile bir şekilde ilişkilerinizin güzelliğine bağlı. İyi ilişkiler sadece vücudumuzu değil, beynimizi de koruyor.

İyi bir ilişkinin de baş tacı "güven" diye vurguluyor adam.

Tam da geçenlerde kızımla bu konuda sohbet etmişken.

"'Dostluk', dedim, tabakta kalan son patates kızartmasını birbirine ikram etmektir. O üzülünce ona kıyamamak, biri onu hırpalarsa ona siper olup korumak, o başarılı olduysa kendin olmuş gibi sevinmektir. Dost demek güven demektir güzel kızım. Sen önce güvenilir bir insan olacaksın ki etrafına da güvenilir insanlar toplansın. Sen yalancı, sen kıskanç, sen kaba biri olursan etrafında da öyle arkadaşlar olur. Gül bahçesi mi, diken tarlası mı, sen seçeceksin."

Diyeceğim o ki, günümüz dünyasında tüm mutlulukların maddiyata endeksli olması bir tesadüf değil. Bir

kurgu. Bir yönlendirme.

Yok mu sayacağız maddiyatı?

Elbette ki hayır.

Ama birinci sıradan indireceğiz.

Çok zengin ve ünlü bile olsa bir insan, sana telefonu teklifsizce açıp, "Vayy be, helal olsun kardeşim sana! Gurur duyuyorum seninle" diyecek bir gerçek dostun yoksa neye yarar?

İçin katılıp ağladığında, ya da yüreğine kara kara isli bulutlar yürüdüğünde yargılanmayacağından emin olarak dertleşmeyeceksen bir can yoldaşıyla, zehrini nereye akıtabilirsin?

Birlikte eskilerden bahsedip, aynı saçma sapan anıya milyonuncu kere gözlerinden yaşlar gelerek gülecek bir dostun yoksa, hayat ne kadar tatlı olabilir?

Tabakta kalan son patates kızartmasını yayıla yayıla ağzına atıyor olabilirsin. Atlar, katlar, yatlar sahibi olabilirsin. Herkes önünde iki büklüm eğilip ceketini iliklivor olabilir, ama hayat, sen evinin kapısından içeri girip o kapıyı kapattığın an başlar.

O kapının ardında, yani senin iç dünyanda kaç sevgili varlık var? Kaçına güvenebilirsin? Sen kaçı için güvenilir kişisin? Kaçı doğum gününde dünyanın neresinde olursa olsun sesini duymak ister? Kaçının gözlerinde yaş görürse kolları sana uzanır? Kaçı senin hangi yemeği sevdiğini veya ne bileyim kimyondan nefret ettiğini bilip, ona göre sana yemek pişirir? Kaçı sen nasıl görünürsen görün, seni hoş, seni güzel bulur? Kaçı sen balkonda üşüdüğünde içerden bir pırtıl hırka alıp omuzlarına konduruverir? Kaçını gecenin kör bir saati teklifsiz arayabilirsin, o seni arayabilir?

Yurdu yuvası olmayan, konacak yer bulamayan kuşlara döner yalnız insanlar...

Neticede Yaşar Kemal de dememiş mi, "İnsan evrende gövdesi kadar değil, yüreği kadar yer kaplar" diye.

Yani evrende yakışıklı bir iz bırakmanın yolu zenginlik ve şöhretten değil de, "insanlıktan" geçiyormuş.

Anlamak için 80 yaşımıza gelmeyi beklemeyelim bence...

KÜP İLE KÜRE

"İnsan gençliğinde bir küpmüş. Düştü mü düştüğü yerde kalırmış ilk zamanlar ama her düşüşte bir köşesi kırıla kırıla, sonunda bir küreye dönüşür, yuvarlanııır gidermiş. Anlayacağın, ilk düşüşlerin acıtır ama her düşüşün sana bir dahasında daha usturuplu düşmeyi öğretir kızım..."

Babam ne zaman bir şeye çok üzülsem, kızsam bu örneği verirdi.

Yani evet, tam da böyle aslında. Gençken başımıza ne geldiyse, olay mahallinde kalır, niye oldu, neden beni buldu, ben ne yaptım bunu hak etmek için diye sızlanır dururuz ya. Yuvarlanır gidemeyiz bir türlü oradan. Ha bire o anı düşünür, kurar dururuz. Hani küp şeklindeyiz ya, düştüğümüz yerden kalkamayız bir türlü. İlk kırılan köşeler çok acıtır, öyle böyle değil!

Ve hayat bu, illa ki düşürür.

Üniversiteye giriş sınavında bir problem olur, löönk düşersin aman hayatının en önemli sorunu odur. Ölüm kalım meselesi adeta. Halbuki ne olur bir sene sonra girsen di mi? Öyle gelmez işte.

Âşık olursun misal. Kavga ettiniz, küstünüz. Allah. Kıyamet! Nasıl da mutsuzsun. Ya bir daha hiç... Yaşayamam ki onsuz. E yaşarsın be güzelim. Hem de nasıl yaşarsın. Aslında bu oduna üzüldüğüne üzüleceksin 2 sene sonra da, şimdi söylesem anlayamazsın. Ha canım, ağla, açılırsın.

Amaaan bu hoca sana taktı di mi? O adam öyledir

zaten. Kaç kişinin hayatını karartmış. Ya benim de... Yani, üniversiteye girmeyi başardıysan, bir de bitirmeye kararlıysan o hocayla bu olmuş, bununla şu olmuş, boş ver diyemiyor kimse sana o yaşta. Hem de sana bir sır vereyim mi? 20 sene sonra, adamı fena halde haklı bulacaksın üstelik. Gıcık olan sendin aslında... Da hadi yine iyisin, bir köşen daha törpülendi, bu iyi bir şey de haberin yok.☺

Vay efendim yaz tatiline arkadaşlarınla bilmem nereye gitmene ailen izin vermedi. Oo haklısın aslında çok fena bir durum. Sen anne-baba olduğunda onlara hak vereceksin ama hadi kızma, köpürme hakkını kullan sonuna kadar.

En fena düşüşlerden biri: "Beni kimse anlamıyor!" Ah be canım. Sen kendini anlıyor musun acaba? Ruhundaki fırtınaları sen çözdün de başkaları çözemiyor diye mi kızıyorsun? Hadi ben tutmayayım seni.

Annen ya da baban hastalandı. Tam köşenin üstüne düştün bu defa. Bu defa var ya. Ne desen haklısın. İşte bununla başa çıkmanın yolunu bulmak ileri yaşlarda da zor. Tek tavsiyem, kendine acıma. Zor bir sınavdır, ejderhalarla kaplı bir dapdar yol gibi. Git üstlerine, yürü geç. Başka çaren yok.

Ooo iş hayatına hoş geldin. Burada çok sık düşeceğin garanti. İş hayatı tek başına, genel hayatın minik bir demosu gibidir aslında. İyisiyle, kötüsüyle, başarısıyla, hayal kırıklığıyla, mücadelesiyle, zaferiyle. Sana vaat ediyorum, çok bol düşüş var burada ama birkaç sene sonra kondisyon kazanırsın inan. Her düşüş sana bir takla gibi gelir, kalkar bir daha koşarsın. Zaten artık eski küp de değilsin yani. Köşeleri kırık, bir garip şekle

dönüştün. Bu iyi bi şeydir. Keskin hatların yumuşadı yani. Yumuşamıyorsa zaten oyun dışı kalırsın ona göre.

Evlilik, çocuklar, ele güne karışma durumları. İşte yükseliş. Önemli seçimler yapma. Sağlık problemleri, ülke meseleleri derkeeeen...

Günün birinde bir bakıyorsun ki hayat aslında bu düşüşlerden ibaret.

Ne zaman sen küre haline geliyorsun, o zaman asıl yolculuğun başlıyor.

Bir öncesi, yani küp halin, hayatın duraklarında bekleme faslı aslında.

Küreysen akıyorsun hayatla beraber.

Ama küp olmadan küre olamıyor insan.

Ve ne yazık ki küp olarak kalanlar da mevcut.

Nasıl dersen, ilk düştüğün yerden kalkmazsan başka köşen kırılmıyor arkadaşım.

Tek yarayla ömür geçirmeye çalışırsan, hani risk almadan, hani kendini akıllı, temkinli sanarak, öyle köşe köşe bir küp olarak yaşayıp gidiyorsun.

Çok incinmiyorsun, darbe yemiyorsun, doğrudur.

Ama tüm hayatını yeknesak bir durakta geçiriyorsun.

Yuvarlanıp gitmek mi, durakta beklemek mi, işte hayat dediğin bunun kararını vermek.

BAZEN DE DOSTLUK

Bazen de dostluk, "Kapat telefonu, hemen geliyorum" diyen sestir.

Sadece sesinin tonundan, "Neyin var senin" diye sorabilendir. Konuştuklarının altından, asıl "sustuklarını" duyabilendir.

Hasta olduğunda, "Kim çalıyor yine bu zili" diye söylene söylene, sürüne sürüne kapıyı açtığında, karşında, elinde bir tavuk, bir limon, bir paket şehriyeyle bulduğun, "Çekil bakiim, çorba yapıcam sana" diye seni ittirip içeri girendir.

Sevincinde seninle birlikte zıp zıp zıplayan, sen başarılı oldun diye yanında gururla durup sırtını sıvazlayan, sen âşık oldun diye heyecanlanan, sen evlendin diye düğününü şenlik edendir.

Sen hamileyken şehirler arası yoldan gelip, seni yatırıp pişiren kotaran, sırf sen seviyorsun diye ta oralardan sana koca paketle bilmem kim ablanın gözlemesini taşıyandır.

Aynadaki aksindir o senin. Sen ağlarken ağlayan, gülünce gülenindir. Salya sümük ağlarken başını yasladığın omuz, katıla katıla gülerken, kahkahalarının sebebidir.

Sen ağlarken kıyamayan, gözünün yaşını bile seninle paylaşandır. Bir yaş senin gözünden damlıyorken, bir yaş da onunkinden düşer ya pıt diye. İşte odur.

Tabakta kalan son patates kızartmasını birbirine bırakmaktır dostluk.

Paylaşmanın anlamıdır. Saç fırçandan pijamana, kitaptan cd'ye, rujundan bardağına, kazağından paltona. Bir çift eldivenin bir teki sana, bir teki ona. Açıkta kalan eller cebe.

Yanında hiç hesapsız kitapsız, hiç kalkansız, maskesiz, pür-ü pak kendin olabilmektir.

Yargılanmayacağını, yaftalanmayacağını bilerek güvenle sığındığın şahane bir limandır.

Yağmurlu günlerde şemsiyen, güneş tependen yakarken gölgesine oturup dinlendiğin salkımsöğüt ağacıdır.

Bir kitap tavsiyesiyle, bir sözüyle, bir yorumuyla sana ilham olup önünde yepyeni kapılar açabilendir.

Sabahlara dek süren bol kahkahalı veya bol gözyaşlı sohbetlerdir.

Çayın deminde, kahvenin köpüğünde, simidin çıtırında, çağlanın ekşisinde, iğdenin kokusunda, temmuzun yapış yapış sıcağında, kışın buz gibi soğuğunda, dört mevsim, her koşulda, her şartta yanında olandır. Olmasa da kendini hep yanında hissettirendir.

Çocuğunu kendin doğurmuşsun gibi sevdiğindir dost. Senin çocuğuna bakarken gözünün bebeği parlayandır.

İş hayatında tökezlediğinde kolundan yakalayıp doğrultan, düşersen tutup kaldıran, rekabeti bir yana koyup, seninle el ele yükselmenin keyfine varan kocaman, cömert yürektir.

Kahkahalarla gülmek, haykıra höyküre kavga etmek, hüngür hıçkırık ağlamak, hepsi dostluğa dair.

Ben tek çocuğum biliyor musunuz?

Çok şanslıyım ki seçilmiş kardeşlerim var benim. Onları annem doğurmadı, aynı karında büyümedik, ama

onların eline diken batsa, benim canım acır, onlar mutluysa günüm aydınlanır.

Onlar ömür boyu hayatımı zenginleştirdiler, güzelleştirdiler.

Onlarsız ben, şu anki ben olamazdım.

Hani şu söz var ya, "Gerçek dostlar yıldızlar gibidir, karanlık olunca pırıl pırıl parlarlar" diye...

Benim gökyüzümü aydınlatan çok yıldızım var.

Bu yazım da onlara, hayatımdaki paha biçilmez yıldızlara gelsin.

Onlar kendilerini bilirler.

Hazinemsiniz. Var olun!

ÇOCUKLUĞUM KAPIYI ÇALSA

Sabah sabah bir internet resmi. Demiş ki: "Şimdi kapım çalınsa, gelen çocukluğum olsa, ömür boyu yanımda kalsa..."

Hmmm... Bi düşündüm. Benim çocukluğum, kızıma en kralından arkadaşlık ederdi orası kesin! Ama ben ona neler söylemek isterdim akşam yatağa uzandığında diye düşündüm... Hani masal niyetine. Masal dinlemeyi pek severdi o.

Derdim ki, "Tek çocuğum diye hiç üzülme, en şahanesinden dostların olacak senin. Allah sana aynı karında büyüdüğün kardeş vermedi, ama senin öyle seçilmiş kardeşlerin olacak ki, bu inan her şeyden değerli. Sen dost zengini olacaksın, hiç korkma. Şimdi evde oyun arkadaşı bulamıyor olabilirsin, ama ilerde ne zaman ihtiyacın olsa, yanında pırıl pırıl belirecek biiirr sürüüü yıldızların olacak."

Derdim ki, "Annemle babama bir şey olursa diye korkuyorsun ya hani, 'Hiçbir şey olmayacak güzel kızım.' Onlar hep senin yanında olacaklar, destekleyecekler, koruyup kollayacaklar. Sonra gün gelecek, sen onlara kol kanat gereceksin. Şahane bir hayatınız olacak hep birlikte."

"Geceleri gördüğün kâbuslar sen büyüyünce tamamen bitecek ama koca kadın da olsan yine de korku filmi seyretmeyeceksin. Aptalca bulacaksın üstelik. Ken-

dini rahat ettirmenin, kendini huzursuz eden şeylerden korumanın yolunu kendin bulacaksın."

"Bahçede oynamaya bayılıyorsun ya hani, valla da billa da çok haklısın. Ne yap, et, anneni ikna et, çık bahçede doya doya oyna. Sen ve senin arkadaşların bahçede, mahallede oynayabilen son kuşak olacaksınız. Tadını çıkart. Vur dibine yakan topun, dalyanın, saklambacın, aç kapıyı bezirgân başının. Varsın dizlerin yara bere içinde kalsın, kabuk bağlasın, bir daha düş üstüne. Geçer iki güne hepsi, iki saniyelik tentürdiyot acısına mı dayanamayacaksın sen, keyfine bak, keyfine."

"Hani kovboyculuk oynadığın komşu çocukları var ya. Hah işte onun da tadını çıkart. Erkeklerin dünyasında birazcık olsun zaman geçiriyorsun, eğlen gitsin. Aynanın karşısında provalar yapıp yapıp, "dışııyaaa" diye onlar gibi tabanca sesi çıkaramadığına üzülme. Sen erkeklerle erkek olmak zorunda değilsin. Sen kız çocuğusun. Kadın olmanın ne nimetlerini keşfedeceksin ilerde. Kız olmak iyidir, hem de çok iyidir, şükret cimcimem."

"Biliyorum, salonda koltuktan kanepeye, kanepeden sehpaya, oradan da pencerenin içine atlamaya bayılıyorsun. Lütfen bunu kızımın yanında yapma. Anne olunca bundan insanın yüreği ağzına geliyormuş, annen haklı yani, ona hak ver amaaaa, bak aramızda kalsın, oradan oraya deli gibi zıplarken ve tehlikeli olduğunu bile bile bunu yapmak için inanılmaz bir istek duyarken hissettiğin şeyin adı var ya, 'adrenalin'. Yapabildiğin kadar yap. Zıpla yani ama kendini de kolla bir taraftan. Çok eğleniyorsun farkındayım. Yıllar geçtikçe böyle başka tehlikelerin de üstüne üstüne gideceksin, ama otuzundan sonra durulacaksın, merak etme. O yüzden, otuzu-

na gelene kadar vur adrenalinin dibine yavrum, yolun açık olsun!"

"Okulu merak ediyorsun değil mi? Öyle seveceksin ki okuduğun okulları. Oralar sana ikinci yuva olacak. Birçok seçilmiş kardeşin işte o çatıların altında bekliyor seni. Çok çalışayım diye kendini hırpalamayacaksın, az çalışıp iyi not alan, kolaycı bir öğrenci olacaksın. Lisede mesela, sınava bir gün kala, saçlarını fönlerken dizinde duran coğrafya kitabını okuyup gideceksin, 7 alacaksın, onunla da yetineceksin. Öyle rahat bir öğrenci olacaksın sen. Çok da sevdiğin bir mesleğin olacak. İçin rahat olsun."

"Hayat öyle bir şey ki, şu anda sevmekte olduğun insanları büyüdüğünde daha da seveceksin. Atatürk'ü mesela. Şimdi çok da bilmeden şiirler yazıyorsun ya ona, inan, onu okudukça, tanıdıkça, analiz ettikçe daha da çok hayran olacaksın. Anne babanı, farklı pencerelerden bakıp daha da saygıyla, daha hak vererek seveceksin. Sevmediğin insanları ise, tanımayı öğreneceksin. Şimdi kızdığın bazı büyükler veya arkadaşların ilerde senin için çok farklı anlamlar kazanabilir. TakTak dediğin, çok korktuğun o amca var ya, o inanılmaz derin, kültürlü ve akıllı bir adam mesela. Bir TakTak daha var hani, bir dudağı yerde bir dudağı gökte bir deve benzettiğin, o var ya, babanın hayatını kurtaracak ilerde."

"Farkında bile değilsin ama sen büyüdüğünde doğa senin çocukluğundaki kadar zengin olamayacak bu ülkede. Git anneannenlerin bahçedeki zerdali ağaçlarına bir sarıl. Aslanağızlarıyla oyna, yıldız çiçeklerini hafızana kaydet, çimlerin kokusunu içine çek, ağaç gölgesinin ne büyük bir nimet olduğunun farkına var, dört yapraklı yonca ararken eline tırmanan karıncaları incitme. Dede-

nin eflatun güllerini kokla, kokusunu içine çek, zihnine kaydet, öyle kokan gül bulamayacaksın maalesef."

"Kızdın mı saç saça baş başa kavgaya girişiyorsun ya, çocuksun da ondan. Büyüdükçe öfkeni kontrol altına almayı öğreneceksin. Kimi zaman içinde lavlar patlarken gülümsüyor olman gerekecek, tutacaksın kendini. Elini uzatıp karşındakinin saçına yapışmak yerine, onun kalbinden ne geçiyor da bana bunu yaşatıyor diye düşüneceksin, empati yapmayı öğreneceksin, kendini terbiye edeceksin resmen. Sonra günün birinde, işte bak benim yaşıma geldiğinde bakacaksın ki, o kadar da öfkelenecek bir şey yok. Beslemeyeceksin içindeki öfkeyi."

"Üzüldüğünde ağla. Ağlamak iyidir. İçin de dışın da yıkanır. Hislerini içine atma. Efendim? Hayır, canım, büyüyünce daha az ağlamayacaksın. Sen sulu gözlüsün ama sana bir şey söyleyeyim mi, insan sadece üzgünken ağlamaz biliyor musun? Mutluluktan da ağlar insan. Sen o inci tanelerini mutluluklara sakla emi."

"Sen çok hayal kuruyorsun ya şimdi, bazısı olacak, bazısı olmayacak. Olmayanlara o an çok üzüleceksin, için acıyacak, ama yıllar geçtikçe, bunun senin en yüksek hayrına olduğunu anlayacaksın, yetmedi, iyi ki olmamış diyeceksin. Valla bak. Sen hayal kurmaya devam et çünkü her şey hayalle başlar. Kendi hayatını hayallerinle kendin yaratacaksın, buna inan. O yüzden, güzel hayaller kur, emi yavrum?"

"Bak en önemli şeyi söyleyeceğim sana, Mutluluk bir hal değildir, Mutluluk bir "karar"dır. Mutlu olmaya kararlı olursan, başına gelen her olayda bir mutluluk kaynağı bulursun. Buna karar ver. İyilere inan. Kardeşliğe inan. Güzel günlere inan. O zaman hepsi sana gelecektir."

Hani o yaşlarda biri bana bunları söylese ne düşünürdüm bilmiyorum.

Büyük ihtimalle inanmazdım.

İnsan küçükken yol tarifi duymak istemiyor çünkü.

Bata çıka kendim keşfederim diyorsunuz. E öyle de oluyor.

Belki de zaten elimizde bir haritayla hayata başlamak saçmanın saçması olurdu...

Öyle ya, yaşam zaten keşfetmek üzerine değil mi?

"Şşşt çocuk. İn bakiiim o kanepenin tepesinden!"

Hayatımı Değiştiren Film

"Hayatınızı değiştiren filmler hangisi?" diye bir başlık vardı internette.

Ben de onu düşündüm, benim var mı hayatımı değiştiren bir film diye... Var.

90'lı yıllarda bir video furyasıdır giderdi hatırlar mısınız? VHS mi, Beta mı, gidip gidip deliler gibi film kiralardık. İşte o dönemden bir film var hafızama kazınmış, kodlanmış adeta. Başrolde Meryl Streep var, adamın yüzünü hatırlıyorum, adı ı-ıh. Af buyrun, adını da hatırlamıyorum ama diyebilirim ki, o gün bugündür, hayatımı o düşünceye göre yaşıyorum.

Başroldeki erkek dalgın ve dağınık bir adam. Film, bu adamın, araba kullanırken müziği değiştirmek isteyip düşen kaseti yerden almaya çalışırken bir trafik kazasında ölmesiyle başlıyor. Bu abimiz kendini "öbür dünyada" buluyor. Film bu ya, orası geçici bir durak ve orada yargılanıp, cennete mi, cehenneme mi gideceğiniz belirleniyor. Normal hayat akıyormuş gibi bir mekân, herkes yiyor, içiyor, geziyor, ama sürekli birbirleriyle mahkeme konusunu konuşuyorlar.

Meryl Streep'le adam tanışıyorlar. Kadın çok zarif ve etrafta çok saygı gören biri. Derken adamın mahkeme zamanı geliyor. Buyrun salonumuza diye alıyorlar içeri. Kocaman, dev bir ekranın karşısına oturtuyorlar. Bir tarafta hâkimler var. Işıkları karartıyorlar, film bir başlıyor

ki, adamın hayatı. Yargıç diyor ki, "Zor bir dava, hayatınızın 10 anı ile yargılanacaksınız".

Adam kan ter içinde kıvranıyor karşıma neler çıkacak diye. İlk sahne 8 yaşındaki hali. Kendi yaptığı bir suçu bir başka arkadaşına atarken. Sahne bitiyor, ışıklar yanıyor, kaskatı suratlı 5 hâkim, hadi bakalım söyle diyorlar, "Bunu neden yaptın?" Adam hık diyor, mık diyor, kıvranıyor manasızca. Yiğitçe bir açıklaması yok çünkü yaptığının. Çocukça bir korkaklık işte.

Sonra ergenlikte bir sahne, derken üniversitede, bir de üstüne babasıyla bir kavga...

Hep, hep sorumluluktan kaçmış hayatı boyunca, kendi çıkarı için başkalarını harcamış durmuş.

Gek gükten başka bir savunma yapamıyor, yargıçlar da son derece gerçekçi ve katı yorumlar yapıyorlar, bizimki perişan halde mahkeme salonundan çıkıyor. Bitik.

Hayatı nasıl yaşadığıyla ilk defa yüzleşiyor ve kendinden nefret ediyor.

Sonra aralarda bir yerde Meryl Streep'in mahkemesi var. Bir sürü seyirci gelmiş, kalabalık. "Bir tek sahne ile yargılanacaksınız" diyorlar. Bir yangın sahnesi. Kadıncağız, meğer o yangında birkaç çocuğun hayatını kurtarmış ve öyle ölmüş. Yargıçlar ona hiçbir soru sormuyorlar tabii, ayakta alkışlanarak sonuçlanıyor o mahkeme.

Tahmin ettiniz mutlaka. İkisi birbirlerine âşık oluyorlar...☺ Ama oraları bu yazının konusu değil.

Ben o filmi izlediğimden beri, her hareketimde hep düşünürüm, "Bu davranışım günün birinde dev ekranda bana izletilse, bir açıklamam olabilir mi" diye ve savunamayacağım hiçbir şeyi yapmamaya çalışırım.

Geçenlerde internette bir yazı dolaşıyordu, "Gerçek

erdem, kimse size bakmazken de doğruyu yapmaktır" diye. Hemen kendime sordum, öyle miyim diye... Öyleyim demek çok iddialı olur. Öyle olmak için yaşıyorum diyebilirim ve film de oradan aklıma geldi zaten.

Dedim ki, yahu, aslında kendi kendimizin savcısı da, yargıcı da biziz. O mahkeme nefes aldığımız sürece benliğimizde kurulmalı. Savcı beynimizse, yargıç yüreğimiz olmalı. Yargıcın onaylamadığı hiçbir şeyi yapmamalı.

Da...

Öyle takır takır yazmak gibi kolay değil ki.

Ben her gece başımı yastığa koyunca düşünüyorum, pişman olacağım bir şey yaptım mı diye. Bütün gün bir biçimde yolumun kesiştiği her yüz adeta gözümün önünden geçiyor, üzgün, kırgın bakan bir yüz varsa ve sebebi bensem, çok üzülüyorum. Bunu o kadar uzun süredir yapıyorum ki, artık resmi geçit yapan o yüzlerde üzüleceğim bir ifade pek nadir oluyor, bunu becerdim.☺

Ama bir kere bunu başardın mı hep öyle kalacak diye bir şey yok. Odaklanmak gerek, odağını kaybettiğin an, mahkemendeki dev ekranda gösterilecek malzeme çıkartabilirsin her an.

İnsanın hamurunda acayip katı bir egoizm de var, inanılmaz derinlikte bir sevgi de. Siz hangisini beslerseniz o benliğinize hâkim oluyor. İncecik de bir sınır üstelik. Ayağınız bir taraftayken her an öbür tarafa taşabilir.

Babamın çok yakın bir arkadaşının üç kızı vardı. Üniversitede filandım, beni karşısına oturtup sorguya çekmişti. "Evleneceğin adamda ne ararsın kızım?" Acayip gerilmiştim. Ne desem beğenmeyecek belli ki. O yaşlarda benim aklım anca boyuna posuna eriyor.:) Sustum, sustum, ıkındım, sıkındım... Sonunda halime acıdı,

cevabı kendi verdi: "Merhametli olsun evladım. Sakın merhametsiz bir adamla evlenme."

Şimdi düşünüyorum da, aslında insanı insan yapan en önemli erdemlerden biri merhamet. İkisi vicdanla el ele dolaşır dururlar. Diyeceğim o ki, özetle, insan merhametli ve vicdanlı olduğu sürece o dev ekranda korkulacak bir manzara olmuyor. Saim amcam haklıymış. Gerisi teferruat.

Ve herkes kendi vicdanının önünü süpürse, var ya, bu toplumun kaderi muhteşem bir şekilde değişir.

Ha, hayat beni sürekli zorluyor diyorsanız, onun da cevabı var:

Nelson Mandela diyor ki:

"Hiçbir zaman kaybetmem. Ya kazanırım. Ya öğrenirim."

İKİ HAMAL

Ülkenin gündemi freni patlamış damperli kamyon dehşetinde zihnimin ve yüreğimin üstüne geldikçe, sakinleşebilmek için yollar arıyorum. Ne kadar gerildiysem, o kadar yeni yol arayışındayım.

Hatta son zamanlarda, "Ne olacak bu halimiz? Çok daha kötü günler geliyor" diyen birileriyle sohbetteysem, arkamı dönüp topuklayarak kaçma duygusu uyanıyor içimde. Ruhuma ufunetler basıyor.

Sadece korku ve şikâyet üretmekteyiz. Çözüme odaklanan yok.

Hani şu iki hamalın hikâyesi vardır...

Biri genç, biri yaşlı. İkisinin de sırtında korkunç ağır birer yük. Yokuş yukarı tırmanıyorlar. Genç olan gürbüz, iri yarı bir delikanlı. Labada lubada çıkıyor yokuşu. Yaşlı olan sıskacık, zayıf. Her on beş dakikada bir duruyor, sırtındaki yükü indirip kaldırıma oturuyor, nefesleniyor.

Bir, iki, üç, beş... Genç olan sinirleniyor. Zaman kaybettirdiğini düşünüyor yaşlı hamalın kendisine. Oysa o devam etmek istiyor. Tırmanıyorlar dik patikayı yan yana.

Sonunda ne oluyor dersiniz?

Yokuşun daha tepesine ulaşmadan, genç olan yıkılıp kalıyor. Yaşlı hamal, onun da yükünü sırtlıyor, ta tepeye o ulaştırıyor ikisini de.

Yolun sonunda da utanç içinde kıvranan gence diyor ki: "Bütün yapacağın, arada bir yükünü indirip nefes almaktı. Yapmadın ve tükendin. Şimdi benim neden durduğumu anladın mı?"

Zaman zaman bu hikâyeyi kendime hatırlatırım çünkü insanı yıkan yükün kendisi değil, "sürekliliğidir".

Ara vermeden bir yükü taşırsak devrilivermek çok insanca. Mühim olan, o yükü arada bir sırtımızdan indirmek.

Nasıl diyeceksiniz.

Geçenlerde internette dolaşan çok güzel bir video vardı: "Kendini iyi hissettiren küçük şeyler."

O kadar da küçük detaylar ki, akıp giden hayatın içinde vıjjt diye geçip gidiveriyor önümüzden de fark etmiyoruz bile. Mesela kahvenin içine eklediğiniz sütün, ebruli hareler çizerek karışmasını izlemek.

Mesela pirinç veya hamuru avuçlamak...

Mesela yanan mumun sıvı kısmına parmağını daldırıvermek; hani önce bir yanar, ama sonra parmağının etrafında donuveren muma tatlı tatlı bakıp, sonra da soyarsın ya meyve kabuğu gibi.

Kirli gözlük camını sildikten sonra parıl parıl camlardan dünyaya bakmak.

Yeni temizlenmiş, mis gibi sabun kokan evde çıplak ayak yürümek.

Dişine takılan bir şeyin uzun uğraşlardan sonra çıkması:)

Parmak çıtlatmak:)

Çakan kibritin sesi.

Çok yorgun bir günün sonunda banyodan çıkıp evdeki en rahat koltuğa kurulmak.

Kırılacak şeylerin sarıldığı o naylonun üstündeki baloncukları pıtır pıtır patlatmak.

Uzun süren bir ağrının aniden dinmesi.

Radyoda birden, çok eskiden çok sevdiğin bir şarkının çalıvermesi.

En bunaldığın anda telefonun öbür ucunda sıcacık bir dost sesi duyuvermek.

Yağmur kokusu.

Fırından çıkmış taze ekmeğin, çenesini kopartırkenki çıtırtısı.

Çocuk kahkahası.

Bir kitabın içinde hayal dünyasında kayboluvermek, hani "ay bitmese" dediğiniz.

Ağzınız, boğazınız kurumuşken kana kana, lıkır lıkır, bir koca bardak suyu içmek.

Kurumuş ellerinize krem sürmek, hani elleriniz su içmiş gibi hissederek.

Havasız kaldığınız bir toplu taşıma aracından inip tertemiz havada elleriniz cebinizde mis gibi yürüyüp gidivermek.

Söndürülen mumun o incecik, isli kokusu.

Canınız çok tatlı çekiyorken, bir tanecik sütlü çikolatayı dilinizle damağınızın arasına sıkıştırıp eritivermek.

Diyeceğim o ki, gündelik yaşamda o kadar çok es geçtiğimiz "hoşluk hisleri" var ki. Fark etmiyoruz bile.

Sadece bunların farkına varıp bir gülümsemeyle şükretmek bile sırtınızdaki yükü anlık da olsa indirebilmek demek.

O zaman işte, sizi kapkara bir girdap gibi içine çekmeye çalışan gündemden anlık da olsa sıyrılıp, bir temiz nefes alma imkânı vereceksiniz kendinize.

Şükretme duygusunu unuttuk bizler. Dilimizde sürekli bir "çok şükür" lafı var, ama içi boş. Dil alışkanlığından söylüyoruz.

İşte o şükür duygusunun içini doldurmak da bedava. Yeter ki fark edin.

Baskın bir algı yönetiminin hipnotik etkisinden kurtulabilmek için, lütfen kara bulutlara odaklanmayın. Gelişmeleri bilin, takip edin, ama esiri olmayın. Girdabın içine girip sürüklenmeyin, karşıdan bakın, çare arayın. Korkmayın.

Çözüm üretin.

Yükünüzü sık sık indirip dinlenin.

Halil Cibran diyor ki, "Hüzün, iki bahçe arasında bir duvardır sadece..."

Siz duvara değil, bahçelere odaklanın bence.

Patates, Yumurta, Kahve

Sıklıkla aklıma gelen bir hikâye var bugünlerde. Eminim çoğunuz bilirsiniz.

Genç bir kız ağlayarak babasına gider. (Nedense baba diye hatırlıyorum. Bu noktada o kişi anne de olabilir. Çok da önemi yok. :)) "Hayat beni çok hırpalıyor, yoruldum, bittim artık" der. "Çaresizim, yol bitti gibi hissediyorum."

Baba, önce sarılır, kucaklar kızını, bakar ki hıçkırıkları dinmiyor, eline bir patates, bir yumurta, bir de kahve alır. Patatesle yumurtayı uzatır. "Haşla bunları" der.

Kız şok tabii. Bu üzüntümün arasında babam nasıl yemek düşünebiliyor diye söylene söylene dediklerini yapar. Kahveyi de hazırlar bir taraftan.

Her şey hazır olunca babası alır bunları, tabağa koyar. "Bak şimdi" der, "ne görüyorsun?"

"İlahi baba, ne göreceğim işte..."

"Bak, o taş gibi patates haşlandığı zaman nasıl da yumuşadı, sen çatalını değdirdiğin an parçalanıyor, ufalanıyor. Yumurta haşlandı. Kabuğu hâlâ aynı kırılganlıkta. Tek farkı, içi katılaştı. Ya kahve?"

Yavaş yavaş anlar kızcağız durumu. Bakışları değişmiştir.

"Kahve, üstüne döktüğün o kaynar suya tadını ve kokusunu verdi. Değişimin bir parçası oldu, sadece kendisi değişip güzelleşmedi, suyu da anlamlı ve lezzetli hale getirdi."

Yutkunur kız. Bakakalır.

"Şimdi söyle bana yavrum, sen başına bir dert geldiğinde hangisi olmayı seçiyorsun? Patates gibi dağılacak mısın, yumurta gibi katılaşacak mısın, yoksa kahve gibi akışa kendini bırakıp değişimi paha biçilmez hale mi getireceksin?"

Ben bu hikâyeyi okuyalı herhalde 20 sene filan olmuştur. Hani bazı misaller vardır, ilk anda çok sarsar, etkiler sizi, sonra unuttum sanırsınız, ama bilinçaltınıza şahane bir nakış gibi işlenmiştir. Hiç çaktırmadan, usul usul, en darda kaldığınız anda parlayıverir zihninizin derinliklerinde.

Kimi dertlerle ilk yüzleştiğimde patatese dönüştüğüm, parça parça, kum gibi dağıldığım doğrudur.

E bazen o da gerekiyor, süper insan değilim neticede.☺

O dönemlerde biraz dip balığı haleti ruhiyesinde oluyorum, sürüne sürüne geziyorum. Endişeyle yüzüme gözüme bakıp, çare bulmak için çırpınan eşime dostuma da diyorum ki, "Merak etmeyin, toparlarım ama bırakın biraz burada kalayım. O da lazım..."

Biliyorum da zaten, eninde sonunda çıkacağım oradan.

Sonra bir kuyruk vuruyorum dibe, dosdoğru su yüzüne.

Hadi diyorum, kahveye dönüşme zamanı. Benim gibi bir kahve delisi için örnek şahane zaten çünkü sorsanız, mutluluk bir koku olsaydı ne olurdu diye, herhalde ilk söyleyeceğim şey kahve olurdu. Anlayacağınız, o kahve meseli benim için mutlulukla eşdeğer.

Ama genelde yumurta olmuyorum sanırım. Katılaşmak pek benim tipim değil. İnsan katı oldu mu, en çok zararı kendine dokunuyor, en çok kendi canı yanıyor bence. Düşünsenize, o kırılgan kabuk ilk iş size batacak.

Zaten hayat biteviye mıy mıy mıy bir ova olsaydı hepimizi hafakanlar basardı. Ne o öyle sıkıcı bir film izler gibi. Dağlar tepeler var, dalgalı denizler, fırtınalar var. "Aaa ne yüksek bir dağ. Asla aşamam ben bunu" deyip geri dönmek de bir seçenek, canını dişine takıp o dağı aşmak da. "Bu deniz çok dalgalı kesin boğulurum" deyip kıyıda bir küçücük sandalda salınmak da var, o dalgaları aşıp karşı kıyıya ulaşabilmek de.

Anlayacağınız, hayat tercihlerden ibaret ve "Her tercih bir vazgeçiştir" diye bir yazı okumuştum bir zamanlar. Yani sandalı seçtiyseniz, mücadeleden vazgeçtiniz ya da dağın eteğinde, kendinize acıyarak, boynunuz bükük oturmayı tercih ettiyseniz, dağın öte tarafını görme şansından vazgeçtiniz.

Hayatta başımıza gelen ve gelmeyen her şeyin, öz be öz kendi tercihimiz olduğunu anlamak beni çok sarsmıştı. E tabii, birilerini suçlamak daha kolay ama bunu anladığın an hayatının sorumluluğu sende. İyi haber de şu: Kontrol de sende.

Can Yücel'in çok sevdiğim şiirlerinden biridir:

Basit biri değilim!

Gözlerimi kanatırcasına ağladığım gecelerim var.

Ve kahkahalara sarılmış anılarım.

Herkes kadar dertli, bazılarından fakir, çoğundan zenginim.

Taşıdığım hayallerim, söylenecek şarkılarım, paylaşılacak dostluklarım var.

Bilmeyene sevmeyi öğretecek kadar büyük kalbim,

Gidene beddua edemeyen bir dilim var.

Yüreğimi korkak büyütmedim.

Kaybettiklerim, dağıttığım servetimdir!

Yani...

Hepimiz, herkes kadar dertliyiz.

Ve hayalleri ve söylenecek şarkıları ve paylaşılacak dostlukları olan herkes zengindir.

Siz...

Ne yumurta, ne patates olun.

Kahve olun, kahve.☺

Yüreğinizi korkak büyütmeyin.

BİR TABLONUN İÇİNE GİRSENİZ

Hiçbir zaman kafasında kırk tilki dolanıp, kırkının da kuyruğu birbirine değmeyen bir tip olmadım. Bu tamamen yaradılış bence. Yani kafamda tilki olduğundan bile emin değilim doğrusunu isterseniz.:) Bence entrika zekâsı denilen bir şey var, o doğuştan sizinle veya değil. Bende kesin yok.

Ama buna rağmen bazen kafamın içini, yağmurlu bir cuma günü, iş çıkışı saatinde İstanbul trafiği gibi hissediyorum.:) Hani çok fazla araba dip dibedir ve kilit olur, ilerleyemez ya. Arabaların içinde fenalık geçiren insanlar, duraklarda otobüs veya dolmuş bekleyen yorgun argın vatandaşlar, korna sesleri, sabırsızlık, gerilim. Bir yere acilen yetişmeniz gerekiyordur ama yetişemezsiniz, ona yetişemedikçe yeni bir yere daha gecikirsiniz, domino taşı gibi, üst üste yığılır da yığılır.

Hah işte, aklım da öyle oluyor resmen. Hani zaten kilit olmuş caddeye, tali yoldan bir araba daha dalar. İçinizden "Girmee, girmeee, geri vitese tak, çık burdan" dersiniz, öyle oluyorum.

Keşke düşüncelere de söz geçirebilsek, zihnimizin bir kapısı olsa, her düşünce önce kapıyı çalsa: "Üzgünüm, bugün için doluyuz, sizi içeri alamıyorum, yarın gelin" dese birisi.

Ya da bir tahliye hortumu olsa da birtakım gereksiz düşünceleri atabilsek dışarı. Yer açılsa yani.

Dikkat ediyorum, ne zaman aklımda böyle adım atacak yer kalmasa, benim cep telefonu da tıkanıyor. Bir düğmeye basıyorum, 5-10 saniye sonra komut alıyor. Misal mesaj yazıyorum, bir kısacık cümle neredeyse 5 dakika sürüyor, var ya, hafakanlar basıyor içime.

Sonunda bir program buldum. Temizlik yapıyor. Diyor ki, bilmem kaç MB gereksiz dosya var, kapatayım mı? Hah, kapat hadi koçum benim diyorsunuz, fıırrt diye kapatıyor. Geride ha bire tekrar tekrar açılan birkaç uygulama varmış, kapatıveriyor onları bir seferde. Telefoncuk da sayıyla kendine geliyor.

Ya, bundan kesin zihnime de lazım dedim geçen gün. Geride sürekli ha bire açılan birkaç dosya var, düşünmeyeyim diyorum, düşünmeden edemiyorum. Ne zaman açılsa başıma dert açıyor. Onlar açıkken diğer sayfalara bakamaz oluyorum üstelik. Kapattım bu defa diyorum. Arkamı bi dönüyorum, tık, tekrar açılmış.

Yani düdüklü tencere değil ki anacım, aç düdüğünü, fısss diye boşalsın...

Ne garip değil mi, insan bedenini dinlendirebiliyor, ama zihnini dinlendirebilmek en zor zanaat. Hacıyatmaz gibi mübarek. Dinlen diyorsun, dikilip duruyor.

Bugün bir ara sessiz bir odaya geçtim. Gözlerimi kapattım. Dedim ki zihnime, "Hadi gel, seninle soru cevap oynayalım. Şu anda ne istiyorsun?"

"Sükûnet."

"Ne yapsan sakin olurdun?"

"Doğa beni sakinleştirebilirdi, ama hava soğuk."

"Peki, hayal edebilsen, nerede olmak isterdin?"

"Bir Monet resminin içine girmek isterdim."

"Hah işte, bana bunlarla gel. Tamam, hangisi olsun,

seç bi tane?"

Ve seçtim. Monet ile ilk tanışmamı sağlayan resmi. Pek severim onu.

O ayçiçekleriyle dolu yoldan yürümek öyle kolay oldu ki anlatamam size. Üstümde yazlık bir elbise ve ayaklarımda şıpıdık terliklerle. Başımda kocaman, gölgelikli beyaz bir şapka. Elimde kitabım.

Yürürken ayağımın altında ezilen otların çıtırtısını bile duyuyorum. Yüzüme hafif hafif vuran mis kokulu bir meltem, arıların vızıltısı, kuşların cıvıltısı, yaprakların hışırtısı.

O yolun sonunda bir taş ev var. Evde sevdiklerim. Pişen yemeğin kokusu, tavadaki yağın cızırtısı, tencerenin kenarına vurulan kaşığın tak tak sesi, uzaktan uzağa gülüşmeler, mırıltılar.

Evin dışında, ulu çınarların gölgesinde, yemyeşil çimenlerin üstünde bir rahat bahçe koltuğu var. Yeşil, kalın çizgili. Hemen yanında bir sehpa. Sehpada bir kocaman sürahi, içine taze nane atılmış mis kokulu limonata. Şık bir bardak. Bir küçük tabakta birkaç güzel kurabiye.

Oraya oturup başımı geriye yaslıyorum. Gözlerimi yumup epeyce bir süre o sesleri, o kokuları içime çekiyorum. Uyukluyorum biraz, dünyanın en rahat, en huzurlu şekerlemesini yapıyorum. Dala dala, tatlı tatlı. Göz kapaklarımdan melekler öpermiş gibi.

Gözlerimi açtığımda dizime konan rengârenk bir kelebekle karşılaşıyorum. Uçup gitmeden önce kendimden geçerek hayran hayran seyrediyorum onu. Uçuşu bile zarif, süzülüp gidiyor ileri doğru.

Ben de kitabımı okuyorum mest olarak. Elimde limonata bardağı ile. Sayfaların arasına düşen birkaç kurabiye kırıntısını yere silkeliyorum. Hemen iki çalışkan ka-

rınca gelip yükleniyorlar onları. Çalışkan çalışkan, acele acele taşıyorlar. Benim için sadece bir kırıntı olan şeyin, onlar için kocaman bir nimet haline gelişini izliyorum.

Hafif bir müzik geliyor evden. Çok hafif ama. Piyano sesi. Birilerinin parmakları tuşların üzerinde uçuşurcasına. İçimi çekiyorum mutlulukla. Ulu çınarın yemyeşil yapraklarının arasından elime düşen bir ışık huzmesini hayran hayran izliyorum. Başımı kaldırıp yukarı bakıyorum.

Çok severim zaten, bir ağacın altına geçip, başımı göğe kaldırıp, yaprak ve dallarının arasından gökyüzüne bakmayı. Kendinizi hem çok yüce, hem de çok küçük hissedersiniz. Garip, ama acayip güzel bir histir. Aklıma Halil Cibran'ın deyişi geliyor: "Ağaçlar, toprağın gökyüzüne yazdığı şiirlerdir." Şiir okumak gibi bir şey, ağacı böyle sevmek.

İlerde bir yerde bir küçük göl var, biliyorum. Yerimden kalkıp o gölün kenarında yürüyüş yapıyorum biraz. Gölün üstünde olağanüstü zarif, kar beyaz kuğular yüzüyor. Gözüm onların yüzerken oluşturduğu, iç içe içe büyüyerek genişleyen halkalara takılıyor. Göl yeşil, yemyeşil. O sudaki halkalar daha koyu bir yeşilden. Halkalar genişledikçe göl de büyüyor sanki. Sonra ben, göle, yaprağa, güneşin ışığına, çimenin yeşiline, doğanın her zerresine karışıyorum.

Açtım gözlerimi. Bir hafiflik, bir hafiflik. Tüy olmuşum uçmuşum sanki. Zihnim de bir tertip, bir düzen. Her şey yerli yerinde. Ne eksik, ne fazla.

Aaa dedim, ben bunu niye sık sık yapmayayım ki? Altı üstü, günde bir on dakika gerekir. Seç istediğin resmi, gir içine, bak keyfine.

Diyeceğim o ki, "Aklınıza gelen güzel şeyleri dillendirin. Bakarsınız yol olur, niyet olur, hallolur".

Hadi! Siz olsanız hangi resmi seçerdiniz?

BU SABAH İKİ HEDİYE AÇTIM

"Bu sabah iki hediye açtım. Onlar benim gözlerimdi."

İşte bu cümle, beni benden aldı.

İlham perisi dediğimiz şey, pır pır kanat çırpıp gezmiyor, bunun gibi bir cümlenin, bir kokunun, bir melodinin bir ucuna ilişip gönül kapınızdan içeri süzülüveriyor.

İnsanın ciğerinin köşesine işleyecek bir ifade.

Altında bir isim, bir atıf yoktu ama her kimin elinden, dilinden dökülmüşse, yüreğine sağlık.

"Ya, işte bu kadar basit" diye düşündüm.

Biz hayattan ev, araba, markalı çanta, çocuğumuzun okulu, trafiğin tıkanmaması, yüzümüzün kırışmaması, daha ileri model akıllı telefon, sevgilimizden kıpkırmızı güller, patronumuzdan aferinler, banka hesabımızdan bolca sıfırlar beklerken, aslında en büyük hediyeyi üstümüzde taşıyoruz zaten.

Sabah sağlıkla açtığımız iki gözümüz!

Ben küçükken, eskilerin, hani şu kocakarı deyimleri dediklerimizle çok dalga geçerdim. Anne olduğumdan beri hepsini, ama hepsini, ağzımı doldura doldura söyler oldum. Çok özür diliyorum o deyimlerden, hakkınızı yemişim, kıymetinizi bilememişim diyorum şimdi.☺ Meğer o sözlerde nasıl bir bilgelik gizliymiş.

Alın işte bir örnek daha, anneannelerimiz, dedelerimiz bizi "iki gözüm" diye sevmezler miydi?

Şimdilerde kim kaldı "iki gözüm" diyen?

Eski nesiller, o iki gözün nasıl bir hediye olduğunun farkındalarmış. Biz elimizde olanlara değil, olmayanlara odaklayan kapitalizm denen canavarın içinde büyüdüğümüz için, ne yazık ki pas geçiyoruz bu sıcacık duyguları.

Düşünsenize her sabah bu hisle uyanmayı.

Hani ilk gözünüzü açtığınızda, ay işe geç kaldım, aman belim ağrımış, ah trafik tıkanmıştır bile, of bilmem neyin taksiti, ötekinin senedi diye başlamadan, o iki gözün hediye olduğunu düşünmek.

Aslında her güne nasıl başlarsak öyle gidiyor, farkında mısınız?

Neşeli, olumlu kalktığınız gün, her işiniz rast gider, herkes sizi çok güzel, çok hoş bulur, etrafınız dünya iyisi insan dolar da, nemrut kalktığınız sabahlar bütün terslikler sizi bulur ya hani.

Hah işte, af buyrun, o terslikler sizsiniz.

Siz aynasınız aslında ve siz hangi enerjiyi yayıyorsanız, onu çekersiniz bütün gün kendinize.

Ha, kolay mı derseniz, değil derim.

Ama bir de başardınız mı, dünyada sizden mutlusu yok.

Bugün bir fotoğraf sergisi gezdim: "Yaşsızlığı Seçenler." Fotoğraf sanatçısı Filiz Tülü, güzel ülkemizin bilge büyüklerini fotoğraflamış. En genci 1944 doğumlu. En kıdemlisi de, hayran olduğum kadın, şahane Muazzez İlmiye Çığ, 1912 doğumluymuş. Ara Güler'den tutun Zeliha Berksoy'a kadar, "Yaşsızlığı Seçen" bir sürü kıymetli büyüğümüz. Hayranlıkla izledim. Her fotoğrafın altında, bir paragraflık, kendi ağızlarından kısacık metinler var.

Beni en çok ne etkiledi biliyor musunuz?

Onca farklı meslek grubundan kadınlı erkekli insanın or-

tak iki noktası var: Birisi "öğretmek", ikincisi "şükretmek".

Mesleği gereği bir şeyler öğretenler veya sonradan öğretmeye soyunanlar, zihnen ve bedenen genç kalıyorlar. Fiziksel olarak da yaşını en göstermeyenlerin paragraflarında hep "şükretmekle" ilgili ifadeler vardı.

"Bu da bana hayat dersi olsun" dedim içimden. Sevgili Ali Dayım geldi aklıma. Yakında doksan yaşına basacak, ama halen hukuk fakültesinde ders veriyor. Onu bunca yıl bu kadar dinç tutan, zihnini pırıl pırıl parlatan, işte bu öğretme aşkı olsa gerek diye düşündüm.

Ve şükretmek ama öyle bıdı bıdı sadece ağzınla değil, taa içinden, tüm benliğinle inanarak şükretmek.

Her sabah iki hediye açar gibi gözlerimizi açtığımız sürece, yılların getirdiği yaşlar sadece birer rakamdan ibaret.

Ama...

Gözlerden önce gönül görüyor her şeyi. İşte onu açmazsanız, gözler nafile bakıyor.

Ne dersiniz iki gözüm?☺☺

(Fotoğraf sanatçısı Filiz Tülü'ye sevgilerle.)

ARABAYI KENARA ÇEKEBİLMEK

Bugün sekiz yaşındaki kızım uyumadan önce bana, "Anne, hayat bana bazen çok zor geliyor" dedi. "Mesela, şu an sana en zor gelen şey ne?" diye sordum. Çarpım tablosunu ezberlemekmiş.:)

Kafamdan milyon düşünce aynı anda, itişe kakışa geçtiler. İçimden dedim ki, "Şu an çok dikkatli seçmem gerekiyor sözlerimi. Bi durun. Beni panikletmeyin". Psikologlar tembihliyor, "Çocuğunuz korktuğunda veya endişelendiğinde ona korkacak bir şey yok ki demeyin. Hem faydası olmaz, hem de onun duygularını hor görmüş, yok saymış olursunuz".

"Sence dünyaya neden geliyoruz" diye sordum ona.

"Sevmeye" dedi.

Bütün kafamdaki kurgu altüst oldu bir anda. Çocukların düşünceleri, bizim içinde debelendiğimiz gündemle kirlenmediği için öyle saydam, öyle net, öyle tertemiz oluyor ki, kalakalıyorsunuz.

"Çok doğru, sevmeye geliyoruz" dedim "ama bir şey daha var, 'öğrenmeye' de geliyoruz. Bak, ben bu yaşımda hâlâ öğreniyorum. 100 yaşıma gelsem hâlâ öğreneceğim şeyler olacak. Mesela, önceleri defalarca izlediğin bir filmi tekrar tekrar hep izlesen ne hissedersin?"

"Sıkılırım" dedi.

"Hah işte dedim, hayat da sen sıkılma diye, sana hep yeni şeyler öğretir. Yeni filmler izletir. Her yeni öğren-

diğin bilgi sana yeni güzel bir kapı açar."

Tabii, her bilgi güzel kapılar açmıyor, kimi bilgiler de açtığın kapının karanlık tarafını gösterebiliyor, e o zaman da kendini korumayı, dikkatli olmayı filan öğrenirsin. Bunu aklımdan geçirdim, ama söylemedim, hepsini bir anda yükleyip fındığımı şok etmenin de bir anlamı yok sonuçta.:)

Şimdi uyudu, ben de oturup düşünmeye başladım.

"Dünyaya neden geliyoruz?" Müthiş bir soru aslında. Yazının tam burasında bir durun ve kendinize sorun...

Kaldınız değil mi?

O kadar detayda boğuluyoruz ki, ana fikri unuttuk biz.

Her birimizin kendine sorması gereken soru bu.

Kendinize bir liste yapın. Hayat amacım nedir diye. Ev sahibi olmak, arabayı değiştirmek, kredi kartlarını ödemek, çocuklarınızın okulunun taksitleri, seyahate gitmek, çok beğendiğiniz o mobilyayı, o çantayı, o saati, o tableti, o bilgisayar oyununu almak.

Göreceksiniz ki çoğu satın almakla, para harcamakla ilgili. Veya terfi etmek, iş kurmak, vs.

Ödül kazanmak var mı hedeflerinizde?

Yeni bir keşif yapmak var mı?

İnsanlığa faydası olacak bir ilaç bulmak var mı mesela?

Unutulmayacak bir beste yapmak?

İnsanların içine işleyecek bir şiir yazmak?

Birilerinin hayatına ışık olmak?

Bir ağaç dikmek?

Sevgili Behiç Ak, bir röportajında, "Ülkemizde yetişkinler, felsefe ve düşünceye dayanarak bir yaşam tarzı oluşturmaya çalışmadılar. Bunun yerine yaşam tarzı 'satın almaya' çalışıyorlar" demiş, not almışım.

"Düşünerek ve emekle toplumsal olarak oluşturula-

bilecek bir şeyi, parayla kişisel olarak satın almaya çalışmak." Güzel ülkemin en büyük sorunlarından biri bu.

Her şey maddi güce endekslenince, tek hedef başarı, başarının da tek odağı para haline geldi.

Çoğumuz bu çarka girmeyi aslında istemiyoruz, ama sanki korkunç kalabalık bir çevreyolunda, beşinci vitese takmış gidiyoruz topluca ve vites küçültemiyoruz.

Sizi bilmem ama benim aklıma sık sık arabayı kenara çekip kırlara doğru yürümek geliyor. Bu toplumsal çılgınlığın tek ilacı, bana göre "doğa". Yani zihnimdeki kaosu tek yatıştıracak şey benim için o.

Mesela kıpkırmızı gelinciklerle dolu bir tarlada gün batımında yürümek. Mesela, yemyeşil bir vadide, şırıl şırıl akan suyun sesini dinlemek. Kızacağım tek şey, sırtımı yasladığım ağacın tepesinde bet sesiyle öten karga kardeş olsun istiyorum.

O zaman işte, düşüncelerimin üstündeki bulutlar dağılıveriyor. Sakin, huzurlu ve verimli düşünebiliyorum. Kime niye kızdığımı, kimi niye sevdiğimi, kendimle kavgamı nasıl çözeceğimi, serin serin süzgeçten geçirebiliyorum.

Geri geri çekilip resme bir uzaktan bakın bence.

Niye geldiniz?

Sevmeye.

Öğrenmeye.

Sevmeyi öğrenmeye.

Sekiz yaşındayken 8x8 kaç diye sorduklarında hayat zordu. Çaresi neydi peki? «Ezberle gitsin."

Bugün bunca ölüm, bunca savaş, akıl almaz şiddet olayları hayatı zor kılıyorsa, sorun kendinize. Çaresi ne?

"Sevmeyi öğrenmek."

Ezberleyin: "Sevmeyi öğrenmek."

AVM'LER YOKKEN HAYAT

Akşamın 7'sinde ilk defa bizim sokağı bu kadar tenha gördüm. Araba geçmiyor yoldan, o kadar yani. İçimde garip bir ürperti ile eve döndüm. Şu dolaşıp duran whatsapp mesajları işe yaramış, insanlar eve kapanmışlar resmen.

Ne diyor, AVM'lerden uzak durun, kalabalık ve merkezi yerlerden uzak durun, metrolar, vapurlar... Uzayıp gidiyor liste. Felaket senaryoları sonsuz. Üstelik İstanbul'da, İstiklal Caddesi'nde olan felaket bekleniyordu ve de oldu, ki bu da felaketin kendisi kadar vahim bence.

Ruhumuz örseleniyor resmen. Koca bir millet, hırpalanmış ruhlarla, ürkmüş ve karman çorman olmuş zihinlerle dolaşıyoruz. Yüreklerimizden geçenlere girmiyorum bile. En çok acıyan yerimiz orası zaten.

Peki ne yapacağız?

Kendi kendime çıkar yol arıyorum. Tüm benliğimize dehşet saçan bu düşünce bombardımanından nasıl koruyacağız kendimizi?

Derken, derkeeen... AVM kelimesi ani bir aydınlanma yarattı bende. Geçenlerde bir arkadaşımla konuşuyorduk, Londra'da bir AVM'de mağaza açmak için elçilik ile konuşuyormuş. Görevli kadın demiş ki, "Yalnız burada Türkiye'deki gibi bir kalabalık beklemeyin. İnsanlar gelir, alışverişini yapar ve gider. Sizin ülkenizdeki gibi günü geçirip, yiyip içip zaman harcamazlar. Anlayacağınız, sosyalleşme buralarda olmaz". Ne zamandır düşündüğüm şeyi bir İngiliz'in ağzından duymuş oldum.

Garip bir biçimde biz AVM'lerde yaşar hale geldik. Hele de hava kapalıysa, cümbür cemaat, sabahtan akşama oradayız. En alışveriş yapmadan gidelim dediğimizde bile havadan 100 TL harcamadan çıkılmıyor. O da minimum. Kapalı mekânda, hava almadan, manzara görmeden, yürüyüş yapmadan, bol para harcanarak ve aynı mekânlarda, aynı menülerden aynı yemekleri yiyerek harcanan zaman. Neymiş, şehir hayatı.

Böyle olmak zorunda mı?

Gitmeyiz olur biter AVM'ye. Ne kaybederiz?

Daha iyi ya, çık sahilde yürü. Bedava. Bir banka otur, sokak simitçisinden bir gevrek simit al, ya da kestaneciden bir külah közlenmiş kestane al. Çok para harcamak istiyorsan, bir demet nergis al, sümbül al. Tam mevsimi.

Sokak aralarında ufak aile lokantaları var. Gir, oralarda yemek ye. Alışverişini ara sokaklardaki butiklerden yap. Onlar da kazansın. Marketten paketli ekmek alacağına fırından al. Turşucudan al turşunu, kavanozun üstündeki son kullanma tarihiyle uğraşmamış olursun. Belki yoldan bir bakır sahan alırsın. İçine tereyağına yumurta kırarsın, fırından aldığın mis gibi ekmeği banarsın sarısına. Çorabını mahalledeki küçücük, daracık tuhafiyeden alıver. Yeni ayakkabı alacağına yolda rastladığın çocukcağıza boyat ayağındakini, ya da evde atayım diye kenara koyduğun pabucunu al da, şu köşedeki ayakkabı tamircisine götür, o da kazansın. Kendi sokağının tadını çıkar güzel kardeşim. Boş ver AVM'yi. Onlar mı vardı 15-20 sene önce?

Diyeceğim o ki, bir şehrin ruhu sokaklardadır. En çok da ara sokaklarda. Git kucaklaş o güzelim değerlerle.

Sosyalleşeceksen, eskisi gibi "ev oturmalarına" git.

Bir güzel tomurcuk kokulu çay demle, yanına bir kek çırpıver, doldur dostlarını eve. Çocuklar içerde oynasın, siz salonda sohbet edin. İlle de bilmem ne mekânına gidip bir ton para vermen gerekmiyor. Sokağa çıkmaktan korkuyorsan, komşularınla buluş. Tanımıyorsun çoğunu değil mi? E, tanıış. İşte sana fırsat.

Aileni başına topla. Dostlarınla daha sık buluş. Konuş. Dertleş. Dök içini. İnsan insanın zehrini alır derler ama dikkat et, sohbet karamsar olmasın. "Ne olacak bu ülkenin hali" olmasın konu başlığınız. Aksine, "nasıl bir Türkiye hayal ederdin", bunu konuşun. Eğitim nasıl olsun isterdin, ekonomi nasıl olsun, adalet nasıl olsun, insanlar birbirine nasıl davransın isterdin, bunları konuşun. "Olmasını istediğiniz ülkeyi" konuşun. Onu köpürtün yani. Karamsarlığı değil.

Facebook mu yavaşladı, twetter mı çalışmıyor, tamam o zaman. Bırak. Kasma. Kitabını al eline, oku. Ekran başında, elin klavyede dünyayı kurtarmıyorsun canım kardeşim. Ruh sağlığını nasıl koruyacaksan öyle koru.

Bunu yaparken, senin endişeni sezip, etrafında dört dönen evladını da sakın ola terslemeyesin. Unutma ki, sen çaktırmasan da o hisseder. Al karşına, konuş onunla. Bilmesi gerektiği kadarını söyle. Dikkat etmemiz gerektiğini. İyi insanlar olduğu gibi kötü insanlar da olduğunu. Kendini nasıl koruması gerektiğini.

İyiliğin kazanacağına inandığını söyle ona. Kötülerden korkup sinenlerden olmasın büyüyünce.

İyilerin kazanacağına inanan, imanlı iyilerden olsun. Sen korkma ki, o da korkmasın.

Bak, istiklal marşımız bile "Korkma" diye başlıyor, tesadüf mü sence?

Bu öyle bir sınav ki, ya hep birlikte kalacağız, ya da hep birlikte geçeceğiz. O yüzden, ben kendimi kurtarırım, aradan sıyırırım diye düşünme. Bizim bizden başka kimsemiz yok. Birbirimize sahip çıkacağız.

Hani Mevlana der ya, "El sendedir, dil sende, diken sende, gül sende. Her an imtihandasın, ağlasan da, gül sen de".

İmtihan vakti.

Güle değil de, dikene odaklanıyorsan, boş kâğıdı ver, çık sevgili kardeşim.

Kimse bu sınavın kolay olacağını söylemedi.

Ama konu başlıkları belli: Sabır, Sevgi, Umut, İnanç.

Hadi çalış.

Nâzım'ın dediği gibi: "Öperim o hırpalanmış yüreğinden."

İHTİMALLER VE GERÇEKLER

Ne zaman manasız, mantıksız bir endişeye kapılsam, dedem derdi ki: "Evladım, ihtimaller için kendimizi bu kadar üzersek, hakikatler başımıza geldiği zaman ne yaparız?"

Silkinir, kendime gelirdim.

Olmamış bir şeye endişelenmenin saçmalığını öyle nazikçe ama etkili bir şekilde vurgulardı ki o cümle, susar kalırdım.

Bazen bir insanı sakinleştirmek için paragraflarca konuşmak gerekmez, bir tek cümle yeter aslında. İşte dedem tam da öyle cümlelerle konuşurdu.

Bu yaşımda o cümleyi çok sık hatırlar oldum. Neden derseniz, bu satırları okuyan hepiniz gibi kendimi sürekli ihtimaller üzerine düşünüp kaygılanırken buluyorum.

Sonra ne mi oluyor? O ihtimalleri o kadar düşündükçe onlar "E, madem bize bu kadar odaklandın, gerçekleşelim bari" diyorlar. Düşüncelerimizle yarattığımızı anlayalı on seneden fazla oldu, yine de kendimi yüzde yüz disipline edebildiğimi söylemem.

Dedemi ve anneannemi düşündüğümde ise, fark ediyorum ki, onların kuşağı ihtimallerden çok, "hakikatler" üzerine yoğunlaşan bir nesilmiş. O yüzden şikâyet de yok. O yüzden kendine acıma da yok. Hakikatler hoşuna gitmiyorsa nasıl değiştirip güzelleştirebilirim diye gayret etmek var.

Hayatının bir yönü yaralıysa, o yarayı kaşıyıp kaşıyıp, bir güzel kanatıp, büyütüp, bütün yaşamını kocaman bir yara haline getirmek yok. O yarayı sarıp, "Oh, başka her yerim sağlıklı" diye şükretmek var.

Dedeme şeker teşhisi konulduğunda, eve soğan, havuç dahil içinde eser miktarda bile şeker bulunduran hiçbir şey girmemiş mesela. Her öğünü tabakta tartıp öyle veriyormuş anneannem dedeme. Gramajla yani. Sabah kahvaltısında reçeli ekmeğe bile sürmeden kaşık kaşık yiyen bir adam için nasıl bir değişiklik, bir düşünün. Evin tüm beslenme ve sofra düzeni değişmişken, dedem yeni kurallara harfiyen uymuş, anneannem ise, demiş ki, madem öyle, bari süsleyeyim sofraları. Her bir yemek kayık tabağında, üstü mutlaka dereotlarıyla süslenmiş gelirdi sofraya. Masada kolalı, mis gibi bir örtü, özenli sofra takımları. Mutlaka ortada bahçeden toplanmış bir taptaze gül. Öyle baştan savma sofralara hiç oturmadık ömür boyu. Dedem yiyebildiği her şeyi anneannem sayesinde şahane sunumlarla ve alternatif yeni lezzetlerle taçlandırılmış olarak yedi. Kendisi de bir gün şikâyet etmedi mahrum kaldığı şekerli tatlardan. Sanki hayatında hiç olmamışçasına arkasına bile bakmadan yeni yoluna devam etti.

Bu sıralar yine kendi nefsimi terbiye etmeye çalışıyorum. Aslında kaygı dediğiniz an, genelde ya geçmişe, ya da geleceğe odaklanmış oluyorsunuz. Hani düz yolda yürürken, arkanıza baka baka gidip, sonra ilk taşa takılıp düşmek, ya da boynunu uzata uzata bu yol nereye gider diye bakarken yanından geçtiğiniz binaları, ağaçları, sokakları hiç fark etmemek gibi bir durum.

Zamanın ruhu da masum değil elbette. Sanki sürekli

ittirip kaktırıyor bizi. Tam önümüze bakıp yürürken bir sol kroşe, bir sağ kroşe, yıkılıp kalıyoruz. Karikatürlerde yıldızları sayar ya insanlar, hani öyle bir durum.

Bizim kuşakta bir "belirsizlik kaygısı" söz konusu. İstiyoruz ki, hayatımızda her şey belirlenmiş olsun. Planlı programlı olsun. Biz de ona uyalım çünkü çocukluğumuz öyle geçti. O dönemin Türkiyesi'nde plan program vardı, tertip düzen vardı. Bugünü ise tarif et deseler, tam bir kaos derim.

Sanırım buna adapte olmaya çalışmak yoruyor bizi. Oysa bir geriye dönüp bakıyorum, o çok iradeli, dirayetli gördüğümüz nesil, yani anneannelerimiz, dedelerimiz ilk gençlik yıllarını savaşta geçirmişler. Kaos ne kelime! Bizden tek farkları, hani hep yazıyorum ya, tek kelime: "Umut." O kuşak, öyle bir yokluktan öyle bir aydınlığa çıkmış ki, hiçbir karanlık korkutmamış onları.

Bize gelince, sadece kendi kişisel hayatımız da değil, memleketimiz için duyduğumuz endişeden başla, ekonomiden gir, göçten, iklim değişikliklerinden, deprem olasılığından kanlı dolunaya kadar git, bir türlü çıkamama durumu var.

İşte o zaman kendime diyorum ki, kocaman bir probleme karşıdan bakarsan gittikçe daha kocaman görürsün. Ufak lokmalara böl o problemi. Halledemeyeceğin kısmına odaklanma, neresine yön verebilirim, ben neresini düzeltebilirim diye bak. O genelde şahsi seçimlerinle ilgili olur. O zaman, hangi konuda şikâyet ediyorsan önce kendini düzelt.

Asabi insanlardan mı bunaldın, önce sen sakinleş.

Sevgisizlikten mi kurudun, sevmeyi dene.

İnsanlara güvenmiyor musun, güvenilir biri olmaya çalış.

Etrafında anlayışsız insanlar mı dolu, o zaman bir dur, nefes al, empati yapmaya alış.

Üstünde baskı mı hissediyorsun, kimseyi değiştirmeye çalışma.

Hayat aslında dana kadar bir ayna tutuyor önümüze de, biz o yansımayı anlamamakta keçi gibi direniyoruz bazen. Ne zaman, "Aaa bu ben" diyoruz, işte o zaman, olmasını istediğimiz değişimi başlatan kişi biz oluyoruz.

O zaman işte Türkiye'nin gayri safi milli hasılasından tut komşunun selam vermemesine, yağmurlu bir havada üstümüze çamur sıçratan arabadan tut çocuğunun okulda aldığı notlara kadar bütün dünyanın derdini sırtına yüklemek yerine, basitçe önündeki aynaya baksan yetiyor.

İhtimalleri düşünmek yerine, hakikatlerin neresini düzeltebilirim diye odaklanınca hayat mis gibi de, bal gibi de akıyor.

Aslında belirsizlik o kadar da korkunç bir şey değil, içinde fırsatlar saklıyor

O zaman, çok sevdiğim şu dua aklıma geliyor: "Allah'ım, gönlümdekini hakkımda hayırlı eyle, hakkımda hayırlı olana gönlümü razı eyle."

DOĞMAMIŞ OĞLUMA MEKTUP

Bence biz bu kadınlar gününde, bu güzelim ülkede, "kadınların nasıl erkekler yetiştirdiklerine" bir bakalım.

Geçenlerde internette gezen şöyle bir yazı vardı: "Anneler, sadece bir erkek yetiştirmiyorsunuz, bir kadına eş ve bir çocuğa da baba yetiştiriyorsunuz, dikkat!"

Benim bir oğlum olsaydı, her şeyden önce ona duygularını özgürce ifade etmesini öğretirdim herhalde. "Erkekler ağlamaz" lafı koca bir palavradır, erkeklik gözyaşıyla ölçülmez, mertlikle ölçülür oğlum derdim.

Bir erkeğe en çok yakışan şey ne kirli sakal, ne havalı güneş gözlüğü, ne yırtık kot, "merhamettir". Sen kurda kuşa, ağacın dalından kadının saçının teline kadar merhametli ol diye öğretirdim.

Mutlaka sağlam bir espri anlayışın olsun, hayata bakışında illa ki bir mizah olsun, kadınlar kendilerini güldürebilen erkeklere âşık olurlar derdim.

İlla ki bir şarkının sözlerini baştan sona bil, birkaç şiiri ezberden değil de taa yürekten su gibi oku, birçok erkeğin önüne 10-0 geçersin diye tembihlerdim.

Bolca kitap oku. Her konuda oku. Bilgi bu yüzyılda en değerli hazine. Felsefe ile ilgilen. Zıt görüşleri de oku. Analiz et, sorgula. Hayatı anlamanın en garantili yolu yaşamak ise, el fenerin kitaplar olsun derdim.

Dinlemeyi öğren. Mutlaka yorum yapman gerekmez.

Bazen kadınlar sırf rahatlamak için konuşurlar, ille de çözüm bulman gerekmez. Sadece gözlerinin içine bakarak dinle ve "kıyamam sana" de. Bak sana nasıl bağlanıyor görürsün derdim.

Sonra, kadınların konuşmalarındaki gizli anlamları çıtlatırdım ona:) Mesela, sinirli sinirli "Peki" mi dedi, o asla kabul etmek değil oğlum. Aslında "Sen sonradan görürsün" dedi ve illa ki senden bunun rövanşını alacak.:) "Tamam o zaman" mı dedi, asla tamam filan değil. Olay büyük, üşenme, otur, deş konuyu, dinle. Bakınız bir önceki paragraf.:)

"Boş ver" mi dedi, aman diyim, sakın ha boş verme. Boş verirsen, o da bunu anlarsa, vay haline. O "boş ver" sana pahalıya patlar haberin olsun.

Bıktın mı mesela, "Bu kadın da amma çok konuşuyor" diye. Valla, eğer konuşuyorsa sana değer veriyordur, aranızda bir problem varsa onu halletmeye çalışıyordur. O senin dır dır olarak algıladığın şey, onun konuyu halletmek için mücadelesinden ibarettir. Şükret ki konuşuyor.

Çünkü...

Susmuş kadın, gitmiş kadındır.

O kadın senin dünyandan gitmiş kadındır evladım. Kadınlar vazgeçtiklerinde susarlar.

Gitmesini istemiyorsan, hiçbir kadını susturacak kadar üzmeyeceksin.

Zor bir lügatimiz vardır bilirim. Yani sen de haklısın, siz erkeklerin işi kolay değil ama bir çözdün mü, çok emek gerekmez aslında, o emeği verir, sen yeter ki sevgini göster.

Sen nasıl benim biricik oğlumsan, karşındaki kadın da birilerinin kuzusu, evladı, birilerinin canının içi, ona göre davran. Sen onu üzerken, günün birinde senin de bir kızın olursa, adamın birinin de senin evladına aynı şeyi yapabileceğini dü-

şün. Sen kendi kızına, kendi annene yapılmasını istemediğin hiç, ama hiçbir şeyi başka birinin kızına asla yapma oğlum!

Bir kızı, kılığına kıyafetine göre değil, huyuna, yüreğine, karakterine, aklına, değer yargılarına göre değerlendir çünkü senin hayatını dolduracak olan şeyler bunlardır.

Hiçbir kızı namuslu, namussuz diye etiketleme hakkına sahip değilsin. Sen nasıl kendi bedeninden sorumlu isen, o da onun bedeni, onun kararı. Senin ahlak anlayışından farklı tercihleri olabilir, görüşmezsin, hayatına almazsın, olur biter. Onu yargılayamazsın. Herkesi olduğu gibi kabul edip, saygı göstermek zorundasın oğlum.

Şiddet asla, asla, ASLA senin için bir araç olmasın! Şiddet erkeklikten en uzak yoldur. Acizlikten kaynaklanır.

Sen eğer güçlü bir erkek olacaksan, bunu şiddetle değil, mangal gibi yüreğinle sağlamalısın. Kadınlar güçlü erkekleri severler. Sen sen ol, gücünü ne kaba kuvvetten, ne de paradan, makamdan al. Bunların hepsi gelip geçicidir. Geçip gitti mi, cascavlak kalırsın ortada ama gücünü kalbinden, erdemlerinden alırsan, feriştahı gelse yıkamaz seni bu âlemde.

Güçlü bir erkek ol evladım. Bu ülkenin, iyi kalpli ve güçlü erkeklere ihtiyacı var. Sen onlardan ol.

Derdim...

Oğlum olsaydı...

Eğer 8 Mart'larda kadın cinayetlerinden, tecavüzlerden, çocuk gelinlerden, şiddetten bahsetmek yerine şenlikle kutlayalım istiyorsak, işte iş yine bize düşüyor hanımlar.

Erkekleri doğurup yetiştiren bizleriz.

O yüzden önemliyiz ya zaten.

Kadın ne ise toplum odur.

Ama bugün... Hani derler ya, "Şimdi siz saçlarınıza baharı takın. Gülüşünüz güneş olsun. Bakışınız umut".

HERKES SENDEN

Yarasız bir hayat mı?

Yok öyle bir şey canım.

İlla ki yaralanıyorsun.

Da...

Yaralarına takılıp yolculuğunu unutursan, sorun orada.

Aslolan yolculuk çünkü.

Bir de insanım diyorsan, başkalarının yarasına da kayıtsız kalmayacaksın kardeşim. "En çok benimki acıyor" demeyeceksin. Kimin canı nasıl yanıyor, onun tenini giyinmediğin sürece bilemezsin.

O yüzden, hayatta bir kez olsun başka birinin yarasını sar. Sar ki, günün birinde senin yarana da şefkatli bir el uzanabilsin.

Hem...

Zaman denen bir mucize merhem var ki, her, ama her yaraya deva oluyor.

Yeter ki sen yarana değil, yolculuğuna odaklan.

Anlıyorsun değil mi?

Herkes senin gibi.

Herkes senden.

KORKUNUN ÜSTÜNE YÜRÜMEK

Sekiz yaşıma gelene kadar, her gece, ama istisnasız "her gece" tekrarladığım bir rutinim vardı.

"Anneeee iyi geceleeer."

"İyi geceler kızım."

"Babaaaa iyi geceleeer."

"İyi geceler kızım."

"Anneee, yangın çıkmaz di mi?"

"Çıkmaz kızım."

"Babaaa, deprem olmaz di mi?"

"Olmaz kızım."

"Anneee, sel basmaz di mi?"

"Basmaz kızım."

"Babaaaa, hırsız girmez di mi?"

"Girmez kızım."

En önemlisi son sorumdu:

"Beni bırakıp gitmezsiniz di mi?"

İkisi aynı anda cevap verirlerdi: "Gitmeyiz kızım."

Cevapları alınca rahatlar, uyurdum. Bazen de uyuyamazdım, gözümü kapattıkça kötü şeyler görüyorum diye babamı çağırırdım. Bir süre beni sakinleştirmeye çalışır, sonra da baktı ki olmuyor, "Dur, ben sana bir ilaç vereyim de rahatla" derdi. Bir şurup şişesi getirir, içinden bir tatlı kaşığı içirirdi. Aaa şahane uyuturdu o ilaç beni. Bayılırdım o ilaca. Her gece içmek isterdim, babam, o önemli bir ilaç, her gece içilmez derdi. Yıllar

sonra itiraf etti, o önemli ilaç, "şekerli su"dan ibaretmiş.:)

Neyse işte, yine böyle bir gece, teyzemler, kuzenlerim bizdeler. Ben erkenden yatırıldım. Zaten bozulmuş durumdayım, onlarla muhabbet etmek varken ben niye yatıyorum diye.

Tabii klasik sorularıma başladım, "Annee iyi geceler, Babaa iyi geceler, Annee yangın çıkmaz di mi..." derkeeen, babam "Şimdi de, baba deprem olmaz di mi diyecek" dedi ve hepsi kahkahalarla gülmeye başladılar.

Aman Tanrım, nasıl bozulduğumu anlatamam size. Yıkıldım resmen. Alay ediyorlar benimle ya. Öyle bir gururum incindi ki, içimden, "Ölsem devamını sormayacağım" dedim.

Ve sormadım.

Ama o gece o kadar emindim ki, yangın da çıkacak, deprem de olacak, sel de basacak, hırsız da girecek, annemle babam da beni bırakıp gidecek... Sormadım ya hani. Hepsi birden olacak, hepsi, ama gururumu ezdirmeyeceğim ya. Razıyım, varsın olsun.

Ertesi sabah uyanışım bana hayatımdaki en büyük derstir.

Hiçbiri olmamıştı!

Kendimi o yaşımda ilk defa acayip "özgür" hissettiğimi hatırlıyorum. Sırtımda koca bir patates çuvalı gibi taşıdığım korkulardan tümüyle arınmıştım. Tüy gibi hafif ve bağımsızdım yahu.

Bir daha da asla o soruları sormadım.

Şimdi bazen kızım geceleri korktuğunda, ona asla korkacak bir şey yok demiyorum. Bir faydası yok çünkü öyle demenin. Kendimden biliyorum.:)

Ona diyorum ki, "Ne gördün mesela?" Anlatıyor, işte

korkunç bir adam gördüm de, gözleri kırmızıydı da, kötü kalpli de... "Tamam" diyorum, "şimdi o adam, tam sana doğru gelirken, ayağının kaydığını ve yere komik bir şekilde düştüğünü hayal et". Şaşırıp duraklıyor. "Şimdi de, yüzüne komik ve şaşkın bir ifade yerleştir" diyorum, "bak utandı düştü diye. O da utanabilir. O da seninle aynı duyguları duyabilir. Demek ki, aynı şeyleri hissedebildiğine göre, o senden çok farklı da değil, korkmana gerek yok".

Sakinleşiyor, kıkırdamaya başlıyor. Çoğunlukla palyaço burnu takıyor yüzüne, ona gülebilmek için. Alıştı artık.

Bugün düşündüm de, büyüdükçe korkularımız da çeşitlenip, dallanıp budaklanıyor ve biz, benim anneme babama sorduğum gibi bunları dillendirip duruyoruz. Konuşa konuşa yayıyoruz evrene. Yaydıkça, o kapkara korku enerjisini bumerang gibi geri gelip bizi buluyor. O yüzden, korkularımız gerçek oluyor. Çok konuştuğumuz, o korku ağacını ha bire suladığımız için dallanıp budaklanıyor, çirkin, garip renkli, ürpertici bir ağaç gibi büyüyor, masmavi güzelim gökyüzünü görmemizi engelliyor.

Bazen babamın şekerli suyu gibi geçici çareler bulmaya çalışıyoruz. Bizi her şeyden arındıracak "sihirli şurup" sanıyoruz onu. Oysa, kendimizi kandırmaktan öteye geçmiyor. Şekerli su, kaynağa ulaşamıyor çünkü. O gecelik sizi uyutuyor olabilir, ama o korku içerlerde bir yerle beslenerek büyümeye devam ediyor.

Ne zaman korkularımız hakkında konuşmayı kesiyor, konuşup onları beslemek yerine, sade bir şekilde üstlerine yürüyüp yüzleşiyoruz, işte o gün özgürleşiyoruz.

Yüzleştiğiniz korkular yok oluyor. Yerini inanılmaz bir rahatlığa bırakarak.

O korkular var ya, sanki ayağımıza, ellerimize bağlanmış zincirler gibiler aslında. İşin garibi, o zinciri oraya bağlayan da kim? Yine ta kendimiz.

Çözün şu zincirleri bileklerinizden. Dilinizde korku soruları değil umut cümleleri olsun.

Ve korkmaktan da utanmayın.

Ne demiş Mevlana, "Üzülme. Ayağına batan dikenler, aradığın gülün habercisidir".

DÖRT MUM

Çok eski hikâyedir aslında. Bugün maillerimi ayıklayıp temizlerken karşıma çıkıverdi.

Dört mum bir odada duruyor. Oda o kadar sessiz ve boş ki, aralarında fısıldaşıyorlar ve bu duyuluyor.

Birinci mumun adı BARIŞ. Diyor ki, "Çok esinti var, zor dayanıyorum. Sanırım yakında söneceğim".

İkinci mum VEFA, "Ah" diyor, "çok mutsuzum, artık vazgeçilmez değilim. Yansam ne oluuur, yanmasam ne olur".

Üçüncü mum ise SEVGİ, "Gücüm kalmadı" diye sızlanıyor. "Unutuldum ben artık, değerimi kimse bilmiyor."

Tam o sırada içeri bir çocuk giriyor. Bir bakıyor ki, mumlar sönmüş, üstlerinden incecik siyah bir duman sızıyor.

Feryat ediyor çocuk: "Neden yanmıyorsunuz? Sonsuza dek yanmanız gerekmiyor mu" diyor ağlayarak...

Dördüncü mum konuşuyor birdenbire: "Korkma. Ben yandığım sürece öteki mumları yakabiliriz."

"Sen kimsin?" diye soruyor hıçkırarak çocuk.

"Ben" diyor, dördüncü mum, "UMUT".

Yani çok iyi bildiğim ve defalarca paylaştığım bir hikâyedir, ama nedense ağladım bu defa okurken. Belki de ben o mumların önemini hâlâ çok yüreğimde hissettiğim için. Onlar sönmesin diye günlük hayatta, orada burada, en çok da yazılarımda kendimi paraladığım için.

Gün gelip de elime dördüncü mumu alıp, sönen mumları yakabilmek için deliler gibi dolaşacağım aklıma gelmezdi.

Bazen kendimi böyle hissediyorum işte.

O mumlar hepimizin yüreğinde yanıyor. Bu dört mum var ya, her birimizin gönül hanesinde biblo gibi duruyor. Zaman bize ne getirirse getirsin, şartlar ne olursa olsun, gördüğümüz olaylar bize ne kadar tam tersini gösterirse göstersin, biz eğer "insanım" diyorsak, işte o dört mumu içimizde ışık ışık tutmakla yükümlüyüz. İnsan olarak sorumluluğumuz bu.

Zaten bence bu dönem yaşadığımız bunca akla ziyan olay, yüreğinde o mumları sönmüş insanlar tarafından yaratılıyor.

O mumlar söndü mü, insan boş bir kabuk, vicdansız, erdemsiz bir beden haline geliyor.

Şimdi yeni yıla gireceğiz ya, bu sene ikiye ayırdım dileklerimi. Bir şahsım için dileklerim olacak, bir de ülkem için.

Diliyorum ki, ülkemde her bir insanın gönlünde dörder mum ışıl ışıl yansın. Bu ışık, Türkiyem'den tüm dünyaya yayılsın.

Karanlık, iyiliğin ışığında boğulsun.

Bir yanlışın çoğunluk tarafından yapılıyor olması onu doğru haline getirmez. Doğrular tekrar doğru olsun.

Şikâyetler son bulsun. Şükür duygusu yüreklerimize hâkim olsun.

Hatasız hayat olmaz, ama hatalar özürlerle yıkansın, arınsın, geriye sadece dersi kalsın.

Birbirimize bakışımızda sevgi olsun, anlayış, hoşgörü, vefa olsun.

Birisini eleştirmeden, ötekileştirmeden önce, kendini onun yerine koyma erdemini yüreğine sindirsin herkes.

Bu güzelim, bu cennet ülke, yeniden birbirine, "Bakar mısın kardeş" diyen insanlarla dolsun.

Başarı, parayla değil zekâyla, yetenekle, azimle, gayretle, çalışkanlıkla, sabırla ölçülür olsun.

Dürüstlük, merhamet, vicdan, hepimizin göğsüne birer nişan gibi takılsın.

O dört mum var ya...

Hepsi birden yansın. Aynı anda yansın.

Üçü zaten söndü diyorsanız... Dördüncüsü hâlâ yanıyor derim.

Siz de benim gibi alın elinize dördüncü mumu, düşün yollara.

O sönmez.

Ne demiş Nâzım, "Umuda kurşun işlemez gülüm".

HAYATIN AKIŞI

Derler ki hayatın akışına direnmemek lazımmış. Yani o kendi ritminde akan deli bir nehirmiş de, biz şaşkın kulları, bazen tutunurmuşuz bir köşesine, illa buradan gitmem diye debelenirmişiz. Halbuki bıraksaymışız kendimizi, baksaymışız akış bizi nereye götürecek, kim bilir daha ne farklı kıyılar keşfedecekmişiz...

Şimdi ben bunu biliyorum, tamam ama bazen kendimi tam akışa bıraktım zannederken, bir de bakıyorum akış değişmiş. "İyi de ben bu tarafa gideceeğdiiim" diye debeleniyorum, ne yalan söyleyeyim. Hatta kimi zaman akış makış da istemiyorum, ööle suyun kıyısında bambu sal gibi mıyıl mıyıl salınmak niyetindeyim ve fakat bir fırtına kopuyor, sıkıysa kal orada.

Yani en akışla uyum içindeyim sanırken bile öyle olmadığını anlayınca tırsıyor insan.

Galiba benim anlamamakta inat ettiğim şey şu: "Akışa direnmeyince hep güzel yerlere akacağım garantisi bekliyorum." Yani ben akışa direnmiyorum, kendimi bırakıyorum, o zaman ödüllendirilmeliyim. Hep kolay, hep rahat, hep mutlu yollardan geçmeliyim gibi ukalaca bir beklenti içindeyim. Sanki nehri şereflendiriyormuşum gibi... Oysa kendi yaptığı seçimlerde iyi olduğu kadar kötüyü de kabullenmiyor mu insan? O senin seçimin, kabulleniyorsun da akışa direnmemek senin seçimin değil mi?

Nehir bu, adı üstünde. Göl değil ki öyle ruhsuz ruh-

suz, durgun durgun salınsın. Git o zaman, çık nehirden kızım. Çık git, küçük bir gölde mıyıl mıyıl bir sandal ol! Ama sıkılıyorum deme bana sakın. Sakın ola, monotonluktan filan bahsedip mızıldanmaya kalkmayasın.

Duymayayım!!!

Haaa, madem nehirde mutlusun aslında, o zaman nehirle pazarlık yapma. Akış mı diyorsun, teslimiyet mi diyorsun? Bırak o zaman kendini. BIRAK!

Nehirden akarken önüne kaya parçası da çıkacak, belki üstünde dinleneceksin, mutlu olacaksın, ya da "Nerden çıktı bu şimdi yolumu kesiyor" diye şikâyet edeceksin yaşlı ve huysuz bir ihtiyar gibi.

Aniden bir şelaleden yuvarlanıvereceksin belki. Yüreğin ağzına gelecek, sonum geldi sanacaksın, ama bir bakacaksın ki yenilenmişsin, tazelenmişsin. O şelaleden sonra durgun nehir bir başka güzel gelecek sana.

Yolda fırtına çıkacak belki, sağa sola savrulacaksın. E hep olur fırtınalar bu nehirde. Sen karada da olsan, açık nehirde de olsan nafile. Yeter ki baş etmesini öğren.

Güneş fazla parlayacak belki, gözünü kamaştıracak, nereye yüzeceğini göremeyeceksin. Olsun! Akış değil mi kendini bıraktığın? Hedeften sana ne? Hedefin akışın ta kendisi zaten. Sal kendini gitsin.

Karşına kocaman, saldırgan bir balık da çıkabilir. O nehir her varlığa açık, unutma. Onu orada istemiyorum diyemezsin. O da seni istemiyordur ona sorsan. O zaman ne yapacaksın? O balıkla da arkadaş olmayı öğreneceksin, çünkü ikiniz de o nehirde olduktan sonra sık sık yollarınız kesişebilir onunla.

Nehrin kenarında tutunmayı seçmiş insanlar sana el kol edip, seslenip, seni korkutmaya, vazgeçirmeye ça-

lışacaklardır. Onlara göre onların seçimi doğrudur ve bu uyarıyı da tüm kalpleriyle "senin iyiliğin" adına yapıyorlardır.

Takmayacaksın!

Unutma, herkes kendi seçimini yaşıyor, sen açık nehirdesin, onlar kıyıda. Bu onların kötü, senin iyi olduğun anlamına da gelmez ya da tam tersi anlamına da.

Bu böyledir, o kadar.

Üstelik istediğin zaman dönüp kıyıya tutunma şansını da kimse almıyor elinden. Sen hangisiyle daha mutlusun, onu anlamak için yaşıyorsun. Kararları sen veriyorsun. Güç bende artık demek bu demek.

Yani karşına kaya çıkmaması değil, karşına çıkan kaya ile ilgili ne yorum yapacağın senin gücünü belirleyecek. Balık mı çıktı karşına, onunla mücadele etmeyi mi, yoksa lanet ede ede kaçmayı, kaçtığın her sefer için kendinden nefret etmeyi mi seçiyorsun? Sen bilirsin.

Mesela fırtına çıktığında o sinir olduğun kaya çok işine yarayabilir, biliyor musun?

Güneş aşırı parlak gelip gözünü kamaştırdığında, balığın yüzgeçlerine tutunup gezebilirsin.

Güç arıyorsan, gücü kimse altın tepside sunmayacak sana.

Sorunlarını fırsatlara ya da daha ötesi keyiflere çevirmekte gizli senin gücün.

Nehirde hepsi saklı. Kocaman bir sepet rengârenk boncuk gibi. Gelişigüzel seçtiğin her bir boncuk, muhteşem bir yaşam kolyesi sunabilir sana.

Ne duruyorsun?

Dizsene!

AFFETMEK ÖZGÜRLÜKTÜR

Yirmili yaşlarımın başına kadar benim için özür dilemek cidden "korkunç" bir kişilik bozukluğuna delaletti. Ne kadar özür dilemezsem kendimi o kadar ilkeli ve tutarlı hissederdim. Prensip meselesiydi yani, anlıyor musunuz. Gururlu insanlar af dilemezdi bi kere.

Tanıdık geliyor mu size de?☺

Özür dilemenin küçülmekle eşdeğer olduğunu sandığınız bir dönem illa ki olmuştur. Hatta belki de hâlâ o dönemdesinizdir. Bu biraz da teselli olarak içindeki öfkeye tutunma hali sanırım. Denize düşünce yılana sarılmak gibi bir durum. Öfkeye yapıştıkça onu besliyor, köpürtüyorsunuz. Oh iyi ki özür dilemiyorum diyorsunuz. Körce bir kendini beğenmişlik gelip çörekleniyor kalbinize.

Sonra ne mi oluyor? Bir kere her dilemediğiniz özür, aslında içten içe dilenmeyi beklediği için içinizde bir çeşit vicdan sızısına dönüşüyor. Sürekli manasız biçimde kuyruğu dik tutma ve "Ben haklıydım ama" fikrinden, "ben zaten hep haklıyım" şeklinde bir hastalıklı saplantıya doğru yol alıyor.

Sırtınıza battal boy bir çuval alıyorsunuz, kocaman... Her bir tartışma, her bir kırgınlık, her bir öfke, bir dana kadar patates olup içine doluyor. O çuval da öyle bir şey ki, sırtınıza bir bindirdiniz mi, teniniz gibi, gece gündüz, yürürken, koşarken, merdiven çıkarken, otururken, yatarken hep sırtınızda, hep sırtınızda. Gece

yatırmaz, gündüz oturtmaz, yüreğinize batar durur, eteğinizden paçanızdan aşağı çeker durur.

O çuval ağırlaştıkça kendinize de acayip acımaya başlıyorsunuz. "Zavallı ben. Yine haksızlığa uğradım."

Hep özür bekleyen, özür dilenmeyi hak eden kendinizmiş gibi, dünyaya ve gerçeklere kendini kapatma, bir kurban rolüne soyunma hali. Ay bak şimdi yazarken bile içim daraldı...

Eh be çocuk, diyesim geliyor kendi gençliğime, eh be çocuk!

Derkeeeen, gün geliyor, o çuval sizin kendi kütlesel ağırlığınızdan fazla çekmeye başlayınca, hareket edemez hale geliyorsunuz. Bir gün birisi gönül telinize öyle bir dokunuyor ki, çok hafif, duyulmayacak kadar kısık bir sesle, çok çok küçük harflerle "özür dilerim" diyorsunuz. O ilk özür acayip zor çıkıyor. Sanki etinizden et koparcasına. Hani tırnaklarınızı sökseler daha kolay.

Ama dedim ya, çıkıyor işte bir şekilde. "Özür dilerim." O anda işte, hayretle bakıyorsunuz ki patateslerden biri donk diye düşüyor yere.

Bir ferahlama duygusu, bir ışık sarıyor benliğinizi. Bir de var ya, karşınızdaki insanın o bakışını görmek dünyalara değer. O barışma kucaklaşması dünyalara değer. O onca simsiyah duman gibi aranıza giren kırgınlıkları yıkayan gözyaşları ömre bedel.

Bir kez bunu tattınız mı, o çuvalı niye taşıdığınıza şaşıyorsunuz. Sonrası çorap söküğü gibi geliyor.

Özür dilemenin erdemini keşfeden ruhunuz, bu sefer de "affetmek"le ilgili yola çekingen çekingen bakmaya başlıyor.

Öyle ya, o patateslerin içinde sadece özür dilemeniz gerekenler yok, affetmeniz gerekenler de var. Sizin

eski haliniz gibi özür dilememeyi marifet sananlar. Sizi kırdığının farkında bile olmayanlar. Kendini haklı ve kurban gibi görenler. İşte onlar için de yapabileceğiniz bir şey var.

Onları hiçbir şeye zorlayamazsınız. Gerçekleri görmek istemeyen birini zorla çeke sündüre gerçeklerle buluşturamazsınız. Hem de sizin gerçeğiniz herkesinkiyle aynı olmak zorunda da değil.

O zaman işte, sıra geliyor, yeni bir basamağa: "Affetmek."

Kolay değil diyorsunuz biliyorum. Kolay demedim zaten ama "mümkün" diyorum. Her şey zihninizde alacağınız bir karardan ibaret. Affetmek için karşı tarafın özür dilemesi gerekmiyor. Pişman olması, kapınıza gelip yalvarması gerekmiyor. Siz affederek, o kişiyi kabullenmek, yeniden hayatınıza almak zorunda bile değilsiniz.

Affetmek aslında sadece "kendinizle" ilgili, anlıyor musunuz?

Çünkü affederseniz, özgürleşeceksiniz.

Size tecrübelerime dayanarak diyorum ki, dünyada insanoğlunun tattığı hiçbir mutluluk, hiçbir ilaç, hiçbir çare, sizi "affetmek" kadar hür, ferah, hafiflemiş, gençleşmiş, neşelenmiş, hayat dolu hissettirmiyor.

Sanki o zaman kulaklarınızdaki tıpalar açılıyor, kuşların sesini, rüzgârın uğultusunu, yağmurun tıpırtısını, kıkır kıkır bir çocuk kahkahasını duyar hale geliyorsunuz. Sanki gözünüzdeki kapkara gözlük düşüyor yere, güneşin pırıltısını, çiçeklerin rengini, çimenin yeşilini, ağacın kabuğunu pırıl pırıl görüyor, ne bileyim, yeni doğmuş bebeğin ensesinin kokusunu inanılmaz net bir biçimde hisseder hale geliyorsunuz. Yaşama sevinci doluyor içinize.

O koca patates çuvalı olmadan yaşamak şahane bir şey.

Halil Cibran der ya, "Hem alevim, hem de kupkuru çalı". Yani alev de içimizde, kuru çalı da. Ömür boyu nefsimizde bir koca yangınla gezmenin âlemi yok.

Affetmek, içimize akan berrak bir su gibi bence. Kuru çalıları yeşertir, alevi söndürür.

Affetmek, özgürlüktür.

SİLAH ÇİÇEĞİ YENER Mİ?

Bir video izledim az önce. Fransa'daki korkunç saldırı sonrasında bir baba-oğulla röportaj yapıyor birisi. Uzakdoğu kökenli bir aile. Sakin, aydın görünümlü bir baba. 4-5 yaşlarında bir oğlan çocuğu.

Gazeteci, çocuğa soruyor: "Neler olduğunu anlıyor musun?"

Diyor ki: "Evet, çok kötü insanlar var ve biz onlar yüzünden evimizi değiştirmek zorunda kalabiliriz."

Babası sakin sakin yanıt veriyor, "Hayır, hiçbir yere taşınmıyoruz, Fransa bizim evimiz".

"Ama silahları var" diyor çocuk.

"Onların silahları varsa bizim de çiçeklerimiz var" diye ekliyor adam ağlamamaya çalışarak.

"Çiçekler silahlara bir şey yapamaz ki baba" diyor çocuk gözlerini kocaman kocaman açarak.

"Bak ne kadar kalabalık, herkesin elinde çiçek var. Dün yapılan kötülüğü protesto etmek için herkes çiçek taşıyor" diyor babası.

"Çiçekler bizi korur mu?"

"Evet, bu çiçekler ve bu mumlar bizi korur" diyor baba.

Gazeteci soruyor: "Bunu düşünmek seni rahatlattı mı" diye.

"Evet" diyor çocuk. "Çiçekler ve mumlar bizi korur."

Ağladım...

Sadece Türkiyem'de değil, tüm dünyada hissedilen en büyük çaresizlik duygusu bu işte.

Kötülükle iyilik savaşıyor.

Onların silahları, bombaları, nefretleri var, bizim ise çiçeklerimiz, mumlarımız ve içimizde diri tutmaya çalıştığımız sevgimiz.

Silaha karşı çiçek. Ne kadar korur bizi bilmiyorum.

Ama çok zorlu bir sınavdan geçtiğimiz gerçek.

İnsanın kendi şahsi hayatında da bu böyledir.

Bu yaşımda artık biliyorum, bir şey sürekli üsteleyerek başınıza geliyorsa, hayatın size öğretmek istediği bir ders vardır.

Ve siz o dersi alıp o sınavı geçene kadar, kafanıza vuraaa vuraaa tekrar tekrar yaşatır. Eğer o süreçte hırslanıp, kızıp, hayata öfke duyup tekmeler savurursanız hiçbir sonuç alamazsınız. Daha ağır bir sepet dersten başka.

Hayatın öğretme biçimi budur. Sizin o sınava "girmeme" şansınız yoktur. İlla ki gireceksiniz. Hem de geçene kadar defalarca gireceksiniz.

Çünkü bu dünyaya "öğrenmeye" geldiniz.

Öğrenene kadar, o sınava tekrar tekrar gireceksiniz.

Bence insanlık olarak biz de böylesi bir sınavdan geçiyoruz.

Öğrenemediğimiz veya öğrenip de unuttuğumuz, bizi insan yapan değerleri hatırlayabilmemiz için. Vicdan, merhamet, dürüstlük, empati, şefkat.

Bunları yeniden başrole geçirmediğimiz sürece bu sınav ağırlaşarak sürecek.

Silahlara karşı çiçekler.

Silah bir tetiğe bastı mı çiçekler darmadağın olur diye düşünüyorsunuz değil mi?

Unutmayın.

Çiçeklerin kökleri vardır. Toprağın içinde. Bir çiçek

solar, düşer, yerine binlercesi açar.

Silahı yok ettiniz mi kendini yeniden yaratamaz. Çöp olur gider.

Çiçeklerin kendini sonsuza dek yeniden yaratma gücü vardır.

Aslında...

SİLAH ÇİÇEĞİ YENEMEZ.

İnsanın yarattığı bir kötülük, Tanrı'nın yarattığı bir tohumla baş edemez.

Yeter ki...

Çiçek, "çiçek" olduğunun farkına varsın.

DUVARA BAKMAYIN!

Size de öyle geliyor mu? Sanki zırdelinin biri dünyayı ele geçirdi, her tarafta sadistçe eylemler düzenleyip gaddar kahkahalar atıyor ve biz insancıklar da, Ankara'da, İstanbul'da, Brüksel'de, Pakistan'da bir hiç uğruna ölüp duruyoruz.

Sağ salimiz diye sevinmeye utanır olduk. Tarih kitaplarında okuduğumuz göğüs göğse mert savaşlara özlem duyar olduk. Dün haberlere denk gelince isyan ettim yine. "Lunaparkta ölünmez be" dedim içimden. İnsan insana bunu yapıyor olamaz.

Hani hep diyorum ya, gündemin kasvetinden kurtulabilmek için çareler düşünüyorum sürekli diye. Bu sıralar bilgisayar başında geçirdiğim vakti azalttım, deliler gibi kitap okuyorum. Kitap arsızı oldum resmen. Koca bir yığın kitap yanı başımda.

Tavsiye ederim, muhteşem oluyor. Hafif bir müzik açın. Bir elma soyun, ne bileyim bir ince belli bardağa tavşankanı çay koyun, ya da köpüklü mis gibi bir kahve yapın. Evde kendinize bir okuma köşesi yapın. Rahat bir koltuk olsun, yanında bir sehpa. O sehpada en sevdiğiniz aksesuarlar. Bir resim çerçevesi, içinden sevdiğiniz bir yüz baksın, bilmem nereden aldığınız bir biblo, işte bu gibi şeyler. Var ya, şalter kapatmış gibi rahatlıyorsunuz.

Ruhunuz cılk yaraymış da aniden sihirli bir merhem sürüp acılarınızı dindirmişsiniz gibi.

Zihninizde bangır bangır at koşturan kaba saba dü-

şünceler zınk diye duruyor. Yüreğiniz yerine yerleşip sakinleşiyor, bir rehavet, bir sükûnet.

Çok disiplinli okurdum ben. Bir kitap bitmeden diğerine geçmezdim asla. Bir kitabı yarım bıraktığım hayatımda iki, bilemedin üç kez olmuş bir şeydir ama şimdi, buldumcuk olmuş gibi bir ruh hali içindeyim. Bir onu, bir bunu alıp okuyorum. Sanki aylardır aç kalmışım da şahane bir sofraya oturmuşum gibi, çatalımı bir o tabağa, bir ötekine daldırır haldeyim anlayacağınız.

Çocukluğumun en sevdiğim kitabını gittim aldım: Aziz Nesin'den "Şimdiki Çocuklar Harika". Hâlâ gülebiliyorum ona, demek ki içimdeki çocuk hâlâ zıp zıp zıplıyor, morali yerindeymiş diyorum. İyi haber.:)

Sabahattin Ali serisini çıkardım yeniden. En son "Kuyucaklı Yusuf"u okudum. Yaşar Kemal'in "İnce Memed"ini buldum rafın arkasından. O ne tatlı tasvirler öyle. İçinin yağları eriyor insanın.

Şiir kitaplarım vardır deste deste. Orhan Veli, Özdemir Asaf. Oh, şifa niyetine, hani kavurucu sıcakta buz gibi kızılcık şerbeti yudumlar gibi. Kana kana buzlu su içer gibi o mısralar.

Gittim, annemin de kütüphanesini karıştırdım. Turgut Özakman hocamın "Cumhuriyet"ini aldım getirdim eve. Bilirsiniz, üçlü seridir onlar, "Diriliş", "Şu Çılgın Türkler", "Cumhuriyet". Turgut hoca ile tanışma onuruna eriştiğim için ayrı bir tatla ve duygulanarak okuyorum onları.

Meşhur hikâyesidir, bir öğrencisi, "Şu Çılgın Türkler" yeni çıktığı sırada, Ankara'da Sakarya'da bir korsan kitapçıda görmüş, hemen aramış kendisini, "Hocam, zabıtayı çağırıyorum, şikâyet edelim" diye. Demiş ki,

"Hemen uzaklaş oradan. Yeter ki okusunlar, tarihimizi öğrensinler. Ben para kazanmak için yazmadım. Bu ülke insanı, tarihini öğrensin diye yazdım. Okusunlar da nasıl okurlarsa okusunlar".

Geçen yazı bir şekilde sağlık sorunları nedeniyle hep hastanede geçirdik. Neredeyse iki ay, gittim gittim geldim. Sürekli çantamda bir de değil iki kitapla. Hani biri biterse kitapsız kalmayayım diye. Sonra koridorlarda dolaşırken bir şey fark ettim. Ne poliklinikte muayene için sıra bekleyenlerde, ne de odalarda yatan hastaların hiçbirinin elinde kitap yok. Okumuyor yahu kimse. Hele koğuşları bir görseniz, çoğu hasta, kolunda bir serum, "duvara bakıyor".

Sonra ne oluyor biliyor musunuz? Yan yataktaki hasta ile sohbet ediyor. "Bak 209'daki hastanın karısı bu sabah geç geldi. Kızı da pek suratsız. Ahanda şu karşı odadaki hastanın oğlu ne geliyo ne gidiyooo vefasız belli. İşsizmiş de zaten."

Dedikodu yani anlayacağınız.

Veya yarım yamalak tıbbi bilgilerle birbirlerine teşhis koyuyorlar. "O sarı ilaç beni çok kötü ettiydi, alma onu sen. Zaten o kanserli hastalara veriliyomuş, kaynımgilden biliyom, sen de kanser misin yoksa?"

Konuşmadığında da, duvara bakıp kendi kendine kim bilir ne kuruyor kafasında. Ben öyle kolunda serum takılıyken duvara baktığında güzel bir şey düşünecek biri tanımıyorum. Hem de yahu, ööyle duvara bakarken nasıl geçer zaman? Geçmez ki...

Boş bir zihin, şeytanın çalışma odasıdır derler.

O zihni güzel bilgilerle dolduracaksın ki şeytan giremesin içeri.

İşte son günlerde sürekli bilgisayar ve televizyonun başında otururken ve sürekli "kötü" haber okurken ve paylaşırken, kendimi bir an kolunda serum, o duvara bakan hastalara benzettim.

Çektim çıkardım serumu kolumdan. Ben kendim yiyip içebilirim, sağlıklıyım, damardan beslenmeme gerek yok dedim. İndim yataktan. O duvarı görmeye tahammülüm yok dedim. O baktığım duvarda hep şiddet filmleri oynuyor, hep kötü haberler dönüyor, hep karamsar yorumlu alt yazılar geçiyor. Bünyem kaldırmıyor artık. Zehirlendiğimi hissediyorum.

İşte o gündür bu gündür kitaplara verdim kendimi. Kitap okurken, yaşadığınız hayattan başka hayatlar, başka fırsatlar da olabileceğini hatırlıyorsunuz yeniden. Bir zamanlar sizin yaşadığınızın çok daha zorunun yaşandığına, çok daha felaketinin "aşılabildiğine" tanıklık ediyorsunuz kimi zaman ya da öyle bir yere seyahat ediyorsunuz ki o satırlarda, "Dünya güzel be" diyorsunuz içinizi çekip.

Size de tavsiyem, duvara bakmayın. Seruma bağlı kalmayın. Kendi gıdanızı kendiniz seçin. Zihninizin içini kendi seçtiğiniz kelimelerle doldurun. Şu dönemde sağlıklı kalmanın en değerli formülü bu.

Ne demiş Nâzım Hikmet, "Daha son sözü söylemedi hayat, belki yarınlar, mutlu sonlar var".

İlla ki yarınlar, mutlu sonlar var.

Duvara bakmayın.

BİR NANE, BİR NAME

Hani bazı günler vardır. İsimsiz adamlar sizi ayağınızdan tutmuş dibe dibe çekiyorlarmış gibi olur. Omuzlarınız düşük, suratınız asık, enseniz gergin, kendinizi çürük meyve gibi hissedersiniz. İşte öyle bir gündü. Arkadaşım bana moral vermeye çalışırken, "Dur bi su içeyim" dedi, çantasından bir küçük pet şişe çıkardı. Aaa şişede bir şey var, ama ne?

"Bak, şişenin içine bir dal taze nane attım" dedi. "Dün de bir çilek attıydım. Öyle de güzel oluyor ki, bütün gün kendine bir hediye vermiş gibi oluyorsun.

Bayıldım bu fikre, bayıldım!

İnsan, gündelik olayların o baskın, o yapış yapış bulutuna binip uçuverince, kendini şımartmayı unutuyor. Bir anda bunu anladım.

Oysa ki, eğer yere sıkı basmak istiyorsak önce kendini sevindirmek lazım. Hani uçaklarda vardır ya, "Bir türbülans halinde, önce kendi oksijen maskenizi, sonra çocuğunuzunkini takın" derler. Ne anlamlı. Önce sen iyi ol ki, başkasına faydan olsun.

Ben ki kendime hep ufak ufak güzellikler yaptığımı düşünürüm, bir anda anladım ki ne zamandır kendimi inanılmaz ihmal etmişim. Suratına bakmıyormuşum kendimin. Hayatın delice temposuna yetişebilmek için ite kaka, oraya buraya sürüklüyorum bedenimi, her hatası veya başarısızlığı için de hoyratça azarlıyorum, yargılıyorum.

Kısacası, etrafımdaki tanıdık tanımadık onca insana yapmamak için özen gösterdiğim ne varsa, kendicağızı-

ma bir güzel yapıyorum!

Yani kendi oksijen maskemi takmadan koşturmaktan bitap düşmüşüm, boğuluyorum, nefes alamıyorum...

Kendini şımartmak öyle de kolay ki aslında. Mesela bir demet kır çiçeği alıp, şu bilgisayarın yanına, güzel bir vazoyla koymak. Kır çiçeği bulamıyorsanız, yanından geçtiğiniz bahçeden iki dal papatyayı koparıp minik bir kahve fincanına yerleştirmek. Çok sevdiğiniz, ne zamandır unuttuğunuz bir müziği açıp dinlemek, müzik ruha en güzel merhem bence çünkü. Kahve mi içeceksiniz, o minik kahve tabağının yanına sevdiğiniz bir çikolatadan minicik bir parça eklemek.

Bu sabah güne, pet şişeye nane yaprakları atarak başladım. Bir süredir dikkat ediyorum, kızıma ne zaman dışarda su alsam, daha kapağını açmadan, etrafındaki o marka yazan etiketi söküyor. Ben de söyleniyorum, niye böyle bir şey yapıyorsun, yapış yapış oluyor diye. Geçenlerde yürürken zınk diye durdu, bana dönüp gayet ciddi bir ifadeyle, "Anne, suyu özgürleştiriyorum. Anlamıyor musun" dedi.

Bakakaldım.

Biz küçükken suyun plastik şişelere konup parayla satılacağını söyleseler de böyle aval aval bakardık herhalde. Hani deyişimiz vardır, "su gibi, hava gibi bedava" diye.

"Suyu özgürleştirmek." Nasıl güzel tanımlayıverdi cimcime. Su dediğin şey, hiçbir firmaya ait olmamalı aslında. Sanki etrafında marka yazılı bir kelepçe var gibi garibimin. O yüzden, evlat sözü dinledim, önce suyu "özgürleştirdim", sonra da içine nane yaprağını atarak kendimi ödüllendirdim.☺

Balkondaki sardunyadan bir tane kopardım, bilgisa-

yarımın başucuna yerleştirdim. Bir de hangi müziği açtım biliyor musunuz? İncesaz. Valla da, billa da çok iyi geldi. Ben bugün ne yapsam işim rast gider.

Arada bir günün hoyratlığına kapılıp bunalsam da, susadığımda, özgür, naneli suyum var.

Daha ne isterim?

Mutluluk gelsin de kapımızı çalsın diye dudaklarımızı kemirip tırnaklarımızı yiyerek beklemek aslında ne nafile değil mi? Kendi oluşturabileceğimiz onca "an" varken.

Çok da büyük düşünmeye gerek yok. Kapitalizm tepemizde durmuş, bizi sopasıyla sağa sola itiştirirken, bir nağme, bir nane, bir yudum su yeter, mutluluk dediğin andan ibarettir.

ŞİKÂYET DİYETİ

Geçenlerde halamlarla birlikteydik.
Uzun uzun onların çocukluklarından, babaannemden, dedemden bahsettik.

Dedem Sarıkamış'ta bir tapu memuru. Üçü kız, ikisi erkek beş çocuğunu okutabilmek için göç etmişler. O kara trende üç gün, üç gece gidişlerini, en küçük amcamın o sırada 40 günlük bebek olduğunu konuştuk.

O kibrit kutusu kadar kompartımanda ne yediler, ne içtiler, o bebeğe nasıl bakıldı, onca kişinin eşyası nasıl taşındı? O zamanlar valiz bile yok diyor halam. Denklerle, sandıklarla toparlandı her şey. Sonra varacakları yere bir gelmişler ki, tren çok az duracak, kalkarsa tekrar bilet alacak para yok, bir sonraki durağa gitseler, nasıl dönecekler? Tren görevlisi dedeme demiş ki, "Üzülme, pencereden atarız aşağı her şeyi, daha çabuk olur". Çocukları bile pencereden sarkıtıp kucaklayarak indirmişler, o gece de mecburen o istasyonda yatmışlar.

Ne yazık ki dedem ben iki yaşında iken ölmüş, çok flu hatıralarım var ama babaannem pamuk ninemdi benim ve biliyor musunuz, hiçbir zaman, asla bu konudan bahsettiğini duymadım. Bir defa bile! O göçüp gittikten çok yıllar sonra duydum ben bunu.

Babam mesela, ilkokuldan itibaren, eskilerin deyimiyle "leyli meccani", yani parasız yatılı okumuş. Sırf okuyabilsin diye ayrılmış annesinden. Derdi ki, "8-9 yaşlarındaydım, gece yatınca hep annemin koynunda olduğumu hayal ederdim".

O kadar çok dramatik anıları varken, ben babaannemi hiç, "Aman evladım, ben de ne çektim, ne çektim" derken duymadım. Asla anlatmazdı.

Biz birinden kötü bahsettikçe onlar hep karşı tarafı savunurlardı. "Kızım, vardır bir derdi, hoş gör sen. O çekingenliğinden yapıyor, kızma ona, boş ver." Bunlar hep o kuşaktan duymaya alıştığımız ara buluculuk sözleriydi.

Evlilikler için bile, babaannem derdi ki, "Biriniz taş olduğunda diğeriniz ceviz oluverin".

Uzlaşmaya niyet edince hayat başkaaaa, şikâyet etmeye niyet edince bambaşka.

Yokluklar içindeyken elindekine şükreden bir neslin torunları olarak bizler ne zaman bu hale geldik diye düşünmeden edemiyorum.

Hesapta her şeyimiz var, ama o eski kuşakların dirayetini, sabrını, tok gözlülüğünü, iyimserliğini, içimizde bir yerlere gömmüş gibiyiz.

Bence toplum olarak hiç farkında bile olmadan yakalandığımız çok menhus bir hastalık var. Üstelik iliğimizi kemiğimizi kurutuyor da, farkında bile değiliz.

Ne biliyor musunuz?

"Şikâyet etmek."

Nereden anladın derseniz, kendim de fena halde yakalanmışım da ondan.

Geçenlerde, internette bir paylaşım gördüm. "Bir ay şikâyet etmeden durmayı deneyin" diyen bir yazı.

"Şahane fikir" dedim ilk tepki olarak.

İkinci cümlem ise şuydu: "Hayatta bir ay duramaz insan, önce bir-iki gün denemeli."

Bir de acayip olumlu düşünerek gezdiğimi sanıyo-

rum. Birisi bana bir ay şikâyet etme deyince, adeta "nefesini tut" veya "yutkunma" demiş gibi hissettim.

Yani benim için şikâyet etmek, nefes almak gibi, yutkunmak gibi bir şey olmuş. Dehşet!

Diyeceksiniz ki şikâyet edecek bunca şey varken ne yapalım?

Valla o günden beri bunu düşünüyorum.

Bir kere şikâyet insanın enerjisini cidden emen bir şey. Kendi kendinizi olumsuz anlamda dolduruyorsunuz resmen. Şikâyet etmek ilk bakışta deşarj olmak gibi görünse de aslında tam tersi, kendi içinizi şişirmekten başka bir şey değil.

Şikâyet edince rahatlıyor musunuz? Kendinize bir bu soruyu sorun. Ben sordum. Cevap: Koca bir hayır. Yani şikâyet ederek rahatlamadığımız kesin.

Pazartesi yeniden bu diyete başladım. Niyetiniz varsa anlatayım, yok, ben böyle iyiyim diyorsanız, bundan sonrasını okumasanız da olur.:)

Önce şöyle oluyor, ilk bir saat biri sizi fena halde zapt etmiş, elinizi kolunuzu bağlıyor, ağzınızı kapatıyor gibi hissedip acayip sinirleniyorsunuz. "Engellenme" duygusu yani.

O bir saati kahramanca atlatabildiyseniz sonrası enteresan. Bu sefer şaşkınlık hâkim oluyor hislerinize. "Aman Tanrım, ben bu kadar sık mı şikâyet ediyordum? Hayatım şikâyet olmuş resmen" diye kendi kendinize şok oluyorsunuz, üç lafın biri şikâyet çünkü.

Üçüncü aşamada kendinizi izlemeye başlıyorsunuz, nelerden şikâyet ediyorum, kime söyleniyorum, böyle yapınca rahatlıyor muyum, sonuca bir katkısı oluyor mu... Bu sorulara cevap verdiğinizde, asıl sarsıcı sonuç geliyor.

Kendi bilincinizi şikâyetle "zehirlediğinizi" fark ediyorsunuz.

Şikâyetin en vahim kısmı ne biliyor musunuz? Hayatınızdan "çözümleri" uzaklaştırıyor. Odağınızı öfkede ve umutsuzlukta hapsediyor. Oysa sorunu tespit edip çözüm ne olabilir diye kafa yormak ve bunun için bir adım atmak bizi o kör kuyudan çıkartacak.

Hem bu arada, tecrübeyle sabit bir tespitim de var. En çok hangi konuda şikâyet ediyorsanız, siz şikâyet ettikçe o konu kördüğüm oluyor resmen. Misal evliliğiniz, misal iş yerindeki amiriniz, ne bileyim, maddi durumunuz...

Ben hayatın enerjiden ibaret olduğunu keşfettiğimden beri düşüncelerin en kuvvetli enerji olduğunu anladım. Yani öyle bilinçsizce savrulacak bir şey değil düşüncelerimiz. Düşüncelerimiz bizim "sorumluluğumuz" aslında. Başta kendimize karşı, sonra ailemize, içinde yaşadığımız topluma karşı. Ve şikâyet, arsız, yapış yapış bir duman gibi, en aydınlık düşüncelerimizi hapseden bir şey.

Yıllar önce, kızım daha üç yaşındayken, bir gün koşa koşa yanıma gelmişti. "Anne, hemen çarşıya çıkalım, dedeme asap alalım."

"O ne demek yavrum?"

"Dedeme yeni asap alalım, hadi anne."

İçeri gidip babama, "Sen az önce asabım bozuldu mu dedin" diye sormuştum. Aynen öyle olmuş.:)

Diyeceğim o ki, asap, bozulunca çarşıdan alınan bir şey olsa hadi neyse de, aslında o asabın tamircisi içimizde yaşıyor. Şikâyeti bırakıp, ona, "Hadi bakiim iş başına" demek de bize düşüyor.

Ben diyet yaparken karnım her acıktığında, ya da canım muzur bir şey çektiğinde gider su içerim. Bundan böyle içimden her şikâyet etmek geldiğinde, "bu konuyu düzeltmek için benim yapabileceğim bir şey var mı" diye soracağım. Varsa, ertelemeden yapacağım. Yoksa da, eğer duruma bir faydam olmayacaksa, şikâyet edip zihnimi zehirlemeyeceğim.

Her asabım bozulduğunda çarşıdan yeni asap alamayacağıma göre, asabıma iyi bakacağım.

Ne derler, "İnsan kendi kendinin ya cenneti, ya cehennemidir".

KALEM DE SENSİN, SİLGİ DE...

Bir dönem rüyalarım arkadaşlarım arasında pek meşhurdu. Komedi filmi niyetine filan anlatırdım, pek rağbet görürdü.

Köfteden yapılmış dikiş makineleri mi istersiniz, eve çağrılan İngiltere Prensi Charles ile bizim o zamanki yardımcımız Hatçanım'ın yazılı konken oynamasını mı istersiniz, Nazilerle ilgili bir roman okuduysam, en yakın arkadaşımın bir Nazi subayıyla evlenip bana "İş hayatı beni ilgilendirmez, aile hayatında çok mazbut bir insan" demesi mi dersiniz, deli saçması bir sürü kare.:) Hâlâ birçoğunu hatırladıkça gülesim gelir.

Ne yazık ki bir zamandır mizahi rüyalar görmüyorum. Özledim desem yalan olmaz. Hayatta en çok kendime güldüğüm için, gerçekten arada bir yine olsa diye düşünüyorum. Her neyse.

Dün akşam çok ilginç bir rüya gördüm.

Gözümün önünden slayt gösterisi gibi resimler geçiyor. Resimler sadece kontürden oluşuyor. Yani bir adam figürü. Bir sandalye. Ne bileyim bir masa. Ama adamın yüzü yok. Masa boş, duvar var ama o da boş.

Sonra bir kadınla bir adam, öyle boş, kabuk gibi duruyorlar karşılıklı. Bir grup insan oturuyorlar ama yine yüz yok, giysi belli değil. Sadece yalın birer çizgi.

Ve sanki bir spiker seslendiriyor bu slayt gösterisini. Belgesel niteliğinde bir ses tonu düşünün.

Diyor ki, "Bak, işte hayat böyle bir şeydir. Size bu figürler böyle verilir, sırf kontür olarak. Böyle doğarsınız. Sonra elinize alır kalemi, içini kendiniz boyarsınız. Bu kadın var ya bu kadın, yüzünün gülüp gülmeyeceğine sen karar verirsin. Bu masada neler olacağını sen çizersin. Duvara asacağın tabloya veya saate sen karar verirsin. Tabloda ne manzara var, saat kaçı gösterecek, sen belirlersin. Bak koltuk var orada, oraya kimi oturtacağın sana kalmış. Ev yeni mi, eski mi, bakımlı mı, bakımsız mı, al kalemi eline boya".

Spiker konuşurken, bir yandan da şekillerin içi hızla doluyor. Karakalem resim şöleni gibi akıyor gözlerimin önünden.

Hüzünlü bir yüz, başı öne eğik bir kadın, yanında yine hüzünle ona bakan bir adam, sonra bir silgi geliyor, hani kalemlerin arkasında olur ya, ince uzun bir silgi, işte ondan.

İki yerden ağız çizgilerini siliyor, alnını temizliyor, gözleriyle oynuyor, kadının yüzü ışıldamaya, adam gülümsemeye başlıyor.

Sonra alıyor eline silgiyi, odayı temizliyor, gölgeleri sildikçe güneş ışığı doğuyor odaya, ışık arttıkça yeni yeni şekiller beliriyor, ne bileyim, köşede bir kedicik, masanın üstünde bir fincan dumanı tüten çay, karanlık duvarda çıtır çıtır yanan bir şömine.

Sadece bir silgi, bir kalem darbesiyle insanların mutlu olduğunu, mekânların güzelleşebildiğini izliyorum hayretle.

Sabah uyandım, "Hayırdır inşallah" dedim. Gün boyu o slayt gösterisi gözümün önünden gitmedi.

Sonra aklıma çocukluğumuzun bonus kafa ressamı geldi. Hani şu pazar sabahları çıkan. Elinde paleti ve fırçasıyla.

Dur, adını hatırladım: Bob Ross.

Nasıl da kolaymış gibi atardı o fırça darbelerini di mi?

"Belki de şurada bir çam ağacı vardır. Hmm, buraya da bir nehir konduralım."

Hatırlıyor musunuz?

Ağzımız açık, öööyle izlerdik. Programın sonunda, kendimi sanki o manzaranın içine seyahat etmişçesine mutlu hissedip, derin bir ah çektiğimi hatırlıyorum ben.

İşte, bugün kendimi bir ara, dalmış, boşluğa bakarken yakaladım. Ya dedim, cidden hayat böyle aslında.

Elimizde bir kalemle doğuyoruz.

Yüzümüze bir gülücük mü çizeceğiz, yoksa gözyaşı mı, aslında elimizde.

Evimizi nasıl çizeceğiz, karanlık mı, ışıklı mı, bizim elimizde.

Yanımızda nasıl bir insan istiyoruz, aydınlık yüzlü mü, somurtuk mu; masamızın üstünde neler olacak; her gün baktığımız duvarda nasıl bir tablo asılı olacak, hepsi bizim kararımız.

Bunu bi anlasak.

Rüyamdan tek farkı var yalnız.

Elimizdeki silgi öyle her şeyi düzeltebilecek bir silgi değil bence.

Sayfayı bir çevirdin mi, geri dönüp de o silgiyi kullanma şansın yok. Ne çizdiysen o.

Olsa olsa yeni sayfada aynı hatayı yapmamaya bakarsın.

Çevir sayfayı, yeni bir resim çiz. Kendini bu defa nasıl görmek istiyorsan öyle çiz. Nasıl bir odada olmak istiyorsan öyle çiz. Bir süre de o sayfada yaşa.

Her sayfa, yeni bir gün.

Her gün, al eline kalemi, kendini olmak istediğin şekilde çiz. Silgiyi kullanacaksan sadece o çizimi yaparken, yani "an"da kullanabilirsin.

Zaten bakacaksın ki, defterin sonuna geldikçe çizgilerin daha olgunlaşmış, belirlenmiş, eski sayfalardan çok, ama çok farklı.

Ha, bak çok önemli bir detay var yalnız.

Sakın, ama sakın ha, senin defterinde başka birinin kalem oynatmasına izin verme. Yani, kendi sayfalarını başka insanların çizdiği şekillerle doldurma.

O senin defterin olmaz ki o zaman.

Yüzüme gülümsemeyi başka bir kalem kondursun diye beklersen çok beklersin.

Ya da sen kalemini eline alıp başkalarının defterlerine müdahale etme. Hele silginle, asla, asla etme.

Herkesin defteri kendine.

O defter senin hayatın. O defter sensin.

Kalem de sen ol, silgi de.

Başkalarının defterinde misafir olursan da...

Seni nasıl görüyorsa öyle çizecektir. O sayfada gördüğün seni beğenmezsen, önce kendi defterindeki seni değiştirmen gerekir, unutma emi?

Unutma emi?

Her sayfa yeni bir gündür.

Kalem de sensin.

Silgi de...

Defterine iyi bak.

"Hmmm, belki de orada mutlu bir ülke vardır. Ne dersiniz?"

TEŞEKKÜR

Yazmak benim için bir çeşit aşk. Okuma-yazmayı söktüğüm ilk günden beri yazmaya bayılıyorum. O, ömür boyu ne zaman vakit ayırabilirsem, köşede sadakatle ve sevgiyle bekleyen bir dost gibi hayatıma eşlik etti. Okullardı, işti, kariyerdi, evlilik, çocuk vs. derken, hak ettiği ilgiyi gösteremedim. Şimdilerde, hayatımın tam da bu aşamasında öyle bir hazine sandığı gibi yaşamıma katıldı ki, anlatılır gibi değil.

Düşünün ki, küçücük odanızda, kıpırdadıkça gıcırdayan koltuğunuzda oturmuş, ö harfi zor basan, pervanesi çok ses çıkartan sevgili bilgisayarınızda bir şeyler yazıyorsunuz ve onu on binlerce insanla aynı anda paylaşıp, onlarla birlikte gülüp birlikte ağlıyor, onlarla sohbet edip, onlarla dertleşip, onlarla zenginleşiyorsunuz.

"Hayal Ağacım" Facebook'daki sayfamın adı. Ekim 2014'te, kendi sayfamdaki 200-300 arkadaşımın takip etmesiyle başladı serüvenim. İlk paylaştığım yazılarımdan birini hiç tanımadığım bir insanın beğenip de yorum yaptığı günü hiç unutamam. Nasıl da mutlu olmuştum! Üzerinden dolu dolu 2 sene geçti ve ben bu satırları kaleme aldığım sırada, an itibariyle, biz tam 50.897 kişilik kocaman bir aileyiz.☺

"Hayal Ağacım Ailesi" bana hediye. Onlar benim için en önemlisi "umut" demek.

"Benim gibi hisseden, benim özlediklerimi özleyen, benim içinde huzur bulduğum değer yargılarına inanan, benim üzüldüklerime üzülen, benim korktuklarımdan korkan,

benim sevindiklerime sevinen, memleketini benim gibi taa canının içinden seven insanlar da var" diyebildiğim...

Ben, bu dünya güzeli, bu hırpalanmış, bu eşsiz bilgelikteki ülkede yalnız değilim dediğim...

Eğer şimdiye kadar okuduğunuz yazıları beğendiyseniz, bir de sayfada yazıların altındaki yorumları görmelisiniz. O yorumlardan bir seçki yapabilsem, üç cilt kitap çıkardı. O yüzden diyorum, biz "Hayal Ağacım"ın altında sohbetteyiz diye...

Biz 50.000 kişi, o ağacın gölgesinde, sadece "insan" sıfatımızla varız. Siyaseti içimize almayınca, nasıl da hepimiz "bir"iz ve ne kadar güzeliz, onu anladığımız yerdeyiz.

Huzurunuzda, bana UMUT olan, dost, kardeş, abla, ağabey, teyze, amca olan tüm "Hayal Ağacım" ailesine gönül dolusu teşekkür ediyorum.

Bu kitap onlara armağanım olsun.☺

Sevgiyle...

Bige Güven Kızılay

(Aramıza katılmak isterseniz adresimiz:
https://www.facebook.com/hayalagacim/)